

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 november.

2 § Avsägelser

Talmannen meddelade
att *Helena Bouveng* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i justitieutskottet och
att *Jan R Andersson* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i socialutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

3 § Anmälan om kompletteringsval till justitieutskottet och socialutskottet

Talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Jan R Andersson* som ledamot i justitieutskottet och *Helena Bouveng* som ledamot i socialutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i justitieutskottet
Jan R Andersson (M)

ledamot i socialutskottet
Helena Bouveng (M)

4 § Meddelande om val

Talmannen meddelade att val av chefsjustitieombudsman, justitieombudsman och ställföreträdande justitieombudsman skulle äga rum *torsdagen den 24 november*.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:98

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:98 Körförbud vid epilepsi
av Börje Vestlund (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 december 2011.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang och resor.

Stockholm den 22 november 2011

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2011/12:117

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:117 Redovisning av utsläpp av växthusgaser
av Åsa Romson (MP)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 december 2011. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 11 november 2011

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:125

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:125 Lagen om anställningsskydd
av Patrik Björck (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 16 december.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 18 november 2011

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:130 Landshövding i Kalmar län
av Krister Örnfjäder (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 6 december 2011.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 november 2011

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

EU-dokument

KOM(2011)665 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 januari 2012.*

KOM(2011)707 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 januari 2012.*

KOM(2011)709 till socialutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 januari 2012.*

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Utrikesutskottets utlåtande 2011/12:UU5

Näringsutskottets betänkanden 2011/12:NU5, NU4 och NU6

Socialutskottets betänkande 2011/12:SoU5

Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU6

8 § Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

Föredrogs

civilutskottets betänkande 2011/12:CU4

Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister (prop. 2010/11:164).

Talmanen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 11 §.)

9 § Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för Gotlands kommun

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU7
Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för
Gotlands kommun (prop. 2011/12:21).

Anf. 1 PER BILL (M):

Herr talman! Torsdagen den 3 juni 2010, i samband med riksdagsbehandlingen av propositionen *Regionalt utvecklingsansvar i vissa län*, föreslog konstitutionsutskottet att regeringen skyndsamt skulle återkomma med en lagändring som skulle göra det möjligt för Gotland att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. Nu har regeringen återkommit.

Gotland är en så kallad landstingsfri kommun, vilket innebär att man har ansvar både för kommunala frågor och för landstingsfrågor. Dessutom är Gotland en kommun med de uppgifter som följer av lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Gotland har flera gånger och på flera sätt talat om att det är en stor förlust i status och en brist på tydlighet att vara den enda regionen i Sverige som inte får använda sig av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.

I dag har regeringen återkommit och sagt att Gotlands kommun ska få rätten att använda beteckningarna utom i samband med allmänna val enligt vallagen. Regeringen har med andra ord lyssnat på konstitutionsutskottet och på riksdagens beslut i juni 2010. Regeringen tycker dessutom att de här ändringarna kan träda i kraft redan den 1 januari 2012 och att det inte behövs några särskilda övergångsbestämmelser.

I och med detta beslut är Region Gotland på alla sätt jämställd med Sveriges övriga regioner: Skåne, Halland och Västra Götaland. Grattis, Gotland!

Anf. 2 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Det smickrar min fåfänga att frågan om Region Gotland hamnar före statsbudgeten på föredragningslistan. Jag kan bara beklaga att talarlistan i den här frågan är något kortare.

Det regionala utvecklingsansvaret är, precis som Per Bill berättade, en fråga som Gotland har ägt under ganska lång tid. I det perspektivet är det steg som kammaren nu förhoppningsvis fattar beslut om att ta ganska litet, men precis som Per Bill var inne på betyder det ändå mycket. Gotland har varit avvikande i den meningen att vi har haft dessa ansvarsområden, men vi har inte haft rätten att kalla oss region.

Om Per Bill riktade ett grattis till Gotland får jag, som en av de två gotländska riksdagsledamöterna, genmäla med ett stort tack till både regeringen och konstitutionsutskottet för hanteringen av den här frågan.

Per Bill var också inne på detta att Gotland är landstingsfritt. Gotland har sedan 1971 inte haft något landsting, utan dessa frågor har tidigare skötts i kommunen och numera alltså i regionen. Det är ett system som har fungerat väl och där Gotland gärna vill tjäna som föredöme för övriga. Det kanske är något att inspireras av att vara landstingsfri.

Detta är ett litet steg, men det innebär förhoppningsvis en hög grad av självbestämmande och att detta är framtiden för Gotland. Tack, regeringen och KU!

Prot. 2011/12:35
23 november

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

10 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2011/12:FiU1

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (prop. 2011/12:1 delvis och skr. 2010/11:148).

Anf. 3 TOMMY WAIDELICH (S):

Herr talman! Till att börja med skulle jag vilja gratulera Anders Borg till utmärkelsen som EU:s bästa finansminister i Financial Times. Sedan kan man ju alltid fundera på vad sådana utvärderingar och utnämningar är värda. Ett litet medskick: Minns Ikaros, som seglade för nära solen. Högmod går före fall, och det gäller att ta sådana här utmärkelser med en nypa salt och med allvar. I grunden ligger också det som det finns konsensus om här i riksdagen, nämligen att vi ska ha stabila ekonomiska finanser. Det gäller att vårda dem, och det gäller att möta den tid som kommer på ett ansvarsfullt sätt.

Anders Borg har kanske inte den hårdaste konkurrensen just nu med tanke på hur det ser ut i övriga Europa och med tanke på eurokrisen. Detta kanske kan sägas lite skämtsamt, men det finns också mycket allvar i det, för Anders Bords kollegers problem kan snart hamna i Anders Bords knä. Vi måste ha en beredskap för detta i Sveriges riksdag och kunna agera nu när vi ser att krisen närmar sig oss.

Vi märker redan nu att vi är inne i en lågkonjunktur som påverkas av det som händer i vår omvärld. Sverige har haft en stark ekonomisk utveckling under de senaste åren, men jag tycker inte att vi har använt de åren på ett klokt sätt. Vi har inte blivit starkare. Vi har inte rustat oss väl.

Vi har haft skattesänkningar motsvarande 100 miljarder kronor de senaste fem åren, men vi har haft alldeles för lite investeringar i utbildning, infrastruktur och bostäder. Detta är i mångt och mycket de flaskhalsar som hindrar tillväxten, inte minst i våra storstäder. Det är kompetensbrist, kapacitetsbrist i kollektivtrafik på järnväg och bostadsbrist som försvårar och hämmar tillväxten.

Vi har inte heller en fungerande arbetslinje. Det hänger bland annat ihop med vårt problem att inte ha utbildat tillräckligt. Vi har dragit ned på yrkesutbildningen. Vi har gjort det svårare för dem som söker jobb att ta de jobb som kommer. Vi har haft en situation där många företag har haft svårt att rekrytera, samtidigt som vi har haft hundratusentals människor i arbetslöshet.

När vi nu möter lågkonjunkturen möter vi den med växande klyftor. Vi har en ökad barnfattigdom. Vi har en långtidsarbetslöshet som biter sig fast, ett utanförskap som är lika stort som för fem år sedan. Vi har ett ökat socialbidragsberoende. Arbetslösa och sjuka har gjorts fattigare

genom de förändringar och nedrustningar som har gjorts i våra omställningsförsäkringar. Vi har en klyfta mellan löntagare och pensionärer när det gäller beskattningen.

Vi går alltså in i en lågkonjunktur med det som jag skulle vilja kalla massarbetslöshet, och det känns mycket oroväckande. Därför har vi socialdemokrater i vårt alternativ till budget föreslagit just sådana investeringar som vi behöver för att bygga Sverige starkt, i utbildning, i infrastruktur och i bostäder.

Vi har också sagt att vi behöver ha en beredskap för att stimulera om krisen blir djupare och mer långvarig, om krisen också slår hårdare mot Sverige.

Hur som helst tänkte jag nu dra några av de utgångspunkter som vi har för vår budget mer i detalj. Det första handlar om det som jag inledde med, ansvar för offentliga finanser.

Det är viktigt att vi har stabila statsfinansier, att vi har överskott i våra statsfinansier så att vi kan göra de investeringar som behövs just för att bygga Sverige starkt. Vår budget är inte vare sig underskottsfinansierad eller lånefinansierad. Det är en budget i balans. Det är en budget som följer de gemensamma mål som vi har för överskott och annat. Och det är en budget som på så sätt också tar ansvar för offentliga finansier.

Vi fokuserar på kunskapsbaserad ekonomi. Det handlar mycket om utbildning, näringspolitik och urban tillväxt, att vi som land ska konkurrera med kunskap och kompetens, inte med sänkta löner. Vi vill också se en mer fungerande arbetslinje.

När det gäller den kunskapsbaserade ekonomin handlar det om att vi vill se ett nytt kunskapslyft. Vi föreslår 36 000 utbildningsplatser, studiestöd och högre utbildningskvalitet i högskolan. Det är en satsning på totalt 3,6 miljarder.

Vi satsar över 2 miljarder på lärares och skolledares kompetensutveckling. Skolans kvalitet blir aldrig bättre än lärarnas kompetens och kvalitet.

Totalt sett summerar våra utbildningssatsningar till över 5 miljarder kronor. Det är ett utrymme som vi har skapat genom att omprioritera i den budget som regeringen har presenterat. En illustration av det är att vi till skillnad från regeringen just satsar 5 miljarder extra på utbildning. Regeringen har som sagt lagt 5 miljarder på sänkt krogmoms. Det är en illustration av ett viktigt vägval.

Vi vill också se en ökad samverkan mellan politik, näringsliv och akademi. Vi avsätter totalt 2 miljarder kronor för ett samarbete kring strategiska områden. Det handlar om de så kallade branschprogrammen som vi hade tidigare, som avvecklades 2006 men som vi nu vill utforma på ett nytt sätt via strategiska områden.

Vi föreslår en riskkapitalfond riktad till innovativa små och medelstora företag. Vi föreslår riskkapitalavdrag för investeringar i onoterade bolag. Vi vill också se en nedsättning av arbetsgivaravgiften för lönesummor upp mot 900 000. Det riktar sig framför allt till små företag. Det är strategiska insatser just för att satsa på att också ha en aktiv näringspolitik, där vi tycker att regeringen saknar ambitioner.

Det tredje benet av den kunskapsbaserade ekonomin, förutom utbildning och näringsliv, är den urbana tillväxten. Vi ser flaskhalsar i anslutning till våra storstäder. Vi ser att det finns ett behov av att bygga ut

infrastrukturen, inte minst spårsatsningarna. Regeringen har föreslagit ett ökat underhåll av järnvägen. Det tycker vi är bra, men vi menar också att det behövs ökad kapacitet, fler spår, inte minst i anslutning till våra storstäder.

Av det skälet föreslår vi bland annat att staten ska bidra till utbyggnaden av tunnelbanan i Stockholm. Vi vill också se att vi är med och projekterar de strategiska höghastighetsbanorna Stockholm–Linköping och Göteborg–Borås. Vi vill dessutom se en ny förbindelse över Öresund.

Till detta, under den urbana tillväxten, föreslår vi skattestimulanser för investeringar i hyres- och studentlägenheter, totalt 4 miljarder kronor. Vi vill också se statliga lånegarantier för grön upprustning av miljonprogramsområden. Total ram 20 miljarder, vilket räcker till att renovera 60 000 lägenheter.

Förutom den kunskapsbaserade ekonomin vill vi se en mer fungerande arbetslinje. Vi behöver underlätta generationsväxlingen. Av det skälet föreslår vi 20 000 traineeplatser, där unga ska kunna gå sida vid sida med någon som är på väg att gå i pension. På så sätt klarar man att få in ungdomar på arbetsmarknaden och klarar också det kommande generationsskiftet.

Vi föreslår utbildningsvikariat. Vi föreslår också en reformering av etableringen för nyanlända. Etableringslotsarna fungerar inte som det var tänkt. Här behöver vi få ett ökat samarbete och en ökad lokal anpassning där kommunerna får en tydligare roll.

Vi föreslår också, som en del i en fungerande arbetslinje, förbättrad matchning och förstärkt förmedlingsverksamhet, totalt 2,8 miljarder kronor.

Vi vill inrätta en kompetenskommission som ska kunna upphandla utbildning i bristyrken.

Vi vill också se en omställningsförsäkring, en arbetslöshetsförsäkring som just underlättar omställning. Den har rustats ned. Den behöver förstärkas vad avser både ersättningsnivåer och en komplettering med aktiva insatser.

I den fungerande arbetslinjen vill vi också se tillfällig skattekredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta. Vi tycker att det finns skäl att ge den som går från bidrag till arbete mer av stimulans ekonomiskt.

Vi vill också se en kraftsamling, en ny organisation för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Vi vill inrätta plusjobb som ett alternativ till den hårt kritiserade fas 3.

Det är några av de åtgärder som vi föreslår i den budget som ligger på riksdagens bord. Vi vet att det behövs investeringar just i utbildning, infrastruktur och bostäder för att bygga Sverige starkare och för att möta den framtid som kommer.

Det finns en risk för att den nya kris som närmar sig oss blir både djup och långvarig. Penningpolitiken har inte samma möjlighet att stimulera som 2008. Det kommer att krävas mer av finanspolitiken. Där skulle jag vilja efterlysa mer av aktivitet från regeringens sida, att regeringen har en beredskap för att stimulera när nu krisen närmar sig.

Här vill jag rikta ett par frågor till finansminister Anders Borg: Vad har du för plan, för beredskap för att möta den kris som kommer? Vilka är dina tankar om det som händer i Europa, det som nu närmar sig oss?

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Vi finns här som opposition. Vi är beredda till blocköverskridande insatser, men då krävs det betydligt mer än det regeringen har visat hittills. Den enda stimulansen att tala om, om det ens är en stimulans, är en sänkt krogmoms motsvarande 5 miljarder kronor. De pengarna skulle kunna användas betydligt klokare och betydligt smartare.

Med de orden yrkar jag bifall till de socialdemokratiska reservationerna.
(Applåder)

Anf. 4 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Världsekonomin är som bekant inne i en djup svacka. I USA ser vi hur republikaner och demokrater inte kan enas om nödvändiga åtgärder för att stoppa en snabbt ökande statsskuld. I Europa dominerar den nuvarande skuldkrisen både den politiska och den ekonomiska agendan.

Även här i Sverige är den ekonomiska utvecklingen ostadig. Många prognoser pekar nu på att den svenska ekonomin kommer att stå ganska stilla under nästa år. Arbetslösheten beräknas till och med öka från en redan hög nivå.

För oss i Miljöpartiet är det en självklarhet att värna det finanspolitiska ramverket för att behålla statens stabila offentliga finanser. En god ekonomisk hushållning har tjänat Sverige väl. Men det är inte en tillräcklig lösning. Om vi inte vågar göra nödvändiga framtidsinvesteringar, om vi inte satsar rejält på utbildning och kunskap och om vi försöker få i gång ekonomin men på köpet förvärrar klimatkrisen kommer inte goda statsfinanser att räcka för att klara ekonomin i framtiden.

I en värld som med några års mellanrum springer in i ekonomisk kris efter ekonomisk kris och som inte lyckas skapa stabilitet eller framtidstro borde det vara läge för eftertanke och omprövning. Är det verkligen mer av samma gamla som är lösningen? Med avstamp i dagens kriser borde vi i stället börja bygga en ny ekonomi som baseras på verkliga värden snarare än spekulation och överdrivna avkastningskrav. Vi vill ha en ekonomi som baseras på förnybara energikällor som sol, vind och vatten i stället för fortsatt fossilberoende. Vi vill ha en ekonomi som tar till vara människors kraft och kapacitet i stället för att hämma den och som ger Sveriges företagare möjlighet att utveckla sina företag och anställa fler. Det är det som vi kallar en grön ekonomi.

Herr talman! Vi i Miljöpartiet vill att människor ska känna sig stolta över den plats de spenderar allra mest tid på – sin egen bostad. Vi vill att människor ska bli klimathjältar i sin egen lägenhet eller sitt eget hus. Boendet ska gå från att vara ett dåligt till att vara ett rent samvete.

Därför föreslår Miljöpartiet att ROT-avdraget utvidgas så att man även ska kunna använda sig av det om man bor i hyreslägenheter och att även bostadsrättsföreningar ska kunna använda sig av det. Det ska också kunna leda till energibesparingar i samhället och i boendesektorn. Det ger oss möjlighet att investera i upprustning av hyreslägenheter i det slitna miljonprogrammet, och det ger människor möjlighet att sänka sin energianvändning och sina energikostnader. Det är en investering som skapar många nya framtidsjobb och som gör att vi kan börja färden mot framtidens gröna ekonomi.

I en grön ekonomi tar vi hand om varandra även när vi blir gamla och sjuka. Från Miljöpartiets sida kan vi inte acceptera en äldrevård med liggsår, där man inte har en lägsta standard för hygien och där vinster går till skatteparadis. Därför föreslår vi en lägsta bemanning i äldrevården som ska tas fram av varje kommun. Därför vill vi införa en tillsynsmyndighet för omsorgen på samma sätt som Skolinspektionen finns för skolan. Därför satsar vi också under tre års tid 15 miljarder mer än regeringen på kommunsektorn för att värna välfärden.

Herr talman! I en grön ekonomi behöver vi politiker som vågar styra. För Miljöpartiets del är det en självklarhet att det ska kosta att förstöra miljön och att det ska löna sig att göra rätt. I dag ser vi tyvärr alldeles för ofta exempel på motsatsen.

I dagens Sverige sjunker antalet bilar som drivs med etanol eller biogas – förnybara drivmedel – som en sten. I stället ökar försäljningen av fossildrivna bilar dramatiskt. Vi rör oss allt längre in i ett beroende av fossilbränslen och allt längre bort från ett förnybart transportsystem. Vi föreslår i vår budget styrmedel som både minskar energianvändningen i transportsektorn och stöder användningen av förnybara drivmedel som etanol och biogas.

I dagens Sverige avverkas de värdefulla skogsområdena i en skrämmande snabb takt. Därmed urholkas den biologiska mångfalden, och allt fler arter hotas. Vi vill ha en nollvision för avverkning av de mest värdefulla skogarna, och vi anslår närmare 1 miljard mer till skogsskydd i vår budgetmotion än vad regeringen gör.

Årets julklapp är, som ni kanske har sett, en matkasse. Men i en värld med skenande klimatförändring och hotande brist på olja i framtiden är kanske en bättre gåva till våra barn en omställning av energisystemet bort från fossila bränslen och kärnkraft. Därför satsar vi från Miljöpartiets sida nära 2 ½ miljard kronor mer än regeringen under tre år på omställningen till ett förnybart energisystem. En grön ekonomi byggs på sol, vind, vatten och bioenergi och inte på kol, olja och kärnkraft.

Herr talman! Under de senaste tio åren har de flesta nya jobb i Sverige kommit i små och medelstora företag. De flesta bedömare tror att denna utveckling kommer att fortsätta framöver. Sverige och Sveriges småföretagare förtjänar en politik som på allvar gynnar entreprenörskap och innovation och som ger små företag en chans att växa sig stora.

Det är dagens småföretag som kan bli morgondagens storföretag. År 1876 grundade Lars Magnus Ericsson en liten verkstad i ett före detta kök på Drottninggatan i Stockholm. Företaget heter i dag fortfarande Ericsson men har nu 98 000 personer anställda. År 1947 öppnade den klädintresserade Västeråsbon Erling Persson en damklädesbutik i Västerås. I dag är 87 000 personer anställda i Hennes & Mauritz drygt 2 300 butiker i 41 olika länder.

Framtidens jobb kommer inte att ramla ned som manna från himlen. De kommer att bli resultatet av företagarnas egna idéer. Om vi ska lyckas med att få fram nya jobb krävs att vi lyssnar på företagen och vad de själva tycker är allra viktigast.

I går var jag på ett seminarium här i riksdagen som arrangerades av Företagarna och Swedbank. I deras småföretagarbarometer pekar Sveriges småföretag ut de allra viktigaste reformerna för att man ska kunna växa och anställa fler. Tråkigt nog för regeringen kommer de förslag den

själv föreslår inte särskilt högt upp på önskelistan. De åtgärder som företagen lyfter fram prioriteras helt enkelt inte av den borgerliga regeringen. Det är märkligt, men sant.

Vi i Miljöpartiet vill att det ska vara lika självklart för människor att starta ett eget företag som att söka ett arbete. Därför prioriterar vi att lösa småföretagens problem på riktigt.

Vi föreslår kraftigt sänkta kostnader för att anställa för småföretagen. Vi föreslår att man slopar sjuklöneansvaret för små företag och därmed sänker kostnaderna och minskar risken att vara företagare dramatiskt. Vi ser till att det finns utbildad arbetskraft som kan ta de nya jobben i småföretagen.

Herr talman! Arbetslösheten för unga har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna. Det är en tragedi för den unge som är arbetslös men också för samhället i stort. Särskilt utsatta är de som går ut gymnasieskolan utan fullständiga betyg. Det är de som har allra svårast att få in ens en lilltå på arbetsmarknaden. Om inget görs kommer de att bli en förlorad grupp på en arbetsmarknad med allt tuffare konkurrens. Därför har vi prioriterat just den gruppen i vårt budgetförslag.

Som vi ser det stavas nyckeln till framgång utbildning. Därför satsar vi på 5 000 nya platser på folkhögskola och komvux. Därför satsar vi på höjd kompetens och löneutveckling för läraryrket. Därför satsar vi också på fler lärarledda timmar på högskolor och universitet.

Men ingen utbildningssatsning betalar sig om vi inte väljer att prioritera dem som ska göra jobbet – lärarna. Därför satsar vi 5 miljarder kronor mer än regeringen på att utveckla nya karriärmöjligheter för lärare. Lärare ska få den kompetensutveckling som krävs för att eleverna i skolan ska garanteras en utbildning av högsta kvalitet. Det är inte rimligt att lärare som är villiga att satsa av sin tid för att utveckla skolan ska straffas med lägre lön under tiden. Att satsa mer på utbildning och kunskap är en självklar del i framtidens nya, gröna ekonomi.

Herr talman! En förutsättning för en fungerande arbetsmarknad är fungerande transporter. Om människor blir stående på perrongerna i stället för att kunna ta sig med tåg till jobbet är det en förlust för hela samhällsekonomin. Om företagen inte kan få fram sina varor till konsumenterna i tid är det ett enormt slöseri med våra gemensamma resurser.

I ett modernt välfärdssamhälle som Sverige ska resenärer och företag kunna lita på att järnvägen fungerar året om. De senaste årens tågkaos vittnar om att så tyvärr är inte fallet. Förseningarna bara i vintras kostade samhället 2,4 miljarder kronor i förlorad arbetstid, och då är kostnaderna för industrin inte ens inräknade.

För att få pålitliga järnvägstransporter måste vi öka satsningarna på järnvägsunderhållet kraftigt, för att avhjälpa de akuta problemen, men vi måste också satsa på ny räls och nya tågförbindelser framöver.

Totalt satsar vi från Miljöpartiets sida över 16 miljarder kronor 2012–2014 och över 100 miljarder kronor under de kommande tio åren. Därmed skapar vi de stabila transporter som är avgörande för en fungerande grön ekonomi.

Herr talman! Groucho Marx sade en gång: Varför ska jag bry mig om eftervärlden? Vad har den någonsin gjort för mig? Det skulle kunna användas som en ganska målande sammanfattning av Anders Borgs och regeringens budgetproposition. Det som ekar tydligast i budgeten är

bristen på långsiktighet, avsaknaden av visioner och frånvaron av nytänkande.

För Miljöpartiet är det en självklarhet att den som vill lösa dagens problem gör klokt i att inte använda de idéer som är orsaken till dem. Därför fokuserar Miljöpartiet på moderna lösningar för miljö, nya företag och rättvisa. Det är nu vi ger framtidens generationer en chans att lyckas. Men då krävs att vi vågar ta de nödvändiga stegen mot en ny, grön ekonomi.

Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservationer.

Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till samtliga SD:s reservationer i detta betänkande.

Ekonomisk hushållning och måttfullhet hör kanske till de allra viktigaste nyckelorden för alla länder som inte vill hamna i den situation där många EMU-länder befinner sig i dag. Förmågan att så träffsäkert som möjligt prognostisera den ekonomiska utvecklingen blir i detta avseende förstås helt avgörande.

Med det som utgångspunkt är det anmärkningsvärt att både finansminister Anders Borg och Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talesperson Tommy Waidelich i våras utfäste att Sverige som land – numera – skulle sticka ut på ett ur ett historiskt perspektiv unikt sätt. Medan andra länder skulle kämpa med skuldproblem skulle Sverige komma att klara sig inte bara helskinnat utan även rejält ekonomiskt förstärkt, och dessutom med rekordlåga arbetslöshetstal. För Socialdemokraternas del skulle dessutom det fantastiska reformutrymme som denna ekonomiska utveckling skulle medföra också bygga hela deras ekonomiska politik.

Man får ju lov att hålla med om att det är en positiv syn på framtiden. Men det hör knappast för den sakens skull till den mer realistiska analysförmåga som krävs när man tar ansvar för statens samlade resursfördelning.

Det är egentligen ganska simpelt: Skuldkrisen i Europa, USA och Japan måste hanteras. Dessutom måste någon betala notan. Den här vetenskapen hör till den mest basala kunskapen om ekonomi.

När skillnaden inte är större än 100–200 räntepunkter mellan en hanterbar situation och full panik bland flera av världens större ekonomier måste även vi här hemma i Sverige, trots goda finanser, hålla huvudet högt och tänka oss noga för.

Den kris som vår omvärld byggt upp kommer att slå stenhårt även på Sverige om den spårar ur helt. Sverige har inte bara en av Europas absolut största banksektorer i förhållande till bnp, utan även en hög skuldnivå bland hushållen som till största delen dessutom står i utländsk valuta. Det gör sammantaget att Sveriges utsatthet är större än de flesta andra länders, trots en god bankkapitalisering och trots stabila statsfinanser i sig. Men även om den nuvarande krisen går att stabilisera väntar ändå många år av minskade offentliga utgifter och höjda skatter bland många av Sveriges viktigaste handelsländer.

Konsekvensen av detta måste rimligen bli att efterfrågan i omvärlden minskar, och med den minskar också efterfrågan på svenska varor och tjänster. I det läget blir valet av prioriteringar än viktigare. Särskilt viktigt

blir det utifrån förutsättningen som i Sveriges fall, där regeringen under flera år bedrivit en utbudspolitik utan hänsyn till efterfrågan.

Symboliskt i detta hänseende är inte minst den i praktiken öppna arbetskraftsinvandringen av underkvalificerad arbetskraft från tredjeländ, men givetvis även den mycket liberala invandringspolitiken som helhet.

Att man från regeringens håll dessutom blundar för samhällets behov av en politik för att matcha arbetskraften efter arbetsmarknadens behov gör att regeringens politik snarast är ämnad att förstärka omvärldens kriseffekter också på Sverige.

Det är en politik som sammantaget inte gör annat än att cementera den situation vi har på arbetsmarknaden i dag med ungdomsarbetslöshet, utanförskap och svårigheter för personer med låg erfarenhet, personer över 50 år, personer med språkförbistringar eller personer med en otillräcklig utbildning att få ett arbete att gå till. Som illustrativt exempel på konsekvenserna av denna politik skulle inte ens med regeringens i våras mest optimistiska oreviderade sagokalkyler hälften av de inskrivna vid landets arbetsförmedlingar få en sysselsättning eller ett arbete att gå till.

Låt oss därför en gång för alla konstatera: Moderaternas arbetslinje som begrepp löser inte den situation människorna har där ute i den verklighet som vi står så långt ifrån i denna kammare.

Moderaternas arbetslinje löser inte de uppenbara riskerna med lönedumpning, som inte minst den öppna arbetskraftsinvandringen skapar, och det särskilt inte när den till och med anses vara en viktig del av regeringens så kallade arbetslinje.

Den löser inte den prekära ekonomiska situation de arbetslösa ställs inför när de, trots arbetslinjen, sägs upp eller misslyckas med att få ett arbete att gå till.

Moderaternas arbetslinje löser inte heller situationen där utrikes födda är kraftigt överrepresenterade vad gäller såväl socialbidrag som arbetslöshet och utanförskap.

En arbetslinje som består i att skapa ett överutbud av arbetskraft, som slår ned på dem som behöver tillfälligt stöd, som är beroende av kostsamma men ändå verkningslösa integrationsåtgärder och vars viktigaste och största ingrediens är skattesänkningar är ingen riktig arbetslinje.

Att sänka skatten är förstås inte fel i sak och heller inget vi av ideologiska skäl till varje pris ska undvika. Men att sänka skatten tillsammans med ett nedmonterande av sociala försäkringssystem, i kombination med ett ständigt påfyllt arbetskraftsutbud, och att sedan kalla det den enda vägen vad gäller arbetsmarknadspolitik är inte bara väl magstarkt utan också både oärligt och orättvist.

Herr talman! Sverige både kan och behöver bättre! Då duger inte Centerpartiets och regeringens föreslagna kostsamma och ofinansierade restaurangmomssänkning.

Då duger inte finansministerns lovord om att satsa än mer på för samhället mycket dyra integrationsåtgärder, när tidigare försök redan har misslyckats.

Och då duger inte heller en handlingsförklarad opposition, vars enda recept för att komma till rätta med situationen är att göra vissa omfördelningar av i bästa fall redan definierade resurser.

Det går att återskapa ett välmående land, där sjuka, ensamstående, lågutbildade och arbetslösa inte behöver ställas mot friska, utbildade eller

dem med arbeten. Men då kan det inte bara löna sig att arbeta, utan det måste också löna sig att ha arbetat.

Då måste även fler vägar öppnas för den som vill eller behöver utbildas, så att arbetskraften matchas mot efterfrågan på arbetsmarknaden.

Då måste småföretagande och flit löna sig, så att företagen både kan och vågar anställa.

Och då måste överutbudet på arbetskraft regleras genom att man inför en ansvarsfull och reglerad invandringspolitik.

Vågar vi sedan kombinera denna väg med ett socialt försäkrings-system, som gör människor trygga i vetskapen att de mellan två jobb, mellan sjukdom och jobb eller i händelse av förändrade familjeförhållanden ändå kan klara sig, och i vetskapen och känslan av att skattepengarna ges ett mervärde i form av en fungerande offentlig service, i form av en bättre sjukvård, skola och omsorg, är jag alldeles övertygad om att Sveriges förutsättningar att klara sig i konkurrensen med vår omvärld väsentligt kommer att förbättras.

Herr talman! Med Sverigedemokraternas budgetmotion visar vi att det är möjligt.

Jag vill därför återigen yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer.

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Europa är i sönderfall. De landvinningar som arbetarrörelsen har gjort rullas nu snabbt tillbaka: massarbetslöshet, arbetstagare ställs mot arbetstagare, minimilönerna och lönerna sänks liksom pensionerna, kollektivavtal förbjuds, välfärden massakreras med motorsåg. De så kallade värdepappersprodukterna har fler bokstavskombinationer än den gamla sektvännern. Det är tydligt att kapitalets företrädare passar på i skuggan av finans- och EMU-krisen.

Här hemma har massarbetslösheten blivit vardag, och vi har inkomst- och förmögenhetsskillnader som vid förra seklets början. Samtidigt styr robotar börserna, och kissblöjor är numera värda sin vikt i guld.

Vi kan konstatera att det behövs förändring.

Svenska folket röstade glädjande nog nej till EMU, vilket vi ska vara mycket tacksamma för, när det nu är helt tydligt att det var och är ett ohållbart politiskt projekt som ländernas medborgare betalar ett otroligt högt pris för. Anders Borg kommer säkert snart att skicka ett tackbrev till alla oss som var på nej-sidan.

Sverige ska stå fri från EMU, och de allt hårdare bindningarna till de ekonomiska överstatliga regelverk som nu upprättas ska vi inte vara en del av. Vi bör få ett juridiskt bindande undantag från EMU, och vi bör definitivt inte gå in med pengar i en europeisk bankakut för att rädda banker som spekulerar.

Herr talman! Sveriges finanssektor omsluter 4 ½ gånger vår bnp. Det är den tredje största i Europa. Den är ohållbart stor, och oavsett hur strikt reglerad den är utgör den ett hot mot vår trygghet, vår frihet och den ekonomiska stabiliteten.

Det måste bli ett slut på statens garantier för de systemviktiga bankerna. Genom dem lånar de stora bankerna billigare, blir mindre granskade och får också lättare att leva upp till kapitaltäckningsreglerna. Fi-

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

nansinspektionen har sagt att garantierna innebär ett stöd på 25–30 miljarder kronor per år, det vill säga nästan hälften av banksektorns vinster.

I England har man räknat ut att bankernas traditionella bankverksamhet, det vill säga in- och utlåning till hushåll och små och medelstora företag, utgör endast en till två sjättedelar av deras totala verksamhet. Om de siffrorna översätts till de svenska bankerna utgör 10 000–13 000 miljarder av deras verksamhet ren spekulation, och den spekulativen subventioneras av staten – av dig och mig.

Detta måste få ett slut. Därför måste bankerna genom en lag delas i en del med traditionell verksamhet och en del med spekulation. Då får bankägarna själva stå för sin spekulation och bekosta den. Då skulle vi äntligen få ett slut på att förlusterna socialiseras och vinsterna privatiseras.

Herr talman! Sveriges statsfinanser är bland de starkaste i världen, men regeringen anser sig inte ha råd med ett folk i arbete eller att se till att välfärden förbättras. Massarbetslösheten har blivit vardagsmat i det moderna Sverige.

I kommun efter kommun som jag har besökt de senaste månaderna läggs besparing på besparing, och det är utbildnings- och anställningsstopp i verksamheter som redan har det rätt tufft.

Medan alla landsting och 75 procent av kommunerna beräknas spara pengar nästa år anser regeringen med stöd av Miljöpartiet att det är viktigare att satsa på sänkt krogmoms i stället för att se till att gamla människor har en god omsorg.

Regeringen har slagit in på den enda vägens politik: skattesänkningar, indelning av människor i närande och tärande, ett samhälle där starkast vinner. Och som grädde på moset bjuds riskkapitalbolagen in till dukat bord, där skattepengarna ligger på silverfat. De äldre som vanvårdas får betala priset för kalaset.

Jonas Gardell skrev mycket träffsäkert i Expressen förra veckan:

”Medan vi upprörs över Caremas och Attendos omänsklighet kan vi minnas att det var just det här som svenska folket faktiskt röstade för: sänkta skatter och privatiseringar.

Skammen är naturligtvis Caremas och Attendos.

Men skammen är också vår.

För hur mycket väger en kissblöja?

Väger den mer än en slopad förmögenhetsskatt? Mer än en sänkt restaurangmoms?

Vad är den här girigheten, den här bristen på empati ett tecken på?”

Det är väl en bra fråga att ställa till Anders Borg och högerpartierna: Vad är den här bristen på empati ett tecken på?

Herr talman! På 70-talet var ”Dagis åt alla” kvinnorörelsens huvudparoll. Det var en strategisk och insiktsfull prioritering. Det gick lätt att förenas över klassgränserna kring kravet på att slippa välja mellan föräldraskap och en egen arbetsinkomst. Resultatet blev en historisk utbyggnad av barnomsorgen, och den har haft en avgörande betydelse för möjligheterna för oss kvinnor till egen försörjning.

Den fråga kampen handlar om nu och det närmaste decenniet är om vi också ska ha en allmän och skattesubventionerad äldreomsorg. Den är minst lika avgörande för försörjningsmöjligheterna för oss kvinnor som

barnomsorgen, men den har av någon anledning inte lyfts fram som den centrala feministiska fråga den faktiskt är.

De skandaler som ständigt upprepas på äldreboendena har en gemensam nämnare, nämligen resursbrist. Att de värsta avarterna hittas i de privata vårdföretagen beror självklart på att ägarna utöver en redan snäv finansiering också ska pressa ut vinst.

Andelen av de äldre över 80 år som får offentlig omsorg har nästan halverats sedan 1980, och de senaste tio åren har antalet anställda i äldreomsorgen minskat med 10 procent, trots att antalet äldre stadigt ökar. Anhöriga, framför allt döttrar, har tagit över allt mer av omsorgen om äldre personer. Ungefär 100 000 personer har tvingats gå ned till deltid eller sluta arbeta helt för att ta hand om äldre anhöriga. Det är framför allt kvinnor mellan 50 och 65 år i arbetaryrken som betalar priset för en otillräcklig äldreomsorg genom utebliven arbetsinkomst.

Otillräcklig äldreomsorg har ett högt pris för oss kvinnor. Men också samhällsekonomin förlorar på en återgång till oavlönat omsorgsarbete i hemmet. Ett räkneexempel från fackförbundet Kommunals aktuella rapport *Hänger din mammas trygghet på dig?* visar att om de ca 100 000 personer som i dag vårdar anhöriga i stället skulle jobba med 20 procent mer i arbetstid skulle staten få in ytterligare 2,3 miljarder mer skatt. Enligt OECD:s beräkningar av den kommande äldreboomens ekonomiska effekter skulle skatteintäkterna från fler arbetande 50–64-åringar bli större än kostnaderna för att erbjuda deras anhöriga äldreomsorg.

De dagsaktuella skandalerna i privata äldreboenden verkar sluta med att vi stävar de värsta avarterna. Men vi måste bestämma oss för vem som ska ansvara för vår omsorg och trygghet när vi blir gamla och vem som ska betala.

För Vänsterpartiet är det självklart att vi också i framtiden ska finansiera äldreomsorgen solidariskt via skatter och fördela den efter behov, inte efter plånbok. Därför ska alla vinstdrivande bolag i välfärden förbjudas, och vi måste satsa mer på att öka antalet anställda och på bättre arbetsvillkor.

Därför avsätter Vänsterpartiet i sitt budgetförslag sammanlagt 11 miljarder mer än regeringen de kommande tre åren för att förbättra kvaliteten, öka personaltätheten, höja kompetensen och öka tillgängligheten i äldreomsorgen.

Herr talman! Det är dags för ansvarstagande för att fler ska få chansen till ett jobb, ansvarstagande för bättre utbildningsmöjligheter, klimatomställning och ökad ekonomisk jämlikhet. Det är dags att bygga ett Sverige för framtiden med samhällsnyttiga investeringar där jobb och jämlikhet går hand i hand.

Det är helt avgörande för ett lands framtid att folk har ett arbete att gå till och känner sig behövda och att vi tar till vara allas resurser. Samlad forskning visar att ett land med små ekonomiska skillnader utvecklas bättre och att dess folk mår bättre. Det är det Vänsterpartiets budget tar sikte på.

Vi ska vara en ledande industrination. Därför satsar Vänsterpartiet på en hållbar industriproduktion där fokus ligger på minskad materialanvändning, återvinning och minskad energiförbrukning. Vi inrättar en industrifond för produkt- och processutveckling som skapar många nya framtidsjobb.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Sverige behöver en grön omställning för ett bättre klimat och en bättre miljö. Hållbara investeringar behövs som gör Sverige mer energieffektivt och klimatvänligt. Våra satsningar ger minst 5 000 nya jobb under treårsperioden.

Men det är också dags att bygga bort bostadsbristen. Därför inför vi ett investeringsstöd för att öka byggandet av billiga, klimatsmarta hyresrätter. Vi gör en miljardsatsning på att rusta upp miljonprogrammen. Barnens arbetsmiljö och de äldres boenden behöver förbättras. Därför gör vi en stor upprustningssatsning på skolor, förskolor och äldreboenden. Det skapar mellan 10 000 och 20 000 nya jobb och ger samtidigt många människor bättre levnadsvillkor.

I stället för sänkt krogmoms satsar vi på en generationsväxling på arbetsmarknaden. 25 000 jobb skapas genom satsningar på lärlingsanställningar i bristyrken, traineeprogram i offentlig sektor och omsorgsjobb. Samtidigt tas de äldres kompetens till vara genom att de fungerar som handledare. Vi satsar helt enkelt på en generationsväxling på arbetsmarknaden.

Vi föreslår en skolmiljard som riktas särskilt till skolor där behoven är som störst. Vi gör en satsning för att alla ska ha rätt till en gymnasieutbildning. Vi gör också en satsning på fritis genom mindre barngruppsstorlekar och fler anställda. Vi höjer statsbidragen till kommunerna för att de ska slippa spara på redan alltför anorektiska organisationer med för stora barngrupper.

Vi vill att människovärdet och värdigheten ska styra i välfärden och inte riskkapitalisters ständiga behov av ekonomisk avkastning. Vi föreslår att vi ska slänga ut månglarna ur templet. Girigheten ska inte få styra över gamlas liv och omsorg. Vi vill se ett förbud mot vinstdrivande bolag i välfärden. Vinstintresset leder helt fel.

I Vänsterpartiets budgetförslag finns många andra förslag som skulle skapa jobb, sammantaget 100 000 fler jobb under de närmaste tre åren. För att man ska kunna förverkliga detta måste man se längre än till nästa skattesänkning. Vi vill ha ett skattesystem efter bärkraft, och vi behöver ökade skatteintäkter. Alla som har en arbetsinkomst under 28 000 kommer att betala lika mycket i skatt som i dag med vår politik. I inkomstnivåer strax däröver sker en höjning med en dryg hundralapp medan alla som tjänar 50 000 eller mer får avstå alla de skattesänkningar de har fått av högerregeringen.

Vi vet att de flesta kan tänka sig att betala lite mer i skatt om det finns en tydlig koppling till satsningar på fler i arbete, äldreomsorgen och skolan. Och det finns det med vår politik.

Herr talman! Vi är det enda parti som vill förbjuda vinstdrivande bolag i välfärden och som har full sysselsättning som övergripande ekonomiskt mål. Det går att välja en väg där vi finansierar och bygger vår framtid tillsammans och där vi gemensamt tar ansvar för varandras trygget och frihet och tar vara på vars och ens resurser och förmåga. Det behövs en förändring.

Därmed yrkar jag bifall till våra reservationer i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Johnson (V).

Herr talman! Ledamöter och åhörare! I förra veckan besökte ett ganska enigt finansutskott Konjunkturinstitutet och diskuterade hur man skulle bedöma det ekonomiska läget just nu. Med all respekt för både deltagarna och institutet var den stora gemensamma nämnaren för kvällen hur svårt det faktiskt är att bedöma det ekonomiska läget just nu.

Den viktigaste skillnaden mellan budgetpropositionen och dagens debatt och finansutskottets betänkande är de två månader som har gått och konstaterandet att det sedan propositionen presenterades fortfarande är väldigt svårt att bedöma vad som händer framför allt runt om oss. Sedan propositionen presenterades har vi till exempel sett kravaller och regeringsskifte och fortsatt ökad skuldkris i Grekland. Silvio Berlusconi har avgått i Italien. Vi har sett nyval i Spanien. Och vi ser nästan dagligen nya ekonomiska och politiska förslag från olika EU-håll, från huvudstäder i medlemsländer eller från kommission och andra. Men vi ser fortfarande inte hur jobben ska bli fler och konkurrenskraften ska bli bättre i de länder som just nu är i kris.

Jämfört med många europeiska länder och många länder i världen runt om oss har Sverige sedan propositionen presenterades utvecklats ungefär som planerat, ungefär som vi trodde, det vill säga ganska väl med tanke på de internationella omständigheterna. Vi har låg men ändå positiv utveckling i ekonomin. Vi har sjunkande statsskuld, och vi har fler som jobbar.

När den akuta situationen i Italien har beskrivits de senaste veckorna har bland annat ränteläget diskuterats. Och i förra veckans penningpolitiska utfrågning påpekade riksbankschefen att de krisräntor man nu diskuterar är ungefär sådana räntenivåer som vi hade i Sverige i början av 90-talet.

Man kan – det vet ju vi – ta sig ur sådana situationer. Det gjorde Sverige då. Detta kom vi ur tack vare flera faktorer som saknas i flera europeiska länder i dag. Vi hade brett stöd i riksdagen, över blockgränserna, för att vidta viktiga relevanta åtgärder. Vi hade brett stöd utanför riksdagen, bland väljare, allmänhet och svenska folket, för att läget var allvarligt och någonting måste göras. Det tredje och allra viktigaste var att vi drog lärdomar av en allvarlig kris. De lärdomarna lade grunden till bland annat det finanspolitiska ramverk som vi tillämpar här inne, till exempel just i dag.

I denna kammare fattar vi förhoppningsvis i eftermiddag det så kallade rambeslutet, som reglerar, låser och lägger tak på statens utgifter. När utskotten och kammaren ska behandla de olika respektive utgiftsområdena under de närmaste dagarna och veckorna är det inom de ramar vi beslutar om här i dag. Det innebär att det nu är riksdagen som tar över nyckeln till de välskötta statsfinanser som har tjänat Sverige starkt. Nu är det vi som ska tillämpa det här och fortsätta att lägga den grund som gör att Sverige står nästan unikt starkt jämfört med många av våra konkurrensländer.

Sedan ramverket infördes i mitten av 90-talet har det hållit. Det har också respekterats. Tar man del av forskning om hur parlament i olika länder behandlar budgetar ser man nämligen att det inte bara är reglerna för hur behandlingen ska gå till som spelar en avgörande roll. Det är också hur man följer dem. Regler finns det ju fler som har, USA till ex-

empel. Den amerikanska kongressen har en budgetbehandling som är mycket strikt reglerad på papperet men som i praktiken är nästan världsomspännande förknippad med så kallad pork-barreling – jag antar att man på vanlig svenska kan översätta det till fläska på – i den amerikanska ekonomin, vars utgiftskvot nu närmar sig europeiska och svenska gamla nivåer och där det inte ser ut som att man hittar någon bra politisk lösning i fråga om skuldkrisen.

Grekland är ett annat exempel. Grekland är känt i forskningen för sitt mycket strama parlamentariska budgetramverk men också känt i medierna, inte bara nu under hösten, för bristande kontroll och för akut ekonomisk och därmed också politisk kris i verkligheten, till synes oavsett vem som för tillfället styr.

Det är inte bara reglerna som spelar roll utan också hur de tillämpas. Sverige har – det är det som gör Sverige unikt – ett stramt ramverk som följs ordentligt. Det är det som har lagt grunden för de statsfinanser vi i dag kan vara stolta över. Exemplet USA och Grekland visar att det inte bara är att skriva ramverk som spelar roll utan också att tillämpa dem.

Det här kan vi vara stolta över. Jag tycker att det hedrar framför allt Socialdemokraterna och Miljöpartiet att de även i dagens debatt bekräftar ramverkets vikt, som de brukar.

Herr talman! På riksdagens bord lades den 20 september en budgetproposition för ordning och reda, fler jobb och starkare konkurrenskraft där utgifter och inkomster hänger ihop, så som de ska enligt ramverket. Det lägger grunden för att Sverige även framöver ska kunna klara sig undan de akuta kriser som drabbat många andra länder. Men i dag känns det som att den 20 september var väldigt länge sedan, med tanke på allt som har hänt sedan dess. Utskottet får konstatera att den osäkerhet som läget runt omkring oss innebär och som regeringen pekade på i september inte har minskat. Men huvudinriktningen i budgetpropositionen håller naturligtvis än, vilket också framgår i utskottets huvudförslag.

Vi möter inbromsningen i konjunkturen, för den kommer. Vi fortsätter att bygga Sverige starkt på längre sikt, och vi satsar på att jobben ska fortsätta att bli fler.

Mot detta står flera motioner och reservationer i betänkandet i dag. De har inte särskilt mycket gemensamt. Möjligen är det två saker. De visar att Sverige just nu saknar ett fungerande och sammanhållet alternativ till regeringens politik, och de visar att den enda gemensamma nämnaren mellan de olika motionerna och reservationerna är att man vill höja utgifterna och skatterna för vanligt folk som jobbar. Det är inte den politik som Sverige behöver nu.

Nu är det ungefär 200 000 fler som jobbar än det var när vi vann valet 2006. Det är fortfarande för många som inte jobbar, särskilt bland till exempel ungdomar. Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att Socialdemokraterna riktar in sig mot just ungdomsjobben i sin budgetmotion, för det blir effekten. Det blir effekten när man både fördubblar skatten för anställda ungdomar genom arbetsgivaravgiftsförändringen och säger nej till en skattelättnad i en bransch där var tredje anställd är ung.

Det är de som har det svårast på arbetsmarknaden som behöver fler jobb bäst, och det är just dessa som får det tuffare med er politik.

Herr talman! Åter till det goda klimat vi ändå har i utskottet. Jag skulle vilja avsluta min del i denna övning med några ord om finansiell stabilitet. Här har vi inte särskilt mycket inrikespolitisk konflikt, men det är här vi hittar de största potentiella riskerna för slag mot den svenska ekonomin.

För att få lite historiskt perspektiv kan man titta på en sammanställning som gjorts vid Handelshögskolan i Stockholm om reala förändringar av svensk bnp under åren 1950–2010. Här kan man se att det är vid ganska få tillfällen som den reala förändringen har varit negativ. Under 53 av de 60 åren ökade bnp:en. Sverige hade alltså tillväxt och fick det bättre. Under sju av åren minskade den reala bnp:en. Två av dessa år berodde det på externa oljeprischocker, 1977 och 1981. De övriga fem åren krympte Sveriges bnp på grund av akuta finanskriser, olika typer av kriser i det finansiella systemet. Det var i början av 90-talet och under två år ganska nyligen, 2008 och 2009.

Denna risk finns i allra högsta grad ännu i dag. Sverige har, som jag har nämnt, en förhållandevis stor banksektor i förhållande till bnp, och banksektorn har hög andel finansiering på utländska marknader. Det innebär att vi är förhållandevis sårbara för större kriser i det finansiella systemet runt om oss. Därför är det viktigt att vi fortsätter slå vakt om den finansiella stabiliteten.

Vi har, om metaforer tillåts, en välskött båt på ett hav där det både stormar och kommer stora vågor. Det kan dock komma oväntade oväder. Det kan till och med komma händelser som river upp håll i skrovet, och då gäller det att vara väl rustade för det som kan inträffa.

Mot denna bakgrund vill jag särskilt nämna de ökade resurser till Finansinspektionen som regeringen föreslår och även regeringens arbete för hårdare kapitalkrav på banker med mera som har brett stöd i riksdagen. Dessa frågor kommer vi att fortsätta följa noga i utskottet, bland annat i form av fortsatta utfrågningar, kontakter med berörda myndigheter och mycket mer de närmaste veckorna. Vi hoppas kunna fortsätta göra detta i brett samförstånd även på EU-nivå.

Herr talman! Sverige har ordning och reda i finanserna. I en orolig värld bygger vi Sverige starkt för framtiden och fortsätter med en politik som gör att jobben blir fler. Det är utskottets mening att vi ska fortsätta med denna inriktning som också lades fast i budgetpropositionen. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Vi har massarbetslöshet i Sverige, och det har vi haft under lång tid. Vi ligger på en arbetslöshetssiffra på 7,5 procent, det vill säga har vi 45 000 fler arbetslösa i dag än vad vi hade 2006. Vi har en sysselsättningsgrad på 65,7 procent, vilket är 0,9 procent lägre än vad det var 2006 och motsvarar 56 000 färre sysselsatta. Vi har en kommunal och offentlig konsumtion som stramas åt.

Vi har en ungdomsarbetslöshet på drygt 22 procent, vilket är 3 procent mer än 2006. Var tredje arbetslös är långtidsarbetslös, och kvinnors sysselsättningsgrad är starkt sjunkande.

Vi har 29 700 människor i tvångsarbete i fas 3 som numera är Sveriges näst största bolag. Dessa 29 700 människor har ungefär 4 000 utbild-

ningar att dela på. Regeringen har dragit ned arbetsmarknadsutbildningarna med 75 procent och komvux med 18 procent.

Jag kommer själv från ett län där det nu är 11,4 procents arbetslöshet.

Detta är Sverige av i dag. Det är ett land där massarbetslöshet har blivit vardagsmat. Det är ett land med en regering som inte inser allvaret utan sparar och stramar åt i den offentliga konsumtionen i en tid då vi i stället skulle behöva samhällsnyttiga investeringar för att få folk i arbete.

Det behövs investeringar. Det finns många eftersatta behov. Inte minst har vi de senaste veckorna läst om äldreomsorgen där det är ständigt resursbrist. Vi har också stora barngrupper på fritidshemmen, bostadsbrist och tåg som står stilla. Själv satt jag på en träbänk till halv tre häromnatten för att tåget inte kom i tid.

Detta är också Sverige, Anna Kinberg Batra. Ni har ett ansvar för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Det ansvaret tar ni inte, vill jag påstå.

Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Ulla Andersson för inlägget. Jag kan också svara med siffror. Jag har en hel bunt med olika arbetslöshetssiffror med mig. Men som Ulla Andersson som är mycket kunnig vet blir det olika beroende på vilka siffror man använder. En relevant siffra är att det är ungefär 200 000 fler människor som jobbar. Jag vill ha lägre andel arbetslöshet och större antal människor i arbete. Vi jobbar med båda.

Sverige är ett av de länder i EU som har lägst långtidsarbetslöshet. Det är viktigt att lyfta fram. Hos oss är ungefär var sjätte arbetslös långtidsarbetslös; EU-snittet är närmare varannan.

Långvarigt utanförskap är den farligaste arbetslösheten. Nästan vem som helst kan bli av med jobbet. Då är det viktigt att man snabbt hittar ett nytt jobb och snabbt får hjälp om man behöver kvalificera sig för ett nytt jobb. Här gör regeringen mycket. Vi satsar också särskilt på att hjälpa de grupper som har extra svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och där långtidsarbetslöshet är vanligt.

I det i riksdagsdebatterna ofta bespottade fas 3 finns människor som har varit utanför arbetsmarknaden i snitt åtta år. Det är människoöden som vi vill ändra på. Vi har inte gett upp på dessa människor. Vi tycker att alla som kan jobba ska göra det, även om man behöver hjälp för att ta sig tillbaka in på arbetsmarknaden.

Jag tycker att Ulla Andersson ska visa respekt för dessa människor och för regeringens fokus på att hjälpa just dessa tillbaka till arbetsmarknaden. Därför satsar vi på utbildning, omställning, handläggartäthet och hjälp för dem som allra mest behöver samhällets stöd för att komma tillbaka i arbete.

Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Anna Kinberg Batra behöver titta igenom de nya siffror som kommit. Där står tydligt att 33,7 procent av de arbetslösa är långtidsarbetslösa. Med andra ord är mer än var tredje arbetslös långtidsarbetslös, vilket är alarmerande. Både Anna Kinberg Batra och jag vet att ju längre tid man är arbetslös, desto svårare är det att få jobb.

Att låta människor gå in i en aktivitet där de tvingas jobba gratis är inte värdigt och visar inte respekt för den enskilda människan. Att dessu-

tom dra ned på antalet arbetsmarknadsutbildningar med 75 procent och antalet utbildningsplatser och inte göra investeringar för att skapa jobb visar också på bristande ansvar.

Vänsterpartiet har föreslagit att man i stället för fas 3 ska satsa på individuell utbildning. Varje individ ska erbjudas ett enskilt utbildningsprogram. Vi föreslår övergångsjobb, det vill säga jobb till kollektivavtalsenliga löner, och olika utbildningssatsningar. Vi försöker ta ansvar på alla sätt. Vi tycker att det ovärdigt att tvinga människor att arbeta gratis och att man dessutom betalar arbetsgivarna för att ta emot denna arbetskraft.

Som jag sade tidigare har vi över 22 procents ungdomsarbetslöshet. I det läget väljer ni att sänka krogmomsen i stället för att satsa på en generationsväxling på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet har lagt fram ett generationsväxlingsprogram som möjliggör 25 000 nya arbetstillfällen. Ni när en förhoppning att restaurangägarna i stället för att ta dessa pengar till vinst åtminstone ska sänka priset på maten med någon enstaka krona. Både du och jag vet att ingen tror på att det leder till några nya jobb.

Det är skillnad på den ekonomiska politiken. Vi tar ansvar och ser till att människor får utbildning och möjligheter, och vi gör samhällsnyttiga investeringar för att skapa jobb på riktigt. Ni pratar om arbetslinjen. Vi pratar om riktiga jobb.

Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! De siffror jag använder kommer från EU-kommissionens höstprognos 2011 där man rankar EU-länderna efter den långtidsarbetslöshet man har som andel av arbetskraften. Det är där Sverige klarar sig förhållandevis väl, men jag säger gärna att vi inte är nöjda. Jag är inte nöjd förrän alla som kan jobba har ett jobb.

Jag tycker att det är relativt bra att vi ligger under hälften av EU-snittet i hur många av de arbetslösa som har varit arbetslösa länge. Jag är emot långvarigt utanförskap. Därför satsar regeringen på att mest hjälpa dem som har svårast att få fäste på arbetsmarknaden. Dit hör ungdomarna, Ulla Andersson. I restaurang- och cateringbranschen är ungefär var tredje anställd ung. Det är för deras skull vi har sänkt arbetsgivaravgifter för arbetsgivare i den här branschen. Ni vill fördubbla kostnaden i skatt för att anställa. Det är för deras skull som vi har inriktat den skattelättnad vi kan göra i den här budgeten på det som ger mest jobb i den grupp där det behövs allra mest. Det är för ungdomarnas skull som vi gör den här prioriteringen.

Jag skulle gärna fortsätta att sänka skatter ännu mer; det får vi göra i kommande propositioner. Det är så fler jobb kan skapas. Så kan kvinnor som har de tajtaste ekonomiska marginalerna i de lägsta inkomstgrupperna få lite mer utrymme i tillvaron. Den debatten fortsätter jag gärna med Ulla Andersson. Men Ulla Andersson svarar inte på hur jobben skulle kunna bli fler eller kvinnors ekonomiska utrymme bättre med Vänsterpartiets politik. Den höjer kostnader utan att skapa nya jobb.

Anf. 12 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Anna Kinberg Batra pratar sig varm för de finanspolitiska ramverken. Det är bra att Moderaterna så småningom anslöt sig till de mål som Socialdemokraterna och Centerpartiet beslutade om på 90-

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

talet. Det dröjde till sekelskiftet 2000, men det är bra att Moderaterna är med på de finanspolitiska ramverken om överskottsmål och annat. Men det handlar ju om vad man använder överskotten till. De stora överskott som vi byggde upp under många år har Moderaterna använt till skattesänkningar. Det har inte lett till lägre arbetslöshet. Arbetslösheten är större än när ni tog över 2006, och utanförskapet är lika stort. Att sänka skatten för att skapa jobb är ytterst tveksamt. Det visar också regeringens eget organ, Finanspolitiska rådet, som säger att man är mycket tveksam till vilken effekt sänkt arbetsgivaravgift för unga och sänkt krogmoms har på sysselsättningen.

Nu riskerar vi faktiskt att för första gången få en ungdomsgeneration som får det sämre än sina föräldrar. Vi har fortfarande en av Europas högsta ungdomsarbetslöshetsnivåer. Tusentals ungdomar lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Tiotusentals ungdomar saknar gymnasiekompetens. Nu ser vi att förtidspensioneringen av unga ökar. Det är det ni måste adressera. Då räcker det inte att prata om åtgärder som sänkt arbetsgivaravgift och sänkt krogmoms. Det krävs att man använder överskotten till sådant som bygger Sverige starkt. Det är utbildning som gör våra ungdomar anställningsbara. Överskotten kan användas till komvux eller till att se till att grundskolan levererar en sådan kvalitet att barnen går ut med fullständiga betyg. Det är sådant man måste fokusera på och använda överskotten till. Det är sådant som bygger Sverige starkt.

Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag hoppades nästan att Tommy Waidelich skulle säga något om ramverket. Jag ville så gärna ge dig den poängen. Under det tidiga 90-talet stämde fortfarande den gamla teorin som också finns i böckerna. Koalitionsregeringar var dyrare i drift. Det var sämre kontroll på vart budgeten tog vägen under riksdagsbehandlingen. Det finns en mycket läsvärd avhandling av finansutskottets kanslichef om hur det brukade gå till i parlamentarisk behandling av budgetar på den tiden.

Jag ska inte svära mig helt fri från ansvar. Jag arbetade som brevsvarare en termin vid sidan av mina studier och mitt engagemang i Moderata ungdomsförbundet. Det parti som jag är med och leder i dag och har mer ansvar för står upp för ramverket. Man kan tycka att vi kom på det för sent. Nu ska ingen behöva tvivla, och det tror jag inte att någon gör, på att Moderaterna och Alliansen och till min glädje även Socialdemokraterna och Miljöpartiet i dag står upp för det ramverk som har byggt Sverige starkt. Jag är stolt över att vi tillämpar det. Det är det som har gjort att vi har möjlighet att satsa på jobb och åtgärder när konjunkturen viker.

Som Tommy Waidelich vet måste vi nu vara särskilt varsamma med både ramverk och vad vi gör för att vi ska kunna möta en ännu starkare kris om den kommer. Vi vet att det är oroligt där ute. Vi vet att Sverige är mycket sårbart för svårigheter i det finansiella systemet. Nu är det viktigt att vi satsar på de grupper som har det allra svårast. Därför tycker jag att det är beklagansvärt att Socialdemokraterna nästan kirurgiskt riktar in sig mot ungdomsjobben, mot de grupper som har det allra svårast på arbetsmarknaden, genom förslag om arbetsgivaravgifter och genom att säga nej till sänkt moms i restaurang- och cateringbranschen. Vi har haft många debatter om sådant.

Tala med dem som driver små restauranger och små krogar. Tala till exempel med Fredrik som driver Max i Örebro. Han anställer nu funktionshindrade, vilket han inte hade råd att göra förut; de fick inte jobb förut.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 14 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Det är viktigt att se till att grupper som har en svag förankring på arbetsmarknaden etablerar sig. Den bästa effekten får man med riktade anställningsstöd. Vi ställer upp på en del av de riktade anställningsstöd som regeringen har. Därför föreslår vi ett nytt, en form av traineeplats för unga där de kan gå parallellt med någon som är i färd med att gå i pension. På så sätt kan de etablera sig på arbetsmarknaden och underlätta det kommande generationsskiftet. Det ger 20 000 nya platser. Det är betydligt bättre använda pengar än sänkt krogmoms och sänkt arbetsgivaravgift för unga. Alla experter är överens om att det är tveksamt vilken effekt sänkt arbetsgivaravgift för unga och sänkt krogmoms har på sysselsättningen. Jag tycker att det är fel att använda en tredjedel av reformutrymmet till sänkt krogmoms när det inte ger de effekter som vi behöver få av pengarna i form av sysselsättning. Det är betydligt bättre att satsa på investering i utbildning och i sådant som bygger Sverige starkt. Det handlar om att se till att våra ungdomar har kompetens – inte minst gymnasiekompetens – så att de kan ta de jobb som redan finns och som kommer. Det handlar också om att bygga för framtiden och se till att vi har en högskola med hög kvalitet så att våra ungdomar får den kompetens som krävs för mer kvalificerade jobb. Vi måste satsa på kvalificerad yrkesutbildning, vilket vi föreslår i vårt budgetalternativ, för att klara kompetensförsörjningen som är ett problem i dag. Många företag har svårt att rekrytera samtidigt som många unga har svårt att få jobb. Jag saknar en högre ambitionsnivå av Anna Kinberg Batra och Moderaterna.

Ni säger att ni ska möta krisen. Är sänkt krogmoms det bästa sättet att möta den kris som nu kommer från Europa?

Anf. 15 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! En viktig skillnad mellan utskottets huvudförslag och Socialdemokraternas motion är att vi satsar på utbildning och på investeringar på jobben inom de ramar som statsfinanserna tillåter. Om vi nu tappat greppet om statsfinanserna och börjar få underskott står vi betydligt sämre rustade om det blir stor osäkerhet runt om oss.

Som Tommy Waidelich vet satsar vi på utbildning, även yrkesutbildning, inom de ramar vi har. Det är viktigt för att hjälpa folk i omställningen på arbetsmarknaden.

Låt oss gå tillbaka till Fredrik som driver Max utanför Örebro. Han har en kalkyl. Han sitter där och funderar: Ska jag ta in den unga människan med eller den utan funktionshinder? Nu hade han anställt båda bland annat efter den arbetsgivaravgiftssänkning som vi har genomfört. Han funderar ju på vad han ska göra när han får in 50 kronor för en meny. Ska jag lägga pengarna på att anställa fler? Får jag bättre marginaler i min rörelse eller kan jag sänka priset mot kund så att fler örebroare har råd att äta här?

Det ska inte jag bestämma. Men det var tydligt för honom och för andra restaurangägare som jag har träffat att tänka så. De är småföretagare som anställer människor och för dem beror kalkylen på hur mycket skatt man betalar och vad man kan få in från sina kunder.

Vi prioriterade det mest jobbskapande vi kunde i denna budget inom det ganska snäva utrymme som vi har. Det tycker jag var viktigt.

Utan jobb och utan fler som jobbar, som läget är nu, är det också färre som betalar skatt. Fler i jobb som betalar skatt lägger grunden för att Sverige ska stå starkt när det stormar runt om i Europa.

Anf. 16 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Anna Kinberg Batra tog upp jobben i sitt anförande, och i replikskiftet med Tommy Waidelich talade hon om småföretagens villkor. Det är ett ämne som ligger oss varmt om hjärtat. Vi tror att dessa två hänger tätt och intimt samman.

Det finns tydliga siffror som visar att en stor andel av de jobb som har skapats under de senaste tio åren har skapats i små och medelstora företag. Enligt många bedömare är det troligt att denna utveckling kommer att fortsätta och att det även i framtiden kommer att vara i små och medelstora företag som nettotillskottet av nya jobb kommer att kunna skapas. Vi är oroliga eftersom vi ser regeringens budget som ett kraftfullt slag i luften för Sveriges småföretagare.

Som jag sade i mitt anförande var jag på en presentation av Småföretagarbarometern i går som Företagarna och Swedbank håller. Företagen själva ser vissa hinder för att kunna växa framöver. De anser att det måste bli billigare att anställa och att möjligheterna att hitta kompetent personal måste öka. Det är de två största hindren vid sidan av att konjunkturen naturligtvis också behöver vändas så att det blir en ökad lönsamhet.

Men siffrorna där visar också att svårigheterna att rekrytera personal har gjort att 42 procent av företagen har tvingats tacka nej till order. Det är en siffra som bekymrar mig djupt.

När vi samtidigt ser att var fjärde företagare bland de små och medelstora företagen planerar att anställa fler och det finns en positiv trend måste vi också från politikens sida stödja dessa ambitioner och denna vilja och ge ännu bättre villkor för små och medelstora företag att verka.

Därför är min fråga till Anna Kinberg Batra: Är det inte dags att på allvar satsa på den sektor som tidigare har visat att den kan leverera jobben, nämligen Sveriges småföretagare? Varför kommer inte dessa satsningar från regeringen?

Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är mycket viktigt och intressant att Per Bolund tar upp småföretagen i sin replik. Jag är en varm vän av att jobben ska bli fler, gärna i små och medelstora företag. Jag är personligen mycket förtjust i sådana referenser till hur Ericsson faktiskt bildades en gång i tiden. Alla dessa stora företag som vi i stor utsträckning fortfarande lever av började som små och med någon eller några som satte sig ned och hade en idé och förverkligade den. Det vill jag att fler ska göra, och det tycker jag är viktigt.

Per Bolund nämnde bland annat några viktiga faktorer. Jag vill visa att Alliansen jobbar med två och kanske en till. Per Bolund nämnde att det måste bli billigare att anställa. Det är därför som vi har sänkt arbetsgivaravgifterna, och det är därför som vi vill fortsätta lätta på skattebördor för företagen så att det ska bli större utrymme för dem att anställa och våga göra investeringar. Särskilt för en liten företagare spelar arbetsgivaravgifterna mycket stor roll i just situationer där man funderar på om man ska våga anställa någon över huvud taget och gå från att göra allting själv till att bygga något som kan bli någonting större. Det är mycket viktigt. Därför har vi sänkt arbetsgivaravgifterna. Även sänkningen av jobbskatteavdraget har haft en positiv sysselsättningseffekt för löntagarna.

Företagarna vill hitta kompetent personal. Det tycker jag också är viktigt. Vi har varit överens med Miljöpartiet om att möjliggöra för arbetskraftsinvandring. Jag som har släkt i Indien vet att indiska it-ingenjörer inte kom till Sverige förut om de inte var till exempel ingifta, men nu gör de det. Nu finns Sverige på kartan. Även om den är mycket engelskspråkigt dominerad i övrigt finns Sverige ändå med som alternativ för kineser, indier, afrikaner och andra utanför Europa som vill komma hit och jobba om Sverige behöver dem. Det tycker jag är viktigt.

Vi satsar också på bättre resurser för matchning inom Arbetsförmedlingen för alla som är här, även för dem som är svenskfödda. Det är mycket viktigt att vi hittar varandra bättre på arbetsmarknaden.

Anf. 18 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad över att vi har samma världsbild. Just för de små arbetsgivarna, de små företagen, spelar arbetsgivaravgiften en stor roll. Vi är bekymrade över regeringens strategi att sänka arbetsgivaravgifterna generellt, vilket ger en mycket liten effekt för de små företagen. Vår strategi är i stället att rikta sänkningen av arbetsgivaravgifterna till de små och medelstora företagen genom att ge dem en sänkning på 10 procent upp till en lönenivå på 830 000 kronor. Det är mycket träffsäkert i fråga om de små företagen. Vi anser att man då verkligen kan göra skillnad. Det kan innebära upp till 83 000 kronor i bokslutet för en liten företagare, vilket kan vara skillnaden mellan att klara av att ha en budget i balans och att gå i konkurs. En generell sänkning gör däremot inte särskilt mycket till eller från för en liten företagare.

Vi har också lyssnat på företagen själva. En av de absolut viktigaste reformerna för dem är ett slopande av sjuklöneansvaret. Det har vi med i vårt budgetförslag, och det är finansierat. Det är en reform som sänker kostnaderna generellt för små företag men som också, vilket kanske är ännu viktigare, tar bort en stor risk. Som liten företagare kan man inte styra över om en anställd eller två blir sjuka, men man får ändå ett tapp i produktion men också en stor kostnad som följer av att man måste betala sjuklön för dessa personer. Vi tycker att det nu är dags att genomföra denna reform och slopa sjuklöneansvaret och rikta denna reform till de små företagen som har absolut störst problem att hantera ett sådant bortfall av personal.

Det är detta som företagen själva prioriterar. Det är en mycket viktig reform för att göra det lättare för företagen att våga anställa i framtiden. Men ändå kommer inte dessa förslag från regeringen. Det bekymrar

oss. Vi ser inte att regeringen lyssnar på de små företagen och deras rop på hjälp. De har mycket tydliga krav på de politiska partierna. Men som jag ser det är det tyvärr bara Miljöpartiet som i sin budget har prioriterat de frågor som småföretagarna själva efterlyser.

Anf. 19 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Vi har delvis en liknande syn. Vi har som bekant olika budgetförslag. Men jag vill gärna återkomma till hur vi sänker trösklar och kostnader för företagen att anställa. Det är mycket viktigt, särskilt för de små företagen.

I restaurang- och cateringbranschen är det en stor dominans av små företag. Det finns några enorma kedjor på hotellsidan i denna bransch, men annars är det fråga om en vanlig restaurang, en vanlig kvarterskrog eller ett vanligt litet hotell som är småföretag där varje krona spelar roll i kalkylen. De träffas även av momsförslaget. För den som anställer någon som har varit utanför arbetsmarknaden länge är subventionen nu mycket hög. För den företagare som tar risken att pröva någon som till exempel har varit arbetslös en längre tid är det rimligt att staten sänker tröskeln så att kostnaden och också risken sänks. Sådant är viktigt för småföretag.

Per Bolund efterlyste även i sitt förra inlägg matchning. Vi lägger mer pengar på Arbetsförmedlingen för att man ska kunna gå in tidigare och med tätare handläggarstöd. Det tror jag är mycket viktigt för den som står i begrepp att byta jobb eller bryta upp – frivilligt eller ofrivilligt – och som kanske har umgåtts med tankar på att starta eget i stället.

Till sist talade Per Bolund om risker. Småföretagen måste kunna lita på att ekonomin och systemet funkar. Det finns ett samband mellan mikronivån och makronivån som är mycket viktig för den som funderar till exempel över en investering. Konjunkturinstitutet med flera visar hur viktigt det är att företagen har förtroende för att ekonomin fungerar. Gör den inte det, om inte det finansiella systemet funkar och om man inte kan lita på spelreglerna törs man inte investera, och då blir det alldeles för få nya Ericsson. Jag vill gärna ha fler. Där delar jag Per Bolunds uppfattning.

Anf. 20 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Låt mig börja med att gratulera finansministern till utmärkelsen att vara Europas bästa finansminister. Det är naturligtvis trevligt för honom. Men jag tror faktiskt också, allvarligt talat, att det är bra och viktigt för Sverige att vi har en finansminister som har en stark ställning bland sina kolleger i Europeiska unionen. Vi är lite vid sidan av eftersom vi inte tillhör euroområdet. Då är det särskilt viktigt att vi har en finansminister som respekteras inte bara av sitt eget parti och sin egen allians utan också av en tidning som Financial Times. Det kommer att ha effekt.

Låt mig inleda mitt anförande med att säga något om skuldkrisen i Europa. Sedan ska jag tala lite grann om inrikespolitik och två viktiga frågor i oppositionens budgetalternativ, dels pensionerna, dels ungdomsarbetslösheten. Jag ska naturligtvis också säga något om slutsatserna av Caremaskandalen och åtgärder som ska vidtas mot ett upprepanande av den.

Både USA:s och Storbritanniens statsfinanser är i djup kris, men inget av de länderna har euron som valuta. Krisen har slagit till i Grekland, Italien, Portugal och andra länder – inklusive USA och Storbritannien – men *inte* i välskötta euroländer som Finland, Tyskland och Nederländerna.

Den enkla slutsatsen är att om ett land driver en vettlös ekonomisk politik går det illa för det landet, oberoende av vilket valutasystem landet har – vare sig det är dollar, euro eller pund eller det är någon annan valuta.

När Europa nu reder upp skuldkrisen måste fokus i politiken ligga på nya regler – mot skulder och underskott och för högre tillväxt – inte på valet av valuta. Det gäller både de mer akuta åtgärderna och de mer långsiktiga som ska förhindra en upprepning av underskott och skulduppbyggnad.

För Sverige är det viktigt att en allmän bankkris inte sprider sig i Europa och drar med sig Sverige på samma sätt som 2008/09 då det höll på att gå illa. En sådan kris skulle drabba löntagare, pensionssparare och insättare i hela Europa, inklusive Sverige, med bland annat ökad arbetslöshet och lägre inkomster som följd.

Det handlar alltså om svensk självbevarelse att vi ger vårt bidrag efter vår måttliga förmåga i de här sammanhangen. Det var uppmuntrande att lyssna till Tommy Waidelich som var inne på samma spår. Ulla Andersson däremot avvisade varje form av solidaritet med övriga Europa. Det går bra att på möten tala om solidaritet och att sjunga *Internationalen*. Men när det kommer till praktisk handling är det inte så populärt inom Vänsterpartiet som naturligtvis helt vill lämna Europeiska unionen – nåväl.

Om man tycker att solidaritet och sammanhållning i ett samhälle är viktiga ingredienser kan en sådan hållning inte göra halt vid Öresund och Ålands hav. Den måste inkludera människor i våra europeiska grannländer. Alla fransmän, greker, irländare och så vidare är inte giriga bankdirektörer och korrupta beslutsfattare utan helt vanligt folk. De är i dag rädda för att förlora jobbet och pensionen. Därför ska vi ge vårt bidrag efter vår måttliga förmåga.

I dag är Sverige starkt. I morgon kan det dock vara vi svenskar som behöver andras stöd, ekonomiskt och politiskt. Vi får således inte glömma att investera i andra länders vilja att vara lyhörda för våra framtida önskemål när det gäller inflytande och ekonomisk likabehandling. Vi bör därför se vårt deltagande i att lösa skuldkrisen också som en försäkringspremie för att vi ska få omvärldens stöd i händelse av framtida egna problem!

Nu går jag över till inrikespolitiken.

Gamla tiders socialdemokrater brukade raljera, minns jag från min ungdom, om splittring bland de icke-socialistiska partierna. Nu är läget det motsatta. Splittring bland de fyra icke-borgerliga partierna samt fortsatt politiskt sönderfall är det som nu härskar.

Socialdemokraterna är i dag en skör planta som gör sig bäst i skuggan av en stark alliansregering. Mot regeringens budgetförslag står fyra helt olika budgetar från den icke-borgerliga oppositionen.

Under en tid har Socialdemokraterna sagt att de vill utjämna skatteskillnaden mellan lön och pension. Det kostar ungefär 20 miljarder

kronor per år. Men i sin budget anslår Socialdemokraterna bara 2,3 miljarder. Nu lovar partiledaren Håkan Juholt, igen, att skillnaden ska bort kanske redan i nästa budgetmotion. Det sade han i *Ekots* lördagsintervju.

Men vems pengar ska tas till detta? Det som krävs är ju nästan tio gånger mer än vad Socialdemokraterna anslår i sin budget. Det finns storstilade löften till pensionärerna, men inga pengar finns anvisade. Varför ska någon tro på Socialdemokraternas pensionslöften?

Håkan Juholts löfteskarusell är naturligtvis ett stort problem för Socialdemokraternas trovärdighet. Löftena blir allt mindre trovärdiga när de sprätts ut som popcorn från en popcornmaskin. Det har vi hört, och det är säkert sant.

Ungdomsarbetslösheten är, som redan sagts här, ett av våra allra största problem. I det läget vill Socialdemokraterna, något överraskande, chockhöja arbetsgivaravgifterna för unga med sammanlagt ungefär 16 miljarder kronor per år. Det blir alltså mycket dyrare att ha ungdomar anställda.

Dessutom vill Socialdemokraterna inte kompensera vare sig kommunerna eller landstingen för denna kostnadsökning. Detta i sin tur leder till kraftigt höjda personalkostnader för att ha unga anställda – med nära 100 miljoner kronor bara i Västra Götalands landsting. Hur ska Socialdemokraterna täcka det stora hålet – med nedskärningar eller skattehöjning eller med bådadera?

Socialdemokraternas motförslag är sänkt arbetsgivaravgift för småföretag. Men räknat i kronor är det i sammanhanget småpotatis – 3 miljarder kronor, att jämföra med en skattehöjning för att ha ung personal med ungefär 16 miljarder kronor.

Att ungdomsarbetslösheten är ett stort problem märks alltså föga i Socialdemokraternas budgetmotion. I själva verket skulle förslagen i stället leda till ökad ungdomsarbetslöshet. Detta faktum understryks av att Socialdemokraterna också går emot regeringens förslag om sänkt restaurangmoms, något som skulle ge en högre lönsamhet och fler jobb i en bransch som för unga ofta är inkörsporten till arbetsmarknaden.

I sin praktiska politik hösten 2011 bortser alltså Socialdemokraterna från kraftfulla åtgärder för riktiga jobb som bot mot arbetslösheten bland unga.

Vi har här hört att Miljöpartiet framställer sig som företagens vän. Man föreslår en sänkning av arbetsgivaravgiften med 10 procent på de första 830 000 kronorna i lönesumma. Det man i Miljöpartiet ger med ena handen tar man tillbaka med den andra. Men händerna är olika stora.

Företag med unga anställda får samtidigt en stor skattechock när arbetsgivaravgiften för unga dubblas. Det kostar företagen 16 miljarder.

Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag en nettokostnadshöjning med 3–4 miljarder kronor per år för anställd personal. Därutöver tillkommer andra skattesänkningar. Det gäller då energi, lastbilstransporter och så vidare.

Hur detta kan skapa fler jobb och hur detta hjälper svenska företag är en gåta.

Socialdemokraterna och Håkan Juholt har slagit knut på sig själva för att på samma gång vara både för och emot vinst i välfärdssektorn. ”Vinstintressen hör inte hemma i välfärdssektorn. Det vill jag stoppa.” Så

säger Juholt. Men mot det påståendet står socialdemokratiska kongressbeslut.

Socialdemokraterna accepterar i sina kongressbeslut att aktiebolag med vinstintressen driver verksamhet i välfärdssektorn. Socialdemokraterna är samtidigt både för och emot. Naturligtvis skapar det förvirring och oklarhet.

Låt mig också ta upp den vanvård som avslöjats i äldrevården. De förhållanden som avslöjats är helt oacceptabla och ousäktliga.

Det måste finnas trygghet, mänskligt engagemang och inlevelseförmåga i förhållande till de människor som bor på hem för äldre och som privata och kommunala vårdgivare har ansvar för. Snabbt krävs eftertanke och åtgärder på en rad punkter.

Det bör gå att rättsligt tvinga fram skadestånd från privata företag och kommuner som vansköter sitt uppdrag. De bryter uppgjorda avtal beträffande de människor som de har ansvar för. *Ansvar* är ett nyckelord i detta sammanhang.

Skadestånd är *ett* sätt, men det är ganska omständligt att hos vård- och omsorgsgivare inpränta det ansvar som följer med att ingå avtal med kommuner om bland annat äldrevård. Det finns ju också andra uppgifter.

Till detta kommer att Socialstyrelsen nu måste ge en bättre vägledning om hur kommunerna gör en kompetent upphandling, om hur avtalen ska utformas och om hur rutiner ska se ut för tillsyn och för uppföljning av ingångna avtal – om hur uppföljningen måste bli bättre. Det måste finnas klara bestämmelser om när och hur avtal ska sägas upp.

Det är viktigt att det i kommunerna finns en bättre, tätare och mer kontinuerlig tillsyn, något som generellt sett också måste ges mer resurser – alltså högre prioritet, kort uttryckt.

Arbets sättet i dag i många kommuner duger uppenbarligen inte. En upprioritering av tillsyn och ansvarsutkrävande måste till.

Därtill måste uppgiftslämnare, det vill säga personal som arbetar i privat vård och omsorg, få ett bättre skydd – detta för att uppmuntra personalen att anmäla missförhållanden.

Det ska dessutom bli stopp för aggressiv skatteplanering genom mer prioriterat kontrollarbete hos Skatteverket och ny lagstiftning. Det är inte lätt; det är komplicerat, och det angriper egentligen bara indirekt det centrala problemet, nämligen bristerna i vården och omsorgen.

Regeringen ska med Sveriges Kommuner och Landsting, kommunernas samarbetsorganisation, säkra frågan om en kompetent tillämpning av lagen om offentlig upphandling, lagen om valfrihet och möjligheterna att snabbt ställa till rätta när ingångna avtal bryts. Om inte annat kommer de kommunansvariga som inte har förstått budskapet och inte upptäckt de missförhållanden som kanske finns i den egna kommunen inte att bli omvalda.

Det behövs alltså en skärpt kontinuerlig och tätare tillsyn av äldrevården. Caremaskandalen visar att tillsynen inte har fungerat på ett bra sätt. Därtill vill Folkpartiet också införa en ny myndighet, en socialinspektion, efter modell från skolans område där Skolinspektionen finns.

Anf. 21 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Till att börja med måste jag kommentera Carl B Hamiltons egen kalkyl över kostnaderna för att anställa för småföretagen.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Du tar upp sänkta arbetsgivaravgifter för unga som en företagarreform, och det är ett nytt påfund. Så har det nämligen aldrig lanserats, utan det har lanserats som en åtgärd från regeringens sida för att minska ungdomsarbetslösheten. Jag har varit ute och besökt många företag, och jag har pratat med företagarorganisationerna. Det är ingen av dem som ser reformen som en företagaråtgärd.

Däremot efterfrågar de just de reformer vi kommer med. Det handlar om sänkt arbetsgivaravgift som riktas mot de små och medelstora företagen, att man slopar sjuklöneansvaret – vilket Carl B Hamilton valde att inte ta med i sin kalkyl – och att man också förbättrar matchningen på till exempel arbetsmarknaden. Vi föreslår alltså de reformer som företagen själva kommer med som förslag, men det gör tyvärr inte regeringen.

Jag vill ställa en fråga till Carl B Hamilton om euron, som han också tog upp i sitt anförande. Som vi ser det är det i dag lätt att konstatera att det var ett klokt beslut att inte gå med i eurosamarbetet, nu när europrojektet löper stor risk att haverera under sin egen tyngd. Eurosamarbetets kärna är stabilitets- och tillväxtpakten, och nu är det väldigt tydligt att den varken ger stabilitet eller tillväxt. Vid sidan av den finns konvergen-skriterierna, som inte ens Frankrike och Tyskland följer i dagens läge.

Det är alltså en ganska instabil och osäker klubb som Carl B Hamilton ofta och med starkt engagemang propagerar för att han ska föra in Sverige i. Det är dock ganska uppenbart att det är en väldigt splittrad bild på den borgerliga sidan och att vi inte får något klart svar på hur vi egentligen ska ha det med en av de mest avgörande frågorna inför framtiden, nämligen om Sverige ska gå med i eurosamarbetet och när det i så fall ska ske. Vi ser hur utrikesministern kommer med ett utspel, och Carl B Hamilton brukar komma med egna utspel.

Var står egentligen det samlade regeringsunderlaget? Var står ni när det gäller eurofrågan?

Anf. 22 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Det som är viktigt att notera beträffande Miljöpartiets sänkning av arbetsgivaravgiften för de små företagen är att vi om vi tittar på den totala sysselsättningen ser att det är ganska få människor som arbetar i de företag som har gränsen på 830 000 i lönesumma. Det ger alltså en väldigt liten effekt på arbetslösheten. Det är en ineffektiv åtgärd.

När det gäller sjuklöneansvaret vet jag att företagen vill ta bort det, men det innebär också att man så att säga släpper fram en sämre arbetsmiljö. Sjuklöneansvaret är ju till för att skaffa ett starkt incitament för företagen att se till att den egna personalen är så frisk och så lite frånvarande som möjligt. Det är en genomtänkt tanke, och det betalades på sin tid genom att man sänkte arbetsgivaravgifterna. Företagen fick alltså ett större sjuklöneansvar, men å andra sidan fick de sänkt arbetsgivaravgift.

Om nu Per Bolund vill ta bort sjuklöneansvaret är alltså motfrågan: Vill han då samtidigt höja arbetsgivaravgiften i motsvarande mån? Det har nämligen varit den trade-off, den avvägning, som hela tiden har gjorts i dessa sammanhang när man har ökat och minskat sjuklöneansvaret. Tanken bakom denna är väldigt viktig, att ha ett incitament för företagen att se till att personalen är frisk och inte frånvarande.

När det gäller euron tycker jag att det viktiga är att göra den distinktion vi har försökt att göra. Låt oss ta exemplet Finland. Finland har haft

euron i tio år, och de har haft nästan identisk ekonomisk utveckling som Sverige vad beträffar bnp, arbetslöshet, budgetbalans och ordning och reda i budgeten. Det hänger alltså inte på euron, utan det hänger på den nationella ekonomiska politiken.

Anf. 23 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det tydliga svaret på Carl B Hamiltons tydliga fråga är ett klart nej. Vi vill inte höja arbetsgivaravgiften för Sveriges småföretagare; tvärtom vill vi sänka den. När vi tar bort sjuklöneansvaret tar vi också bort denna kostnad från arbetsgivarna utan att för den skull vilja höja arbetsgivaravgifterna. Vi vill tvärtom förbättra villkoren för Sveriges småföretagare.

Sedan stämmer det inte heller som Carl B Hamilton fiskar efter att det skulle försämra arbetsmiljön på Sveriges småföretag. Vi har kvar rehabiliteringsansvaret, som företagarna fortfarande ska ta. De måste se till att den arbetstagande kommer tillbaka till arbetet så fort som möjligt. Jag vill också hävda att mycket av den sjukdom som uppstår på en arbetsplats är ganska löst kopplad till arbetsmiljön. Den är snarare kopplad till influensaepidemier eller olyckor som visserligen kan ske på arbetsplatsen men även i skidbacken och liknande.

Vi tycker alltså att detta är en onödig risk som regeringen fortsätter att anse att Sveriges småföretagare ska stå för. Vi tycker att det är rimligare att vi faktiskt tar den som ett kollektivt ansvar för att minska riskerna för Sveriges småföretagare. De 830 000 kronorna i lönesumma som Carl B Hamilton pratade om gäller faktiskt för alla företag, så det går även till de allra största. Det får dock störst effekt för de små och medelstora företagen, och just därför är det en väldigt träffsäker reform som sänker kostnaderna för dem som mest av allt behöver det.

Det var inget riktigt svar jag fick på min fråga om regeringspartiernas gemensamma strategi när det gäller euron. Ni fortsätter att komma med enstaka utspel från enstaka ledamöter i regeringen eller här i riksdagen, men något samlat svar på hur man ser på Sveriges deltagande eller inte i eurosamarbetet får vi aldrig. Som jag sade är det en av de absolut viktigaste frågor som Sveriges konsumenter, väljare och företagare någon gång behöver få ett svar på.

Jag kan förtydliga min fråga. Har Carl B Hamilton med sig sin egen finansminister, som han nyss hyllade här i talarstolen, i projektet att så fort som möjligt ansluta Sverige till eurosamarbetet?

Anf. 24 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag önskar att frågan om att Sverige ska gå med i eurosamarbetet skulle vara mer aktuell, men ärligt talat är det väl inte riktigt att Sverige ska gå med som står högst upp på dagordningen vare sig i Sverige eller i euroområdet.

Den viktiga frågan i detta sammanhang i dag är naturligtvis att man löser både de akuta problemen och de mer långsiktiga problemen, men för Sverige är problemet i dag att vi håller på att bli en randstat. De andra länderna fördjupar nu nämligen väldigt snabbt sitt samarbete. Då hamnar vi i en situation där vi har en annan ställning i Europasamarbetet än Finland, de baltiska staterna – de blir snart euromedlemmar, eller om fyra fem år i alla fall – Polen, Tyskland och så vidare.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det är för mig en mycket oroväckande utveckling att Norden kommer att splittras ytterligare. Tendenserna att andra länder fördjupar sitt samarbete och ställer Sverige utanför tycker jag är en mer akut fråga som vi redan nu har anledning att brottas med till exempel i riksdagens EUnämnd, Per Bolund.

Sedan kan man också notera att det faktiskt finns en ganska stor enighet, där jag även räknar in Miljöpartiet, om att det är bra med de åtgärder man vidtar i Europa – förändrat regelsystem, skärpt stabilitetspakt, en europeisk termin, skärpta krav på statistik, makroekonomisk övervakning och koordinering och så vidare.

Det är alltså detta som står i fokus på det akuta området. Sedan är det naturligtvis också så att en förklaring till denna kris är att det inte har varit tillräckligt mycket inflytande för marknadsprissättning av skulderna. Man har alltså haft politiskt styrda räntor snarare än marknadsstyrda räntor i alltför stor utsträckning.

Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att det är mycket roligt att Per Bolund så hårt driver frågan om slopat sjuklöneansvar för små företag, vilket Vänsterpartiet varmt välkomnar eftersom det är ett förslag som vi har drivit under många år.

Jag vill också säga till Carl B Hamilton att det hedrar dig att du står fast vid din uppfattning om att ge dig i lag med liemannen och ge dig in i EMU-projektet. Du står i alla fall för det du tror på, även om jag gärna skulle hålla mig borta från liemannen i det här fallet.

Folkpartiets solidaritet med marknaden är väldigt tydlig. Det är ju era värderingar som har lett oss till finans- och EMU-krisen. Växande inkomstskillnader leder till spekulation och avregleringar, och det är just växande inkomstskillnader som är drivkraften bakom den finanskris som vi just nu tar del av.

En liten andel av befolkningen har fått kraftigt ökade inkomster, vilket leder till att de söker avkastning på sitt kapital. Den stora medelklassen och de därunder hänger inte med i realinkomstutvecklingen utan har snarare stått stilla, internationellt sett, eller halkat efter på många sätt och tvingas därför låna till sin konsumtion. Det här är inte bara vad Vänsterpartiet säger, utan det har även IMF släppt en rapport om. Just kraven på privatiseringar och avregleringar följer ju i växande inkomstskillnaders spår, och det är en tydlig nyliberal värdering.

Vänsterpartiet lånar gärna ut pengar till krisande länder, men inte med krav på privatisering av hälso- och sjukvård och apotek eller på utförsäljning av infrastruktur och så vidare som ni gör. Det är den politiken som lett oss dit vi nu är. Det är som att bota en alkoholist med sprit.

Spanien, Irland och Portugal är länder som hade låg skuldsättning före krisen men som tvingats att gå in och rädda banker. De har haft en felaktig penningpolitik som har lett till en prisbubbla i deras länder med framför allt stora fastighetsprisbubblor.

Anf. 26 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag har hört tidigare från vänsterpartister att det är växande klyftor som har skapat den här krisen och att det är en nyliberal politik i de skuldsatta länderna som har försatt dem i den situationen. Jag

skulle snarare säga att det är bristen på marknadsekonomi i de här länderna som har varit det större problemet.

Det är ofta närmast feodala strukturer i Grekland, Spanien och Portugal som har gjort att länderna inte har reformerats. De har inte gjort som vi har gjort i Sverige, avreglerat marknader och sett till att få en högre effektivitet och ett bättre resursutnyttjande, utan de har gått långsammare och långsammare i sin ekonomiska tillväxt. Bnp-tillväxten har varit betydligt sämre än i till exempel Sverige och Tyskland under senare år, nere på 1 procent. De hade haft en högre tillväxt om de hade haft en mer liberal och marknadsorienterad politik.

Spanien och Irland fick fastighetskriser, och det borde de ha ingripit mot genom fastighetsskatter och andra finanspolitiska åtgärder. Det hade varit helt möjligt för dem. Det är inte så att den här situationen är av Gud given. Den har ju undvikits i andra länder. Man gjorde det inte i Spaniens och på Irland, men det var därför att man valde att driva en felaktig nationell ekonomisk politik.

Ulla Andersson fokuserar helt och hållet på räntepolitiken som bestäms i Frankfurt. Men det ligger ett ansvar även inom euroområdet att driva en nationell finanspolitik som är anpassad för den nationella situationen. Det gäller inte bara fastighetsprisbubblor, utan det gäller även arbetslöshet. Vi brukar ju i den här kammaren betona att den typen av politik är nationell, och det gäller även beträffande Spanien och Irland.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är inte bara Vänsterpartiet som säger att det är växande ekonomiska skillnader som har lett fram till både krisen på 30-talet och krisen som vi har nu, utan det gör även IMF, så du får i så fall också skälla på IMF, Carl B Hamilton. Det är rätt tydligt också att avregleringar och privatiseringar följer i dess spår. Det är också en politik som ni har stått starkt bakom och som har fått konsekvenser i väldigt många länder.

EMU är framför allt ett politiskt projekt och inte ett ekonomiskt projekt. En valutaunion med en så starkt centraliserad penningpolitik och finanspolitik har ju aldrig testats förut. Lars Jonung sade tidigare att det tog 150 år innan man fick USA:s valutaunion att fungera. Och jag skulle kunna tänka mig att så länge kommer inte EMU-projektet att överleva, därför att det som har hänt är att många länder har fått försämrad konkurrenskraft eftersom det är en helt felaktigt värderad valuta i grund och botten, vilket har snedvridit hela bytesbalansen. Läger vi därtill att vi har fått en penningpolitik som är helt anpassad efter de stora länderna får det konsekvenser. Det är ju inte för inte som vi har möten och utfrågar Riksbanken eller att Riksbankens ränteförändringar får så stor betydelse i den ekonomiska debatten i Sverige. Det har självklart betydelse vilken penningpolitik länderna för utifrån att de har helt olika förutsättningar. Det får konsekvenser.

Irland är väl ett land som har avreglerat och privatiserat och som till exempel haft en enorm banksektor, så de har väl helt följt dina rekommendationer, och de har haft en stor kris.

Spanien och Portugal är länder som hade god ekonomi i sin offentliga budget men har tvingats att rädda banker på grund av finanskrisen, en oerhörd spekulation och en fastighetsbubbla på grund av felaktig penningpolitik.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Din teori håller inte, Carl B Hamilton. Det är nog dags att inse att den här liemannen inte är något bra sällskap och att vi ska stå utanför. Svenska folket var klokt. Jag beklagar att du inte inser det.

Anf. 28 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om det är festligt eller om det är tragiskt, men hela tiden beskriver Ulla Andersson det som att det är den typ av politik som Alliansen driver som har drivit de här länderna till stora skulder och budgetunderskott. Men, förlåt, som jag påpekade här tidigare har ju Anders Borg fått pris såsom varande Europas bäste finansminister. Vi har överskott i de offentliga finanserna. Vi har en utveckling vad beträffar skuldsättning som är helt motsatt den som är i till exempel Grekland, Spanien, Irland och Italien. Det är alltså inte vår politik utan en annan politik som de har drivit i de länderna.

Vad som är huvudorsakerna till de uppkomna problemen är otroligt enkelt. De har lånat för mycket, de har byggt upp stora underskott och de har skaffat sig stora skulder. Det är ju det som är kärnan till att de har de här problemen. Det är därför som IMF, som nu Ulla Andersson helt plötsligt hyllar men som hon annars brukar fördöma, hela tiden i sin rådgivning fokuserar på: Se till att ni får ned underskotten, se till att ni får ned skulderna och att det sker på ett uthålligt sätt!

Det är inte vår politik som har drivits i Grekland eller i Italien. Det är Berlusconi, Papandreou och hans företrädares politik, men det är inte den politik som Alliansen står för i Sverige eller politiken i till exempel Finland som är samma politik som har drivits i Sverige.

Anf. 29 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Det är rätt, Carl B Hamilton, att vi vill ta bort klyftan mellan pension och lön, mellan lön och uppskjuten lön, och vi tar det första steget i vårt alternativ till budget. Jag beklagar att ni har gått ifrån ert löfte till pensionärerna.

När det sedan gäller nedsättningen av arbetsgivaravgiften säger, precis som jag har sagt tidigare här i dag, Finanspolitiska rådet och andra bedömare att det är ett väldigt tveksamt sätt att stimulera jobb. Då finns det bättre sätt att stimulera jobb, till exempel traineeplatser för unga, att unga får gå sida vid sida med någon som är i färd med att gå i pension. Då ger man en ung en möjlighet att komma in i ett jobb. Det underlättar också generationsskiftet.

Carl B Hamilton säger att kommunerna inte kompenseras för det här. Kommunerna kompenseras mer än väl. Vi har i och för sig följt beräkningskommissionerna som säger att man inte ska kompensera. Det är hur som helst 2,8 miljarder. Men i vårt alternativ får kommunerna 7 miljarder extra. Det handlar om alltifrån sjukvårdsmiljard till utbildningsvikariat, plusjobb, barnomsorg på obekväma arbetstider, komvuxplatser, där kommunerna själva finansierar mycket av utbildningen på grund av tidigare neddragningar från statens sida, och inte minst gymnasieskolan som nu drabbas av besparingar. Ni har räknat ut att gymnasiereformen ska ge en massa effektivitetsvinster, men nu får vi höra från Sveriges Kommuner och Landsting att nu handlar det om att man måste dra ned på antalet lärare. Samtidigt ser vi hur ungdomarna med den nya reformen väljer bort yrkesinriktad utbildning, för annars stängs dörren till högskolan.

Ungdomarna är inte dumma. De vill inte stänga några dörrar inför framtiden. Det leder till att vi får in färre i tekniska yrken där vi ser en brist i framtiden.

Min fråga till Carl B Hamilton är: Var verkligen gymnasiereformen så lyckad? Den var ju Folkpartiets hjärtefråga.

Anf. 30 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Ja, jag tror att den var lyckad. Jag tror att det var en väldigt olycklig situation tidigare. Kravet på högskolebehörighet för alla ledde inte till högskolebehörighet för alla, utan det ledde till att en tredjedel inte avslutade sina studier i gymnasiet utan hoppade av. Det blev slutresultatet. Ambitionsnivån var hög, men slutresultatet blev katastrofalt enligt mitt sätt att se det.

Jag tycker att det är intressant och glädjande att vi i år har fler sökande än på många, många år till platserna på civilingenjörsutbildningen. Det är otroligt viktigt för Sverige som industrination.

Tommy Waidelich talar om traineeprogram. Vi har satsat på en lite annorlunda modell, nämligen att bygga ut lärlingssystemet. Det innebär också att man knyter en närmare kontakt mellan skolan och arbetslivet. Tommy Waidelich säger att man ska gå vid sidan av någon som ska pensioneras. Det här är ett mer fristående sätt att se på det hela. Skola och arbetsliv ska knytas samman. De som inte nödvändigtvis tycker att akademiska meriter är det allra mest attraktiva i livet ska få en bra utbildning som dessutom, erfarenhetsmässigt från andra länder, ofta leder direkt till jobb i det företag där de har gjort sin lärlingstjänst eller i närliggande företag.

Sedan har vi detta med kompensationer när det gäller kommunerna. Tommy Waidelich säger att man har 7 miljarder i bakfickan till kommunerna till andra uppgifter. Men då blir de andra uppgifterna som ni har tänkt finansiera med dessa 7 miljarder i motsvarande mån färre om ni ska använda en del av de pengarna för att kompensera för den högre anställningskostnaden för personer under 26 år.

Anf. 31 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Nej, det handlar om nya pengar, till exempel till sjukvårdsmiljarden och till gymnasieskolan. Det handlar också om sådant som kommunerna har utgifter för i dag, till exempel komvuxplatser. Där har ni dragit ned. Det innebär också att matchningen inte fungerar sedan flera år tillbaka på grund av att många ungdomar saknar gymnasieexamen.

Du pratar om ingenjörer. Det är bra. Du pratar om lärlingar, och det är vi också för. Men problemet är att många ungdomar inte väljer de andra tekniska programmen i gymnasieskolan just för att de vet att dörren är stängd om de skulle vilja läsa vidare i framtiden. Ungdomarna är inte dumma. Där har er gymnasiereform misslyckats. Den har också bidragit till att den sociala rörligheten minskar i och med att folk inte kan ändra sig senare i livet och byta karriär. Jag tycker att det är djupt olyckligt. Det borde åtminstone en socialliberal hålla med om, men jag vet ju inte hur Carl B Hamilton etiketterar sig.

Låt mig spinna vidare lite på den debatt som Carl B Hamilton hade lite tidigare om euron. Kommissionen har i dag presenterat hur man

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

skulle kunna gå fram med euroobligationer. Jag skulle vilja veta hur Carl B Hamilton ställer sig till det förslaget. Är det en framkomlig väg med de nya konstruktioner som kommissionen föreslår? Tidigare har Carl B Hamilton och de borgerliga partierna avvisat detta. Jag tycker att det är olyckligt att avvisa euroobligationer när man inte har något alternativ. Vi är på väg in i en väldigt allvarlig fas av finanskrisen. Finanskrisen har blivit en skuld kris som återigen påverkar bankerna. Då tycker jag att den borgerliga regeringen står väldigt passiv och tomhänt när den avvisar euroobligationer utan att ha något alternativ mer än marknadens disciplinerande verkan, och den har uppenbarligen inte fungerat utan bara förvärrat.

(Applåder)

Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Det var överraskande att det skulle bli en applåd för någonting som innebär att ett land som Sverige eller, mer aktuellt, Tyskland skulle låna ut mer eller mindre villkorslöst till sydeuropeiska länder som är i kris. Det är den faktiska innebörden av euroobligationer. Man kan också uttrycka det på ett annat sätt, nämligen att Europeiska centralbanken ska trycka pengar som kan fylla kassakistorna i de länder som har problem.

Det är möjligt att krisen blir så svår att Tyskland tvingas ta på sig ett ansvar att fylla på med nya lån till de här länderna. Det är Tyskland helt emot, och jag är helt emot euroobligationer. Det har två effekter. Den ena är att man sänker trycket på de här länderna att vidta åtgärder så att de minskar sina underskott och kommer till rätta med sina skulder. Reformtrycket minskar. Det är inte önskvärt. Den andra effekten är att det så småningom leder till högre inflation. Det är framför allt av det skälet som det är djupt impopulärt i Tyskland. Jag tror att det är politiskt omöjligt i Tyskland, åtminstone under överskådlig tid.

Varför skulle Sverige ansluta sig till ett förslag som är dikterat för att lösa upp politiska problem i länder som är oförmögna att vidta de rätta åtgärderna i stället för att hålla kvar trycket på att de här länderna måste komma till rätta med sina grundläggande problem? Det är min huvudinvändning. Vi måste hålla uppe trycket.

Den nya spanska regeringen är en borgerlig regering som inte omedelbart vidtar riktiga åtgärder. Nu går räntorna upp i Spanien. Tänk om de skulle få löften om euroobligationer. Då skulle trycket helt försvinna. Nej tack!

Anf. 33 PER ÅSLING (C):

Fru talman! För drygt ett sekel sedan sökte många svenskar en bättre framtid i Amerika. De som gjorde resan gjorde den inte i tron att de skulle få överflöd och lyx, utan de trodde att de skulle få arbete. De visste att det krävdes uppoffringar och hårt arbete också i det nya landet. De reste för att få möjlighet att bygga något nytt och ta sitt eget öde i sina egna händer.

Det här är en dröm som också behövs i Sverige i dag. Vi har mycket som är fantastiskt i vårt land. Vi har en hög utbildningsnivå, social trygghet, låg korruption och ordning i de offentliga finanserna. Men också i vårt land finns det många som inte ser någon möjlighet att för-

verkliga sina drömmar. De vågar inte ens drömma längre. Därför behöver vi en politisk ambition om nybyggjarlandet. Människor ska våga satsa, vara entreprenöriella och förverkliga sina drömmar. Det är nästa stora svenska projekt, en ny satsning. Låt oss kalla den småföretagarlinjen.

Fru talman! Sverige är väl rustat. Trots den finansiella storm som svept fram över Europa står de svenska statsfinanserna stabila. 15 års stabiliseringspolitik med starkt centerinflytande visar nu tydligt sitt värde. När andra europeiska länder tvingas skära ned och hålla igen kan vi i Sverige satsa i krisen. Vi kan bygga för framtiden och förbättra vårt lands konkurrenskraft. Sverige ligger i topp inom EU när det gäller of-fentliga investeringar. Vi ligger på en nivå strax över 3 procent, och det är en nivå som vi brukar ligga på över tid.

Men vi kan inte heller blunda för utmaningar. Det handlar om att korrigera decenniernas misslyckanden på det integrationspolitiska området, om att ge de tusentals ungdomar som står utanför arbetsmarknaden framtids-tro och om att öka vardagstryggheten för den del av de svenska hushållen som saknar en vettig ekonomisk buffert. Det handlar också om att göra hela landet delaktigt i tillväxt och jobbskapande.

Fru talman! Under alliansregeringen har det blivit mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. På sikt handlar det om ett par hundra tusen arbetstillfällen som ett resultat av en ny ekonomisk politik. Reformen som sänkt restaurangmoms och sänkta arbetsgivaravgifter gör det lättare att anställa och underlättar främst de ungas inträde på arbetsmarknaden.

Samtidigt är det uppenbart att det krävs ytterligare reformer för att sänka trösklarna för de grupper som har svårast att komma in. En hårt sammanpressad lönestruktur förenad med höga ingångslöner och en stelbent arbetsrätt gav tydliga negativa effekter på viljan att anställa den som stod utanför. Därför är det ett välkommet steg att finansministern bjudit in parterna till att diskutera hur trösklarna kan sänkas. Jag vill inskräpa vikten av att samtalen leder till resultat.

Genom Centerpartiets och därigenom regeringens arbete får människor i landets glesare delar större möjligheter att inte bara bo kvar utan också skapa sig en bättre framtid och förverkliga sina ambitioner. Genom finansierade satsningar på fysisk och digital infrastruktur förbättras villkoren för utbildning, arbete och företagsamhet i hela landet. Regel-förenklingar och satsningar på de gröna näringarna, som är basen för tillväxt på landsbygden, förbättrar villkoren för företagande, sysselsättning och utveckling. Med det som grund bör de kommande åren tas ytterligare steg genom en garanterad grundservice i hela landet, genom ytterligare satsningar på de gröna näringarna, genom Matlandet Sverige, gårdsförsäljning och Skogsriket, för att nämna några exempel.

Fru talman! Att öppna möjligheter är nödvändigt för att frigöra människors förmåga, men det måste förenas med åtgärder som rustar henne till att kunna möta utmaningar och ta ansvar för sin framtid. Det största svek samhället kan stå för är att svika de ungdomar som tvingas lämna skolan med otillräckliga kunskaper för arbete eller fortsatta studier. Att så många som nästan var fjärde elev lämnar grundskolan eller gymnasieskolan utan att vara godkända, vilket varit fallet under många decennier, är en skamfläck i svensk skolpolitik. Att ge fler unga möjlighet att forma

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

sin egen framtid måste vara en huvuduppgift för varje regering, och det ska även ge avtryck i den ekonomiska politiken.

Att satsa på utbildning är också ett sätt att minska det utanförskap som drabbar många unga människor som växer upp under knappa ekonomiska förhållanden. Det misslyckandet är naturligtvis ett samhällsekonomiskt slöseri, men framför allt är det en tragedi för den som drabbas. Ett utvecklat samhälle kan inte med bibehållet anspråk på anständighet lämna människor i ett permanent utanförskap, vilket varit fallet under många decennier. En förstärkt arbetslinje, satsning på utbildning och kraftfulla åtgärder för integration av invandrare på den svenska arbetsmarknaden är viktiga steg mot ett mer inkluderande och anständigt samhälle.

Fru talman! Mot regeringens politik står främst den socialdemokrati som är mer splittrad internt, som det verkar, än vad den samlade oppositionen lyckades vara under förra mandatperioden. Det finns säkert goda ambitioner, men resultatet har blivit bedrövligt. Man föreslår i dag en straffbeskattning på de tunga transporter som är nödvändiga för basindustrin och de gröna näringarna för att finansiera stora infrastrukturprojekt i storstäderna. Landets ungdomar får en dubbel smocka genom fördubblad arbetsgivaravgift och en sämre arbetsmarknad genom en hög restaurangmoms, trots att man nyss gått till val på att sänka den. Man ökar Sveriges sårbarhet i en otrygg värld genom ofinansierade utgifter och höjda utgiftstak.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att Sverige inte behöver denna typ av enkel populism och billiga utgiftslöften. Nybyggarlandet Sverige bygger på fortsatt ansvarstagande i förening med tydliga åtgärder för jobb och tillväxt i hela landet.

Jag vill yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag.

Anf. 34 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Per Åsling fortsätter i sitt anförande en gammal kär tradition i Centerpartiet, att tala gott om småföretagare. Han talar om småföretagarlinjen. Sanningen är att den regering som hans parti utgör underlag till inte levererar de reformer som företagarna efterfrågar. Det måste vara ett bekymmer. Hur länge kan man stå och tala om småföretagarlinjen och åtgärder för småföretagare utan att leverera det som småföretagarna faktiskt behöver och vill ha?

Per Åsling var med på det seminarium som Företagarna och Swedbank anordnade om småföretagarnas villkor och som hölls här i riksdagen i går. Då såg vi tydligt vad som efterfrågas från företagarnas sida. Det är sänkta kostnader för att anställa. Det möter vi genom att sänka arbetsgivaravgifterna och rikta det mot de små företagen. Med den regering som du, Per Åsling, företräder har arbetsgivaravgifterna för småföretagen höjts. Den första åtgärd som regeringen vidtog när den kom till makten 2006 var att ta bort den ersättning som fanns tidigare. Vi har i vår budget slopat sjuklöneansvar för småföretagen, som är den fråga som företagarna själva satt högst på sin önskelista. Inte heller där levererar den regering som du representerar.

Regelförenkling är ett område där vi tidigare varit överens. Miljöpartiet gjorde för många år sedan en överenskommelse med de borgerliga partierna om att minska regelbördan med 25 procent. Även där har den

sittande regeringen misslyckats med att leverera det som vi kom överens om, det som var målsättningen. Vi är långt från de 25 procent som vi drev tillsammans.

Att Per Åsling talar om gröna näringar är konstigt när vi ser hur man i budgeten drar ned på område efter område. Man drar ned på stödet till energiomställning, effektivisering, satsningar på solenergi och så vidare. Talet och handlingen hänger alltså inte samman, varken när det gäller småföretagen eller satsningen på en grön omställning.

Grundfrågan är hur länge Centern kan ha kvar någon som helst trovärdighet i småföretagarfrågan utan att leverera.

Anf. 35 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Sedan den nuvarande regeringen tillträdde har det gjorts ordentliga förändringar för småföretagen. Per Bolund nämner själv regelförenklingen. Äntligen har vi i Sverige kommit i en situation där regelverket minskar i stället för ökar. Sedan är det önskvärt att förändringen eller reformeringen av regelverket ska ske i snabbare takt. Regeringen kommer nu att ta nya tag på det området. Det viktiga är att vi via det arbete som sker gör det lättare och lönsammare att driva småföretag.

Finansieringen är ett annat område där vi har gjort saker. Nu ser vi över hur man via de statliga associationerna kan bli mer effektiv och anpassa det till företagens behov. På arbetsmarknadsområdet satsas det historiskt mycket i år och i kommande budget för att via Arbetsförmedlingen matcha de behov som företagen har.

Er förändring av arbetsgivaravgiften tycker jag är vällovlig, Per Bolund, alltså att ni lyfter fram det, men den bedömning vi gör är att det inom arbetsgivarområdet snarast bara sker en omfördelning av arbetsgivaravgifterna inom småföretagarkollektivet. Dessutom innebär ert förslag, om det är fråga om att sänka arbetsgivaravgiften upp till en lönesumma på 830 000 för företag, att man får besvärliga tröskeffekter. Detsamma gäller sjuklönen.

Anf. 36 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Vad gäller regelförenklingen kan vi konstatera att ni långt ifrån har kunnat leva upp till vår gemensamma målsättning. Målsättningen var att man skulle minska regelbördan med 25 procent till för ett år sedan. I dagsläget är det väldigt långt ifrån den målsättningen. Vi känner besvikelse över det, när vi ändå lyckades komma fram till en målsättning gemensamt.

Det intressanta när det gäller regelförenkling är om den verkligen förändrar företagarnas vardag, om de kan se effekterna av det arbete som görs. Tyvärr har företagarna när de själva svarat på enkäter inte ansett sig kunna märka någonting av regelförenkling i sin egen vardag, möjligtvis med undantag för vissa specifika områden, som livsmedelssektorn. I bred bemärkelse är det ingen större förändring som företagarna själva har märkt. Det är klart att det är en besvikelse ur vår synvinkel.

På arbetsmarknadsområdet tycker vi att det är en mycket bättre reform att ha generella styrmedel som riktar sig mot alla företag i stället för att göra som den här regeringen och bara ge stöd till dem som har anställt människor som är under 26 år. Företagarna själva har inte efterfrågat den reformen. Regeringen själv framför inte det som en företagarreform utan

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

som en reform för att sänka ungdomsarbetslösheten. Sedan kan vi diskutera hur effektiv den reformen är, när Sverige ändå har en rekordhög ungdomsarbetslöshet som har stigit sedan den borgerliga regeringen kom till makten. Men att det skulle vara en företagarreform är det nog få som håller med om. Däremot säger företagarna själva att de verkligen vill ha sänkta arbetsgivaravgifter generellt. Det är det som vi också levererar, riktat mot de små företagen.

Det stämmer inte som Per Åsling säger att det skulle bli en tröskel-effekt. Sänkningen går till alla företag. Även de som har en lönesumma över 830 000 får tillgång till pengarna och får värde av dem. Den farhågan är kraftigt överdriven.

Faktum kvarstår. Centerpartiet pratar väldigt gärna, ofta och mycket om småföretagen, men i praktisk politik ser vi väldigt lite resultat.

Anf. 37 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Då innebär det att arbetsgivaravgiftssänkningen är generell och inte riktad. Du har pratat om att den är riktad. Du har kritiserat oss för att vi gör generella sänkningar. Jag blir förvånad över hur ni argumenterar.

Det är viktigt att sänka arbetsgivaravgifterna. Det står högt på Centerpartiets dagordning. Vi kommer att återkomma med förslag när reformutrymme finns för att göra ordentliga sänkningar. Men i det läge där vi befinner oss nu väljer vi att rikta arbetsgivaravgifterna mot de grupper som är mest utsatta. Då blir det generellt. Det skapar effekter.

När det gäller satsningen på småföretag är det inte bara kostnader i form av arbetsgivaravgifter eller sjuklöneansvar som är viktiga att angripa, titta på och åtgärda. Låt mig repetera: Vi återkommer när det finns reformutrymme från Centerpartiets sida.

Jag kommer från norra Sverige och är själv småföretagare, Per Bolund. Jag vet vad det är fråga om. Det är klart att jag med min erfarenhet blir väldigt bekymrad över hur småföretag på landsbygden ska klara av de chockhöjningar som ni föreslår när det gäller vägavgifter, koldioxidskatt och flygskatt. Till råga på allt vill ni dra ned på anslaget till infrastruktur i form av vägar. Det kommer att drabba småföretagen i den landsända jag kommer ifrån.

När det gäller satsning på gröna näringar kan jag bara notera – tiden medger inte mer – att det i fjol skedde en historisk ökad satsning på biouttaget med 14 terawattimmar, vilket motsvarar mer än produktionen i Oskarshamn.

Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Per Åsling sade att han välkomnar en politik för sänkta trösklar på arbetsmarknaden, och det kan man väl säga att Per Åslings politik verkligen har lett till genom att två av tio som är inskrivna på Arbetsförmedlingen nästa år kommer att ha arbetslöshetsförsäkring. Ni har gjort det svårare att komma in i arbetslöshetsförsäkringen. Ni har sänkt ersättningsnivåerna och försvårat den fackliga anslutningen.

Men dessutom har ni sett till att det i baracker bor byggarbetare som utnyttjas systematiskt, med 12–20 personer i varje barack. Vi har långtradarchaufförer på våra vägar som tjänar några tusenlappar och som

lever i sina lastbilar. Vi har städpersonal som exploateras och utnyttjas sexuellt på en svart arbetsmarknad.

Det här har ni sett till bland annat genom att ni har infört arbetskraftsinvandring utan ett starkt reglemente, och vi har den Lavaldom som har lett till att man inte har rätt att ställa krav på kollektivavtal. Så visst utnyttjas människor, och visst har man sänkt trösklarna på arbetsmarknaden.

När det gäller städbranschen kom det alldeles nyligen en rapport från IFAU som visar att skattesubventioner av den sektorn leder till en kraftig framväxt av en svart arbetsmarknad, det vill säga att skattesubventioner, som RUT, bidrar till en växande svart sektor där människor utnyttjas systematiskt. Vi ser exempel på företag som erbjuder städtjänster för 40–50 kronor i timmen. Vi ser exempel på företag som människor anlitar i tron att de är vita men som sedan betalar svarta löner. Enligt forskningen är just städbranschen den sektor där det finns tendenser hos kunderna att ständigt efterfråga billigare och mer tjänster, vilket i sin tur gör att man efterfrågar billig och flexibel personal, det vill säga personal utan rättigheter.

Er politik bidrar kraftigt till sänkta trösklar. Jag undrar om Per Åsling kommer att tänka om nu när man ser vad forskningen har tagit fram.

Anf. 39 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Problem på arbetsmarknaden är givetvis inte bra, och de måste åtgärdas. Men att hävda att det är arbetskraftsinvandring eller integrationspolitik som är problemet tycker jag är alldeles felaktigt.

Tillsammans med Miljöpartiet har vi satt en ram för arbetskraftsinvandringen. Jag tycker att det är bra och riktigt. Det är bra ur ett samhällsekonomiskt perspektiv på grund av de stora demografiska utmaningar som vi har med en stor avgång från arbetsmarknaden, som inom snar tid kommer att vara större än vad Sverige självt förmår när det gäller ökad arbetskraft. Det blir en tillgång på arbetsmarknaden. Vad jag säger är att det kommer att bli en större obalans mellan avgångar och tillkommande arbetskraft.

Vad vi nu också gör är att lägga ett uppdrag på Arbetsförmedlingen att hjälpa människor som av olika anledningar har valt att flytta till Sverige att komma in på arbetsmarknaden. Som det har varit tidigare har det inte varit möjligt att ta ett jobb om man inte haft uppehållstillstånd. Nu synkroniseras det. Nu skapas det humana vägar för människor in på arbetsmarknaden. Att människor kommer in på arbetsmarknaden snabbt innebär också att integrationen underlättas. Det är en mycket prioriterad fråga från regeringens sida.

Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! För Vänsterpartiet är det självklart att människor är välkomna hit för att arbeta. Men man ska inte ställa arbetstagare mot arbetstagare. Det ska vara kollektivavtalsenliga villkor som gäller. Er politik leder till att det inte är så i dag. Det är det som är det grundläggande problemet.

Migrationsverket har till exempel beviljat över 1 000 arbetstillstånd till städbranschen. Institutet AMI, som ni har lagt ned, ansåg att om en stor del av arbetskraften från utlandet söker sig till en viss sektor är det

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

ett tydligt tecken på att det är väldigt dåliga arbetsvillkor och löner inom den sektorn. Det är alltså rätt tydligt vad det handlar om. Jag menar att ni inte tar ansvaret för att se till att vi får en arbetsmarknad där inte arbetstagare ställs mot arbetstagare. Om vi då lägger till att ni nu skattesubventionerar en hel bransch som kanske är den mest utsatta av alla och därmed driver på en utveckling där sådana tjänster efterfrågas i allt större utsträckning får vi allt större problem.

För en tid sedan kom en rapport som heter *Bland Rolexklockor och smutsiga trosor* som visar hur kvinnor utnyttjas sexuellt inom städbranschen. Detta är alltså en bransch som ni gärna vill se bli ännu större, men konsekvenserna av det blir ju förödande, med människor som systematiskt utnyttjas och exploateras på det här sättet.

Ni har inte heller ett enda förslag för att komma åt det, utan i stället driver ni på utvecklingen. Om det vore svartjobben inom städbranschen ni ville komma åt skulle ni ha kunnat öka kontrollen och införa krav på att arbetsgivare ska redovisa löner och arbetsgivaravgifter person för person, till exempel genom att införa personalliggare. I stället väljer ni att skattesubventionera en hel bransch och därigenom driva på en utveckling mot en allt större svart arbetsmarknad med exploatering som följd.

Anf. 41 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Missförhållanden i alla sammanhang och så även på arbetsmarknaden är givetvis inte acceptabelt, och det måste åtgärdas.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken är det väldigt värdefullt med de reformer vi nu gör, både för svenskar som står utanför arbetsmarknaden och människor som kommer hit. Vi satsar ordentligt på arbetsmarknadsutbildning, vi skapar praktikplatser och yrkesutbildningar och vi formar en yrkeshögskola.

Genom att människor kommer in på arbetsmarknaden som anställda eller som företagare minskar vi klyftorna i samhället och skapar den bästa grunden för individen att förverkliga sig själv och leva under bra förhållanden.

Anf. 42 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Per Åsling talar om regionalpolitik. Jag tycker faktiskt att Centerpartiet har lämnat väldigt lite avtryck i den budgetproposition som regeringen har lagt fram.

Vi socialdemokrater har föreslagit något som jag saknar i regeringens budget, ett lokalt klimatstöd som inte bara ska gå till kommuner utan också till företag och organisationer. Vi har ett stöd till service i glesbygden som vi tycker är angeläget. Något sådant finns inte med i regeringens förslag till budget.

Vi har också ett grepp som handlar om att vi måste bygga Sverige starkare, och det gynnar hela landet. Det handlar om investeringar i utbildning, infrastruktur och bostäder. Där pekar vi bland annat ut att vi behöver utökade resurser till ny infrastruktur och ny järnväg, inte minst för att hantera gods. Här kommer vi också att i samband med infrastrukturpropositionen fullfölja våra krav på att man bygger Norrbotniabanan. Det är bra för dem som bor i regionen, men det är också bra för gods-transporterna i den norra delen av landet.

På samma sätt gynnar vår politik för kompetensförsörjning och kvalificerad yrkesutbildning hela landet. Vi ser nu ett behov inom gruvnäringen av nyrekryteringar, men det utbildas inte i tillräcklig takt. Här krävs ett stöd också från samhällets sida. Det är också, vilket blir alltmer aktuellt, en växande bostadsbrist, inte minst på de orter där nya gruvor öppnas. Här föreslår vi för bostadssektorn ett investeringsstöd som kan vara till nytta också för kommuner som behöver bygga nytt ute i glesbygden.

Vi har en heltäckande politik, men jag saknar insatser och åtgärder från regeringens sida för glesbygden. Jag har en konkret fråga till Per Åsling: Är ni beredda att också driva frågan om Norrbottenabanan?

Anf. 43 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Ni skapar regionala klyftor, Tommy Waidelich. Nu föreslår ni en vägslitageavgift på 4 miljarder för att finansiera tunnelbanan i Stockholm. Ni föreslår höjda skatter på transportsektorn. Då är det de regioner som jag pratar om i norra Sverige, hela skogslandet och på landsbygden som drabbas av dessa kostnader. Det är långa transporter och brist på alternativ till andra transportlösningar. Vad säger Tommy Waidelich till den som nu får en dyrare matkasse när vederbörande åker och handlar i Bruksvallarna eller Valsjöbyn? Vad säger han till den som får höjda bränsleavgifter i Gäddede eller Stora Blåsjön på grund av er politik?

Det skapas ökade kostnader på den svenska landsbygden med de skattechocker som ni vill införa på det här området, och det är definitivt inte bra.

När det gäller infrastruktursatsningar har vi i dag en plan som sträcker sig från 2010. Där höjde vi ambitionsnivån från i runda tal 300 miljarder till 500 miljarder. Vi har gjort närtidssatsningar för att öka åtgärderna där det behövdes extra insatser för underhåll.

Jag ber att få återkomma i nästa replik.

Anf. 44 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Då kan jag tyvärr inte svara på de nya frågor som möjligtvis kommer.

När det gäller vägslitageavgiften vill vi se en differentierad avgift som också tar regionala hänsyn. Det handlar om att få en finansiering också till sådant som behövs i glesbygden, till exempel alternativa transporter. Pengarna kommer från tunga transporter, och avgiften ska också differentieras och ta hänsyn till de skillnader som finns till exempel i glesbygden med olika näringar och alternativ. Det handlar om att pengarna ska gå till att bygga upp alternativ, till exempel nya spår i hela landet.

Jag kommer därmed tillbaka till den fråga som jag inte fick svar på. Vi ger nu beskedet att vi behöver satsa mer på spårbunden godstrafik som gynnar hela landet, inte minst glesbygden, och vi är också beredda att redan nu ge besked, vilket vi också gör, att vi vill bygga ut Norrbottenabanan. Är Centerpartiet berett att göra det handslaget?

När jag ändå har ordet och lite tid över vill jag komma tillbaka till en fråga som har diskuterats tidigare i dag, nämligen de finanspolitiska ramverken. Det var våra två partier som skapade dem, och det var något som tjänade Sverige väl under 90-talskrisen och även efteråt. Det har

skapat överskott som vi har haft möjlighet att använda till att betala av en del underskott.

Jag tycker dock att ni senare har använt dessa överskott fel. Ni borde ha investerat mer i sådant som bygger Sverige starkt: utbildning, infrastruktur och bostäder. Vi tycker att man bör komplettera det finanspolitiska ramverket med mål för sysselsättningen, till exempel sysselsättningsgrad och arbetade timmar. Är ni beredda att göra detsamma?

Vi vill också se om det går att föra in ett investeringsmål i de finanspolitiska ramverken så att vi säkrar att vi håller rätt investeringsnivå för framtida generationer och inte slösar bort pengarna på stora skattesänkningar. Är ni beredda till detta?

Anf. 45 PER ÅSLING (C) replik:

Fru talman! Jag noterar att Tommy Waidelich inte svarade på mina frågor när det gäller ökade kostnader för glesbygdsbor. Även om det är en differentierad slitageavgift kommer ju den som bor längst bort och är mest beroende av transporterna därvidlag att drabbas.

För att återgå till infrastruktursatsningarna har vi också i år lagt in extra pengar för järnvägen. Det kommer under 2012 i storleksordningen 3 ½–4 miljarder i satsningar i första hand på järnväg men även på landsväg. Det är viktiga satsningar som vi gör för att bygga bort flaskhalsar.

Vi gör dessutom en ordentlig översyn nu när det gäller kapaciteten på infrastrukturuområdet, och då tittar vi på hela transportsektorn men med en tonvikt på järnvägen.

När det gäller utbildningsinsatser vill jag börja med att kommentera den starka expansion i norra Sverige som du nämner, Tommy. Den är oerhört värdefull. Jag var själv i Storuman förra veckan. Där talar man om 22 miljoner i investering fram till 2020.

Det ökade anslag som Arbetsförmedlingen får i budgeten 2012 är för att tillgodose ökade arbetskraftsbehov och kanske en förändrad kompetens inom arbetskraftsbehovet.

Jag hinner inte svara på bostadsfrågan eftersom min talartid är ute. Jag beklagar det.

Anf. 46 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i finansutskottets betänkande.

Jag ska samtidigt tacka regeringens representant i denna debatt, finansminister Anders Borg. För ganska precis ett år sedan i denna kammar efterlyste jag en viktig reform för Sveriges framtid, nämligen avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer. I den budget som föreslås av regeringen och som i dag är uppe till diskussion ingår denna reform. Det är kanske inte den hetaste frågan som diskuterats i dag, men införandet av avdragsrätt för gåvor i Sverige kommer att på sikt få stor betydelse för det civila samhällets funktionssätt.

Socialdemokraterna har bland annat uppmärksammat förslaget i sin budgetmotion. Här synliggörs dock bara vilka problem avdragsrätten skulle få och hur den skulle utgöra ett hot mot den statliga styrningen av föreningslivet. Socialdemokraterna är som vanligt livrädda för varje reform som ökar den enskildes makt och minskar den politiska makten.

Kristdemokraterna är speciellt pådrivande i frågor som stärker det enskilda engagemanget, utvecklar de sociala gemenskaperna och uppmunt-
rar till mer direkt ansvarstagande medmänniskor emellan.

Avdragsrätt för gåvor är en sådan reform som syftar till att steg för steg öka utrymmet för den enskilde och att hjälpa och stärka den ideella sektorn. Så tack än en gång, finansministern, för din bidragande del i förverkligandet av denna reform!

I tider när den ekonomiska dimman ligger tät gäller det kanske att vara extra försiktig. Det inser nog de flesta, och så även vår regering. Det gäller att navigera klokt och att inte gå på grund, och därför måste även farten anpassas till rådande förhållanden tills dimman lättar.

Trots att många länder i vår omvärld under längre tid haft fel på ekonomikompassen och nu fått dra rejält i nödbromsen har alliansregeringen lyckats räkna hem ett reformutrymme 2012 på 15 miljarder kronor.

I det sammanhanget är det extra glädjande att de 30 procent mest ekonomiskt utsatta i vårt land också kommit i åtnjutande av nästan hela den del av reformutrymmet som just riktas till hushållen. Förbättringar av bostadsbidraget till barnfamiljer, högre bostadstillägg för pensionärerna och ökat bostadsbidrag till unga utan barn är några exempel.

Fru talman! Jag har under många år varit en aktiv del i musikbranschen. Som gammal trummis och ljudtekniker har jag sett, hört och spelat med många musikaliska förmågor. Tyvärr har jag även upplevt förmågornas motsats som gjort sig påmind med jämna mellanrum.

Oavsett vad man tycker om för musik finns det några viktiga grundkomponenter som gör ett band bra. Det är ett tajt samspel mellan basisten och trummisen. Det är lyhördheten mellan varje ingående musiker där också utrymme skapas för varandra. Det gäller även att ansvara för sin del och skapa luft i det egna spelandet. Det handlar om dynamik och, självklart inte att förglömma, duktiga sångare.

Allt detta är kryddat med inte bara härliga gitarrsolon utan även den där rätt placerade synkopen eller den där härliga basloopen. Det får man inte glömma bort.

Alliansen tycker jag i mångt och mycket har dessa grundkomponenter. Vi är hyfsat samspelta, vi lyssnar på varandra men ger också utrymme för lite individuella soloprestationer. Visst måste vi stämma om gitarren ibland, och visst måste vi byta ut en sprakande kabel då och då. Men vi är alla beredda att justera och förändra i syfte att steg för steg förbättra oss själva och helheten.

I dag har även ett annat band spelat upp sitt register i Sveriges riksdag. På affischerna inför deras nystart på Folkets Hus kunde vi läsa: Per-Ullas med Waidelich framför sina senaste hits.

Bandet, som nyligen bytt namn, försökte för några år sedan slå sig in på topplistorna med låtar som *Vi kan bättre*, *Vem ska sitta med Sverigedemokraterna?* och deras kanske mest uppmärksammade slagdänga *Gör slut med Rut*.

Socialdemokraternas låtskrivarstuga har lyckats komponera ihop några nya låtar som Tommy Waidelich fått uppdraget att framföra. Waidelich med gitarren om halsen har fått med sig Miljöpartiets basist Per Bolund och Vänsterpartiets trummis Ulla Andersson att i nystarten enas om att åtminstone försöka hålla samma tonart.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

I sin första låt hoppas de med en enkel lösning leverera lösningarna på ungdomsarbetslösheten. Rökmaskinen som nu gått för fullt ett tag har redan fått fansen på första raden att hosta irriterat. Så när Waidelich gitarrintro fyller Folkets Hus har låten *Dubbelt så dyrt* dragits i gång. Den handlar om hur dubbelt så höga arbetsgivaravgifter för alla ungdomar är vägen till framgång, och nu gäller det att övertyga publiken om det samma.

När Waidelich dock märker att fler och fler ungdomar lämnar lokalen ropar han till de andra: Nu måste vi snabbt byta låt. Waidelich räknar fort in nästa nummer som har titeln *Halv ska vara hel*. När basisten Per Bolund märker att det handlar om att säga nej till förslaget om halverad restaurangmoms vägrar han att ta en ton till på basen. Den kvarvarande publiken skruvar på sig när ännu en låt inte håller hela vägen.

Febrilt börjar Waidelich bläddra i låtpärmen. Han skiner upp, och ropar: Vi spelar den gamla låten *Det ska kosta att köra lastbil*. Både Andersson och Bolund är med på noterna. Ökade kostnader för landets åkeriägare är någonting som förenar. Entusiasmen går det inte att ta miste på. Det är till och med så att Bolund solar loss på basen när refrängens ”höj med 14 kronor milen, lastbilen ska bort, lastbilen ska bort” ljuder i lokalen.

Samtidigt slamrar det i dörren när åkeriföreningen i Norrland marscherar ut tätt följda av fackförbundet Transport. Per-Ullas med Waidelich märker inget på grund av att de är fullt upptagna med att njuta av Bolunds bassolo. Efter väl genomfört solo nickar Bolund till Waidelich: Nu är det dags att köra *Utgiftstaket och systemet*. Med ett fartfyllt tempo drar låten igång. Waidelich och Bolund gör allt de kan för att ösa på och göra sig hörda. Vetskapen om att risken med att tappa kontrollen över låten snabbt kan sluta i en Greklandsspelning gör att de ändå besinnar sig.

Tyvärr börjar det slita och dra när Ulla Andersson inte lyssnar på de andra två utan driver upp tempot ytterligare. Waidelich och Bolund ger upp, lämnar scenen och släntrar ut genom dörren. På vägen ut stöter de på sverigedemokraten Johnny Skalin som i ett hörn står och nynn timer på låten *90 procent löser allt*. Att stänga Sveriges gränser är dock inget som imponerar på Waidelich och Bolund som snabbt går vidare. Ulla Andersson, som inte märkt att hon är ensam kvar, kör på med sitt trumsolo och ger sig inte förrän vaktmästaren släcker lyset.

Fru talman! Dagens debatt har visat på en opposition som är kluven. Kluven i fyra separata delar. Det som förenar oppositionen är också det som söndrar när helheten ska hanteras. Med vilken kraft kan dessa partier hävda att just deras skuggbudget är den enda rätta när skillnaderna mellan dem till slut är så stora?

Modet i svensk politik i dag består i att göra stegvisa reformer utan att ge avkall på kontroll över statens skuldtutveckling. Modet är att stå emot överbudspolitik, paniklösningar och avkall på utgiftstak. I denna kontext gäller det också att vara klok och våga göra förbättringar och justeringar som just är riktade till de mest ekonomiskt utsatta. För inget vore värre för vårt land än att hamna i en politik där enbart nedskärningar ska fördelas. Det drabbar alltid hårdast dem med de minsta marginalerna.

Till sist är det sorgligt att Socialdemokraterna i sin iver att höja anställningskostnaderna för ungdomar också minskar utrymmet för kom-

munerna och landstingen att bedriva sin verksamhet. Bara i Umeå skulle försämringen innebära 30 miljoner per år. Sammantaget handlar det om ca 3 miljarder kronor för kommunsektorn som helhet.

Prot. 2011/12:35
23 november

Socialdemokraternas julklapp till Sveriges Kommuner och Landsting är en riktig och rejäl smällkaramell.
(Applåder)

Anf. 47 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Till skillnad från Anders Sellström tycker jag att politik är allvar.

Anders Sellström pratar om den enskildes makt att få göra skatteavdrag för välgörenhet. Men hur är det med den enskilde äldres makt – som amputeras, ligger i kissblöjor, i bajs? Då är det minsann vinstintressets makt över den enskildes rätt till ett värdigt liv.

Det jag egentligen tänkte prata om är den enskildes makt för en person med funktionsnedsättning. Vi har sett ett antal artiklar den senaste tiden där SJ inte har satt in tågvagnar så att personer med funktionsnedsättning inte kan åka norr om Sundsvall. Vi har sett flygbolag som vägrar ta ombord rullstolar på sina flyg, och vi ser hur Stefan Attefall vill ta bort kommunernas möjlighet att ställa högre krav på tillgänglighet i plan- och bygglagen.

Hur är det med den enskildes makt, Anders Sellström? En person med funktionsnedsättning blir ständigt kränkt. Livsmöjligheter och rörelseutrymme inskränks ständigt. Då är Kristdemokraterna plötsligt tysta.

Borde inte bristande tillgänglighet vara en diskrimineringsgrundande faktor? Det vill inte regeringen se. Varför vill Kristdemokraterna ta bort kommunernas möjlighet att ställa högre krav på tillgänglighet? Varför skriver ni i budgetpropositionen att högre krav på tillgänglighet och energieffektivisering leder till mindre byggande? Är det att ta ansvar? Hur är det med den enskildes makt att röra sig fritt, att hälsa på sina vänner och att ta sig in i lokaler? Hur förhåller sig Kristdemokraterna till det?

Anf. 48 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Ibland, Ulla Andersson, är det trevligt med bildsättning. Då blir det lättare att förstå vad det handlar om. Det kan man lyckas med ibland.

Det var frågan om funktionshinder. Jag har själv suttit som vice ordförande i byggnadsnämnden i Umeå under många år. Det är byggnadsnämndernas ansvar att se till att arbetet blir genomfört. Vi har jobbat hårt i Umeå med dessa frågor och kommit långt. Det ska också ligga på kommunernas ansvar att se till att sådana delar genomförs.

Sedan finns det detaljer som det alltid går att fundera över. Jag blir också upprörd när jag får höra att vissa flygbolag eller vissa typer av tåg inte klarar av att ta emot funktionshindrade som är beroende av sin rullstol. Det är inte fallet uppe i norr med den nya Botniabanan. Där finns tåg som klarar dessa delar. Det ska finnas överallt. Men man måste i sakta mak se till att ordna dessa bitar där det är som trögast.

Vissa sektorer har kommit långt för att underlätta för funktionshindrade att befinna sig överallt. Vi har byggt om hela centrala staden i Umeå för att nå dithän. Hur går det i Gävle? Hur ser det ut i din hemstad? Hur mycket har ni lyckats ordna där? Ansvaret ligger faktiskt på de kommunala byggnadsnämnderna att se till att detta drivs igenom. Vi har kommit

en bra bit på väg i Umeå, men hur lyckas du hemma i Gävle? Det kan också vara intressant att höra.

Prot. 2011/12:35
23 november

Anf. 49 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Sellström är kanske inte medveten om att vi befinner oss i riksdagen. Det är här vi stiftar lagar. Anders Sellström har makten att stifta en lag som gör bristande tillgänglighet till en diskrimineringsgrundande faktor. Det gör inte Anders Sellström.

Anders Sellström föreslår att kommunerna ska fråntas rätten att ställa högre krav på tillgänglighet än vad plan- och bygglagen föreskriver. Det Anders Sellströms partikamrat Stefan Attefall föreslår är att kommunerna inte ska få ställa högre krav på tillgänglighet än de krav plan- och bygglagen ställer. Det är Kristdemokraternas politik för minskad tillgänglighet. Ni anser att personer med funktionsnedsättning inte ska ha rätt att röra sig på samma sätt som du och jag kan göra. Det är kränkande, och jag förstår inte hur Kristdemokraterna har växlat in på ett sådant spår. Det kanske Anders Sellström kan förklara för mig.

Varför vill inte Kristdemokraterna göra bristande tillgänglighet till en diskrimineringsfaktor, det vill säga skriva om lagen? Då kan det bli förändring i verkligheten för många. Ni väljer en annan väg och till och med inskränker personers möjligheter att röra sig fritt. Det är skamligt, Anders Sellström.

Anf. 50 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Ulla Anderssons lösning är att stifta lagar. I vissa fall är det bra med lagstiftning, men här finns redan ansvaret på kommunen. Det finns redan byggnadsnärhetsansvar att se till att reglerna följs. Alla bygglov som passerar och förfrågningar om att förändra ska granskas av byggnadsnämnden. Där ska alla krav enligt lagen tillgodoses för just funktionshindrade. Så är det hos oss i Umeå. För alla nybyggnationer ser vi till att situationen inte ska uppstå att man måste gå tillbaka till kommunen för att få bostadsanpassningsbidrag. Det ser vi till i bygglovshandlingen. Det är så det ska fungera.

Jag vet inte i vilken värld du lever i och vilken funktion du har hemma i Gävle. Vem har ansvar för olika saker? Staten har ett visst ansvar och ska ta det ansvaret, men kommunen ska se till att ta sitt ansvar. Varje bygglov som passerar Umeå kommun uppfyller de krav som gäller. Jag förstår inte vilken annan ordning man ska ha.

Anf. 51 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag får tacka Anders Sellström för en vacker musikalisk saga. Men som alla sagor är den en bit från verkligheten, inte minst berömmet till den egna orkestern. Den var tydligen en fantastisk världs-succé. Vi som står utanför kan se att den inte är så samspelt som det lät i anförandet. Framför allt är det ett instrument av fyra som har en stark ton och som dominerar fullständigt medan de andra instrumenten hamnar mer i skymundan, får vara mer av bisittare och åskådare, bland annat Anders Sellströms eget parti.

Det finns ofta andra problem. Precis som för orkestern på Titanic spelar det ingen roll hur vackert man spelar om man är på väg åt fel håll – i

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

deras fall rakt nedåt. Där föreslår jag för Anders Sellström att det är dags att pröva en ny repertoar för orkestern på regeringssidan.

Varför inte pröva *800 grader* av Ebba Grön? Med den miljöpolitik som Anders Sellström förespråkar när han säger nej till reformer som minskar lastbilstransporterna och säger nej till att använda miljöskatterna för att styra i rätt riktning är det där någonstans vi kommer att hamna med temperaturförändringen i världen.

Varför inte pröva *Hög standard* av Peps Persson? Vad är egentligen hög standard? Det kan du fråga de barnfamiljer som slåss mot fattigdom varje dag. Vi har från Miljöpartiets sida genomfört förslag i vår budget. Vi höjer till exempel underhållsstödet kraftigt för de allra fattigaste barnfamiljerna. Vi höjer lägstnivån i föräldraförsäkringen. Vi inför också stöd till kommunerna att tillhandahålla barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det är reformer som verkligen hjälper de fattiga barnfamiljerna.

Regeringen verkar stå helt handfallen, och Kristdemokraternas instrument verkar spela tyst i regeringsorkestern. När kommer pratet om barnfattigdomen att sluta och handlingen att börja?

Anf. 52 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Tack, Per Bolund, det är alltid trevligt när vi kan diskutera musik! Sedan vet jag inte riktigt vilket instrument du spelar, bas eller fiol. Jag har ingen aning, men det är trevligt att tala i de termerna. Man kan alltid spela vackert oavsett tillfälle, men om man har någon som lyssnar eller inte avgörs av andra saker.

Jag står kvar vid att Alliansen jobbar på. Vi är hyfsat samspelade, men ibland får vi stämma om gitarren eller byta ut någon sladd. Det är så i ett samarbete. Det vet Per Bolund också, som har försökt med ett samarbete som fullständigt krackelerade. Det var min beskrivning av er musikaliska resa. Ni fick lämna Folkets Hus med en livlig trummis i bakgrunden som spelade för sig själv.

Ibland funderar jag över hur man tänker i fråga om lastbilar. Ert förslag att införa vägslitageavgift skulle för den åkerägare jag känner i Lycksele innebära 280 000 kronor mer i kostnader per lastbil. Det är ett gammalt förslag ni har dammat av. Vi vet att det är oerhört svårt att göra någon form av differentieringar. Det skulle innebära att någon annan får betala 28 kronor per mil eller ännu mer för att köra sin lastbil. Sedan vet vi att de allra flesta transporter på lastbil kör kortare sträckor än 30 mil. Det kan inte järnvägen hantera. Vi måste kunna mata järnvägen med lastbilstransporter.

Utan att angripa problemet med högre utsläpp vill ni bara öka kostnaderna. Jag förstår inte vilken miljöpolitik det är att öka kostnaderna för småföretagarna i åkerinäringen, men det minskar inte antalet transporter. De är livsviktiga. Vi behöver dem som land för att vi över huvud taget ska kunna hävda vår exportindustri i Europa.

Tala om att slå spiken i foten i stället för att lägga fram förslag på riktiga åtgärder.

Anf. 53 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att jag inte fick något svar på min egentliga fråga om barnfattigdomen. Men det kanske var ett välvalt tillfälle från Anders Sellströms sida att låta instrumentet vara helt

tyst och inte spela något i den frågan. Annars skulle det vara intressant att få svar på hur länge man kan prata om barnfattigdom utan att komma med åtgärder för att på allvar göra något åt den.

Jag pratar gärna om miljöreformer som är viktiga. Lastbilsskatten är en sådan viktig reform. Det är tråkigt när man då inte lyssnar på vad som händer i andra länder. Man har ju provat att införa skatt på tunga transporter i land efter land i Europa. Man har provat det i små länder som Österrike och Schweiz, och man har provat det i stora länder som Tyskland.

Överallt har det fått effekten att tomtransporterna minskar, att man ökar lastningsgraden i lastbilarna och att man för över gods till järnvägs-transporter – tvärtom vad Anders Sellström säger. I alla andra länder är det möjligt, men just i Sverige skulle det av någon anledning vara helt omöjligt. Här har vi tydligen det optimala lastbilstransportsystemet som inte går att göra bättre. Jag tror att verkligheten talar emot Anders Sellström i den frågan.

Tvärtom finns det många exempel på hur denna reform i land efter land har gett väldigt goda resultat och fått en bra klimateffekt och lett till ökat stöd till järnvägstransporter. Vi använder dessutom inkomsterna från den här skatten till att ytterligare investera i järnvägstransporter så att även de som bor i norra Sverige eller i glesbygd får en möjlighet att öka transporterna på järnväg. För de kortväga transporterna som Anders Sellström själv nämner är det en väldigt liten kostnad i och med att de just är korta, så där blir det ingen stor kostnadsökning.

Jag återkommer till frågan om barnfattigdom, som ju lite grann har varit den ton som Kristdemokraterna i regeringen har försökt spela efter. Man har appellerat till de väljare som är engagerade när det gäller barnfattigdomen.

Jag konstaterar fortfarande att Kristdemokraternas instrument låter väldigt tyst i orkestern. Vi får inte de förslag som behövs för att på allvar åtgärda barnfattigdomen i Sverige, och det tycker jag är tråkigt.

Anf. 54 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag måste ta en fråga i taget för att kunna hantera dem. Vägsnitavgiften kanske vi har pratat klart om.

När det gäller barnfattigdomen har vi nu satt in åtgärder. 90 procent av de riktade reformerna till hushållen går till de 30 procent som har det sämst ställt. Vi höjer barnbidragsdelen i bostadsbidraget för ensamstående och för andra som är beroende av det. Vi höjer också för unga som inte har barn. Vi ser också till att pensionärerna, i det här fallet garanti-pensionärerna, också får höjt bostadstillägg.

Per Bolund blandar bort korten lite grann när han talar om barnfattigdom. När man studerar detta finner man att det finns två mått: den relativa och den faktiska barnfattigdomen. Den faktiska barnfattigdomen sjunker hela tiden. Den är betydligt lägre i dag än den var under den tid Miljöpartiet var stödparti åt regeringen. Den relativa barnfattigdomen har också sjunkit hela tiden men haft en liten uppgång på slutet.

Om Per Bolund och Anders Sellström sänker sin inkomst sjunker också den relativa barnfattigdomen, men hjälper det i sak dem som är ekonomiskt utsatta? Nej, det gör det inte.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Fokus måste ligga på att rikta åtgärder, som vi gör i den här budgeten, att se till så att vi har koll på statsskulden – annars kan resultatet bli det allra värsta för dem som är ekonomiskt mest utsatta – och att hela tiden se till att jobba med att minska den faktiska barnfattigdomen. Där gör vi faktiskt ett bra arbete.

Per Bolund, det hjälper inte att luras med statistik. Om jag och du och alla här inne sänker vår lön minskar den relativa barnfattigdomen. Det kan vi göra, men det hjälper inte i sak.

Anf. 55 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Anders Sellström använder nästan hela sin tid åt att prata om det rödgröna bandet. Jag vet inte om han ens använde en hel minut åt att förklara den egna politiken. Det var detta med avdragsrätt för gåvor som var den stora frihetsreformen, och sedan var det något om de mest ekonomiskt utsatta.

Anders Sellström pratar om att han gärna är en trumslagare. Om det nu är Kristdemokraterna som står för trummorna i orkestern så hörs de inte, och det är också en förklaring till att regeringen går i otakt.

Det är ni kristdemokrater som har tvingats svika era ideal. Ni ville ha en sänkt pensionärsskatt före sänkt krogmoms. Där fick ni ge er. Ni diskuterar om att förstärka sjukförsäkringen och många av era väljare och sympatisörer har demonstrerat i påskupproret. Men insatser för de mest ekonomiskt utsatta – de sjuka som med era nya regler tvingas gå till Arbetsförmedlingen för att söka jobb, barnfattigdomen och pensionärerna med små marginaler – lyser med sin frånvaro. Det enda som Anders i dagens debatt lyfte fram som det stora är avdragsrätten för gåvor.

Menar Anders Sellström att detta är en proposition för de mest ekonomiskt utsatta? Är sänkt krogmoms det bästa sättet att stödja de mest ekonomiskt utsatta?

Anf. 56 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Tack, Tommy Waidelich, för dina funderingar! I en allians lyfter man ju fram lite olika saker. Jag väljer att lyfta fram mina saker och andra väljer att lyfta fram sina områden. I oppositionen har ni ju fyra helt olika budgetmotioner, så ni måste lyfta fram de delar som ni anser vara viktiga i era respektive motioner. Jag valde ett annat sätt i dag för att beskriva vår del.

Jag tycker att det är lite märkligt att man försöker sätta någon form av stämpel på Kristdemokraterna i vissa frågor. Tommy Waidelich, hur många gånger under era tolv år i regeringsställning 1994–2006 sänkte ni skatten för pensionärerna? Noll gånger.

Hur många gånger har då alliansregeringen lyckats med det? Ska vi räkna? Ett, två, tre. Tre gånger har vi sänkt skatten för pensionärerna. Vi kristdemokrater har lyckats få igenom att det blir en fjärde gång oavsett om det blir ett ytterligare jobbskatteavdrag eller inte, om ekonomin så tillåter.

Tommy Waidelich, du har en del att jobba på för att komma i kapp det Kristdemokraterna får igenom på det här området. Vi måste också komma ihåg att skattesänkningen för pensionärerna aldrig skulle ha kommit till stånd om vi inte hade fått igenom jobbskatteavdraget. Dessa bitar hänger ihop. Det brukar jag också säga till pensionärer. Man måste

förstå att dessa saker hänger ihop, och de är nödvändiga för att fortsätta sänkningen av skatten för pensionärerna. Men Tommy, varför lyckades aldrig du med det under dina år vid regeringsmakten?

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 57 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Det vi gjorde var att vi sänkte skatten för alla med den stora skattereformen. Det ni har gjort är att skapa en klyfta mellan pensionärer och löntagare. Ni har sänkt skatten för dem som arbetar men inte för dem som är pensionärer. Det är den klyftan som har uppstått i första skedet. Sedan har ni mött en opinion och fått kompensera genom att sänka i efterhand.

Det är ni som har skapat klyftan mellan lön och uppskjuten lön. Det är ni som har skapat den orättvisa som finns i beskattningen. Vi hade lika beskattning för lön och uppskjuten lön för löntagare och pensionärer. Det är ni som har skapat klyftan. Ni har kompenserat lite efteråt, men fortfarande är klyftan väldigt stor.

I den här budgeten gör ni ingenting åt det, fastän det var er hjärtefråga som ni har drivit. Ni kristdemokrater har gått med på att sänkt krogmoms är bättre för de ekonomiskt utsatta än sänkt skatt för pensionärer.

Det finns också många andra grupper. Ni har valt att använda en tredjedel av reformutrymmet till sänkt krogmoms när ni hade kunnat använda det som vi föreslår, nämligen till att stärka sjukförsäkringen, så att cancersjuka inte tvingas gå till Arbetsförmedlingen innan de är friska och så att man kan göra insatser för rehabilitering. Om vi blir sjuka ska vi kunna gå från sjukdom till att bli friska på ett enkelt och snabbt sätt.

Det är också ni som har sett till att rusta ned för de ekonomiskt mest utsatta genom att skapa den sjukförsäkring som finns. Ni har alltså medvetet prioriterat bort de ekonomiskt utsatta när ni har satt sänkt krogmoms framför sänkt pensionärsskatt och förbättringar av sjukförsäkringen. Är det verkligen klokt att sänka krogmomsen om man vill värna de ekonomiskt utsatta?

Anf. 58 ANDERS SELLSTRÖM (KD)replik:

Fru talman! Vi gick till val 2010 på ytterligare sänkt skatt för pensionärerna, med målet att vi ska komma fram till en skillnad som är noll. Det är det som är målet. Vi fick igenom det i den första budgeten, och vi har fått löfte om att fortsätta den vägen i nästa budget. Det tycker jag är bra genomfört. Jag tycker att det är bra att Kristdemokraterna lyckades få igenom det här i regeringen. Utan ett jobbskatteavdragsgenomförande skulle vi aldrig ha kommit dithän.

Nu har ni socialdemokrater allteftersom köpt de här jobbskatteavdragen, allteftersom hängt på. Det var någonting som ni aldrig lyckades lösa själva, att komma fram till att sänka skatten på arbete så att fler kommer i arbete. Fler sysselsatta drar också in mer skatt till den offentliga sektorn. Det är det vi har lyckats med inom alliansregeringen.

Självklart är det så att när man har 15 miljarder i reformutrymme och ska prioritera får man väga vad vi ska sätta före och vad vi ska sätta efter. Halveringen av restaurangmomsen var vi kristdemokrater med på i valrörelsen, men vi ville prioritera den i ett lite senare skede. Men det är det man gör i en orkester. Man spelar ihop, man lyssnar på varandra och

sedan får man lyfta fram de olika bitarna och ta dem i olika omgångar för att komma framåt.

Det vi gör är att vi faktiskt behåller halveringen av arbetsgivaravgiften för ungdomar upp till 26 år. Den tar du bort. Nu ska du göra det dyrare att anställa varenda ungdom i detta land. Du ska göra det dyrare att ha dem anställda. Du vill inte heller se till att restaurangvärlden, som har många ungdomar hos sig och som många passerar igenom, ska kunna få ytterligare möjligheter att anställa just ungdomar. Där vill du sätta stopp. Där har vi satt fokus och vill hålla kvar fokus, för där har vi ett bekymmer i vårt land. Den möjligheten vill du ta bort och göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar och att ha ungdomar anställda. Det, Tommy, tycker jag är en felaktig politik.

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Tommy Waidelich, Carl B Hamilton och andra för vänliga kommentarer om de skrivelser som har varit i dag. Jag tror att det är viktigt att vi i ett sådant läge känner igen oss i bilden att det är en svensk bred laguppställning som klarar sig i den utländska konkurrensen. Vi har en unik uppbackning för en ansvarsfull ekonomisk politik i Sveriges riksdag. Det finns en regering som helhjärtat stöder denna målsättning. Vi har en budgetlag och ett finansdepartement som ger finanspolitiken en stram inramning och ett starkt stöd i Sverige. Det är naturligtvis glädjande i en period där övriga Europa har mycket stora bekymmer. Men låt oss komma ihåg att det i grund och botten handlar om ett brett lagarbete som går långt vidare utanför riksdagen men som också har ett brett stöd i riksdagen.

Krisen i Europa rullar på. Det är alldeles uppenbart att försöken att bygga brandväggar inte har varit framgångsrika. Det finns en fundamental oro kring den långsiktiga uthålligheten i länder som Grekland och Portugal, men också i stora länder som Italien och Spanien. Det lägger ett riskmoment över hela den europeiska ekonomin.

Det är alldeles uppenbart vad som behöver göras. Man behöver sanera sina offentliga finanser. Man måste få ned sin skuldsättning. Man måste anpassa sina skatter och utgifter så att man har en balans som fungerar också långsiktigt.

Man måste också stärka tillväxten. Man kan inte spara sig ur en kris. Man måste minska regelbördan, förstärka konkurrensen, få arbetsmarknaden mer flexibel precis på det sätt som Sverige under 20 år har arbetat sig ur ett lika besvärligt ekonomiskt läge, sanera offentliga finanser och stärka tillväxtkrafterna. Det måste göras för att detta långsiktigt ska hålla.

Det vore naivt att tro att Sverige som liten, öppen och sårbar ekonomi inte skulle påverkas av oron i omvärlden. Tillväxten bromsar nu in, precis som vi väntat oss. Vi får räkna med en tillväxt under nästa år på någonstans mellan $\frac{1}{2}$ och $1\frac{1}{2}$ procent när vi tittar på de breda bedömningarna. Därefter stiger den. De bedömningar som nu presenteras för 2013 ligger väl ungefär på $1\frac{1}{2}$ –3 procent. Vi ser lite gröna skott i USA och lite fortsatt styrka i Asien som kan ge stöd för en sådan utveckling, men det grundläggande är att svensk ekonomi bromsar upp under nästa år.

I det läget är det naturligtvis så att vi ska ha en beredskap och handlingsutrymme att agera om det krävs. Hamnar vi i en situation där tillväxten kraftigt faller, sysselsättningen börjar minska och arbetslösheten

kraftigt öka får vi naturligtvis vidta stimulansåtgärder. Jag kan bara välkomna Tommy Waidelichs besked att det finns från oppositionens sida ett intresse av att ge stöd för en sådan process. Det är alldeles uppenbart att ett litet land i ett utsatt läge måste agera så att vi undviker onödiga konflikter.

Den budget vi har lagt på riksdagens bord och som ska klubbas i kammaren så småningom svarar väl upp mot de frågor som ekonomin ställer. Vi har vidtagit åtgärder som gör att vi har kvar handlingsutrymme, att vi har säkerhetsmarginaler, att vi uppfattas som trygga. Vi har också på kort sikt gett tillfälliga stimulanser, mycket kraftiga infrastrukturinvesteringar och arbetsmarknadspolitisk utbyggnad. Vi sänker tjänstemomsen. Vi säkrar att det får genomslag genom att ge särskilda uppdrag till Skatteverket, Konjunkturinstitutet och Konkurrensverket.

Låt oss även en dag som denna, med en kris i Europa, lägga märke till vad som utmärker den svenska modellen. Den svenska modellen, med en utbyggd välfärdsstat, en flexibel arbetsmarknad och ett starkt näringsliv, står sig väl. Vi har i dag, enligt de siffror vi fick från AKU, en sysselsättningsökning på 150 000 personer sedan 2006. Tittar vi på Eurostats senaste pressmeddelande ser vi att Sverige har den kanske högsta sysselsättningsökningen av alla jämförbara länder just nu. Tittar vi på EU-kommissionens höstprognos kan vi notera att deltagandet på arbetsmarknaden i Sverige är högre än i något annat EU-land.

Talar vi om långtidsarbetslöshet framgår det av EU-kommissionens rapport att Sverige har den lägsta andelen långtidsarbetslösa i arbetslösheten av alla EU-länder med undantag för Cypern. Den genomsnittliga långtidsarbetslösheten i Europa är tre gånger så hög som i Sverige. Sverige har lyckats väl där andra länder har stora bekymmer.

Låt oss konstatera att tillväxten i vår ekonomi de senaste fem åren har varit högre än i EU, högre än i euroområdet, högre än i OECD. Det är faktiskt så att under 2011 är det bara Tyskland och Frankrike som ger större bidrag till den samlade tillväxten i Europa än Sverige – bara Tyskland och Frankrike. Därefter ger Sverige det största tillväxtbidraget, enligt EU-kommissionens bedömning för 2011.

Den svenska modellen har alltså stått stark: starka offentliga finanser, en flexibel arbetsmarknad förstärkt med en tydlig arbetslinje, ett näringsliv som bygger på kunniga medarbetare och kunskapsorientering, ett samhälle som håller ihop i goda som i tuffa tider. Vi har klarat den här krisen bättre än de flesta och vi kommer att klara den kris som vi nu ser bättre än de flesta andra länder.

Fru talman! Framtidsutmaningarna för Sverige är samtidigt betydande. Vi har fortfarande bekymmer med integration, ungdomsarbetslöshet. Även om andra länder har ännu högre långtidsarbetslöshet är det ett gissel som vi måste agera mot. Här har naturligtvis parterna huvudansvaret. Vi ska inte ha statlig inblandning i lönebildningen. Det har vi provat. Det har inte fungerat. Vi ska ha parter som tar ansvar.

Där har vi gjort viktiga gemensamma markeringar från Sveriges sida när det gäller EU-arbetet, men vi tror också att det finns en möjlighet för parterna att med öppningar som vi kanske inte tidigare har sett söka sig framåt för att förbättra arbetsmarknadens flexibilitet. Det ska naturligtvis regeringen, gärna med brett stöd i riksdagen, bidra till. Kan vi göra den svenska arbetsmarknaden mer flexibel på basis av de kollektivavtal och

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

den modell vi bygger på i Sverige bör det naturligtvis stödjas. Jag tror att vi därvidlag har en intressant period framför oss de kommande åren där vi kan komma att få se väsentliga förstärkningar på vägen mot full sysselsättning.

Det här är ju en dag, fru talman, när alternativen i riksdagen ska ställas mot varandra. Vi har haft en budgetdebatt där det var regeringens budgetproposition som stod i fokus, och i dag har vi en debatt där de olika alternativen ska prövas. Jag kommer naturligtvis att ge stöd för utskottets huvudyrkande, att stötta budgetpropositionen och avvisa de alternativ som Socialdemokraterna och oppositionen presenterar.

Jag vill ändå ge några argument för varför det är på det sättet. Enligt min uppfattning presenterar inte Socialdemokraterna en ansvarsfull ekonomisk politik. Jag ska ge tre skäl för det.

Först och främst är det socialdemokratiska budgetalternativet underfinansierat med i storleksordningen mellan 5 och 10 miljarder. När vi gör noggranna beräkningar visar det sig att lastbilsskatten blir ett bortfall från Eurovinjetten på 900 miljoner och administrationskostnader på 1 miljard, det vill säga 2 miljarder mindre effekt än vad som uppges.

När man tar bort aktivitetsförbudet, som man kallar det, bland ungdomsåtgärderna har det en kostnad på ca 1 ½ miljard som man inte tar upp. När man höjer a-kassetaket visar det sig att man i beräkningarna underskattar kostnaden med strax under 1 miljard. Och så här kan man fortsätta.

Det är alldeles uppenbart att grunden för en budgetpolitik måste vara att även de statiska beräkningarna är korrekta. Då får man alltid i opposition ta hänsyn till att man inte har alla resurser att göra bedömningarna, men att man sedan får korrigera det. Här brister det.

För det andra är Socialdemokraternas skattehöjningar ett stort hot mot jobben, framför allt för unga människor. Vi talar om en skattebelastning på 24 miljarder som går mot ungdomsjobben. Det är arbetsgivaravgifter för unga, det är tjänstemomsen och det är RUT.

Låt oss ta detta så att man gör det tydligt och enkelt: Tänk er ett företag i restaurangbranschen med 20 anställda varav 10 är ungdomar som jobbar. Detta företag tappar 350 000 kronor på ett år i höjda ungdomsarbetsgivaravgifter. De tappar 2,7 miljoner på höjd moms för restaurangbranschen om det socialdemokratiska alternativet skulle gå igenom. Det är alltså en belastning på nästan 3 miljoner kronor. Det är osannolikt att en sådan skattechock mot ett tjänsteföretag skulle kunna genomföras utan att det skulle bidra till stigande kostnader. 3 miljoner kronor är ett betydande belopp.

Men det som kanske är mest intressant med den socialdemokratiska politiken är inte det som står på budgetraderna. Det är i stället de löften som socialdemokratiska företrädare ger brett och omfattande. Tommy Waidelich har till exempel lovat en kraftfull utbyggnad av tunnelbanan i Stockholmsområdet. Våra bedömningar säger att kostnaden är någonstans runt 2–3 miljarder per kilometer. Någonstans mellan 30–50 miljarder är då kostnaden för de sträckor som nämns i sammanhanget. Till det ska läggas en höghastighetsbana som vid full utbyggnad handlar om någonstans runt 120–150 miljarder kronor.

Håkan Juholt ger samtidigt ibland – i andra meningar kan man möjligtvis få ett annat intryck – intryck av att pensionärsskatten ska sänkas med uppemot 17 miljarder.

Det här är alltså utgiftssatsningar vid sidan av budgettabellerna på någonstans mellan 100 och 200 miljarder kronor. Det är farligt att ge intrycket av att det finns så mycket pengar i ett läge där marginalerna är pressade. Det är inte en ansvarsfull ekonomisk politik.

Här är kontrasterna tydliga. Vi har en regering som tar ansvar. Vi har ett socialdemokratiskt parti som lovar brett utan täckning i sin egen budgetmotion. Vi har en regering som prioriterar full sysselsättning och jobb. Vi har en socialdemokrati som höjer skatten för unga. Vi har en regering som gör att Sverige som kanske det enda landet i Europa kan prioritera välfärdssatsningar för utsatta människor också under krisåren medan Socialdemokraterna saknar en solid budget och därmed riskerar både jobb och välfärd.

Fru talman! Efter att ha sagt dessa kritiska ord vill jag ändå avsluta med att rikta ett stort tack till kammaren, och framför allt till finansutskottets ledamöter, för ett utomordentligt bra samarbete som vi har och som jag tror gagnar Sverige väl. En del av detta samarbete är också att vi kan ha uppriktiga och spännande politiska diskussioner.

(Applåder)

Anf. 60 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Riskkapitalbolag har över hälften av den privata marknaden inom äldreomsorgen. 20 procent av äldreomsorgen bedrivs av privata bolag. Här i Stockholm är det 60 procent. Regeringen avser att tvinga kommunerna att införa privatisering av äldreomsorgen genom en lagstiftning år 2014.

Riskkapitalbolagens affärsidé är att under kort tid driva företag och effektivisera, det vill säga minska personaltätheten, dra ned på heltider och kontinuitet, införa sämre arbetsvillkor och väga blöjor.

Hur mycket väger egentligen en kissblöja? Väger den inte mer än en slopad förmögenhetsskatt eller en sänkt krogmoms? Det är rätt tydligt att i högers Sverige väger girigheten tyngre än empatin och värdigheten. Äldreomsorgen ger 33 procents avkastning. 33 procent är dubbelt så mycket som elbolagen har.

Men den stora vinsten gör bolagen vid en försäljning. När Attendo Care såldes förra gången efter ett års ägande gjorde den gamla ägaren en vinst på 440 procent. Det var 2007. Nu är återigen Attendo Care till salu.

De senaste åren har antalet anställda inom äldreomsorgen minskat kraftigt. Samtidigt har antalet äldre blivit allt fler. Det är alltför snäva resurser. Detta i kombinationen med att pressa ut vinster får självfallet oerhörda konsekvenser. Vi ser amputationer, människor liggande i bajs, madrasser på golvet och personal som får biobiljetter när de äldre blir sjukare och bolaget därmed får mer pengar.

Det är rätt tydligt att vinstintresset leder fel. Därför vill Vänsterpartiet förbjuda vinstdrivande bolag i välfärden. Vi sätter de äldres bästa först medan ni sätter riskkapitalbolagens bästa först. Är det inte dags för ändring, Anders Borg?

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Detta anförande belyser väl Vänsterpartiets grundläggande problem i svensk politik.

De riskkapitalupplägg som vi nu talar om började man använda på ti-digt 2000-tal. Jag tror att de första kom 2000–2001. I fem år kunde Vänsterpartiet ha gjort någonting åt det här under de år de stödde den socialdemokratiska regeringen. Det gjorde man inte.

Jag minns inte riktigt när riskkapitalbolagen började växa ut kraftfullt. Men Vänsterpartiet satt som stöd till regeringen 1998–2006. Det måste såvitt jag förstår vara den period när riskkapitalen i svensk ekonomi exploderade. Det är under dessa år bolagen växer ut som allra kraftigast, det vill säga under de år när Ulla Andersson var medansvarig för politiken.

Ulla Andersson frågar retoriskt: Vad väger en blöja? Väger den lika mycket som förmögenhetsskatten? Varför inte ställa frågan om den inte väger lika mycket som arvsskatten, som Ulla Andersson var med och avskaffade? Det är en skatt som har exakt samma fördelningseffekter som förmögenhetsskatten.

Vänsterpartiet står för en retorik som inte är förankrad i verkligheten. Det är klart att vi ska ha ordning och reda i vården. Alla som har föräldrar eller barn i förskolan anser naturligtvis att såväl privat som offentligt alternativ ska kontrolleras noggrant. Det ska finnas regelverk för vad vi önskar, det ska finnas möjligheter att inspektera och det ska finnas möjligheter att bryta kontrakt. Vi vill säkra en kvalitet i vård och omsorg – kommunal som offentlig. Det är vi alla överens om.

Men Ulla Andersson ger intryck av att hon ska avskaffa riskkapitalbolagen – hur hon nu definierar dem. De ska ut ur vård och omsorg. Tillsammans med vem ska hon göra det? Det finns inget regeringsalternativ i Sverige som är berett att ge stöd åt en sådan politik. Det gjordes inte under de många år som Ulla Andersson och Vänsterpartiet stödde de socialdemokratiska regeringarna av det enkla skälet att man inte kan ha en lagstiftning där man bedömer syftet med aktiebolaget som grunden för hur det ska beskattas. Det går inte att göra så. Detta är bara ett typexempel på den totalt bristande realism som präglar Vänsterpartiets politik.

Anf. 62 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag kan upplysa herr Borg om att sju av tio svenskar vill förbjuda vinstintresset inom välfärden. Vänsterpartiet är inte så ensamt som Anders Borg anser. Däremot är vi ensamma bland de politiska partierna om att vilja förbjuda vinstintresset inom välfärden; så är det. Jag beklagar detta djupt, för det är tydligt att vinstintresset leder fel.

Vänsterpartiet har aldrig varit för privatiseringar i välfärden. Vi vill inte se vinstdrivande bolag inom välfärden. Ett bolag har ett annat syfte än vad en behovsstyrd vård och omsorg har. Det är också därför det blir så fel.

Vi har debatterat frågan i ganska många år nu, och Anders Borg har valt att inte göra någonting. Inte förrän nu när medierna verkligen har belyst avarterna av hela systemet har Anders Borg tyckt: Okej då, vi kan väl täppa till den där luckan i skattelagstiftningen – det kan jag väl sträcka mig till, men mer än så är jag inte beredd att göra!

Så länge vi har vinstintressen inom välfärden riskerar vi att sådana här avarter ständigt kommer att uppstå. Det finns en problematik när man i en behovsstyrd omsorg har ett vinstintresse som just nu består av 33 procents avkastning. Dessa pengar ska tas någonstans ifrån, och de tas från de äldres omsorg.

SNS har nyligen kommit med en rapport som har blivit ganska mycket debatterad fast de absolut inte ville det. Den visar att privatiseringar inte leder till bättre kvalitet och att de inte är effektivare. Däremot kan man se att de leder till lägre personaltäthet, sämre kontinuitet och fler visstidsanställda. Det är effekterna av privatiseringarna, och det är de äldre som betalar priset.

Sju av tio svenskar vill förbjuda vinstintresset inom välfärden. Vi är med dem. Du står i stället på riskkapitalbolagens sida och anser att girigheten ska få styra de äldres väl och ve.

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag står med fötterna fast förankrade i den verklighet Ulla Andersson inte kan se.

Vänsterpartiet säger tre saker: Räntesnurrorna ska tas bort, riskkapitalbolag försvinna och vinstintressen i vård och omsorg tas bort. Ingenting av detta rörde man sig en millimeter mot under de många år man satt ihop med Socialdemokraterna och styrde det här landet – inte en millimeter på något av områdena! Det här är en vänsterpopulism som inte har verklighetsförankring. Den har inte ens förankring i det som ni själva har stått för när ni har varit i regeringsställning.

Vänsterpartiets politik skapar klyftor. Det är alldeles uppenbart att Vänsterpartiets politik är djupt orättvis.

Den skulle till att börja med leda till ansvarslös ekonomisk politik där man river ned budgetramverk, tar bort oberoende centralbanker och tar bort den grundläggande ordningen för hur vi förhandlar om löner på arbetsmarknaden. Den ansvarslösheten skulle leda till en arbetslöshet som vi nu ser plåga länder i Europa. Den arbetslösheten skulle skapa klyftor.

Ekonomiskt ansvarstagande är grunden för all politik som ska kallas rättvis. Där brister Vänsterpartiet.

Det andra är naturligtvis när vi tittar på vad Vänsterpartiet har gjort i akt och handling. Den kanske största åtgärden som vidtogs under er tid när det gällde fördelningseffekten var avskaffandet av arvsskatten. Det måste ha varit den åtgärd av alla dem ni vidtog 1998–2006 som hade enskilt störst effekter på fördelningspolitiken.

Varför berättar du inte om den för väljarna och tydliggör vad som är skillnaden mellan förmögenhetsskatt och arvsskatt? Det var uppenbarligen ni som fick välja mellan arvsskatten och förmögenhetsskatten och då valde arvsskatten. Jag förstår inte riktigt varför den ena är så orättvis och ska beskrivas på det sätt som nu görs här medan den andra är höjden av visdom. Det fungerar inte i verkligheten, Ulla Andersson.

Anf. 64 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag lyssnade uppmärksamt på finansministerns anförande. Det är samma begrepp som kommer tillbaka som brukar komma när finansministern talar. Det pratas mycket om välfärd, om starka of-

fentliga finanser och om jobb. Alla dessa tre begrepp har väldigt nära samröre med kommunsektorns utveckling och kommunsektorns ekonomi.

Vi ser nu hur den ekonomiska oron i vår omvärld, till exempel i euro-länderna, sprider sig till kommuner och landsting och att Sveriges Kommuner och Landsting har skrivit ned de ekonomiska prognoserna för kommande år. Det är mycket som tyder på att kommunsektorns ekonomi kommer att bli betydligt kärvare under de år som kommer, och inte minst gäller det landstingens verksamhet, som verkligen står för en viktig del av välfärden.

Vi från Miljöpartiets sida ser kommunernas kommande problem. Vi ser att man i dag har problem med kvalitet i äldreomsorgen, som väl inte någon har missat. Det är stora klasser i skolan, stora barngrupper på dagis och en alltmer missnöjd lärarkår, för att nämna några exempel – det finns många fler.

Därför avsätter vi resurser i vårt budgetförslag. Vi satsar totalt över 15 miljarder mer än vad regeringen gör på just kommunsektorn för att vi anser att det är viktigt att värna välfärden, viktigt att se till att man på kommun- och landstingssidan inte säger upp personal i detta skede.

Från regeringens sida gör man tvärtom. Där ser vi hur man har dolda besparingar, till exempel inom gymnasiereformen som man räknar med ska ge besparingar, vilket kommunsektorn inte alls håller med om.

Jag ser en stor risk för att regeringen upprepar det misstag som man gjorde under den förra ekonomiska krisen 2008–2009. Då sade man: Nej, nej, nej, det kommer inte mer pengar. När man till slut blev pressad av oppositionen sade man ja. Men då var det för sent. Då kunde kommunerna inte längre använda sig av de pengarna och avhålla sig från att sparka folk från välfärdssektorn.

Hur ser finansministern på kommunernas ekonomi? Är regeringen beredd att gå in och stödja den ekonomiska utvecklingen?

Anf. 65 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Velfärd och jobb är naturligtvis grunden för regeringens ekonomiska politik. Vurmen för velfärd och vurmen för jobb är kärnan i det politiska alternativ vi erbjuder. Det är därför vi, som förmodligen enda regering i Europa i år, kan göra fördelningspolitiska reformer när vi satsar på de barnfamiljer som behöver bostadsbidrag och på pensionärerna. Det är unikt i Europa att man även i kristider kan ta den typen av steg.

När det gäller kommuner och landsting är det viktigt att vi kommer ihåg var vi står. Vi diskuterar nu 2011. Det som vi har tappat skatteintäkter på är moms och bolagsskatt. Skatteintäkterna på kommunsektorn växer under 2011, och därmed kan man finansiera en växande verksamhet. År 2012 minskar ökningstakten, men vi är inte i närheten av att få något kraftigt fall av skatteintäkterna på kommunsidan.

Om vi får det, om krisen blir värre, är det självklart att ett av de alternativ som vi måste överväga är tillfälliga höjningar av statsbidragen för kommunerna. Men det är inte där vi är. De flesta bedömare räknar med att vi har en oförändrad sysselsättning nästa år och en tillväxt som ligger någonstans mellan ½ och 1 ½ procent. Det är en bild som delas av praktiskt taget alla bedömare.

Min svårighet med Per Bolunds resonemang är att Miljöpartiet inte står för välfärd och jobb. Jag har med mig en tabell här som jag skulle vilja diskutera med Per Bolund.

I er budgetmotion anger ni skattehöjningar på miljö- och energisidan på 20 miljarder kronor, där bland annat lastbilsskatten utgör en mycket betydande del. Sammanlagt är det en skattebelastning på 28 miljarder för 2014. Då räknar vi ändå med att ni har med vissa åtgärder som lättar på skatterna. Hur ska vi kunna få nya jobb och välfärd i ett land genom att dramatiskt genomföra en skattechock som slår ut jobb och sysselsättning i Sverige?

Jag kan inte förstå varför Miljöpartiet har valt att utforma sin politik så att det inte är miljön som kommer i första rummet utan skattehöjningarna. Det är en orimlig prioritering.

Anf. 66 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Den bedömningen får stå för finansministern själv. Jag tror inte att det är många som arbetar inom miljösektorn och som tittar på miljöekonomi som delar bedömningen att användningen av styrmedel på miljöområdet inte skulle ha någon effekt, inte skulle påverka miljöutvecklingen. Det är nog en egen ekonomisk devis som Anders Borg har utvecklat på Finansdepartementet.

Tvärtom ser vi att vi har ett stort behov av att använda miljöskatterna aktivt för att just ställa om samhället, för att ställa om ekonomin så att den blir mer robust mot de problem som vi står inför på lång sikt. Klimatförändringarna är ett sådant problem. Den framtida bristen på olja, som det pratas alltmer om i samhället i dag, är ett annat sådant problem som vi behöver lösa.

Det är en intressant paradox att de minskade utsläppen av växthusgaser, som finansministern och även statsministern reser runt i världen och är väldigt stolta över, just är effekten av att man har använt ekonomiska styrmedel på miljöområdet tidigare. I och för sig motsatte sig Anders Borg och Moderaterna dem även då. Men de har inte lärt sig läxan att man inte kan få en ekonomi som går mot minskat beroende av fossila bränslen och mot minskad klimatbelastning utan att använda sig av ekonomiska styrmedel.

Nu står de här återigen och kritiserar samma användning av ekonomiska styrmedel på miljöområdet och säger att de inte har någon effekt på miljön och att de skulle påverka ekonomin negativt. I nästa andetag är de ute och pratar om att Sverige kombinerar en god ekonomi med att använda ekonomiska styrmedel, som har minskat vår miljöbelastning.

Här måste finansministern ha en tråd. Man kan inte säga olika saker i olika sammanhang. Ska vi använda oss av ekonomiska styrmedel, eller ska vi inte använda oss av sådana? Går det att kombinera minskade utsläpp med en god ekonomi i de offentliga finanserna, eller går det inte att göra det? Ett svar på den frågan vore bra.

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Självklart går det att göra det. Självklart ska vi använda ekonomiska styrmedel. Självklart kan de kombineras med både växande sysselsättning och stark konkurrenskraft. Problemet är att det inte har någonting med Miljöpartiets skatteförslag att göra.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Låt oss konstatera att 17 miljarder i höjd arbetsgivaravgift för ungdomar, 4,4 i förändrad tjänstemoms och 3 i minskat jobbskatteavdrag – skatter på nästan 25 miljarder – inte har någon som helst miljöeffekt. Det är skattehöjningar på jobb och företagande. De ger inte någon miljöeffekt. Ingen åker mindre bil därför att man höjer arbetsgivaravgifterna och vad det nu är.

Det som är det märkliga här är att det sedan finns stora skattehöjningar på miljösidan som inte motsvaras av stora skattesänkningar på sådant som ger jobb och konkurrenskraft. Det är en märklig skatteväxling. Först höjer man skatterna på miljösidan väldigt kraftigt, och så växlar man om det i minst lika stora skattehöjningar på jobb och företagande. Det är ju inte skatteväxling.

En bra miljöpartipolitik, som Per Bolund bör utforma och inte jag, skulle naturligtvis innebära en skatteväxling där miljöskatter kombineras med sänkt skatt på jobbskatteavdrag, bolag, ägande, sparande och sådant som gör att vi bygger konkurrenskraft. Det vore en logisk och rimlig politik. Men nu måste vi ändå utgå från Miljöpartiets motion, och den innehåller en skatteväxling där stora, kraftiga höjningar av miljöskatterna växlas över i stora, kraftiga skattehöjningar på jobb och företagande. Det är en politik som inte ger jobb och välfärd.

Anf. 68 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Anders Borg kritiserar oss för underskottsfinansiering. Jag tror att Anders Borg ska vara lite försiktig med de orden, med tanke på att vi senare här i dag har att ta ställning till ett underskott när det gäller statsskuldsräntan som vi måste ta från det finansiella sparandet.

Men hur som helst har vi säkrat alla våra förslag genom riksdagens utredningstjänst. Anders Borg lyfter fram till exempel investeringarna. Det handlar om projekteringar. Vi återkommer till hur vi finansierar våra höjda ambitioner vid det tillfälle som är det relevanta, det vill säga när vi ska ta beslut om en infrastrukturproposition.

Vi har en budget i balans. Vi har inte vare sig underskotts- eller lånefinansiering. Däremot har vi gjort omprioriteringar. Vi prioriterar bort den sänkta krogmomsen och vill i stället inrikta satsningarna på sådant som bygger Sverige starkt: investeringar i utbildning, infrastruktur och bostäder.

Vi menar att regeringens budgetproposition saknar ambitioner. Det är lite arbetsmarknadspolitiska åtgärder – det är bra. Det är några höjda bostadsbidrag och underhåll av järnväg – bra. Men i övrigt är det inga rejäla tag för att stimulera tillväxten. Man kan fråga sig hur tillväxten ska komma upp i de 3 procent för nästkommande år som Anders Borg pratade om tidigare.

Jag kan också bli bekymrad utifrån den situation som vi ser i vår omvärld. Vi har en kris som närmar sig Sverige. Vi hör också varningar här hemma, till exempel från Bostadskreditnämnden, som säger att våra bostäder är övervärderade. Det talas om uppemot 20 procent. En sådan övervärdering i kombination med en yttre chock som arbetslöshet, bankkris och annat kan få väldigt allvarliga effekter.

Jag vill därför återigen fråga Anders Borg: Vilken beredskap finns det för att möta krisen? Vilken finanspolitisk strategi finns det?

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Tommy Waidelich tycker att jag ska vara försiktig med att kritisera Socialdemokraterna för underskott, eftersom vi skulle ha stora problem med det i Sverige. Låt mig då påpeka att Sverige faktiskt är det enda EU-land som nu kan förväntas ha överskott. Det ska vi vara väldigt glada för.

Den grundläggande kritiken måste ändå kvarstå: Det är en direkt underfinansiering på mellan 5 och 10 miljarder. Det är alldeles uppenbart att en kilometerskatt gör att vi tappar eurovinjetten – vi kan inte ha två system samtidigt. Det är 1 miljard. Det är alldeles uppenbart att administrationen enligt alla utredningar kostar minst 1 miljard. Det är 2 miljarder.

Det är exakt på samma sätt när vi sedan diskuterar de så kallade åtgärdsförbuden och a-kassehöjningarna. Det är mellan 5 och 10 miljarder i direkt, statisk underfinansiering.

Det är naturligtvis besvärligt med de löftestirader som kommer. Det ska byggas järnväg över hela Sverige och tunnelbanor i hela Stockholm utan att man står för kostnaden. Om det kostar 1–3 miljarder per kilometer tunnelbana måste man, när man säger att den ska byggas ut brett, säga hur det ska finansieras. Det kan vara en bra åtgärd – jag har ingen grundläggande värdering av hur tunnelbanesystemet i Stockholm ska se ut. Men spenderar man 100–200 miljarder i praktiskt taget var och varannan intervju måste man förr eller senare ge svar på hur det ska betalas.

Det mest problematiska med detta är naturligtvis jobbeffekterna. Ta till exempel ett företag med 20 anställda, varav 10 ungdomar, som vi pratade om, ett restaurangföretag! De får en arbetsgivaravgiftshöjning på 350 000 kronor. I Socialdemokraternas retorik säger man: Sedan sänker vi arbetsgivaravgifterna för dem som kommer in på arbetsmarknaden. Men den sänkningen är begränsad till 27 000 kronor.

Vi kan inte ha en kompensation på 27 000 kronor för en höjning på 350 000 kronor. Såvitt jag förstår måste det netto bli en rätt dramatisk ökning av kostnaderna för anställning. Det är invändningen mot Socialdemokraternas politik.

Sedan delar jag naturligtvis Tommy Waidelichs bedömning att vi ska ha beredskap och vilja att hantera en situation om den blir värre.

Anf. 70 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Tunnelbanan handlar om att staten går in och bidrar till utbyggnaden. Det är något som Stockholms läns landsting står för, och det är också samordnat med de budgetförslag som vi har i opposition i Stockholms läns landsting.

Det handlar om att ge en signal om att staten är beredd att bidra till utbyggnaden av tunnelbanan. Det skulle också underlätta för våra regionala politiker att fatta rätt beslut, för tunnelbanan är en åtgärd som behövs för att klara den situation med en ökad befolkning som finns i Stockholm men också för att få bort en flaskhals och bidra till ökad tillväxt. Det är en framtidssatsning.

Vi kommer att redovisa alla våra infrastrukturprojekt när de blir realitet år för år. Detta är ingen tunnelbana som byggs nästa år. Det handlar om att påbörja planeringen, liksom de andra projekt som vi vill se, som höghastighetståg och annat, som bygger Sverige starkare.

Som sagt: Vi kommer att redovisa i detalj hur det ska finansieras i samband med infrastrukturpropositionen.

När det gäller de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga: Där pekar dina egna experter på att sysselsättningseffekten är ytterst tveksam, och finns det någon kostar den uppemot 1 miljon per jobb. Är det väl använda pengar?

Det finns bättre sätt att satsa på för att få ungdomar i jobb, till exempel vår traineelösning, där en ung arbetslös får gå bredvid en som är på väg att gå i pension och på så sätt få ett insteg i arbetslivet, samtidigt som vi klarar generationsskiftet.

Återigen: Vi möter nu en lågkonjunktur med växande klyftor. Vi har ökad barnfattigdom, långtidsarbetslöshet och ett utanförskap som biter sig fast. Det är lika många arbetslösa som när ni tog över, ett utanförskap som är lika stort. Det är ett ökat socialbidragsberoende. I tre av fyra kommuner ökar socialbidragen. Det är ett bidragssamhälle som vi kommer in i nu. Vi har en massarbetslöshet som vi möter i en lågkonjunktur.

Vad är Anders Borgs svar mer än sänkt krogmoms? Ska du förlita dig på Riksbanken, som inte alls har samma muskler den här gången som förra?

(Applåder)

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! 100–200 miljarder är ofattbart stora belopp, och de nämns i praktiskt taget varje anförande och intervju av Tommy Waidelich och Håkan Juholt. Det är höghastighetstågen, det är tunnelbanorna och det är pensionsskatterna.

Nu får vi veta att 30–40 miljarder i tunnelbana i Stockholm inte är några svårigheter. Men var ska pengarna tas? Är det i vården? Handlar det om landstingsskatten? Om det inte är Tommy Waidelich som ska finansiera den socialdemokratiska budgetsatsningen utan sjukvården i Stockholm, då måste man ställa frågan: Vilken del av vården är det som ska bära detta?

Låt oss säga detta: Det beskrivs som om vår politik är misslyckad. Men tillväxten de senaste fem åren har varit högre än i OECD, euroområdet och EU.

Vi har inte haft någon sysselsättningspolitik, sägs det. Men sysselsättningen stiger fortfarande snabbare än i praktiskt taget alla EU-länder.

Långtidsarbetslösheten håller jag med om är ett avgörande samhällsproblem som vi måste bekämpa. Men den är tre gånger högre i EU som genomsnitt än vad den är i Sverige, och vi har den lägsta andelen långtidsarbetslösa, av dem som är arbetslösa, bland alla EU-länder med undantag för Cypern.

Jag har lite svårt att se var bevisföringen för att vår politik skulle vara så misslyckad ligger. Är det i detta att vi skulle ha ännu högre sysselsättning än alla andra länder än den vi redan har?

Jag förstår inte heller den här krispolitiken: Ett företag med 20 anställda, varav 10 ungdomar, får en höjning på 350 000 kronor och en lättnad på 27 000 kronor. Om 350 000 ska kunna kompenseras med 27 000 krävs det naturligtvis en växelkurs som inte jag kan se som rimlig.

Det handlar om en belastning som leder till färre jobb, och det är tyvärr slutsatsen kring den socialdemokratiska budgetmotionen. Stöd i stället regeringens kloka budgetproposition!
(Applåder)

Anf. 72 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Sjunkande resultat i skolan, en arbetslöshet som biter sig fast på alltför höga nivåer och en sjukförsäkring som sviker dem som är sjuka – det är några exempel på vad dagens debatt handlar om: summan och resultatet av den samlade politiken, att ta ansvar och färdriktning.

För mig som socialdemokrat handlar debatten om skatter, inte om nivåer. Det finns inget självändamål med en viss specifik skattenivå. Det viktiga är inte om skatten ska upp eller ned utan vad skatten ska användas till.

Vilken ambitionsnivå har vi exempelvis för skolan? Är det okej att resultaten sjunker? I den senaste PISA-rapporten, som är en internationell jämförelse av elevers kunskaper, kunde man konstatera att svenska elevers resultat sjunker såväl i matematik och naturkunskap som i läsförståelse.

Vi går också från en topposition när det gäller att ha en likvärdig skola till att vara ett medelmåttigt land. Elevers socioekonomiska bakgrund har numera större genomslag i Sverige än i OECD-genomsnittet.

Rapporter om brister och vanvård inom äldreomsorgen har också duggat tätt. Demensavdelningar som lämnas obemannade på natten, liggsår och personal som mår dåligt av att inte räcka till har blivit vardag för alltför många inom både vård och omsorg.

Det senaste exemplet har handlat om Carema, ett privat riskkapitalbolag som tycks ha sparat på allt från personal till sängar och blöjor. Gamla och sjuka är de som har fått betala priset när vinsten blev viktigare än människovärdet. Det är upprörande men knappast förvånande. Hade det inte varit så tragiskt hade det nästan varit komiskt med alla borgerliga företrädare som helt plötsligt har varit förfärade över att privata företag i allmänhet och riskkapitalbolag i synnerhet har som sin yttersta affärsidé att tjäna pengar. Det är något som givetvis inte automatiskt måste vara ett problem. Det finns gott om exempel på privata aktörer som bedriver en bra verksamhet. Men att blint tro att det skulle gå att släppa in en räv i hönshuset utan att den skulle ta livet av några höns är så naivt att det är dumt.

Vi socialdemokrater lyfter i vår budgetmotion fram behovet av att säkerställa att varje skattekrona används så effektivt som möjligt, att vinstuttagen måste begränsas och att utformningen av en sådan begränsning skyndsamt måste utredas. Vi pekar också på att det är angeläget att se över huruvida riskkapitalbolag är lämpliga som ägare av välfärdsverksamheter.

I ett internationellt perspektiv är det ovanligt att tillåta att vinster tas ut ur skattefinansierad verksamhet. I Danmark, Norge och Finland tillåts inte privata skolor att gå med vinst som delas ut till aktieägare. Blir det vinst ska den gå tillbaka in i skolans verksamhet. I Nederländerna och i Kanada gäller samma sak för såväl sjukvård som skola. Eventuella överskott ska återinvesteras i verksamheten. I Norge bedrivs sjukhus i en särskild associationsform, icke vinstdrivande företag.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det är alltså både möjligt och önskvärt att begränsa vinstuttag. Det handlar enbart om politisk vilja och om handlingskraft.

Att regeringen nu säger sig vara beredd att titta över och stoppa den aggressiva och avancerade skatteplanering som dessutom innebär att riskkapitalbolagen inte ens skattar för de vinster de gör i Sverige är bra, men det är inte tillräckligt. Den här frågan behöver lösas skyndsamt. Vi föreslår att regeringen så snart som möjligt återkommer till riksdagen med en stoppskrivelse. Det är ett verktyg som regelbundet har använts för att exempelvis stoppa olämpliga skatteupplägg.

Fru talman! För mig handlar politik om att vilja, att våga och att ta ansvar. Det handlar om att ha visioner för samhället och för framtiden. För regeringen Reinfeldt tycks politik bara handla om sänkt skatt.

Förra mandatperioden präglades av stora skattesänkningar som bekostades av neddragningar framför allt inom trygghetssystemen. Med budskapet att man skulle bekämpa utanförskapet infördes stelbenta tidsgränser, sänkta ersättningsnivåer och utförsäkringar från a-kassan och sjukförsäkringen. Hur någon blir mindre sjuk, mindre arbetslös eller mindre i utanförskap för att ersättningsdagarna tar slut eller hur en bidragslinje blir en arbetslinje bara för att man väljer att kalla den för det är oklart. Men prioriteringen är tydlig, och facit förskräcker.

Arbetslösheten har bitit sig fast på historiskt höga nivåer. Fas 3 växer oavsett konjunkturläge. Andelen unga som får aktivitetsersättning, det som tidigare kallades förtidspension, växer nu lavinartat. Och i spåren av den nedmonterade arbetsmarknadspolitiken växer matchningsproblemen på arbetsmarknaden. Ett flertal branscher rapporterar kontinuerligt om svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens trots att arbetslösheten konstant har varit hög.

Hur detta facit kan vara recept på en lyckad politik är för mig obegripligt.

Man kan sedan läsa den borgerliga majoritetens budgettext. Där beskriver de först ambitiöst att regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Sedan landar de i sänkt restaurangmoms inte bara som lösningen på de problem som de själva har skapat utan också som den åtgärd som i huvudsak ska möta inbromsningen i ekonomin och den lågkonjunktur som vi alla vet väntar runt hörnet. Man vet knappt om man ska skratta eller gråta.

Fru talman! Skattesystemets främsta uppgift är att säkerställa finansieringen av våra gemensamma utgifter. Ytterst bestäms nivån genom en kombination av vår internationella konkurrenskraft och ambitionerna för vård, skola och omsorg samt våra gemensamma trygghetssystem.

Vi vill att skatt ska betalas efter bärkraft och fördelas efter behov. Det är principer som är väl förankrade och väl beprövade i det svenska samhället. Det är också en bärande del av den svenska modellen.

Det jobbskatteavdrag som den borgerliga regeringen har infört bygger på antagandet att sänkt skatt på arbete ökar viljan hos den enskilde att öka sitt arbetsutbud eftersom det relativt sett blir dyrare att vara ledig. Mycket tyder dock på att den effekten är liten och dessutom avtagande med avseende på skattereduktionens storlek.

Enligt vår mening behöver inte människor med miljoninkomster något skatteavdrag för att motiveras att arbeta. Vi föreslår därför att förvärvsavdraget ska trappas ned för inkomster över 600 000 kronor om året

och att avtrappningen ska ske på ett sådant sätt att avdraget är helt borta vid inkomster över 1 miljon kronor om året. Förändringen ökar statens intäkter med 2 ½ miljard.

Vi accepterar inte heller skillnaden mellan beskattning av lön och beskattning av pension, som den borgerliga regeringen har infört. Vi vill steg för steg avskaffa denna orättvisa och föreslår därför en höjning av grundavdraget för pensionärer. Vårt förslag innebär en skattesänkning på mellan 1 200 och 1 500 kronor per år vid årsinkomster på mellan 135 000 och 430 000 kronor. Kostnaden för staten är 2,3 miljarder, alltså mindre än vad nedtrappningen av ett jobbskatteavdrag skulle vara.

Vi vill ge RUT- och ROT-avdrag en väsentligt bättre fördelningsmässig profil. Vi gör det genom att sänka taket och genom att ta bort möjligheten att få skatterabatt på arbeten som utförs i utlandet. Vi avser också att återkomma med förslag om att separera avdragen och om att tydligare rikta möjligheterna till RUT-avdrag mot äldre och mot barnfamiljer.

Vi anser vidare att a-kassan är en viktig del för en fungerande arbetsmarknad och för förmågan till omställning. Det är något som är centralt i varje arbetslinje värd namnet. Mot den bakgrunden föreslår vi att det sätts ett tak på avgiften till a-kassan, så att ingen behöver betala mer än 120 kronor i månaden.

Vi avvisar regeringens förslag om en skattereduktion för gåvor. Vi behöver mer likformighet och färre avdrag, inte fler.

För att förbättra villkoren för småföretag föreslår vi sänkta socialavgifter samt åtgärder för att öka tillgången på riskvilligt kapital.

Olika skatteincitament kan också vara viktiga faktorer för att öka intresset för investeringar i forskning och utveckling i företagssektorn.

Sänkt restaurangmoms är däremot en dyr åtgärd med mycket tveksamma effekter på tillväxt och sysselsättning. Erfarenheter från andra länder visar på liten eller ingen tillväxt. I stort sett all ekonomisk expertis anser att åtgärden är dyr och ineffektiv. Det är en ståndpunkt som vi delar. Vi säger därför nej till detta slöseri med skattebetalarnas pengar.

På motsvarande sätt säger vi nej till den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga. Åtgärden är dyr och ineffektiv. Vi väljer att i stället satsa på sådant som faktiskt skapar jobb, på bristyrkesutbildning, på traineeplatser och på en fungerande omställning, för att ge några exempel.

Fru talman! Skatt kan och bör också användas till att i viss mån styra mot eller ifrån önskade eller oönskade beteenden. Vi har därför ett antal förslag på det miljöpolitiska området. Det handlar bland annat om att behålla skattebefrielsen på etanol och att införa ett system med stegvis miljöbilsbonus. Men det handlar också om att hantera och bemöta det faktum att den tunga trafiken står för en betydande del av slitaget på vägsystemet. Liksom ett flertal andra EU-länder redan har gjort eller planerar att göra vill vi införa en avståndsbaserad vägslitageavgift för tunga lastbilar, såväl svenska som utlandsregistrerade. Avgiften beräknas ge 4 miljarder i intäkter till staten, pengar som vi vill återinvestera i transportsystemet genom ökade investeringar i ny kapacitet och förbättrat underhåll.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

På motsvarande sätt lägger vi fram förslag på det folkhälsopolitiska området. Vi stöder förslaget om höjd skatt på tobak och föreslår en något höjd skatt på alkohol.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Oskarsson (S).

Anf. 73 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! I en budgetdebatt berörs allt; inga frågor lämnas orörda. Jag ska försöka fokusera på skatteområdet. När jag förberedde mig för detta funderade jag på hur man mäter framgång och det som är rätt i förslagen. Jag formulerade det så här: Framtiden visar samhällets för många att värna sina medborgare. Detta borde vara måttstocken för oss. Klarar vi att konstruera skattesystem och samhällssystem som värnar våra medborgare på ett korrekt sätt för framtidens utmaningar?

Det är detta vi i Miljöpartiet försöker göra. Vi ser de stora utmaningarna, men störst är klimatutmaningen. Det finns knappast någon större utmaning om man ser det ur ett globalt perspektiv.

Det är en stor utmaning att skapa fler jobb. Även om regeringen låter nöjd och finansministern för en stund sedan radade upp hur duktig man är vad gäller antalet jobb har vi fortfarande en stor arbetslöshet, framför allt bland ungdomar. Det gäller att vi som ansvariga politiker tar vårt ansvar och presenterar åtgärder. Dessutom behövs det många nya jobb om vi ska klara klimatutmaningen.

Vidare har vi samhällets orättvisor, fördelningspolitiken.

Det här är de stora bitarna.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservationer.

Miljöpartiet menar att vi behöver tydliga och rättvisa skatteregler för framtiden. Det handlar om att ta det på allvar – för att åter hänvisa till finansministern som stod i talarstolen för en liten stund sedan. För några år sedan betonade han ivrigt koldioxidskatters och miljöskatters utomordentliga styreffekter. Genom kraftiga miljöskatter skapar vi ett beteende hos våra medborgare där det lönar sig att investera i framtiden, att investera klimatriktigt och att bygga för framtiden.

Tyvärr verkar finansministern ha glömt detta när han kritiserar Miljöpartiet för stora skattehöjningar. Tyvärr verkar han ha glömt bort att Miljöpartiet redan från början accepterade stora delar av alliansregeringens skattesänkningar på löneskatteområdet av just denna anledning. Vi har länge drivit frågan om grön skatteväxling. Vi har länge sett behovet av att sänka skatterna på löner. Vi har samtidigt varit tydliga med att en sänkning av skatter på löneområdet måste följas av en höjning av skatter på miljö- och klimatområdet. Denna höjning har alliansregeringen helt förbisett och förnekat behovet av.

Det handlar för oss i Miljöpartiet om att skapa tydliga ekonomiska incitament för ett nytt sätt att leva och inse att den tid då löneskatterna utgjorde huvuddelen av statens inkomster bör vara förbi. Skatterna ska i stället styras över till klimat- och miljöområdet för att skapa det rätta beteendet hos våra medmänniskor och för att möta klimathotet.

Det är därför Miljöpartiet föreslår till exempel skatt på flyg. Vem har inte hört människor som jämför priser på resor bli förbluffade över hur billigt det är att flyga och hur dyrt det är att åka tåg? Var finns konkurrensneutraliteten när det gäller resor?

Den borgerliga alliansregeringen säger sig värna konkurrensneutraliteten. Varför värnar ni inte konkurrensneutraliteten när det gäller transporter?

Vi menar att det är absolut nödvändigt med flygskatt av just denna anledning. Flyget är subventionerat och står i dag inte för sina kostnader ur ett klimatperspektiv.

Detsamma gäller för lastbilar. Andra EU-länder, till exempel Tyskland, har med stor framgång infört en lastbilsskatt eller vägslitageavgift. I Sverige påstår man att det är omöjligt och att det skulle sänka hela näringslivet. Men snälla nån, har Tysklands näringsliv kollapsat? Knappast. Tyskland har Europas stabilaste ekonomi – och lastbilsavgift. Varför kan man inte ha det här?

Vi lägger fram dessa förslag, och vi menar att de är nödvändiga för konkurrensneutralitet och ur klimatsynpunkt.

Vi menar också att det är nödvändigt med en höjd koldioxidskatt – just den skatt som Anders Borg tidigare har lovordat och som kan skapa ett annat beteende och göra det ekonomiskt mer lönsamt att satsa framåt på alternativa drivmedel. Vi tycker att det här är jätteviktigt.

Lika viktigt som det var att sänka löneskatterna, lika viktigt är det att se till att staten får dessa inkomster och att vi skapar incitament för ett ändrat beteende hos våra medborgare genom högre miljöavgifter, till exempel högre koldioxidbeskattning.

Det är detta det handlar om. Det handlar om konkurrensneutralitet även ur ett klimatperspektiv, och här är regeringen tyvärr totalt oduglig. Man klarar inte av att leva upp till det man säger. Det är allvarligt.

Nästa punkt är att skapa jobb. Miljöpartiet lägger därför fram konkreta förslag om att sänka arbetsgivaravgiften med 10 procent för småföretag och ta bort sjuklöneansvaret för mindre företag.

Där de nya jobben finns måste vi skatte- och avgiftsmässigt visa att det går att finansiera. Det går att göra dessa förändringar om man är beredd att ta sitt ansvar på miljöområdet. Man kan inte bara tro att miljön sköter sig själv och att man kan leva på resultaten från tiden då Miljöpartiet samarbetade med Socialdemokraterna. Dessa miljöresultat, många miljöbilar etcetera, gjorde att Sverige fick det goda miljörykte som alliansregeringen fortfarande lever på.

Våra samlade förslag gör Miljöpartiets budget hållbar i ett långsiktigt perspektiv. Med politiskt mod visar vi hur vi förändrar Sveriges inställning och vårt sätt att leva med tydliga ekonomiska incitament som skapar en ekonomiskt, klimatomänsigt och socialt hållbar värld framöver.

Anf. 74 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! I en värld av skuldkriser, budgetkriser och arbetslöshet befinner sig Sverige i en situation som kan betraktas som relativt gynnsam. Det är dock viktigt att vi inte låter oss nöja med att det går bättre för oss än för dem som vi brukar jämföra oss med. Det råder heller ingen tvekan om att det finns problem.

Arbetslöshetsstatistiken vänder åter åt fel håll. Arbetslösheten ökade något i oktober, meddelade Statistiska centralbyrån så sent som i går. Det var ett besked som överraskade många bedömare. Eftersom regeringens budget fastställdes när utvecklingen såg mer gynnsam ut kan man se det som en förklaring till regeringens prioriteringar, men det tyder också på att man kanske inte har tagit problemet på tillräckligt stort allvar.

Regeringen har dock haft helt rätt i att det ska löna sig att arbeta. Alla människor vill arbeta, men det måste också finnas goda incitament. Med det sagt får dock inte de som har slagits ut från arbetsmarknaden hamna i en alldeles hopplös situation och bli utslagna från samhället helt och hållet.

Sverigedemokraterna har sett positivt på jobbskatteavdraget i de första fyra stegen, men vi är skeptiska till ett femte steg. Det finns nämligen viktigare prioriteringar än ett femte steg i jobbskatteavdraget. Jag uppskattar att regeringen i detta fall också har insett att man regerar i minoritet.

En annan av Sverigedemokraternas prioriteringar som skiljer sig från regeringens är att vi vill underlätta för småföretag att anställa. I stället för att som regeringen generellt sänka arbetsgivaravgiften med 1 procentenhet, vilket man gjorde 2008, väljer vi att rikta satsningarna mot där vi tror att de gör större nytta.

Vi tror att det är hos småföretagen som de nya jobben kommer att skapas. Meningen är att några av dagens småföretag ska bli morgondagens medelstora företag, och något enstaka av dem ska bli övermorgondagens storföretag. Det är just i företag som växer som det stora antalet arbetstillfällen kan skapas. Sverigedemokraternas prioritering är därför att skapa förutsättningar för små företag att växa. Därför väljer vi att återställa regeringens generella sänkning av arbetsgivaravgiften och rikta den till företag med färre än tio anställda. Därigenom får småföretag sina arbetsgivaravgifter sänkta med ca 10 miljarder kronor.

En kategori som har det särskilt svårt på arbetsmarknaden är ungdomar. Vi ser ungdomsarbetslösheten och problemen med bristande matchning som våra två stora utmaningar under den närmaste framtiden.

Sverigedemokraternas satsning på lärlingsjobb kan bli nyckeln till att komma till rätta med problemet. Vi avsätter 1,9 miljarder kronor för att helt befria arbetsgivaren från arbetsgivaravgift om denne anställer en ung lärling. Det är en satsning som kan skapa 50 000 nya lärlingsjobb och därmed minska ungdomsarbetslösheten betydligt. Samtidigt får många ungdomar arbetslivserfarenhet och en ingång på arbetsmarknaden.

Ungdomar har inte bara problem med att få jobb i dessa tider. Problemet med bostadsbrist kan på lång sikt bara lösas genom att man bygger fler bostäder. För att komma till rätta med de akuta problemen på kort sikt föreslår vi att inkomster från andrahandsuthyrning undantas från beskattning. Enligt oberoende rapporter bedöms det vara den mest kostnadseffektiva satsningen på kort sikt. Den beräknas kosta 400 miljoner kronor. Vi ställer oss bakom den.

En annan av regeringens satsningar som vi sverigedemokrater avvisar är den sänkta krogmomsen. Det är en felaktig satsning vid fel tillfälle. Det är en felaktig prioritering, och dessutom är den kostsam. Den kostar 5,4 miljarder kronor, och de beräknade effekterna i form av nya jobb är mycket begränsade.

Sverigedemokraterna menar att landets pensionärer har åsidosatts under alltför lång tid. Vi gick till val på att eliminera skatteskillnaden mellan inkomst av arbete och inkomst av pension – helt enkelt av principiella skäl. Pension är ingenting annat än uppskjuten lön och ska också beskattas som lön. För 2012 väljer vi sverigedemokrater därför att höja det förhöjda grundavdraget med 5 miljarder kronor. Från 2013 låter vi hela jobbskatteavdraget omfatta även inkomst av pension, vilket ger varje pensionär en nettoökning med 350 kronor per månad.

Ett problem för många hushåll med små ekonomiska marginaler är de höga elpriserna. De höga elpriserna beror till stor del på höga elskatter. Sverigedemokraterna har inte funnit utrymme nog att prioritera det redan under nästa år, men vi har en inriktning som innebär sänkta elskatter på längre sikt. Det ryms inom den budgetperiod som vår budgetmotion omfattar. Det är min förhoppning att även regeringen kommer att prioritera det så småningom.

Regeringen har tidigare beslutat att fram till 2015 stegvis minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner; man ska faktiskt mer än halvera återbetalningen. Regeringen har också beslutat att generellt höja energiskatten på dieselolja med 20 öre litern. Det kommer att drabba jord- och skogsbrukssektorn märkbart. Sverige har, i ett europeiskt perspektiv, redan mycket höga skatter på diesel inom jordbruket. Därför har vi sverigedemokrater, till skillnad från regeringen, försökt närma oss de europeiska nivåerna och föreslår en höjning av återbetalningen med 50 öre per liter – en åtgärd som beräknas kosta 200 miljoner kronor per år jämfört med regeringens budget.

Herr talman! Sverigedemokraternas skattepolitik jämfört med regeringens budget för 2012 och framåt syftar sammanfattningsvis till att förbättra möjligheten för ungdomar att få jobb, förbättra möjligheten att skaffa bostad och förbättra villkoren för de äldre genom att utjämna skillnaden i beskattning mellan lön och pension. Den syftar till att lindra situationen för jord- och skogsbruket. Vi tror inte att en sänkt krogmoms är rätt prioritering för att skapa fler arbetstillfällen.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservationer nr 3, 7 och 11.

Anf. 75 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! August Strindberg skrev för 132 år sedan i sin genombrottsroman *Röda rummet* om sjöförsäkringsbolaget Triton i en härlig satir över avarterna i den tidens kapitalism. Den gode August ler nog i mjugg i sin himmel när han följer dagens avslöjanden inom äldreomsorgen och ser att bakom det skandalomsusade bolaget Carema dyker riskkapitalbolaget – ja, just det – Triton upp igen.

Herr talman! Det pågår en kontrarevolution inom den svenska välfärden. Marknadskrafterna släpps fria. Skolor, äldreboenden, vårdcentraler och sjukhus säljs ut, och kapitalet var snabbt på plats för att plocka russin ur kakan och maximera vinster till investerare och företagsledare.

Det pågår en marknadsrevolution när nu på bara några år mer än hälften av alla vårdcentraler i Stockholms län bedrivs i privat regi och när riskkapitalbolag med hjälp av fiffiga lösningar, räntesnurror och skatteparadis kan ta ut miljarder i ren vinst från den svenska välfärden.

Skatteverket publicerade i mitten av mars en promemoria om räntes-avdrag inom företagssektorn. Skatteverket skrev sammanfattningsvis att det generella grundproblemet är att det finns ett mycket stort incitament att av skatteskäl etablera koncerninterna skuldförhållanden. Det handlar om stora summor som samhället förlorar genom dessa upplägg – antagligen flera miljarder kronor per år. Enligt bedömningar gjorda av tjänstemän på Skatteverket kan det uppgå till 10 miljarder kronor per år.

Vänsterpartiet anser att sådan skatteplanering inte ska understödjas, och vi har i en motion under den allmänna motionstiden föreslagit att avdragsrätten för koncerninterna lån ska upphöra. Det tror vi skulle minska det mycket stora incitament som Skatteverket har funnit i dagens avdragsregler.

Herr talman! Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Skattesystemet måste vara utformat så att det är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilda skattebetalaren. Det bör därför vara enhetligt och likformigt och ha så få undantag som möjligt. På så sätt minimeras också möjligheterna till skatteplanering. Den borgerliga regeringens skatteavdragshysteri har allvarligt urholkat skattesystemets principer till den grad att vi liksom många andra anser att det är dags för en större skatteöversyn, gärna i form av en parlamentarisk utredning, vilket vi också har föreslagit riksdagen i en annan motion.

Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare genom bland annat slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt för exklusiva villor och inte minst rejäla inkomstkattesänkningar. Samtidigt betalar pensionärer, sjuka och arbetslösa i dag mer i skatt än friska löntagare. Detta menar vi är orättvist och ineffektivt. Dessutom skadar det skattesystemets legitimitet. Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Vi menar att skatterna för höginkomsttagare som gynnats av regeringspolitiken bör höjas. Vårt förslag innebär oförändrad skatt på månadsinkomster upp till 28 000 kronor. För inkomster som är högre än så görs en avtrappning av jobbskatteavdraget. För dem som tjänar mer än 50 000 kronor i månaden tas hela jobbskatteavdraget bort.

Principen om lika skatt vid lika inkomst ska gälla på sikt. För att ta ett steg i den riktningen avsätter vi 2 miljarder kronor för att sänka inkomstskatten för de grupper som hittills inte fått del av regeringens skattesänkningar. Av detta berörs ca 600 000 sjuka, arbetslösa, förtidspensionärer med flera. Dessa personer får med vårt förslag ca 300 kronor per månad i sänkt skatt.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att det finns starka parter på arbetsmarknaden. Alla ska ha råd att vara med i en a-kassa, och arbetslöshetsförsäkringen ska vara solidariskt finansierad. För att fler ska välja att organisera sig i facket inför vi en skattereduktion med 25 procent för medlemsavgiften i facket. Vi inför också en skattereduktion på 40 procent för avgiften till arbetslöshetskassan.

Herr talman! Våra förslag vad gäller inkomstskatter samt avdragsrätt för medlemskap i fack och a-kassa innebär sammantaget att till exempel en servitör som är med i fack och a-kassa inom Hotell och restaurang med en månadsinkomst på 18 000 kronor får 360 kronor mer att röra sig med per månad. En undersköterska inom Kommunal med en inkomst på

20 000 kronor i månaden får på motsvarande sätt 165 kronor mer att röra sig med. En metallarbetare som tjänar 25 000 kronor i månaden får 200 kronor mer, medan en handläggare som är med i Unionen och tjänar 35 000 kronor i månaden får 465 kronor mindre och en riksdagsledamot eller andra höginkomsttagare får drygt 1 500 kronor mindre i månaden. Det är en högst rimlig och mer rättvis fördelning av inkomstskattebördan. Dessutom förstärks inkomstsidan i budgeten sammantaget med ca 8 miljarder kronor med Vänsterpartiets förslag på inkomstskatter och avdragsrätt för a-kasse- och fackavgift. Det är alltså en summa i samma storleksordning som den skatteförlust som riskkapitalbolagens skatteplanering orsakar.

Regeringens sänkning av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster med 5,4 miljarder per år är oansvarig och ett rent slöseri med skattebetalarnas pengar. Det finska försöket med sänkt moms på frisörtjänster och krogar har inte lett till ökad sysselsättning. Vi vill i stället använda utrymmet för ett treårigt program för generationsväxling i arbetslivet.

Jag kan i detta inlägg inte redogöra för alla våra förslag på skatteområdet, men jag vill avslutningsvis nämna några till.

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster – RUT-avdraget – används i dag i första hand av höginkomsttagare och är ett slag i luften i strävan att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi avvisar även fortsättningsvis detta avdrag och vill i stället använda pengarna till att finansiera 15 000 platser inom barnomsorgen.

Vi vill ha en skattemässig neutralitet mellan olika boendeformer. I dag är hyresrätten missgynnad, och vi vill därför ta bort fastighetsskatten på hyresfastigheter. Därigenom skulle boendekostnaderna för hyresgästerna kunna sänkas.

Bensin- och dieselskatten är ett effektivt ekonomiskt styrmedel för att styra till transporter som är bättre för miljön liksom satsningar som skapar möjligheter för fler att resa kollektivt. Vi bedömer att det finns ett behov av att höja drivmedelsskatterna varje år fram till 2014. Det skulle innebära att bensinen blir ca 20 öre dyrare per liter och år och dieseln 14 öre dyrare.

Vänsterpartiet vill kompensera människor med låg inkomst och boende i glesbygd för höjda drivmedelsskatter. Vi föreslår därför bland annat ytterligare sänkt fordonsskatt i 35 glesbygdskommuner, bidrag till efterkonvertering av äldre fordon så att de kan köras på mer hållbara bränslen och en satsning på utbyggnad av förnybara bränslen genom ett investeringsprogram för el och biogas.

Vänsterpartiet anser liksom Miljöpartiet att flyget ska bära sina egna kostnader för miljöpåverkan. Vår utgångspunkt är att nivån på koldioxid- och energiskatt på flygfotogen ska motsvara den nivå som gäller för bensin till bilar. I avvaktan på ändrade internationella regelverk vill vi därför införa en skatt på inrikesflyg som beräknas ge 1,4 miljarder kronor.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservationer i ärendet.

Anf. 76 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Vi står här i dag i Sveriges riksdag och diskuterar en budgetproposition där det finns utrymme både för reformer och för skattesänkningar. Detta är unikt i ett europeiskt perspektiv. Grekland och Italien sparkar sina premiärministrar på grund av den ekonomiska krisen och den dåliga skötseln av ekonomin, eller rättare sagt frånvaron av skötsel.

Här i Sverige ska vi nu debattera hur vi kan satsa våra överskott och hur de gör mest nytta utifrån våra olika partiers syn på det.

Som svensk är jag oerhört tacksam över att vår finansminister heter Anders Borg, och är Europas bästa finansminister, och inte Tommy Waidelich och att vår statsminister heter Fredrik Reinfeldt och inte Håkan Juholt. Detta gör att vi kan känna en större trygghet än vad man gör i många andra europeiska länder och att vi kan ha denna debatt om hur vi ska satsa pengar.

Sverige är det enda land som har ett överskott i stället för att som så många andra europeiska länder tvingas skära i välfärd, avskeda tiotusentals anställda och sänka lönerna för många.

Jag beklagar verkligen den ekonomiska krisen och vad den får för konsekvenser. Om många europeiska länder skött sin ekonomi lika bra som Sverige hade vi kanske inte haft detta ekonomiska läge utan kunnat fullfölja flera av våra andra utlovade skattesänkningar.

Jag beklagar att vi inte kan sänka skatten för Sveriges pensionärer just nu. Men det finns en ambition att göra det 2013–2014. Jag beklagar att vi i nuläget inte kan sänka skatten för dem som arbetar. Men det vore inte ekonomiskt ansvarstagande att göra det just nu.

I måndags var jag och några moderata kolleger i skatteutskottet på en hissfabrik i Gävleborg. De som arbetar där med monteringen har en lön på 23 000–24 000 kronor i månaden. Med regeringens hittills genomförda fyra jobbskatteavdrag har de fått ungefär 1 600 kronor mer i plånboken varje månad. Detta vill Vänsterpartiet på sikt ta bort. I sin budgetmotion säger man att man ska börja skära ned detta för dem som har en lön på över 28 000 kronor i månaden. Där går Vänsterpartiets gräns för vad som är en höginkomsttagare.

Då är min fundering: Vill ni fortfarande på sikt ta bort hela jobbskatteavdraget, eller har ni ändrat er och vill ta bort det bara för dem som tjänar över 28 000 kronor i månaden?

Jag vill fråga Jacob Johnson följande: Tycker du inte att det är okej att alla som går till jobbet varje dag i Sverige och bidrar till vår välfärd ska få behålla lite mer av sin egen lön?

Socialdemokraterna är också emot jobbskatteavdragen, tror jag. Från början brukar de vara mot varje jobbskatteavdrag, men sedan brukar de vara för. Men nu har de en ny partiledare, och då vet jag inte riktigt vad de tycker. Jag vet bara att de i stället för ett nytt jobbskatteavdrag skulle vilja bygga infrastruktur. Det sade i alla fall Håkan Juholt i partiledardebatten. Där sade han att han i stället för ett femte jobbskatteavdrag ville bygga en ny fast förbindelse mellan Sverige och Danmark, göra en utbyggnad av tunnelbanan i Stockholm och påbörja Norrbotniabanan. Det är mycket som pengarna för det femte jobbskatteavdraget ska räcka till. Men det skulle vara intressant att veta hur man räknade. Vi hörde

tidigare i debatten finansministern berätta vad detta skulle kosta, och det är långt ifrån vad ett femte jobbskatteavdrag skulle kosta.

Regeringen gör nu historiskt stora infrastruktursatsningar efter decennier av försummelse.

RUT- och ROT-avdragen har hanterats lite olika av oppositionen. Socialdemokraterna vill i dagsläget behålla det men dra ned summan till 25 000 kronor per år. Jag antar att det är en flirt med stressade småbarnsfamiljer. Men varför skulle de köpa en hälften så bra kopia när originalet finns hos Alliansen?

Att ta bort denna avdragsrätt i andra EU-länder går troligtvis inte. De som får göra ROT-avdrag i andra europeiska länder är faktiskt skrivna och betalar skatt i Sverige. Detta om något kanske är en anledning att fortsätta vara skriven i Sverige.

Vi inför också avdrag för gåvor till ideella föreningar. Det är en skattereduktion på 25 procent som får uppgå till högst 1 500 kronor för en enskild person. Man kan alltså ge gåvor för maximalt 6 000 kronor för att få en skattereduktion på 1 500 kronor. S och V är mest negativa. De tycker inte att det offentliga ska ersättas av privat finansiering genom gåvor. Men detta är inte en ersättning utan ett komplement. Jag tycker att det är bra att människor kan vara med och bidra. De ideella organisationerna är också mycket positiva.

Den stora skattereformen i denna budget – det finns inte så stort utrymme – är en halvering av restaurangmomsen från 25 till 12 procent.

Anledningen till att regeringen prioriterar denna skattesänkning är att man bedömer att den kommer att ha en positiv effekt på sysselsättningen. Det blir även en administrativ förenkling för de företag som har både catering och vanlig restaurangverksamhet. Det kommer dessutom att bli svårare för mindre seriösa aktörer att momsfuska.

Hur många av er har inte någon gång ätit på ett ställe där det på kvittot står att momsen är 12 procent? Det är ett momsfusk med 13 procent – medel som undanhålls vår välfärd.

Egentligen har det varit lite knepigt med olika moms beroende på om man äter maten inne på en restaurang eller om man tar med sig maten. En sak är väl om det är dyrare att äta på restaurang. En annan sak är att det för restauratören blir dyrare med tanke på servering, disk och lite annat. Det är på priset, inte på momssatsen, som det ska läggas.

Denna fråga drev såväl Alliansen som Socialdemokraterna och Miljöpartiet i valrörelsen 2010. Nu har Socialdemokraterna helt ändrat sig och anser detta vara ett slöseri med skattemedel. Löftena till väljarna står sig här rätt kort tid.

Men dessa dryga 5 miljarder verkar också vara välsignade pengar för Socialdemokraterna och Håkan Juholt. I den senaste partiledardebatten sade han:

”Det viktigaste valet av alla är emellertid att vi väljer att inte satsa reformutrymmet på Sveriges krogar. Vi satsar i stället på Sveriges skolor” – som vore det ett val mellan 5 miljarder på Sveriges krogar eller 5 miljarder till Sveriges skolor!

I ett senare inlägg i partiledardebatten sade Juholt:

”Bara restaurangmomsen på 5 miljarder skulle på två år kunna innebära att vi byggde en snabbtågsförbindelse mellan Göteborg och Borås.”

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Tidigare i debatten här i dag sade Waidelich att man prioriterar renovering av bostäder med mera. Då är min fråga: Vad ska man göra? 5 miljarder är bara 5 miljarder. Men man kan inte förvandla 3 fiskar till 6 000 tusen personer.

Miljöpartiet däremot har en mycket modestare inställning: Vi är positiva till att gynna tjänstesektorn fast inte just nu.

Man väljer andra prioriteringar i årets budget. Det kan jag ha förståelse för.

Sverigedemokraterna säger nej. Jag vet inte riktigt vad som är skälet – David Lång nämnde det inte här – eller vad man i stället prioriterar.

Även de i Vänsterpartiet säger nej. Men vi hade inte väntat oss något annat eftersom de också tidigare sagt nej. De är i alla fall konsekventa.

Vad säger då våra restauratörer? Ja, de är mycket positiva. Det finns oerhört många artiklar i sammanhanget. Det är ljus med den planerade sänkningen av restaurangmomsen och att den ska ses över, säger Asta. Vi är redo att anställa, säger vd:n för Max Hamburgerrestauranger AB. Men det är kanske inte tillräckligt bra att jobba på Max eller på McDonalds då man raljerar över dåliga jobb.

En väninna hemmavid driver en restaurang. Jag frågade om hon kommer att sänka priserna när vi sänker momsen. Nej, svarade hon, det kommer jag kanske inte att göra. Däremot kommer jag att anställa någon till att servera och att sluta servera själv. Där ser ni att det skapas mer jobb!

Ursäkta att jag lite grann drar över talartiden. Helt snabbt vill jag bara säga några ord om kilometerskatten – vägslitageavgiften eller vad ni nu vill kalla det här för.

Sverigedemokraterna skriver inte någonting om detta i sitt budgetförslag. Men här i talarstolen har man tidigare sagt att man är för en vägslitageavgift av den anledningen att man vill hindra utländska åkare.

I dag har vi cabotage som missbrukas en hel del. Sådant här måste man titta på. Man måste titta på cabotagereglerna och se till att de följs. Vi måste också titta på eurovinjettavgiften. Där fuskas det otroligt mycket. Det är dålig kontroll så vi borde få en bättre kontroll. Och inte blir det bättre för våra svenska åkerier med en vägslitageavgift – då jämfört med andra europeiska åkerier. Också Sveriges åkeriägare håller rätt starkt med om det.

En åkare i Klintehamn säger: Det är inte bra. Det här är bara ett sätt att lura fram fler skatteintäkter. Snart får man gå över till häst och vagn.

Det är väl inte riktigt vad vi hade tänkt oss. Vi behöver svensk åkerinäring. Då är det viktigare att titta på vad som finns i våra lastbils bränsletankar. I det sammanhanget jobbas det hårt.

Volvo tittar nu på bio-DME – förgasning av svartlut, en biogas. Många lastbilar kan köra på biogas. Det finns också annat som man tittar på – biodiesel och sådant. Det är bättre att titta på sådant än att straffbelägga våra transporter som behövs.

(Applåder)

Anf. 77 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Om jag förstått Lena Asplund rätt efterlyser hon Vänsterpartiets åsikt om jobbskatteavdraget. Vi tittar gärna på inkomstskatterna som helhet. Det är väl ingen nyhet att vi hävdar principen om lika

skatt på inkomster oberoende av om det är löneinkomst, pension eller ersättning från a-kassa etcetera.

Här i talarstolen redogjorde jag tidigare för att vårt skatteförslag inte innebär några skattehöjningar för breda grupper låg- och medelinkomsttagare inom LO, till exempel undersköterskor, metallare och servitörer. Tvärtom skulle de, om de är medlemmar i fack och a-kassa, med vår politik få mer pengar att röra sig med – i och för sig klassisk fördelningspolitik från Vänsterpartiets sida; den står vi för och är stolta över.

Lena Asplund tog också upp frågan om restaurangmomsen och sade att man i den branschen ser ljust på denna sänkning. Det kan man naturligtvis tänka sig. Att skattesystemet ändras till just den här branschens fördel tycker man i branschen givetvis är bra.

Vi anser att skatt ska betalas efter bärkraft och att välfärd ska ges efter behov. Det är bättre att kunna finansiera en utbyggd äldreomsorg av bra kvalitet än att sänka priset på råkmackan och starkölen på restaurangen, Lena Asplund! Det är vad ni prioriterar. Vi prioriterar en stark och väl utbyggd välfärd.

Varför, Lena Asplund, vill ni tvångsprivatisera äldreomsorgen i kommunerna? Vi ser ju vilket kaos som den förda politiken hittills medfört.

Anf. 78 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Det här är riktigt roligt. År 2011 har vi här en debatt om att sänka skatter. Vem trodde att Vänsterpartiet skulle vara med i en debatt om att ha kvar sänkta skatter? För, säg sex år sedan hade det varit ohållbart, men nu tävlas det lite grann. Jag är mycket glad över att ni vill behålla sänkta skatter för dem som ligger på nivåer under 28 000 kronor. Men det finns faktiskt andra som behöver det. Att vi i dag har en expertskatt beror bland annat på att vi har ett så högt skatteläge. Även för dem med högre inkomster behöver vi göra något framöver.

När det gäller äldreomsorgen och välfärden har diskussionen fått en lite konstig dimension. Det är som att vi tvångsutsäljer välfärd och äldrevård. Det är väl inte sant!

Många gånger är det så att kommuner lägger ut olika boenden på olika ägare. Det kan vara privata ägare av olika slag. Det kan också vara kooperativ med olika anställda som går ihop. På samma sätt är det med skolor. Det är inte detta som är problemet. Problemet är att kommunerna många gånger varit väldigt dåliga på att upphandla. Sedan har man inte haft någon kontroll av vad som sker. Det är alltså inte själva formen det är fel på, utan det handlar om hur saker sker.

Vidare har vi detta med riskkapitalbolag. Det är väl bra med riskkapitalbolag. Dessa finns också inom andra branscher och dessa kan vi inte förbjuda. Att man däremot tar vinsten från våra skattepengar och grovt skatteplanerar för att sedan föra ut pengarna till skatteparadis utomlands är inte bra. Det är illa och anstötligt. Av den anledningen har vi träffat många skatteavtal. Men tydligen behöver vi träffa fler sådana.

Anf. 79 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Det är väl så, Lena Asplund, att den borgerliga regeringen vill tvinga kommunerna, även de kommuner som tycker att de kan

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

bedriva äldreomsorg i kommunal regi, att öppna för privata alternativ – ett slags tvångsprivativering.

Varför ska man göra så? Varför ska man av ideologiska skäl köra över det kommunala självstyret – alltså bara därför att ni anser att det ska finnas privata alternativ? Om kommuner är nöjda med att verksamheten bedrivs i kommunal regi – jag har själv stor erfarenhet av detta – och kan bedriva en långsiktig politik, varför då tvinga dem?

Lena Asplund säger, om jag förstått saken rätt, att riskkapitalbolag är bra även inom äldreomsorgen. Men riskkapitalbolagens affärsidé är att några år vara inne i en verksamhet och omstrukturera för att sedan sälja, göra vinster och sticka. Det är inte fråga om långsiktiga och trovärdiga ägare!

I Sverige har vi i dag en offentlig sektor där kanske 25–30 procent av bruttonationalprodukten är, kan man säga, fredad från dessa kortsiktiga vinstintressen. Ni vill öppna för vinstintressen. Ni vill montera ned. Det är därför jag talar om att det pågår en kontrarevolution. Här har vi byggt upp en gemensam demokratisk välfärd. Den vill ni slå sönder.

Det är en orättvis politik, och den är inte heller effektiv. Jag tycker alltså att regeringen borde tänka om, och om regeringen inte klarar av det hoppas jag att väljarna tänker om till nästa val.

Anf. 80 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jacob Johnson säger att vi påtvingar en privatisering på kommunerna och att om kommunerna är nöjda, varför ska vi då göra någonting?

Är det kommunerna som sitter på våra äldreboenden? Jag trodde att det var brukare – våra föräldrar och farföräldrar. Det är de som sitter där. När jag blir gammal tror jag – nej, jag är övertygad; jag vet – att jag vill välja ett boende, om jag nu är kapabel att göra det. Annars hoppas jag att mina barn väljer ett bra boende åt mig. Det är inte kommunerna som ska styra över det, utan det är brukarna.

Ursäkta – ”brukare” är ett fult ord. Det är typiskt politiskt blaj. Det är våra äldre som ska välja själva var de vill vara. Det är inget som utesluter att det finns ett kommunalt drivet boende som är jättebra, och då vill man vara där. Det kan dock finnas ett annat som drivs på ett annat sätt som man tycker är bättre, eller som har en profil som man kanske vill ha som äldre.

Detta gäller om man nu har förmånen att bo på ett äldreboende och vara något så när klar och pigg. I dag är det faktiskt inte så, för människor är sjukare och sjukare på äldreboenden i dag. Det vet vi. Det beror på att man många gånger bor kvar längre och längre hemma. Det handlar också om ett sätt att spara pengar i många kommuner som jag inte alltid tycker om. Vi måste hitta en form där man kan bo och inte sitta ensam som äldre dam – för det är ofta damerna som blir kvar. Vi kan hitta andra former av boenden, och därför bör vi ha mycket plusboenden och sådant. Det tror jag dock att vi är överens om.

Det är inte driften eller formen utan innehållet. Där måste du ha en valfrihet. Det är nämligen som jag sade: Det är inte kommunerna som sitter på äldreboenden, utan det är min mamma och pappa när det kanske sker en dag – eller dina eller någon annans föräldrar.

Anf. 81 JENNIE NILSSON (S) replik:

Herr talman! Det gläder mig att du säger att det är din mamma och pappa som sitter på äldreboenden och ska kunna välja, Lena Asplund. Jag hoppas att det är ett medskick du gör till dina borgerliga kolleger runt om i landet som kör över både brukargrupper och personalgrupper i sin privatiseringsiver. Inte minst i exempelvis Halmstads kommun gick man emot en hundraprocentig protest från både personal och vårdtagare när man lade ut den särskilda omsorgen. Man brydde sig inte ett dugg om vad någon annan ville. Det gläder mig dock att Lena Asplund har en annan ingång i detta.

Jag har egentligen begärt en replik för att göra en kommentar och sedan ställa några frågor. Jag förundrades en del över Lena Asplunds uppenbara förvirring och bryderi över vad Socialdemokraterna skulle använda den ena eller den andra kronan till. Jag kan bara rekommendera Lena Asplund att faktiskt läsa den budgetproposition som ligger på bordet och som beskriver precis hur vi både finansierar och prioriterar. Då får du svar på dessa frågor.

När det gäller mina frågor handlar den första om facit. Är Lena Asplund och Moderaterna nöjda med facit av sin förda politik? Tack vare att vi lärde oss läxan från 90-talskrisen och därmed satte upp de politiska ramverk vi nu har och som har tjänat Sverige väl har vi klarat ekonomin väl. Trots att vi har en av Europas starkaste ekonomier sjunker inte arbetslösheten. Är Lena Asplund och Moderaterna nöjda med detta resultat? Om inte, vad har man för ambition att försöka göra någonting åt det? Är sänkt restaurangmoms verkligen lösningen på problemet?

Anf. 82 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Är vi nöjda med resultatet? Ja, det är klart att vi är nöjda till viss del, men vi är inte nöjda med att det fortfarande är för många som är arbetslösa. Däremot har vi betydligt fler i arbete än 2006, och man måste skilja på detta. Befolkningen ökar, och vi blir fler. Därför har vi fler i arbete. Vi kan inte titta på att vi ska ha lika många i arbete nu som vi hade på 50-talet, utan det blir fler. Men det är klart att vi inte är nöjda.

Ett av de stora problemen som jag ser det är ungdomarna och ungdomsarbetslösheten, som har många orsaker. Vi lyssnade på Gunnar Wetterberg här för någon vecka sedan, och han drog fram en sak. Det är att det finns alldeles för få enkla arbeten. Vi ska inte kalla dem okvalificerade, för det behöver de inte vara, men det är arbeten där man inte behöver någon högre utbildning.

Det är en av anledningarna till att man kan skapa fler arbeten genom en sänkning av krogmomsen. Det är nämligen ofta arbeten där man inte behöver väldigt lång utbildning. Det är inget fel att jobba på McDonalds; det är jättebra. Det är en väldigt bra skola för framtiden. Det är också därför vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för ungdomar.

Jag skulle alltså vilja kontra med att fråga Jennie Nilsson: Tror du att det blir fler arbeten för ungdomar om vi fördubblar arbetsgivaravgiften för unga? Tror du att det kommer att anställas fler ungdomar?

Anf. 83 JENNIE NILSSON (S) replik:

Herr talman! Den fråga Lena Asplund nu ställer är den fråga alla borgerliga företrädare slentrianmässigt ställer, inte minst de moderata.

Nej, självklart är det inte så att man anställer några nya ungdomar för att vi förändrar arbetsgivaravgiften. Man anställde inga när vi sänkte den heller. Det är det som är problemet med den här politiken. Det kostar hisnande 5 miljarder kronor, mer än 1 miljon per eventuellt tillskapat jobb, om vi använder era egna beräkningar – som ingen annan tror på. Det är det som är problemet, Lena Asplund.

Detta använder man som en hypotes och en modell för att gå vidare på samma spår, köra samma argumentation, och sänka restaurangmomsen. Det är en åtgärd som är testad i flera andra länder – utan effekt. Det är en åtgärd som Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och i stort sett all ekonomisk expertis på området dömer ut som dyr och ineffektiv. I bästa fall får vi kanske 3 000 nya jobb för 5 miljarder.

Ibland vet jag inte vilket som är värst: om Moderaterna försöker blåsa på svenska folket en budgetkopia med falsk marknadsföring, det vill säga att man faktiskt inte tror på det man säger, eller att man faktiskt tror på det man säger.

Anf. 84 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med detta med att blåsa på en budgetkopia med falsk marknadsföring. Jennie Nilsson sade något till mig jag inte riktigt kunde tolka innan, och det var att det bara var att läsa deras budgetmotion så kunde vi se vad de ville. Det är dock inte riktigt den bild ni förmedlar utåt, åtminstone inte er partiledare, när ni står och säger att man ska göra det och det och intecknar saker flera gånger. Det är väl inte det.

Sedan säger du att vi alltid svarar slentrianmässigt. Jag vet inte om ni är mindre slentrianmässiga med ert svar heller. Du är säkert ute på många studiebesök på olika företag på samma sätt som jag är, Jennie Nilsson. När jag pratar med ägare och företagare säger de att sänkningen av ungdomsarbetsgivaravgiften har gjort att man anställer yngre. Det är rätt viktigt. Den är bra, och man tycker att den är oerhört viktig att behålla.

Det är väldigt svårt att spekulera i hur det hade sett ut med ungdomsarbetslösheten om vi inte hade haft sänkningen av arbetsgivaravgiften. Det vet vi inte. I läget när vi gick ned i lågkonjunkturen 2008 var det ju bra. Det kanske skapade ett sätt för vissa ungdomar att behålla sitt jobb i alla fall.

Jag tror inte heller att det skapar några jobb att öka den höjda arbetsgivaravgiften. Det är vi nog rätt tydliga med, på samma sätt som en generell sänkning av arbetsgivaravgiften till en viss gräns inte skapar några jobb. Det var inga fler jobb när vi hade den generella 5-procentiga sänkningen av arbetsgivaravgiften.

Däremot kan jag hålla med om – och det gör alla vi moderater – att arbetsgivaravgifterna kanske är något för höga. Det måste vi dock titta på. Just nu finns det inget läge för sådant, för det är väldigt dyrt att generellt sänka arbetsgivaravgifter.

Anf. 85 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Lena Asplund tog upp många olika saker i sitt anförande. Jag väljer en att börja ställa frågor om, och det är detta med lastbilsskatt eller vägslitageavgift.

Enligt Lena Asplund säger företagare att de ska gå över till häst och vagn och att man straffbelägger transporter. Vad jag talade om och vad det är fråga om är dock konkurrensneutralitet. Är Moderaterna emot konkurrensneutralitet när det gäller transporter?

I dag vet vi att lastbilarna inte betalar full del för sina transporter, inte vad det kostar att bygga vägar, medan tågen betalar sin del av sina avgifter genom byggandet av räls etcetera. Det är det som är problemet.

Tyskland gick inte under när man införde en kilometerskatt. Jag tror att Tyskland existerar, har ganska bra ekonomi och ganska många transporter och lastbilar. Varför är Moderaterna emot konkurrensneutralitet när det gäller lastbilstransporter? Naturligtvis måste hänsyn tas till lokala förutsättningar där det inte finns alternativ. Men principen en lastbilsskatt eller vägslitageavgift för att uppnå konkurrensneutralitet borde då gå hem hos Moderaterna som ändå tänker ganska marknadsekonomiskt, eller hur?

Anf. 86 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag har lite svårt att hänga med där. Jag ber om ursäkt. Men konkurrensneutralitet blir det ju inte med en avgift. Det beror på om man differentierar den. Ni har sagt att det kanske ska bli billigare i Norrland, om jag har förstått det rätt. Med en sådan blir det, som tekniken ser ut i dag, betydligt dyrare så det kommer inte att komma in några inkomster från den avgiften.

Jag blir också lite förvirrad när det gäller vägslitageavgift. Jag skulle vilja veta: Handlar det om slitaget på vägarna eller det som man släpper ut? Bestäm er så att vi vet vad vi ska förhålla oss till och hur vi ska diskutera det!

Det är ju inte konkurrensneutralt. Det enda som kommer att hända då är att mjölken på bordet blir dyrare för barnfamiljen. Däremot går det inte att köra på järnväg upp till hyggerna för vår basindustri, vår skogsindustri, som har en internationell konkurrens. Och det är det ingen som har sagt, inte ni heller. Där är det mycket korta transporter, och där behöver man en lastbil. Ska det då bli dyrare att få ned virket? Då blir också produkten som vi har i Sverige, förädlar och säljer givetvis vidare dyrare. Då har vi en sämre konkurrens gentemot resten av världen. Det är inte okej, för någon ska ju betala. Inte är det då åkerierna som gör några jätteövertvinster som kan ta det här, utan det kommer att läggas på konsumenter och på priser för våra produkter på export.

Anf. 87 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Vad jag pratar om är konkurrensneutralitet gentemot de olika transportslagen.

I dagens Sverige är lastbilstrafiken klart subventionerad, för den betalar inte sina fulla kostnader för vägslitage etcetera. Dessa kostnader klaras inte ut genom koldioxidavgift, lastbilsskatt etcetera. Därför behövs det ett annat system.

Sedan har vi klart sagt att man naturligtvis måste ta hänsyn till träindustrins, skogsindustrins förutsättningar och så vidare. Och vi vet att i ett tiotal EU-länder fungerar detta utmärkt. Det fungerar utmärkt i Tyskland, Schweiz, Österrike med flera. Ni menar att det skulle slå ut basindustrin i Sverige. Är Sverige så annorlunda än dessa länder? Jag tror inte det.

Däremot tror jag att det är väldigt viktigt att vi inte subventionerar ett transportslag som dessutom släpper ut betydligt mer koldioxid och belastar klimatet betydligt mer än till exempel järnvägen. Att järnvägen ska vara dyrare genom er politik än andra transportslag tycker jag slår rakt mot klimatfrågan. Där visar ni återigen hur lite trovärdighet ni har i miljöfrågor.

Vi vill ha konkurrensneutralitet. Vi vill att vägar och järnvägar ska kunna tävla med varandra på lika villkor med alla faktorer i beaktande. Det är det ni motsätter er, lika villkor. Smaka på den!

Anf. 88 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Allt är inte svart eller vitt. Jag kan gå till mitt hemlän där vi har en stor pappersfabrik, Mondi, om man nu får säga det här i kammaren, som gör tjockpapper. Veden kommer ned på lastbil till fabriken, förädlas till mörkt kartongpapper, går därifrån på järnväg, för det har man ansett är det bästa just när man ska skicka i väg den färdiga produkten. Men ned kommer den på lastbil, och vi är väl överens om att det inte går att frakta den på järnväg. Vår industri och våra företag använder det transportsätt som passar och fungerar bäst. Varför ska man då, när det fungerar bäst med lastbil, straffskatta ut den delen?

Ett annat företag i mitt område gör en hylla åt Ikea. Det är rätt fantastiskt att ett företag i Västernorrland kan tillverka en hylla åt Ikea och tävla med Asien och andra länder. Det gör man genom att man har satt in mycket maskiner. Därifrån går det ut med lastbil. Hur skulle vi kunna ha tillverkningen uppe hos oss om transporten skulle bli betydligt dyrare? Jag är säker på att den här hyllan då skulle tillverkas borta i Kina eller någon annanstans i stället.

Det här är viktigt, och man använder de transportslag som är lämpligast. Det är ingen som kör över någonting på lastbil bara för att det är roligt. Det låter som att man missbrukar transporterna.

Korta transporter med lastbil, längre transporter med järnväg, och så sker till stor del i dag. Jag ser inget behov av någon vägslitageavgift eller miljöavgift. Bara ni bestämmer er för vad det ska heta, så att vi vet vad vi ska förhålla oss till, så är jag tacksam.

Anf. 89 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är alltid roligt att få delta i en sådan här debatt. För min del är det nu tionde gången, ett jubileum, och föga nytt under solen.

Låt mig börja med att säga att det alltid är roligt att debattera med Jacob Johnson. Men när han nämnde Strindberg här kom jag att tänka på någon helt annan, nämligen psalmförfattaren Lina Sandell-Berg som har skrivit en psalm. Eftersom Jacob och jag är lite äldre kan jag tala om att den hade nr 460 i 1937 års psalmbok. Den har avancerat till 1986 års psalmbok och har nr 260. Jag tänker då på när Jacob Johnson säger att han inte har tid att räkna upp alla de skatteförslag som Vänsterpartiet har.

Och jag förstår det. Lina Sandell-Bergs psalm börjar så här: Jag kan icke räkna dem alla.

Det här är ett av problemen för Vänsterpartiet, att ni har så ohyggligt många skattehöjningar. Det beror på att ni har 87 miljarder kronor i högre utgifter. Det är klart att någon måste betala detta. Om vi ska ha någon ordning också i skattepolitiken förstår jag att man måste slå till väldigt mycket mot väldigt många människor så att de ska få ordentligt sänkta inkomster, och det är precis vad ni gör. Ni har en skattepolitik som inte är anpassad till vanliga människors vardag över huvud taget.

Efter det senaste replikskiftet måste jag säga till Mats Pertoft att det var väldigt lustigt att höra argumentationen för vägsitageavgifterna. Jag har också deltagit i många debatter med herr Pertofts företrädare Helena Leander. Då har det alltid varit ett helt annat argument för att vi skulle införa lastbilsskatten, nämligen miljöargumentet. Nu är argumentet konkurrensneutralitet. Jag har aldrig hört talas om detta tidigare. Det är Miljöpartiet som har gått fram med det som ett miljöargument.

Nej, ni får väl hålla er till ett argument i alla fall. Är det nu argumentet konkurrensneutralitet eller är det miljöargumentet som gäller? Vilket är argumentet för att införa den här skatten?

Herr talman! Förra året citerade jag ur en skrift som kom ut 1950. Nu har det gått 61 år sedan dess. Den heter: Det måste löna sig att arbeta. Författare var dåvarande folkpartiledaren Bertil Ohlin. Den börjar så här, och det är värt att notera även detta år: Arbetet är en välsignelse för människan. Känslan av tillfredsställelse över en väl utförd insats tillhör det värdefulla i livet. Få saker är viktigare än att kunna finna intresse i den verksamhet man ägnar sig åt, att kunna se meningen med sitt eget arbete i dess förbindelse med andras och känna samhörighet med en större grupp i de gemensamma ansträngningarna för lösandet av betydande uppgifter.

Sedan diskuterar han många andra saker, men jag tror att den sista meningen är mycket viktig: Företagsledarens, tjänstemannens, industriarbetarens, jordbrukarens, trädgårdsmästarens och fiskarens ökade insatser skaffar oss en bättre tillgång på varor, och på ett eller annat sätt drar vi alla nytta därav.

Det viktigaste i en skattedebatt är kanske att se vad vi beskattar och hur mycket. Enligt min uppfattning borde vi röra oss i riktning mot att framför allt beskatta konsumtionen, och vi gör det under den här regeringen också. Vad är det som ökar mest? Det är momsen. Men skatten på arbete har gått ned under de här fyra fem åren på ett mycket påtagligt sätt. Jag tror att detta är en av anledningarna till att vårt land har stått sig så bra i den internationella konkurrensen. Människor har fått mer att köpa olika varor och tjänster för.

Jag har vid ett stort antal tillfällen ställt en viktig fråga till Socialdemokraterna från denna talarstol. Jag kommer att fortsätta att göra det. Den handlar om bilföretaget Volvo i Göteborg. Först ställde jag den till Lars Johansson i ett antal år. Jag fick aldrig något svar. Förra året ställde jag den till Veronica Palm. Jag fick icke heller då något svar. Nu ställer jag den till Jennie Nilsson. Jag förväntar mig ett svar. Frågan är: Hur många fler Volvobilar säljs det i Sverige om vi höjer skatterna på arbete för alla svenskar? Ni klagar på att vi har sänkt skatterna med 100 miljarder eller något sådant, men man ska ha klart för sig att de här pengarna

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

inte har kastats i sjön. De har gjort att det har skapats många arbeten i det här landet så att människor kan köpa olika saker. Ni utgår alltid från ett nolläge, att vi inte skulle ha sänkt skatterna med dessa 80 eller 100 miljarder. Man kan alltid diskutera hur mycket det är. Jag vill påstå att detta är en av de viktigaste sakerna som har skett. Vi bröt banan mot ständigt höjda skatter.

Vi har gjort en del annat också under de här åren. Det är mycket intressant att se det som inte står i det här betänkandet. Jag har diskuterat bostadsbeskattningen många gånger. Så sent som under den förra mandatperioden utlovades en rättvis bostadsbeskattning från alla håll på oppositionssidan. Mina vänner och åhörare, är det någon som i dag kan hitta någon avvikelse från Socialdemokraternas sida när det gäller regeringens förslag till bostadsbeskattning? Den som var så fruktansvärt orättvis. Nu behöver man tydligen inte ens nämna den. Vänsterpartiet föreslår som vanligt lite högre fastighetsskatt. Det erkännandet får jag ge. Det handlar om hela 625 miljoner kronor. Det är kanske inte riktigt samma sak som de ungefär 30 miljarder som vi tar in på det här området.

Ni har varit emot ROT- och RUT-avdragen. Ni säger att det är en skattesubvention. Då har ni inte förstått vad det handlar om. Det är en skattesänkning på de här tjänsterna. Ibland kunde Socialdemokraterna vara för ROT-avdraget, men just nu är de emot det. RUT-avdraget, som särskilt riktar sig till kvinnor för att de ska slippa jobba svart, har man generellt sett alltid varit emot, så feministiska partier man ändå är. Jag tycker att det är en skam att man inte säger att man är emot RUT-avdraget av helt andra skäl. Jag tycker att det är bra, men sedan kan man alltid diskutera den exakta utformningen.

Herr talman! Om man tittar i tabellerna ser man att Socialdemokraterna har en otroligt stor skattehöjning på arbete på ett område, nämligen på ungdomars arbete. Det handlar om 16 miljarder kronor. Hur många nya jobb ger det om man höjer de sociala avgifterna för ungdomar? Jag ställer samma fråga till Jennie Nilsson: Hur många nya jobb ger detta? I Hyltebruk får man någon miljon eller två. I Halmstad tror jag att man har nedsatta sociala avgifter för ungdomar på 24 miljoner kronor bara i den offentliga sektorn. 16 miljarder kronor är väldigt mycket, och det bidrar till att många ungdomar i detta land får jobb och har lättare att komma in på arbetsmarknaden, de må vara anställda i företag av franchisingmodell, i kommuner eller någon annanstans. Jag förstår inte hur man kan vara ett arbetarparti och vilja höja skatten så att ungdomar inte kan komma in på arbetsmarknaden.

Det finns andra nollor i det här tabellverket. Förmögenhetsskatten var fruktansvärt angelägen för bara några år sedan. Miljöpartiet var väl mer diffust på den punkten. Ni var inte heller så mycket för förmögenhetsskatten. Men Vänsterpartiet kan man alltid lita på. De vill alltid återinföra den här skatten. De har också räknat med den med ett antal miljarder. Socialdemokraterna var starka förespråkare för detta av rättviseskäl. Har det blivit rättvisare av att vi har tagit bort den? Ja, det vill jag påstå. Förra året strömmade 46 miljarder kronor tillbaka från utlandet. Jag kan inte svara på hur många det är nu, men det är i alla fall inte mindre. Jag tycker att det är otroligt bra att vi har fått bort förmögenhetsskatten så att mer kapital stannar i Sverige.

Herr talman! Allra sist vill jag säga att det finns andra sorters skatter som man kan fundera på och som jag tror hade höjts väldigt mycket mer. Är det någonting som folk i det här landet använder så är det elektricitet. Det sista året under den gamla regeringen, och jag var ledamot av skatteutskottet då också, höjde vi fem olika skatter på kärnkraft och så vidare. Nu går visserligen skatterna upp med index 3,7 procent. Det får vi erkänna. Jag tror att det är väldigt viktigt att konstatera att vi har fått stopp på bostadsbeskattningen och i stort sett fått stopp på beskattningen av elektricitet. Det gör att många människor har lättare att leva i Sverige. (Applåder)

Anf. 90 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Om jag hörde rätt sade Gunnar Andrén att Vänsterpartiets skattepolitik inte är anpassad till vanliga människors vardag. Men om han lyssnade på mitt anförande borde han ha hört att vi vill sänka skatterna för arbetslösa, sjuka och föräldralediga. Totalt sett får metallare, undersköterskor och servitörer mer pengar att röra sig med. Vi sänker skatterna på hyresfastigheter. Är inte vanliga hyresgäster och de jag har räknat upp vanliga människor som gynnas av Vänsterpartiets politik, Gunnar Andrén?

Vi har en annan fördelningspolitik än vad ni har. Vi tycker till exempel att riksdagsledamöter kan betala 1 500–2 000 kronor mer i månaden i skatt. Det har vi råd med. Vi vill ha ett sammanhållet Sverige. Vi vill att skillnaden ska minska och inte öka.

Hur är det med tvångsprivatiseringen inom äldre vården? Står Gunnar Andrén bakom den också? Vi i Vänsterpartiet är för valfrihet inom äldreomsorgen, men det gäller framför allt innehållet. Det är inte driftsformen som är den viktiga valfrågan. Jag var till exempel i Vimmerby och besökte ett kommunalt äldreboende som började bli omodernt. Kommunen, som var borgerligt styrd, skulle ersätta detta med dels ett kommunalt, dels ett privat som skulle lokaliseras på samma plats i kommunen eftersom det ska finnas ett privat och ett kommunalt äldreboende. Sedan ska de kanske samarbeta och konkurrera samtidigt. Vad är det för effektivitet? Varför ska två enheter bli bättre än en långsiktig sammanhållen kommunal verksamhet, Gunnar Andrén?

Anf. 91 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Skattepolitik är egentligen någonting väldigt långsiktigt. Jag har, precis som Jacob Johnson, varit med de senaste fyra eller fem åren. Vi har infört ett antal jobbskatteavdrag på totalt ungefär 100 miljarder kronor. Vid varje tillfälle har Vänsterpartiet, sin ideologi trogen, varit emot jobbskatteavdragen för alla metallarbetare och alla andra som arbetat. De har varit emot vartenda ett av dem. Nu vill de ta bort en del av jobbskatteavdragen, eller återställa så att det gynnar några andra. Det är klart att det är lättare att sänka skatterna i det här läget, men varför har ni varit emot den annorlunda fördelningspolitiken, Jacob Johnson? Varför har ni vid varje tillfälle – vid varje tillfälle – varit emot att metallarbetarna i detta land, om vi nu tar dem som exempel, skulle få sänkt skatt? Det har ni varit emot i alla år. Varför har ni varit emot det? Det är stor skillnad.

Sedan tar Jacob Johnson upp sjuka och andra. Det är en annan fråga hur beskattningen för dem ska vara. Det ligger naturligtvis i linje med, som det har sagts, att vi inte ska ha någon skattesänkning för dem som arbetar. Det är er huvudlinje, och den får du faktiskt ta och försvara, Jacob Johnson. Varför vill ni inte ha sänkt skatt för människor som arbetar i det här landet? Varför vill ni inte ha det? Det är den viktigaste frågan för svenska folket att få svar på, nämligen varför ni inte vill att svenska folket, vanliga metallarbetare i Göteborg och Uppsala, ska ha sänkt skatt.

Anf. 92 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! När det gäller metallarbetare i Uppsala och Göteborg är Vänsterpartiets förslag inte annorlunda än regeringens förslag. Tvärtom inför vi avdragsrätt för fackavgift och medlemskap i a-kassa. Det blir alltså mer pengar för metallarbetaren med Vänsterpartiets förslag än med Gunnar Andrén och den borgerliga regeringens.

Att vi tidigare varit emot dessa avdrag är en historia som går ganska många år tillbaka. Vi får laga efter läge. Vi kan inte ha stora skattehöjningar för de breda grupperna som anpassat sina liv till de nya förutsättningarna, till exempel genom högre boendekostnader när man tagit stora lån. Många har i och för sig exponerat sig för en ganska riskabel situation om räntekostnaderna går upp. På sikt vill vi ha lika skatt på olika typer av inkomster.

Vi har en fördelningspolitik, som jag tidigare redogjort för, som gynnar arbetslösa, sjuka och föräldralediga bland annat för att vi vill ha ett mer jämlikt och sammanhållet Sverige. Vi vet att jämlikhet på lång sikt också är produktivt. Det kom en bok för något år sedan där man hade jämfört olika länder. Det visar sig att de länder som är mer jämlika har det bättre i de flesta avseenden. Det är högre kunskapsnivå, lägre brottslighet etcetera i ett jämlikt samhälle än i ett ojämlikt samhälle. Det är, kan man säga, en grundläggande vetenskaplig erfarenhet som vi naturligtvis tar till oss och vill verka för.

Gunnar Andrén svarade inte riktigt på frågan om tvångsprivatiseringarna, men jag får väl ta upp det i en annan debatt med honom.

Anf. 93 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Vi hade en debatt om det häromdagen. Jag tycker samma sak som jag sade då, att dessa företag kan betecknas som välfärdens marodörer. Jag har inte ändrat åsikt, men av tidsskäl kanske vi kan ta det vid ett annat tillfälle.

Jag noterar att Jacob Johnson säger att Vänsterpartiet särskilt vill gynna dem som omfattas av arbetslöshet. Jag tycker att det är en fin politik, men det jag motsätter mig är att ni, Jacob Johnson, under dessa fyra år inte velat sänka skatterna för vanliga människor såsom just metallarbetare. Det kan man inte bara bortse från och säga att det är historia. Det kan man inte göra, för det är en del av er skattepolitik.

Vi andra har sett till att metallarbetaren i stort sett fått en 13:e månadslön. Det är det som är skattepolitiken, och sedan vill ni sänka från den nivån. Det kan vi alltid diskutera, men ni har också motsatt er det femte jobbskatteavdraget som även det skulle ha omfattat metallarbetarna. Det skulle man absolut inte ha. Vi får väl se om vi ska sänka skatten

ytterligare, på vanligt sätt, även för metallarbetare. Jag anser det inte som uteslutet. Det är en god politik att i framtiden återkomma till det.

Det viktigaste i detta sammanhang, herr talman, är att ett arbetarparti – det kan många av oss omfattas av – ser till, ungefär som Wigforss sade, att man ska ha ordentligt kvar av sin egen lön. Det är det viktigaste. Jag är gärna marxist och socialist på den kanten, i det avseendet, men ni för ju en annan politik, Jacob Johnson. Ni vill ta så mycket ni någonsin kan av mervärdet från dem som arbetar. Det är det som är er politik. Det är inte arbetarpolitik. Det är något kapitalistiskt tänkande som jag tycker att varje metallarbetare borde bli förbannad på. Ursäkta svordomen, herr talman.

(Applåder)

Anf. 94 JENNIE NILSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, Gunnar Andrén, metallarbetarna blir inte förbannade av den enkla anledningen att de hade en bättre socioekonomisk utveckling under många år av socialdemokratiskt styre än vad de haft under sammanlagda perioder av borgerligt styre. Det är den enkla förklaringen till det. Det beror på att det inte är skattenivån i sig som är det avgörande för hur rik eller fattig någon är utan vad du väljer att använda skattepengarna till, om du investerar i utbildning, infrastruktur, forskning, i sådant som bygger Sverige starkt, i sådant som bygger tillväxt och därmed också människors ekonomi. Sverige och de andra nordiska länderna är urexempel på att den modellen är överlägsen den modell som Gunnar Andrén representerar, en modell som finns i flera andra länder och som varken har uppvisat bättre förutsättningar för metallarbetarna i landet eller för vanligt folk över huvud taget. Det är skälet till att de inte är förbannade.

Gunnar Andrén ställde två frågor till mig. Jag hinner möjligen bara svara på den ena av dem nu, men de hänger lite grann ihop både med det jag redan har sagt och med varandra. Han frågade hur många fler Volvobilar det säljs om vi höjer skatten på arbete. Faktum är att det såldes fler Volvobilar innan den nuvarande regeringen tillträdde än tiden därefter. Nu kommer Gunnar Andrén säkert att säga att det beror på konjunkturuppgång och konjunkturedgång. Men är det inte ett problem på något sätt att man har en politik som inte fungerar i både hög- och lågkonjunktur?

Det som säljer flest Volvobilar är inte det faktum att vissa blir rikare och har råd att köpa två utan det faktum att klyftorna i samhället minskar och människornas ekonomiska utveckling är sådan att alla har råd att köpa bil.

Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Eftersom det är första gången Jennie Nilsson och jag debatterar vill jag önska henne välkommen till den här sortens debatter. Det blir säkert många debatter åren framöver.

Om man tittar ut i världen kan man inte bortse från att det är betydande skillnader i inkomster mellan svenskar och låt oss säga spanjorer och engelsmän. Jag kan inte exakt de olika konjunkturuppgångarna och hur många Volvobilar som har sålts. Det kan jag inte svara på, men på

Prot. 2011/12:35

23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

mig verkar det som om vi haft en lång nedgång och att det nu vänt uppåt när det gäller antalet försålda bilar.

Jag är alldeles övertygad om att för att vanliga människor – till dem anser jag hör metallarbetare, poliser och sjuksköterskor; jag skulle till och med någon gång kunna räkna in högre tjänstemän, men man kan diskutera vad som är det rätta – ska kunna köpa bilar och annat måste de efter skatt ha en del pengar kvar. Jag menar att det viktigaste som har hänt i det här samhället under senare år är att vi har fått stopp på ett antal fortsatta skattehöjningar. Jag minns när Pär Nuder räknade upp skatterna för vanligt folk, som bodde i vanliga villor, något alldeles fruktansvärt. Det är mycket viktigt att vi fått stopp på det. Sedan håller jag med både Jacob Johnson och Jennie Nilsson om att vi i ett sammanhållet samhälle måste se till att ingen blir ställd på bar backe utan har en god trygghet.

Man kan alltid diskutera – det gör jag gärna – om vi har den perfekta tryggheten i dag eller om vi behöver fylla i en del hål. Det kan vara en sådan sak som att taket för arbetslöshetsersättningen inte har höjts sedan 2002. Jag inser också att detta är ett bekymmer för många människor.

Men det viktigaste som jag ser det är att den här politiken inte har varit misslyckad, i motsats till vad Jennie Nilsson säger. Den har lyckats hålla uppe sysselsättningen i det här landet i motsats till nästan alla andra länder i hela Europa samt USA.

Anf. 96 JENNIE NILSSON (S) replik:

Herr talman! Nu är det inte den här politiken som har lyckats rädda ekonomin i Sverige i första hand, utan det politiska ramverk som vi, tillsammans med Centern och Folkpartiet för den delen, sjösatte i mitten av 90-talet, när vi lärde oss bittert av den kris vi hade då. Det tjänar oss väl i dag.

När det gäller effekten på att köpa bilar och vad som skapar jobb och inte skapar jobb kan man väl konstatera att det är fler människor som är i sysselsättning i dag beroende på att befolkningen är större. Fler människor träder in på arbetsmarknaden. Det vore väl förskräckligt om inte en av världens starkaste ekonomier under en brinnande högkonjunktur fick plats med fler människor på arbetsmarknaden. Men faktum är att arbetslösheten i princip är lika stor i dag som under lågkonjunkturen. Den är betydligt större än den var när regeringen tillträdde. För mig är det ett bevis på att politiken inte fungerar och att jobbskatteavdrag inte skapar några jobb.

Gunnar Andrén pratade en del om hur det ser ut i världen i övrigt och att det var viktigt att människor kunde köpa en bil. Jag vill återknyta till det. Jag såg för ett tag sedan en utredning på temat: Var lever den amerikanska drömmen? Jag tror att det var TCO som hade tagit fram den. Med det menar man i princip: Var är förutsättningen för att dina barn ska få det bättre än vad du har det störst i världen? Vet Gunnar Andrén var det var någonstans fram till 2006–2007? Det var i Sverige. Nu är vi lätt omsprungna av våra nordiska grannar de senaste åren, men vi ligger fortfarande ganska bra till. Faktum är att detta är ett ypperligt bevis på att en ekonomisk politik med ett förhållandevis högt skattetryck där man medvetet och konsekvent använder skatten till sådant som kommer oss alla till del, sådant som vi har ett gemensamt intresse av, faktiskt är och har

varit en alldeles ypperlig tjänare för landet Sverige och för oss som bor här.
(Applåder)

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 97 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag känner inte till TCO-utredningen, men betvivlar inte att det är på det sättet, att det kan ske vissa kastningar mellan olika länder. Jag ser ändå skillnaden mellan välfärden i de nordiska länderna som marginell. Vi har ungefär samma system. Det kan säkert till och med bero på olika räknemetoder och hur man får fram detta.

Skillnaden gäller huruvida man har en väldigt ambitiös närings- och arbetsmarknadspolitik. Det tycker jag är oerhört mycket viktigare. På den punkten skiljer våra partier sig inte så väldigt mycket åt, inte heller nästan några andra riksdagspartier. Det är krusningar på ytan.

Jag håller helt med om att det finanspolitiska ramverket har gynnat oss alla i det här landet, till och med dem som klagat mest, nämligen pensionärerna, som har varit särskilt gynnade av detta. Deras organisationer var väldigt tysta under de första nio åren, när man fick mer pengar. Men det är klart att konstruktionen ibland är sådan att det går lite upp och ned.

Jag tycker ändå att Jennie Nilsson skulle ta sin utgångspunkt i den här beräkningen av statsinkomsterna och vad ett av de partier som ni eventuellt kan komma att samarbeta med i framtiden gör. Det finns nämligen ett parti som avviker från det här ramverket väldigt betydligt: Vänsterpartiet. Det måste vara ett bekymmer också för oss andra att ett parti tycker så, för då kan vi inte lita på det. Nu tror jag inte att de kommer att få jättestort inflytande i en eventuell regering. Jag är helt övertygad om att ni kommer att kunna hantera dem.

Jag är glad över att vi har haft den här debatten och ser fram emot många nya debatter i denna och andra skattefrågor.

Anf. 98 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Det var trevligt att jag lyckades förnya Gunnar Andréns bild av Miljöpartiet genom att ta upp konkurrensneutralitet och inte bara miljöaspekter på lastbilsskatt. Det finns många aspekter på detta.

Jag begärde ordet på grund av bristen på miljöfrågor i Gunnar Andréns anförande och över huvud taget från Alliansens sida. Det finns en brist på tankar kring att använda skatteinstrumentet som miljöinstrument för att skapa en framtid. Ni tittar bara bakåt. Ni tittar bara på hur det har varit och lutar er tillbaka och säger: Det är jättebra att Sverige nu står sig så bra i krisen. Det tycker jag också, och det är jättebra att Sverige har en stabil ekonomisk situation i motsats till många europeiska länder. Men man måste titta framåt. Man måste skapa visioner för hur vi ska kunna trygga framtiden för våra medborgare. Folkpartiet brister totalt när det gäller miljöaspekterna i skattefrågor om jag tolkar Gunnar Andréns inlägg rätt.

Är det verkligen så tomt? Ekar det så tomt i Folkpartiet när det gäller framtiden och miljö- och klimatfrågor?

Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag lade märke till att Mats Pertoft råkade slumra till under första delen av mitt anförande. Där talade jag om vikten av att man minskar skatten på arbete och lägger över den på konsumtion, inklusive en massa miljöskatter. Det är lätt hänt att man slumrar till efter en så här lång debatt, och då hör man inte detta.

Även på den här punkten skiljer vi oss väldigt lite åt. Vi vill till exempel ha en hög koldioxidskatt. Sedan kan man av konkurrensskäl diskutera om vi kan höja den väldigt mycket mer. Ni kan alltid göra det, för ni vet att den aldrig blir införd enligt era modeller. Då kan man föreslå hur mycket som helst. Men jag menar att man just av konkurrensneutralitets-skäl får vara försiktig att införa skatter som gör att svensk industri slås ut. Det är därför jag är så särskilt glad att vi har kunnat få stopp på elskattehöjningarna. Det har gynnat svensk basindustri väldigt mycket, för den lider under detta.

Jag är helt övertygad om att koldioxidskatten och många andra konsumtionsskatter kommer att höjas i framtiden. Däremot kommer jag i god marxistisk anda, för att anknyta till Jacob Johnson, att verka för att vi ska sänka skatten på arbete på olika sätt. Jag är helt övertygad om att det är en del av valfriheten för metallarbetare och så vidare att kunna disponera mycket pengar. Men att den långsiktiga trenden är att vi ska beskatta konsumtion och en del produktion är jag helt övertygad om. Jag är glad att Mats Pertoft säkert inte kan pulvrисera mig på just den här punkten, nu när jag har återupprepat exakt vad jag sade i det första inlägget.

Anf. 100 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Nej, jag slumrade inte till. Jag noterade detta uttalande. Men det var så brett och innehållslöst att jag inte lade märke till det så mycket.

Vi föreslår från Miljöpartiets sida en höjning av koldioxidskatten exakt lika stor som den som föreslogs av Klimatkommissionen, en parlamentarisk kommitté bestående av företrädare för alla partier, inte högre än så.

Vi tycker naturligtvis, som jag också sade i mitt inledningsanförande, att det är bra att sänka skatten på arbete om man samtidigt höjer skatten på miljöavgifter, vilket alliansregeringen inte gör.

Visst är det trevligt med låga elpriser, som sedan bara bidrar till övervinster i elbolagen när man exporterar dem till kontinenten. Vi måste inse att vi måste hitta tydliga incitament även för svenskt näringsliv att spara på elen. Det finns en enorm potential där för att spara, för att minska energiuttaget och på det sättet bygga en framtida värld. Det är de exemplen, de lite mer konkreta förslagen som vi efterlyser från Folkpartiet. De målas med så breda penslar att man undrar vad de är konkret. Det är det jag efterlyser från Gunnar Andrén.

Anf. 101 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag är helt övertygad om att Lena Asplund och Mats Pertoft är eniga på en punkt, nämligen att hela Sverige ska leva.

I Södertälje tillverkar man fantastiskt fina Scaniabilar. Det är en viktig del av näringslivet i Södertälje. Men de där bilarna ska ju köra någonstans, till exempel till Sollefteå. Sverige är ett långt land. Skatten som ni

vill införa kommer, precis som Lena Asplund säger, bara att betalas av kunderna och inte av åkerierna.

Det här handlar just om konkurrensmöjligheter. Vi måste ha sådana konkurrensmöjligheter att vi i det här landet kan använda våra gruvtillgångar, utefter kusten trä och så vidare. Om vi lägger på skatter så att vi slår ut all biltrafik och därmed dessa industrier blir det ingen tillverkning av Scaniabilar i Södertälje. Det vill jag inte medverka till.

Däremot vill jag medverka till att vi efterhand ser till att få en lägre skatt på arbete och en konsumtionsbeskattning som är högre. Jag säger inte att Mats Pertoft är marxist, tvärtom, men jag tycker att även en marxist borde inse att höjda skatter på arbete aldrig kan vara en god marxistisk politik.

Anf. 102 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! I årets budget finns, trots den ekonomiska återhållsamheten, en hel del nya förslag som jag tycker är värda att kommentera.

Regeringen har ett fastslaget mål att Sveriges fordonsflotta ska vara oberoende av fossila drivmedel år 2030. Detta följer man nu upp med förslaget om en supermiljöbilspremie som kommer att införas den 1 januari nästa år. Det innebär en premie på 40 000 kronor för de bilar som släpper ut minst koldioxid. Målgruppen för bidraget föreslås omfatta privatpersoner, bilpooler, offentlig sektor samt företag, inklusive taxibolag och biluthyrningsföretag.

Dessutom har vi det nedsatta förmånsvärdet för vissa miljöbilar som förlängs med två år. För de allra miljövänligaste bilarna som går på el eller biogas görs nedsättningen till ett värde som motsvarar 60 procent av förmånsvärdet för fossildrivna bilar, med en begränsning om högst 16 000 kronor per år. Det är inte lite, och det är viktigt för att stimulera produktionen av nya och miljövänliga sätt att föra fram fordonsflottan.

Detta är bara en början som man lyckas åstadkomma trots det ekonomiska läget, men jag tror att det kommer att behövas en mer långtgående 2030-strategi för att klara klimatomställningen fullt ut. Jag hoppas att regeringen återkommer med en sådan.

Dessutom hade jag önskat att budgeten för 2012 skulle klara av att finansiera ett metangasreduceringsstöd, vilket jag tror är avgörande om vi ska få till större produktionsvolym av biogas baserad på stallgödsel. Vi ser nu att miljöfordonen utvecklas, men produktionen och infrastrukturen för biodrivmedlen måste gå i takt för att minimera bakslag i klimatomställningen.

Herr talman! Ett annat förslag som jag som centerpartist välkomnar är förslaget om sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster. Sedan 2009 har Centerpartiet drivit frågan om att sänka momsen från dagens nivå på 25 procent till matmomsens nivå på 12 procent. Det är en åtgärd som förenklar för företagen och motverkar svartarbete.

Men den allra viktigaste effekten av reformen är ändå fler jobb. Många ungdomar får sitt första jobb inom tjänstesektorn, ofta i kafé- eller restaurangverksamhet. Sex av tio anställda är i dag under 34 år, och nära en tredjedel inom restaurangbranschen är utlandsfödda. Det är alltså människor som ofta är långt från ett arbete men som får sitt första jobb här. Genom att öka marginalerna kan krögarna och kockarna minska sina

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

arbetsdagar från ofta 14–16 timmar per dag och i bästa fall i stället anställa någon som avlastar dem.

Momssänkningen innebär ett minskat regelkrångel för verksamheter som kombinerar restaurangverksamhet med hämtmat och catering. Att olika momssatser för mat som lagas i samma kök är en administrativ mardröm är enkelt för var och en att förstå. Med enklare regler blir det mer utrymme för företagen att utveckla sin verksamhet, vilket kan skapa fler innovativa och spännande företag.

I Centerpartiets och regeringens vision som vi kallar Matlandet Sverige vill vi att fler ska upptäcka nyttan och nöjet med den svenska maten och kokkonsten. Svenskarna fikar och äter ute som aldrig förr och vill gärna ha närproducerad mat. Detta gynnar den småskaliga mångfalden inom livsmedelssektorn, från bonde till bagare till det lokala kondiset och grillkiosken. Denna förändring kommer hela landet till godo och bidrar också till entreprenörskap på landsbygden. En sänkning av restaurangmomsen är därför en viktig åtgärd för fler arbetstillfällen i hela landet.

Eftersom den sänkta momsen inte på något vis omfattar alkoholhaltiga drycker anser jag nog att Jacob Johnson var ute och cyklade när han pratade om räkmacka och starköl. Räkmackan kan kanske tyckas vara lyxig mat, och visst, den omfattas. För mig är den dock inte så lyxig; hemma har jag en butik som serverar räkmackor för 24:50 kronor. Billigare än så kan det knappast bli.

Jag har dessutom lite svårt att förstå att Jacob Johnson, Socialdemokraternas partiledare Håkan Juholt och Tommy Waidelich, som vi hörde tidigare i dag från talarstolen, vill benämna detta ”krogmoms”. Jag tackar därför särskilt för att Jennie Nilsson inte gjorde det – heder åt henne. En del oppositionspolitiker kanske är mer vana vid krogliv. Jag är en enkel centerpartist, och jag anser att jag i de miljöer där jag intar min dagliga måltid, vid lunch, inte alls befinner mig i någon krogmiljö. Och jag tror att det är precis så de flesta svenskar kommer att uppleva den sänkta restaurangmomsen: Man befinner sig på en arbetsplats, man hinner inte hem och laga lunch utan äter den gärna ute så att man får varm mat mitt på dagen. Det är så långt från någon krogmiljö man kan tänkas komma.

Med Socialdemokraternas förslag om en dubbling av arbetsgivaravgiften för unga upp till 26 år och dessutom nej till förslaget om sänkt restaurangmoms ger man ungdomarna en skattechock på 20 miljarder kronor. Jag har svårt att tro att Socialdemokraterna löser ungdomsarbetslösheten genom att belasta ungdomarnas arbetsplatser med kostnader på över 20 miljarder.

Herr talman! Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i ett gemensamt särskilt yttrande föreslagit en lastbilsskatt, en vägsplitage-skatt, som ska inbringa 4 miljarder till statskassan. Jag vet att åkerinäringen har väldigt små marginaler på sina tjänster och inte kommer att kunna bära denna skattehöjning inom sin verksamhet. En sådan skatt kommer i sin helhet att stjälpas över på privata och offentliga konsumenter.

Det innebär till exempel att maten i butiken blir dyrare. Varken mjölkbönderna, mejerierna, Icabutikerna eller skolor och förskolor ligger intill järnvägsstationen utan är beroende av lastbilstransporter för sitt varuflöde. Detsamma gäller grus, gris och granar. Jag kan ta vilken bok-

stav som helst i alfabetet och hitta ett antal varor som är beroende av transporter.

Genomsnittslängden för lastbilstransporter är tio mil, och i många fall når man inte någon järnväg på den sträckan. Även om det skulle ligga en järnväg inom området är det inte säkert att den följer samma linje som de tio mil som behövs.

Det finns heller inte några geografiskt heltäckande alternativ till lastbilstransporter, även om vi har ett antal kombiterminaler utspridda över landet för att kunna växla över gods mellan lastbil och tåg. Vi har ett rätt begränsat antal järnvägssträckor i landet. Stambanan är full med flaskhalsar och dessutom överbelagd med persontransporter.

Dessutom kommer införandet av en vägslitageskatt att medföra stora administrativa kostnader för både åkerinäringen och Skatteverket.

Som om inte det vore nog anser jag att det är en straffskatt på landsbygden och på Sveriges konkurrenskraft. De argument som Mats Pertoft här lyfte fram för att Tyskland inför en vägtrafikskatt är inte på något sätt jämförbara för förslaget här i Sverige.

Tyskland är ett transitland. Många transporter går rakt igenom landet, och det sliter förstås på deras vägar. Det gör att de kan få andra länders skatteunderlag att vara med och betala underhållet för deras vägar. Där hänger slitaget ihop med dem som betalar.

I vårt land befinner vi oss i ett litet hörn av Europa. Norges trafik kan möjligtvis gå genom vårt land. Men i övrigt är det i stort sett våra egna kunder, våra egna landsmän som ska betala skatten för transporter. Även om det skulle vara andra utförare som kör lastbilarna i Sverige är det ofta en svensk mottagare av godset.

Förslaget om olika undantag beroende på om det finns andra transportalternativ, eller som i tidigare förslag att man ska undanta skogsnäringen, gör knappast hanteringen enklare eller den administrativa belastningen mindre. För att statskassan ska få in de 4 miljarder som oppositionen utlovar kommer man att räkna med kanske en femte miljard eller mer för den ökade administrationen. Det hamnar också på varupriser för konsumenter.

Herr talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill också höja skatten på alkohol med 1,4 miljarder med motiveringen att främja folkhälsan och minska alkoholens skadeverkningar. Jag kan hålla med om att priset har betydelse. När alkohol är dyrt och krångligt att få tag på dricks det säkert mindre. Men jag är inte lika övertygad om att en skattehöjning på alkohol leder just till det.

De alkoholpriser som vi politiker kan påverka här i riksdagen handlar bara om den lagliga handeln som sker på Systembolaget. Ett höjt pris på den lagliga handeln gör den illegala handeln ännu mer lönsam och ökar tillgängligheten till billig sprit ännu mer.

Smuggelspriten har under senare år blivit ett allvarligt samhällsproblem eftersom den illegala handeln i första hand riktar in sig mot våra ungdomar och därmed hotar folkhälsan hos just den unga generationen. Detta i sig undergräver trovärdigheten i den svenska alkoholpolitiken eftersom det just är våra ungdomar Systembolaget med sina ålderskontroller ska skydda.

Samtidigt utgör också svarthandeln ett hot mot rättsäkerheten. Alla tillgängliga analyser pekar på att införseln av illegal alkohol har etablerat

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

sig som en svart sektor med spridning över hela landet. Den har ökat lavinartat i omfattning. Enligt Tullverkets årsredovisning för 2010 ökade beslagen och omhändertagandet av illegalt införd sprit med 68 procent jämfört med 2009. Under första halvåret 2011 ser det likadant ut.

Parallellt med detta har gränshandeln med alkohol fortsatt att öka samtidigt som Systembolagets spritförsäljning har minskat. Dessutom ökade under 2011 Tullverkets beslag på internetbeställd alkohol mycket kraftigt. Enligt Tullverket nationella alkoholspecialister kan det vid årsskiftet komma att röra sig om fem gånger så mycket sprit som under 2010 trots att inga större resurser har satts in på området för att jaga spriten.

Polisen bekräftade i januari att den organiserade smugglingen är ett problem eftersom den är mycket lönsam och etablerad i hela landet. Det är främst ungdomar som drabbas av den organiserade svarthandeln då smuggelspriten är betydligt lättare för ungdomar att få tag på än sprit från Systembolaget och dessutom betydligt billigare att köpa.

Vi har nog också många läst i medierna att alkoholförgiftningarna bland unga har ökat i sommar. Förklaringen är att smugglarna fokuserar på starksprit i stället för öl och cider så att vi får in starkare varor.

Om man utan en djupare analys föreslår en höjd alkoholskatt och därmed ensidigt höjer priset på Systembolagets varor riskerar man att få en helt motsatt effekt på folkhälsan och ungdomars drickande.

Herr talman! Det går att utveckla argument för och emot flera av de förslag som vi ska fatta beslut om här i dag. Jag är medveten om att jag rejält har dragit över min talartid. Jag tänker avsluta med att yrka bifall till regeringens budgetförslag för 2012.

Det är bra att jag nu får ett replikskifte, eftersom jag har lite till som jag skulle vilja ha sagt.

Anf. 103 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Vad trevligt att jag kunde hjälpa Karin Nilsson att ytterligare få fram sina argument.

Jag blev lite förvånad över detta motstånd mot lastbilsskatt som verkar dra tvärs genom Alliansen men också att man inte kan läsa den text som finns i Miljöpartiets budgetförslag. Det står mycket tydligt att vi vill ha den differentierad utifrån lokala förutsättningar.

När det gäller utländska åkare som inte erlägger till exempel fordonskatt och så vidare i Sverige går det bra att göra en okulär besiktning av motorvägarna från Stockholm. Då ser man att det är ganska många utländska åkare som använder det svenska vägnätet.

Vi tycker att de mycket väl kan betala. Det är inte bara Tyskland som är transitland. Sverige är transitland för till exempel trafiken till Baltikum, Finland, Ryssland etcetera.

Det skulle ge miljöeffekter och skapa förutsättningar för en konkurrensneutralitet. Det skulle skapa ekonomiska förutsättningar för en rejäl satsning på järnväg, vilket är Miljöpartiets avsikt. Men det verkar Alliansen vara helt ointresserad av.

Jag förstår inte detta motstånd mot någonting som fungerar alldeles utmärkt i andra länder som inte ens är grönt styrda utan av konservativa regeringar.

Anf. 104 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Den differentierade skatten för vägsplitaget utifrån lokala förutsättningar kommer, som jag ser det, att bli en omöjlig ekvation att lösa. Visst finns det många moderna dataprogram med gps-lösningar och annat. Jag tror likväl att det blir en omöjlig ekvation att lösa utan att det kostar väldigt mycket pengar.

Vi hörde här vår finansminister i dag berätta att den administrativa delen kommer att gå på 900 miljoner när man räknat fram det på rege- ringsnivå. Det är en ytterligare påverkan på budgeten att införa skatten.

Vi hörde också Lena Asplund i sitt replikskifte förklara att vi redan har en hel del regler för vår åkerinäring där man kunde se till att den verkligen tillämpas av alla och även av dem som kommer från andra länder.

I huvudsak är de transporter som rör sig i Sverige en nationell ange- lägenhet. Jag har väldigt svårt att se att det skulle kunna ha annan effekt än att störa konkurrenskraften för de företag och den verksamhet som vi har i vårt land.

Däremot är det intressant att Mats Pertoft tar upp detta med järnvägar. Det tog också Jacob Johnson och Tommy Waidelich upp i ett replik- skifte. Man talar gärna om Norrbotten, men man gör väldigt lite.

Där anser jag att regeringen har gjort betydligt mer. Vi har till exem- pel en ansökan som Maud Olofsson och Åsa Torstensson gjorde till EU- kommissionen om TEN-T-status för Norrbotten. Den har nyligen gått igenom. Där kan vi förvänta oss en medfinansiering så att vi kan nå någonstans. Oppositionen har talat sig varm för detta men har inte åstad- kommit särskilt mycket mer.

Anf. 105 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Varsågod och gå ut på Centralen och fråga resenärerna om alliansregeringen gör tillräckligt när det gäller järnvägen. Då tror jag att man får ett enkelt svar. Det görs på tok för lite i det här landet. Det som presenteras är ingenting jämfört med de behoven. Det säger inte minst den före detta ordföranden för SJ, Adelsohn, tydligt.

Vad jag från början tog upp som argument var konkurrensneutralitet. Lastbilstrafiken betalar inte sina kostnader i dagens Sverige. Det är där- för vi vill skapa denna konkurrensneutralitet och miljö rätt samtidigt som vi kan skapa ekonomiska förutsättningar för de investeringar i järnvägs- trafiken som behövs men som det inte finns pengar för i Alliansens bud- get.

Det handlar om att ta kostnaden för lastbilarna på allvar och låta kon- sumenterna betala. Lastbilstransporterna är betydligt dyrare än vad vi i dag betalar. Miljö kostnader och vägsplitageavgift vältras i dag över på skattebetalarna i stället för att kostnaderna betalas av dem som behöver transporterna. Vi tycker inte att man ska subventionera transporter på det sätt som alliansregeringen gör. Därför finns detta förslag.

När andra industriländer klarar av att finansiera och administrera detta tror jag att lilla Sverige också klarar av det. Dessutom kan man lära sig av andra exempel och göra det på ett klokare sätt.

Jag förväntar mig att om Alliansen tar miljöfrågorna och transport- frågorna på allvar så lägger man snarast fram förslag om en lastbilsskatt.

Anf. 106 KARIN NILSSON (C) replik:

Herr talman! Jag håller med om att järnvägarna är tungt belastade i dag. Det finns flaskhalsar att ta hand om. Trycket på järnvägarna har ökat. Passagerarna har strömmat till. Det underlättas inte av att man har haft ett otroligt bristande underhåll under lång tid. Sedan vi bytte regering har det tillförts åtskilliga miljarder för att klara underhållet. Det sker även nu. Trafikverket är maxat med pengar för att underhålla vägar och järnvägar. Vad vi än stoppar in för pengar kommer man inte att klara av att göra så mycket mer eftersom man gör allt vad man kan just nu.

Sedan finns andra sätt att skapa gröna korridorer genom Sverige än att bygga järnväg. Jag är också för ett snabbspår, men jag har i dag svårt att se hur vi ska få det finansierat. Det finns också möjlighet att transportera gods och människor med både eldrift eller biogasdrift om vi får upp volymerna.

Jag har hört förslag om att i stället för att elektrifiera ett järnvägsspår kan en väg elektrifieras. Man kör på gummihjul. Det är en betydligt enklare och snabbare investering med grön drift på lastbilar, bussar och andra fordon.

Med ny teknik kan vi komma långt. Det är den nya tekniken vi ska uppmuntra när det gäller drivmedel och fordonsutveckling. Jag tror att vi hittar lösningar utan att för den skull skapa en straffskatt för landsbygd och på nationell nivå för vårt land.

Anf. 107 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Gunnar Andrén, som tyvärr inte är i kammaren just nu, började med att citera en psalm av Lina Sandell. Jag kan nämna psalm 248, *Tryggare kan ingen vara*. Det är något att tänka på i dessa tider med oro i världen.

Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Rent allmänt är det viktigt att lyfta blicken, nämligen att skatt är ett medel och att nivån inte är ett mål. Om vi vänder på begreppen blir det en olycklig utgång. Vi ska tänka på det. Skattenivån har betydelse för funktionssättet. Fel skattenivå på fel område får ödesdigra konsekvenser för många.

Det har också framgått av debatten att det ibland är fråga om stora generaliseringar, antingen det är brist på kunskap eller ett medvetet undanhållande av de fakta som finns. Jag ska komma in på det senare. Debatten blir konstig, och det finns inget perspektiv för påstående.

I min egenskap av ledamot i skatteutskottet vill jag lyfta upp några saker som är särskilt viktiga för oss kristdemokrater i budgeten. Vi tror att det är viktigt, och en självklarhet, att samhället är lite större än staten. Vi vill gärna se att det civila samhället också får lite mer utrymme, bland annat med hjälp av skattesänkningar.

Vi ser det civila samhället som en del där ideella organisationer har en viktig roll att fylla. I det civila samhället kan människor ge utlopp för sitt engagemang och sina intressen. Samhället kan utvecklas och demokratin stärkas, och där kan finnas andra incitament för människor att använda sina kunskaper vid sidan om och utöver vad de vanligen gör. De kan ta egna initiativ och hjälpa andra människor att göra viktiga insatser.

Vi vet att omsorgen i Sverige till 80 procent utförs i privat form, inte av offentliga vårdgivare.

Sedan Kristdemokraterna kom in i riksdagen har vi drivit frågan om att införa avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer. Äntligen! Vid årsskiftet införs en skattereduktion för gåvor till ideella organisationer. Jag har tillsammans med övriga socialutskottet varit i Kanada och tagit del av det stora volontärarbete som utförs där och som samhället drar fördel av.

Jag noterar också att Socialdemokraterna skriver i sin budgetmotion att de inte vill att offentligt stöd till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning ska ersättas av privat finansiering via gåvor. Vi vänder oss mot denna syn att all social verksamhet och forskning ska utgå från staten eller det offentliga. Gåvor och olika former av välgörenhet är viktiga för privatpersoners möjlighet att göra sociala insatser efter egna önskemål och prioriteringar. I ett friare civilt samhälle får vi föreningar av social verksamhet som styrs av människors intresse och behov i stället för att styras av offentlig byråkrati. Kristdemokraterna tror på ett civilt samhälle där gåvor får spela en större roll. Vi ser därför inte välgörenhet som ett problem utan i stället som en möjlighet.

Herr talman! Vi kristdemokrater har under flera år arbetat intensivt för att sänka skatten för vårt lands pensionärer, med särskilt sikte på dem med låga pensioner. Vårt gemensamma arbete i alliansregeringen har också resulterat i att pensionsskatten sänkts vid tre tillfällen, senaste vid förra årsskiftet. Det är fråga om sammanlagt 12,8 miljarder kronor. Det är historiska siffror vi talar om. Givetvis ska skattesänkningarna för pensionärer inte genomföras genom att höja skatten för andra löntagare, genom att höja arbetsgivaravgifter för ungdomar eller andra märkliga neddragningar på asyl- och invandringsområdet. Det är ibland oppositionspartiernas olika förslag.

I år har en sänkning av pensionärernas skatt diskuterats flitigt, men på grund av det osäkra ekonomiska läget har regeringen kommit fram till att en sådan skattesänkning får vänta. Det är ingen hemlighet att vi kristdemokrater hade velat se en annan prioritering, men samtidigt får vi ett löfte om att denna skattesänkning kommer att ske när ekonomin tillåter. Den är inte heller avhängig ytterligare jobbskatteavdrag.

Vi har inte varit emot att se en utjämning av momssatserna inom restaurangsektorn. Det är orimligt att momsen ska vara beroende av hur maten serveras. Det skapar osund konkurrens mellan de olika formerna.

Det här innebär inte att vi inte vill fortsätta att arbeta för pensionärer som lever med de minsta marginalerna. Vi höjer faktiskt det särskilda bostadstillägget. Det har inte framkommit tidigare. Det är en reform som faktiskt ger mer pengar i plånboken för just de pensionärerna, vilket är mer än vad den föreslagna skattesänkningen skulle ha gjort.

Herr talman! Jag kommer från landsbygden, och jag kan bli funderad när jag läser vissa oppositionspartiets budgetar och uttalanden. Vi var nog många som gnuggade oss extra i ögonen när vi en morgon såg en socialdemokratisk debattartikel om satsningar på infrastruktur och bostäder. 4 miljarder kronor ska enligt detta oppositionsparti satsas på utbyggd tunnelbana i Stockholm samt diverse andra infrastruktur- och bostadsprojekt i Göteborg och Malmö för att främja det som kallas urban tillväxt. Jag trodde att hela landet skulle leva i första hand.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Även jag, lantisen, förstår att 4 miljarder inte räcker till många tunnelbanestationer. Men det riktigt anmärkningsvärda i förslaget är finansieringen. Den urbana tillväxten ska nämligen finansieras med en kilometerskatt, som nu har döpts om till vägslitageavgift. En kilometerskatt slår direkt mot den svenska landsbygdens företag och konsumenter. Denna kilometerskatt kommer att öka kostnaderna för åkerierna med ytterligare 14 kronor per mil, vilket innebär en ökad kostnad med 280 000 kronor per lastbil och år. Ovanpå detta tillkommer mycket stora kostnader för att upprätta ett fungerande övervakningssystem i vårt glesbebyggda land. Vad som gäller, men som inte nämns i debatten, är att lastbilsägare redan betalar vägavgift för fordonen beroende på antal hjulaxlar, axeltryck och andra parametrar, så kallad cabotageavgift.

60 procent av alla transporter i Sverige sker på sträckor under tio mil och är fullständigt omöjliga att överföra till någon form av järnväg. Bara kostnaden för att bygga ut omlastningsstationer, och den tid omlastningen innebär, skulle mångdubbelt överstiga vad vi över huvud taget kan investera för mätutrustningarna och den skatt som ska tas in. I Tyskland tog det fem år att nå break-even, trots att man är ett sådant transportland.

Faktum är att det inte är lastbilarna som kommer att betala någon skatt, inte heller något företag, utan det är de enskilda konsumenterna som kommer att få bära detta genom att företagen måste debitera ut sina kostnader på varorna och på konsumenterna. Sedan kan man fundera på de olika differentieringar som det talas om. Det slutar i vilket fall som helst med att företagen och konsumenterna får betala det. Sannolikheten är större för att det i högre grad drabbar dem som bor på glesbygden och har långa transporter.

Att sedan försöka dela in tunga vägtransporter i vissa regioner är lika svårt som att på ett rättvist sätt dela in landet i fyra elregioner. Där betalar södra Sverige 30 öre extra per kilowattimme för att vindkraften står stilla i Danmark.

Många tunga och viktiga transporter görs över hela landet, så även i södra Sverige, där en omfattande virkestransport sker. Skulle man i motsvarande grad bygga ut järnvägen för att minska lastbilstransporterna i Sverige med 10 procent skulle kostnaden, enligt vad Åkeriförbundet har beräknat, bli någonstans mellan 300 och 400 miljarder kronor. Det blir mycket avgifter att ta in under lång tid.

Vad man glömmer bort är att jämförelserna med Tyskland är obsoleta av den enkla anledningen att Sverige är ett glesbyggt land med långa transporter.

Jag tror också att det kunde vara på sin plats med lite fakta i den här debatten där det kommer så många påståenden om klimatutsläpp. Sveriges vägtrafiks andel av de totala utsläppen av koldioxid utgör nio tiotusendelar av alla utsläpp. Vi står alltså här och diskuterar hur fort vi vill sänka dessa tiotusendelar och till vilken kostnad för svenska befolkningen det ska ske. Jag tror att regeringen har valt att arbeta på ett klokt sätt genom att hitta en internationell överenskommelse som innebär att Kina inte varje månad ska kunna öka sina utsläpp i en omfattning motsvarande Sveriges totala utsläpp under ett helt år.

Höjda drivmedelsskatter är ett effektivt sätt att få pensionärer och låginkomsttagare att stanna hemma. Så kan man också se på fördelningspolitiken.

Herr talman! Kristdemokraterna och alliansregeringen vill se en politik där hela Sverige kan leva och där arbete, engagemang och företagande uppmuntras. Med en fortsatt ansvarsfull finans- och skattepolitik bygger vi ett starkt Sverige ännu starkare – ett Sverige som klarar framtidens utmaningar. Det är också så vi tryggar välfärden i vårt land och ger goda förutsättningar för våra barn och ungdomar att växa upp i ett gott samhälle.

På tal om detta med vård och valfrihet vill jag framhålla att Halland har föregått med gott exempel och också varit ett föredöme för vissa delar av regeringens politik. Kundnöjdheten inom vårdsektorn i Halland är 86 procent. Där har vi kunnat utöka antalet specialiserade vårdcentraler där vård kan utföras selektivt. Det gör att vi också är de som lever längst i Sverige, om det nu har någon betydelse. Det är också ett sätt att mäta välfärd. Jag säger inte att vi är bättre, men vi har i alla fall provat på detta innan någon annan gjorde det.

Anf. 108 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Vi vill ha världens bästa välfärdssamhälle. Vi är övertygade om att för att nå dit krävs det ett välfärdssamhälle som växer fram underifrån, där medarbetarna får inflytande, där brukarna har makten och får välja mellan olika alternativ och där vi ser till att det inte är toppstyrda, planekonomiska och hierarkiska offentliga monopol som ska leverera välfärdstjänsterna, utan vi bryter ned de monopolen och ger makten till den enskilde och till dem som jobbar i välfärden. Vi ger sjuksköterskor chansen att starta eget, att förverkliga sina tankar och inte vara inlåsta i landstingens byråkratier. På det sättet vill vi skapa världens bästa välfärdssamhälle genom ett antal olika välfärdsreformer som pågår och som har pågått denna mandatperiod.

Låt mig ta två exempel. Vi avvecklade apoteksmonopolet. Följden av detta blev hundratals nya apotek, vilket skapade mycket tillgänglighet till läkemedel. Vi har sett till att införa vårdval som i Halland fast nu på många olika platser. Det har sett till att det har etablerats hundratals nya vårdcentraler, vilket har åtgärdat ett av de stora problemen i svensk sjukvård, nämligen den dåliga tillgängligheten. Det har förbättrat tillgängligheten framför allt för dem som bor i glesbygd och för dem som har låga inkomster.

Vi reformerar välfärden. Vi bryter ned de offentliga monopolen så att vi skapar världens bästa välfärdssamhälle.

Skattefrågorna är naturligtvis centrala för välfärden. Det är uppenbart att det är genom att behålla måttliga skatter och ständigt sträva efter fortsatt sänkta skatter som vi skapar världens bästa välfärdssamhälle. Vi ska undvika den vänsterskatteschock som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som vanligt fortsätter att argumentera för. Den skapar inte ett välfärdssamhälle. Den skapar möjligen en välfärdsstat, men den skapar ofärd i största allmänhet.

Det finns fyra skäl till att måttliga skatter och fortsatt sänkta skatter skapar det bästa välfärdssamhället.

För det första: Det handlar om makten över det egna livet. Det spelar roll om man har makt över sina pengar eller inte. Om man har mer makt över sina egna inkomster skapar det ett bättre välbefinnande hos den enskilde. Ni kan titta på databaser som World Values Survey eller World

Database of Happiness. Det är uppenbart att när människor känner en makt över det egna livet känner de också ett större välbefinnande. Därför är det en större välfärd att få behålla mer av sina egna pengar och kunna styra mer av sitt eget liv, till exempel för att kunna spara eller konsumera. Makten över det egna livet skapar bättre välfärd, och då krävs det att vi undviker en skattechock.

För det andra: För att man ska kunna stå på egna ben och ha makten över det egna livet krävs – kanske det viktigaste av allt – att man har ett eget jobb. Vi vet också att om skatten på arbete hålls låg, så att det lönar sig att arbeta, kommer fler att vilja arbeta. Fler kommer att sträva mot arbetsmarknaden och fler kommer att få jobb, precis som har varit fallet sedan 2006. Sysselsättningen i Sverige har ökat med över 150 000 personer på de här åren, trots finanskris, för att det lönar sig bättre att arbeta. Vi ska också hålla skatterna låga, så att det lönar sig att anställa och så att det är billigt att anställa människor.

Ett jobb är den bästa välfärden. Därför krävs det att vi håller skatterna på arbete så låga som möjligt för att skapa jobb så att människor kan stå på egna ben. Bidragsberoende är nedbrytande. Det är inte välfärd.

För det tredje: Det krävs en växande dynamisk ekonomi för att skapa ett bättre välfärdssamhälle. Jacob Johnson nämnde August Strindberg. Han skrev *Röda rummet* 1879. Sedan dess har snittinkomsten i Sverige ökat med gott och väl tio gånger, det vill säga att snittinkomsten per person har ökat med 900 procent, tack vare den marknadsekonomi som Jacob Johnson och alla hans illröda partikamrater så intensivt har bekämpat och motarbetat. Tack vare den fria och dynamiska ekonomin har vi haft en tillväxt som har skapat tio gånger högre inkomster sedan August Strindberg skrev *Röda rummet*. Där hade han raljerat över en investerare. Men de som har investerat i de nya företagen, de riskfyllda projekten och de nya jobben är de som har bidragit till tillväxten. Det är väl fantastiskt att det finns de som både har kapital och som vill satsa det på att bygga morgondagens tillväxt?

Det är välfärd att vi ser till att ha en växande ekonomi. Då krävs det marknadsekonomi och ekonomisk frihet, för det är det som skapar den tillväxt som är basen för all välfärd.

För det fjärde: För världens bästa välfärdssamhälle krävs det att vi håller skatterna låga och att vi prioriterar välfärdstjänster framför bidrag. När vi tittar på de offentliga finanserna måste vi hela tiden konstatera att det vi vill satsa på är bättre sjukvård, en bättre skola och en bättre äldreomsorg och att man där har bra med resurser. Då kan vi inte ägna oss åt dessa konstanta utbyggnader av bidragssystem som vänstern – Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – alltid förordar. Det händer att de talar om jobb, fast det de lägger sina pengar på är alltid att bygga ut bidragssystemen i stället för att bygga ut välfärdstjänsterna.

Jag kan säga att som under två år och lite till återkommande cancerbehandlad på Karolinska sjukhuset har jag en intensiv kontakt med välfärdens kärna. Jag ser den engagerade personalen. Jag ser den stora kompetensen. Jag ser den fantastiska medicintekniska utrustningen. Detta är välfärdens kärna. Här måste det finnas resurser, inte till de stora bidragssystem som det talas så mycket om från vänsterhåll.

Av de fyra skälen, för att vi ska skapa världens bästa välfärdssamhälle, borde vi hålla fortsatt måttliga skatter, fortsatt sträva efter sänkta

skatter, makten över det egna livet, ett eget jobb att gå till, se till att man kan bestämma över sin inkomst, ha en växande ekonomi och prioritera välfärdstjänster framför bidrag.

Mot det står nu ett alternativ som inte är ett alternativ. Vi har oppositionens fyra olika förslag som spretar åt olika håll. Det finns inget gemensamt oppositionsalternativ, men vi kan konstatera att vänstern i alla fall är överens, det vill säga Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det ska bli en vänsterskattechock. Då hoppas man att det ska öka intäkterna, och de intäkterna ska framför allt gå till ökade bidrag.

Prot. 2011/12:35
23 november

Sedan är det så att man lovar väldigt mycket som inte står i budgeten, som vi har konstaterat tidigare under debatten också. Hur det ska finansieras kan vi möjligen återkomma till.

Får jag avsluta med att titta på fakta från de senaste åren, på EU-27. 24 av 27 EU-länder har ökat de offentliga utgifterna, som vänstern vill – 24 av 27. Vad hände med de 24 länderna? De länder som ökade de offentliga utgifterna mest de senaste tio åren fick lägre tillväxt, större budgetunderskott och större statsskuld än de tre länder som gjorde motsatsen, nämligen minskade offentliga utgifter. Sverige var ett av de tre länder som minskade de offentliga utgifterna och fick högre tillväxt, mindre budgetunderskott och mindre statsskuld.

Vi ser vart vägen med skattechock och ökade offentliga utgifter leder. Den leder inte till ett bättre välfärdssamhälle, utan det gör vår politik. Därför tycker jag att vi ska bifalla regeringens förslag. Det är den politiken som har gjort Sverige starkt och som kommer att fortsätta att göra Sverige starkt även framöver.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Andersson, Lars Beckman, Ulf Berg, Fredrik Schulte och Elisabeth Svantesson (alla M).

Anf. 109 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Det var spännande att lyssna på Johnny Munkhammar. Det var också glädjande att han har tagit Vänsterpartiets paroll om världens bästa välfärd till sitt hjärta. Där har vi tydligen i alla fall en gemensam utgångspunkt för diskussionen.

Ska vi ha världens bästa välfärd, Johnny Munkhammar, till exempel vad gäller sjukvård och omsorg, behöver den också finansieras. Vi har ju i dag helt tydligt en underfinansiering av till exempel äldreomsorgen. Där har skett stora besparingar sedan 1980-talet. Det ser man om man går in och tittar på kommunernas satsningar. Nu har man knappt råd att ta hand om de allra äldsta och allra sämsta. Snart handlar äldreomsorgen kanske bara om att ta hand om de dementa. Här behövs en bättre finansiering.

I Vänsterpartiets alternativ har vi också tillskjutit 3 miljarder kronor över en treårsperiod för att kunna anställa 7 500 fler årsarbetare inom äldreomsorgen.

Johnny Munkhammar tog också utgångspunkt i August Strindberg och utvecklingen sedan slutet av 1800-talet. Det kan jag också göra. Vi har byggt upp en, skulle jag vilja säga, blandekonomi där vi har den offentliga sektorn som någon slags bas i ekonomin. Huvuddelen är producerad inom offentlig sektor, men sedan har vi en stor andel som är marknadsekonomi. Även i Vänsterpartiets framtid kommer vi att ha en stor andel marknadsekonomi.

Vi är inte emot marknadsekonomi, Johnny Munkhammar, det är en feltolkning. Men den ska användas efter förstånd där det passar bäst och inte när det gäller privata välfärdstjänster. Där är ni fel ute när ni vill tvångsprivatisera och köra över kommunernas självständighet. Det finns över hundra kommuner som inte har någon privat äldreomsorg, men ni vill tvinga dem att införa det. Är det effektivt?

Anf. 110 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! För att ta frågan om äldreomsorgen är det så att den allra mesta äldreomsorgen i Sverige levereras av offentliga enheter. Så är det ju. Vi har successivt släppt in och tillåtit privata leverantörer av äldreomsorg, och vi har då konstaterat att på äldreomsorgens område är det fortfarande upphandlingar som gäller och inte kundval. När kommunerna upphandlar äldreomsorg tittar de tyvärr ofta på dem som kan leverera äldreomsorgen billigast. Sedan får i praktiken de här företagen monopol att leverera under ett visst antal år.

Det här är inte marknadsekonomi. Det är framför allt inte makten åt den enskilde. Det som jag skulle förorda och som jag också har motionerat i Sveriges riksdag om är att vi har en äldreomsorgspeng på samma sätt som vi har vårdval. Vårdvalet har lett till en kraftig etablering av nya enheter som har lett till ökad tillgänglighet och en ökad kvalitet inom sjukvården. Hade vi haft samma sak inom äldreomsorgen – makten till de äldre – i stället för makten åt upphandlarna i kommunerna hade vi också haft en större valfrihet och en större makt åt den enskilde.

Det är det som ligger i det förslag som du kritiserar. Du säger att man tvångsprivatiserar. Det enda vi säger är att medborgare i hela landet, oavsett var de bor, ska få välja något annat än det som det offentliga erbjuder. Det handlar ju om rätt för den enskilde att inte bara tvingas stå med mössan i hand och acceptera det som du som offentlig leverantör erbjuder. Vi vill ge alla i hela landet chansen att få välja. Det förbättrar kvaliteten.

Får jag bara ställa en fråga avslutningsvis? Du säger att Vänsterpartiet inte är emot marknadsekonomi. Jag har ett bestämt intryck av att ni har fört fram kritik mot detta genom åren. I ert partiprogram står det fortfarande att ni vill förstatliga produktionsmedlen. Stämmer detta eller har ni gått ifrån partiprogrammet på den punkten?

Anf. 111 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! När det gäller äldreomsorgen och att den borgerliga sidan vill tvångsprivatisera, det vill säga tvinga alla kommuner att införa möjligheten för privat verksamhet, tycker jag att man kör över det kommunala självstyret. Vi har ju kommuner med demokratiskt valda ledamöter i kommunfullmäktige som får göra de här avvägningarna. Tycker de att detta sköts bra i allmän regi tycker jag att man ska låta dem få göra det i framtiden också.

Jag har framför mig en artikel från Svenska Dagbladets Brännpunkt för någon vecka sedan med rubriken "Riskabelt att skapa låtsasmarknader i välfärden" skriven av Johan Alvehus, ekonomie doktor. Han skriver bland annat: "Vinsterna bland företagen i välfärdssektorn kan bara hämtas hem genom att krympa kostnaderna. Men att låta företag agera på låtsasmarknader, där nedskärningar är det enda sättet att gå med vinst på kort sikt, är en riskabel väg i välfärdsbyggandet." Han skriver också: "Att inbilla sig att det i denna typ av kvalificerade verksamheter går att konkurrera med låga kostnader utan att det går ut över kvaliteten ska man inte göra."

Prot. 2011/12:35

23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det finns sakliga argument för att inte införa sådana här låtsasmarknader. Det anser jag att ni gör från den borgerliga sidan. Ni har en fundamentalistisk syn på marknadsekonomin, och ni låter den gå före en praktisk syn på hur man ska använda olika styrmedel, till exempel marknadsekonomi, totalt sett i samhället.

På frågan om Vänsterpartiets syn på förstatligande av produktionsmedlen kanske jag lite grann blir svaret skyldig när det gäller exakt hur det står i partiprogrammet. Men Vänsterpartiet anser inte att alla produktionsmedel ska förstatligas, däremot sådana saker som bankerna och infrastrukturen. Det är en diskussionsfråga om inte dessa borde vara i samhällelig ägo.

Anf. 112 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Jag återkommer till ert partiprogram där det står att ni vill förstatliga produktionsmedlen. Det innebär ju att ni inte bara är emot företag i välfärden, utan ni är emot företag i största allmänhet.

Om vi ska titta på vinst och företagen i välfärden handlar det i praktiken ofta om att vi ser kanske en sjuksköterska och ett par kolleger som känner sig låsta av landstingets byråkrati, känner att de inte får inflytande, känner att de skulle vilja fixa det här på ett annat sätt som är bättre för den enskilde. De har fått chansen att starta eget. De kan starta en egen vårdcentral om de skulle vilja detta.

Varifrån ska de få pengarna? De lyckas då locka kapital från en privat investerare så att de kan starta sin privata vårdcentral och fixa det här mycket bättre än landstinget. Det är jättebra att det kommer in privata pengar som annars inte hade funnits i välfärden. De som investerar de här pengarna måste få viss avkastning på dem, annars hade de självklart investerat dem någon annanstans.

Det handlar om att riva dina centralplanerade byråkratiska pyramider som skapar en sämre välfärd för att i stället ge makten åt dem som jobbar i välfärden och kan leverera den och åt dem som väljer.

Jag tycker att man ska kunna välja något annat än precis det som det offentliga levererar – och detta oavsett var man bor i landet.

Anf. 113 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Vi lever i en tid som kräver nya lösningar. Det är mycket vi inte vet om framtiden. Men ett är säkert, och det är att vi inte kan fortsätta i gamla fotspår. Utarmningen av naturresurser och ekosystem ökar, de sociala klyftorna växer och de finansiella kriserna avlöser varandra. För att klara klimat- och miljökrisen, den sociala och den ekonomiska krisen krävs såväl nytänkande som bättre utnyttjande av de verktyg och resurser vi redan har. En omställning till en hållbar ekonomi är nödvändig och möjlig. Den är också önskvärd.

I flera länder finns eller har funnits kommissioner som på olika sätt arbetar med dessa avgörande frågor. Miljöpartiet föreslår att en kommission för omställning till en hållbar ekonomi tillsätts även i Sverige. En sådan kommission skulle ges i uppdrag att förutsättningslöst analysera det ekonomiska systemet och inriktningen för den ekonomiska politiken. Den skulle också föreslå reformer i syfte att göra dessa ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbara. Kommissionen skulle vara fristående från regeringen och samla företrädare från universitet och högs-

kolor, näringsliv, fackföreningsrörelse, andra föreningar, civilsamhället och politiken. Kort sagt skulle den försöka samla alla goda krafter för att finna lösningar för framtiden.

En viktig del av arbetet skulle vara att samla och sprida goda exempel från Sverige och utlandet. En annan skulle vara att ta fram relevanta välfärdsåtgärder som inte bara speglar ekonomisk aktivitet utan tar hänsyn till hur människor och miljö mår. Allt fler sådana åtgärder och index för att mäta verklig välfärd tas nu fram runtom i världen. Att mäta och följa upp det som verkligen är viktigt är nödvändigt för att vi ska kunna fatta välgrundade beslut och göra rätt saker.

Fru talman! Det behövs stora investeringar de närmaste decennierna för att möta framtidens utmaningar, inte minst klimatmålen. Framför allt behövs omfattande satsningar på infrastruktur för hållbara transporter och energiproduktion.

Det ekologiskt långsiktiga hållbara är också ekonomiskt klokt. Det är mycket billigare att minska vår klimatpåverkan nu än att vänta och ta konsekvenserna av att inte försöka hejda klimatförändringarna. Förutom allt annat är det också dålig ekonomisk hushållning att tillåta att jordens resurser utarmas och miljön förstörs.

Det är inte realistiskt att förlita sig på att marknadskrafterna ska förse oss med exempelvis järnväg. Långsiktiga investeringar ger ofta inte vinst redan nästa kvartal. Det är oroväckande att investeringarnas andel av bnp har minskat i OECD-länderna under en följd av år.

Tim Jackson, som var ledamot av den statliga hållbarhetskommission som tidigare fanns i Storbritannien och är professor vid Surreyuniversitetets centrum för miljöstrategier, pekar i sin uppmärksammade bok *Välfärd utan tillväxt* på att det krävs en ny syn på investeringar och konsumtion. Han menar att vi behöver en finansiell infrastruktur som möjliggör gröna, långsiktiga och tillväxtneutrala satsningar. Jackson drar slutsatsen att detta kräver mer offentlig styrning och större offentliga investeringar. Detta budskap bör vi ta på allvar.

Det är därför viktigt att vi har regelverk som underlättar att de satsningar som behövs verkligen görs. Staten spelar en viktig roll i klimatomställningen. Investeringar i infrastruktur, fastigheter och liknande ska normalt sett finansieras via anslag i statsbudgeten, enligt budgetlagen. Investeringarna bokförs då som kostnader i statsbudgeten vartefter utgifterna uppstår. Detta betyder att kostnader för sådana investeringar avskrivs direkt. Men infrastruktur, exempelvis järnväg, kommer att kunna användas under många år. Det är därför mer rimligt att fördela kostnaden över investeringens hela livslängd.

I kommuner och företag bokförs kostnader för investeringar genom avskrivningar. Att ta lån för att jämna ut mellan inkomster och utgifter under en längre period bör vara lika rimligt för staten som för kommuner och företag. Även privatpersoner tar lån för att få råd med investeringar som lönar sig först på sikt. Att låna för att tilläggsisolera sitt hus, installera solceller eller ansluta sig till fjärrvärmesystem ger inte bara klimat- och miljönytta. Ofta tjänar man in de satsade pengarna på sikt när el- och uppvärmningskostnaderna minskar.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Med nuvarande statliga redovisningsmetoder konkurrerar infrastrukturinvesteringar som direktavskrivs med löpande utgifter som barnbidrag och sjukpenning under utgiftstak som ofta är snålt tilltagna. Därmed riskerar angelägna investeringar att inte bli av eller försenas.

Ett sätt att undvika detta skulle kunna vara att staten, på samma sätt som företag och kommuner, upprättar en särskild investeringsbudget i vilken kostnader för investeringar bokförs som avskrivningar. Budgetlagen skulle också kunna ändras så att det blir lättare att lånefinansiera investeringar. Dessa förändringar skulle kunna göra det lättare att få till stånd de stora investeringar som nu krävs. En utredning för att få effekterna av dessa två förslag analyserade är verkligen angelägen.

Ändrade redovisningsmetoder och ökade möjligheter att låna räcker inte för att lösa mänsklighetens ödesfrågor. Det krävs också sådant som ändrade spelregler på finansmarknaden och mycket annat.

Vem som äger och styr har betydelse för vad som görs. Den som äger har makt. Vilka som fattar beslut och på vilka grunder de gör det påverkar hela samhället. Det är därför angeläget att låta utreda ägandeförhållandena i Sverige och deras konsekvenser för samhället, för ekonomin och för demokratin.

Fru talman! Det är hög tid att omvärdera synen på när det är lämpligt att förlita sig på marknadskrafter och när det krävs gemensamma ansträngningar. Klimatomställningen kan inte vänta. Vi vet vad som ska göras. Tillsammans har vi medborgare ett stort ansvar och en stor makt att genom demokratiska beslut få till stånd viktiga förändringar som att bygga ut järnväg och förnybar energi. Vårt budgetansvar sträcker sig längre än till nästa kvartal.

Anf. 114 VALTER MUTT (MP):

Fru talman! Staten bör på samma sätt som företag och kommuner ges rätten att upprätta en investeringsbudget, eller rättare sagt återfå denna rätt som på oklara grunder avskaffades 1976. Med nuvarande statliga redovisningsmetoder konkurrerar infrastrukturinvesteringar med löpande utgifter som barnbidrag, sjukpenning och annat som hör till det som skulle kunna kallas för statens driftsbudget och som alltsammans ska rymmas under utgiftstaket. På så vis riskerar angelägna investeringar att försenas eller inte bli av alls.

Vi talar här om sådant som investeringar i energieffektivisering, förnybar energi, modern kommunikationsinfrastruktur och annat som på medellång sikt ger stora samhällsvinster socialt, ekologiskt och ekonomiskt och som på lång sikt är helt avgörande för en uthållig utveckling.

Fru talman! Som bland annat Sternrapporten häromåret visade blir den här sortens tunga investeringar i grön infrastruktur lönsammare ju förr de görs, medan kostnaderna riskerar att rusa i höjden om dessa helt nödvändiga satsningar skjuts upp och klimatförändringarna tillåts skena.

Den globala uppvärmningen utgör historiens största marknadsmisslyckande och nu behövs på detta – och många andra – områden verkningfulla komplement till marknadskrafternas fria spel.

Anf. 115 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Något kvarter härifrån på Stora Nygatan hålls varje tisdags- och torsdagsafton studiekurs av studieledare Per Schlingmann.

Tisdagar är temat Vi skriver om vår historia, och torsdagar är temat Så får vi det gamla att låta nytt.

Johnny Munkhammar har ännu ej haft tillfälle att bevista dessa kurser, och det är vi tacksamma för. Ty Johnny Munkhammar talar och låter precis som förut. För Moderaternas politik finns bara en enda riktning: Sänk skatten! Sänk skatten! Därmed kommer framtiden att inbringa ett lyckosamhälle där vi alla går i sol och värme.

Nu ser vi ju redan effekter av den politik som Munkhammar förespråkar, ty någon har betalat fem år av skattesänkningar. Fråga de 50 000 utförsäkrade från Försäkringskassan om de upplever att deras situation har förbättrats när du har plockat 20 miljarder från sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring för att delfinansiera skattesänkningarna. Fråga de arbetslösa, där bara 12 procent har 80 procent av den försäkring som de tidigare hade.

Försäkringssystemen har slagits i spillror och lett till att man börjar försäkra sig enskilt. Det där är strategin: Sänk skatten, låt människor få betala själva! Nästa steg är naturligtvis att barnen i skolan får ta nedskärningarna i kommunerna och de äldre i äldreomsorgen. Så kommer det att växa fram, räknar Munkhammar med, ett medborgerligt tryck: Vi måste få gå in med egen plånbok i skolan och äldreomsorgen.

Så får vi obönhörligen tillbaka det gamla klassamhället. Det var i trots mot detta som socialdemokratin bildade en allians och med progressiva krafter skapade ett samhälle där förvisso hög skatt skapar små klyftor och inte bara välfärd utan också, enligt många moderna ekonomer, de bästa förutsättningarna för tillväxt. Trygghet, en jämn fördelning av utbildning och sociala villkor skapar ett underlag både för människors växt och för ett samhälles friskhet. Det är den socialdemokratiska politiken, herr Munkhammar.

(Applåder)

Anf. 116 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Peter Persson talar om röster ur det förgångna. Jag kan konstatera att det i alla fall inte var den moderniserade delen av socialdemokratin som talade här. Man känner igen det. Det är alltid så med Peter Persson. Det är rösten från 20-talets, 30-talets eller möjligen 40-talets socialdemokrati som kommer tillbaka. Det är fascinerande, och den är alltid lika välkommen i denna kammare.

När man då lyssnar till den vänsterpolitik som du företräder handlar den alltid om höjd skatt, mer stat och mer regleringar. Du utgår från att människor inte kan själva. Människor kan inte styra sina liv själva, så du tänker: Jag ska styra deras liv åt dem. Jag tar deras pengar, och sedan bestämmer jag hur pengarna ska spenderas, eftersom människor inte kan, inte begriper. I synnerhet vanligt folk ska betala hög skatt för att de ingenting kan och ingenting begriper.

Låt mig säga att jag tror på raka motsatsen. Jag är helt övertygad om att människor kan och vill styra sina egna liv. Människors välbefinnande ökar när de får behålla mer av sina egna pengar, för då kan de styra sina egna liv. Chansen att kunna styra sitt liv ökar om man har ett jobb. Chansen att få ett jobb ökar om skatten på arbete är lägre.

Prot. 2011/12:35

23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Vi måste ha en växande ekonomi. Vi får inte en växande ekonomi med era skattechocker. Detta är uppenbart.

Får jag ställa frågor tillbaka: Finns det någon gräns uppåt för vilket skattetryck du kan tänka dig? Eller är det ”the sky is the limit” så länge Peter Persson får bestämma över människors pengar?

Anf. 117 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Om Munkhammar hade gått på någon kvällskurs hade han insett att det finns en gräns, och det är 100 procent, precis som 0 procent är din gräns.

Nu har du och dina partivänner i den moderatledda regeringen – efter fyra jobbskatteavdrag säger ni att det femte kommer, att det sjätte kommer och att det sjunde ska komma – fått ned Sverige till en gräns där vi har ett skatteuttag strax ovanför Moçambiques, Zimbabwe och Turkiets. Du vill nu ned på filippinsk, maltesisk och arabisk nivå. Då börjar du känna en större lycka.

Det tror jag inte att de människor gör som inser att skatteuttag och en stark stat gör att människor slipper vara svaga. Den sociala välfärden har trasats sönder för människor som kan vara beroende av försäkringssystem när man är sjuk eller är arbetslös, och nästa fas i moderatpolitiken kommer att gå direkt in i den gemensamma sektorns verksamhet. Den är där redan på förskolan, i skolan och i äldreboendet. Och då kommer – jag upprepar det – ert svar att vara: Gå in med privat finansiering! Om bara det privata bolaget får komma in blir det mycket bättre. Heja Carema! Välkomna, som Munkhammar brukar säga.

(Applåder)

Anf. 118 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Som jag ägnade mitt anförande åt att säga vill vi ha världens bästa välfärdssamhälle, och det är därför vi genomför ett antal välfärdsreformer som kontinuerligt förbättrar välfärden, förbättrar tillgängligheten i sjukvården och så vidare. Själv har jag stora erfarenheter av sjukvården och har ett starkt engagemang för att den ska kunna fortsätta att bli bättre. Jag har två barn som går i skola och i förskola, och jag har ett starkt engagemang för att de välfärdstjänsterna ska bli bättre.

Det är därför jag säger: Prioritera välfärdstjänsterna framför de bidrag som ni kontinuerligt vill bygga ut till de allt fler människor som i ert Sverige inte ska arbeta utan försörjas med bidragssystemen.

Du behöver inte tala om Moçambique och de andra länderna du nämnde. Sverige har fortfarande näst högst skattetryck inom EU, så vi har inte direkt kommit väldigt långt på vår väg att sänka skatterna. Vi vill fortsätta att sänka skatter därför att lägre skatter ger ett bättre välfärdssamhälle, inte minst för att det ger makten mycket mer åt den enskilde över sitt eget liv, för att det ger chanser till ett eget jobb och för att det gör att Sverige fortsatt ligger i tillväxttoppen.

Får jag ställa frågor tillbaka: Varför vill ni höja skatten på unga som jobbar? Varför vill ni fördubbla arbetsgivaravgiften för de unga som jobbar? Detta är orimligt. Vi har en ungdomsarbetslöshet som sedan er tid har förblivit extremt hög. Vi kan inte slå till de unga på det sättet. Det är skattehöjningar motiverade av en dogmatisk ideologi från 30- och 40-

talet vars eko vi just nu har hört. De skadar de unga och deras möjligheter att bygga sitt eget liv och bygga sin egen frihet genom arbete.

Ni motsätter er alla jobbskatteavdrag – det första, det andra, det tredje och det fjärde – för ni vill inte att vanligt folk ska få behålla sina egna pengar. Varför då?

Anf. 119 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Johnny Munkhammar är verkligen svensk politikers Spiro Agnew. Han säger det många moderater tänker men ingen vågar säga.

Nu säger han: Vi har bara kommit en liten bit på väg i skattesänkningsspolitiken. Alltså är 100 miljarder bara en liten del, och nu måste det bli större och accelererande skattesänkningar.

När kampen för de första sociala reformerna togs fanns det i grunden en moralisk dimension, en rättvisedimension. Men den har vuxit till att bli någonting mycket större. En gång sade Gunnar Sträng, sannolikt en av de allra största finansministrar vårt land har haft, följande om välfärdspolitik:

”Socialpolitikens motiv har förskjutits. Helt kan inte fördelningsmotivet uteslutas. Det ekonomiska klassamhället är, om inte iögonfallande, så ännu bestående. Men motivet har inte alls samma vikt idag som tidigare. Nu är det produktions- och effektivitetsproblemen, frågan om att göra den gemensamma kakan större, som kommer i förgrunden när förutsättningarna för nya socialreformer skall diskuteras.”

Det är ett oerhört framsynt uttalande, ett modernistiskt uttalande som säger: Samhällen som vill utvecklas och vill att alla ska utvecklas måste bygga på ett stort mått av fördelning och på ett stort mått av ansvar för att finansiera de resurser som behövs för att utveckla och fördela.

Det är ni oförmögna till, ni moderater, för ni vet inte vad rättvisa är, herr Munkhammar!
(Applåder)

Anf. 120 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Johnny Munkhammar talar om bidragsberoende. Jag undrar lite hur Johnny Munkhammar definierar bidrag. Jag uppfattade att det handlade om socialförsäkringen, men jag hade kanske fel.

Vi har ju gemensamt bestämt att betala in till sociala försäkringar ifall vi skulle bli sjuka, arbetslösa, gamla eller av någon anledning inte förmögna att arbeta. Då får vi ersättning från försäkringar om vi behöver, på samma sätt som de flesta av oss har hemförsäkringar om något skulle hända i vårt hem, till exempel om det brinner upp.

Jag tycker att det är viktigt att hålla reda på vad som är bidrag och vad som är försäkringar.

Anf. 121 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Det var en direkt fråga, som jag naturligtvis tänkte svara på.

När jag talar om bidragsberoende handlar det om människor som lever i utanförskap och inte kan försörja sig med en egen inkomst. Det blir kanske en förenkling av begreppet.

Det handlar om människor som stöter på en lång rad olika stöd. Det kan ha att göra med det som tidigare kallades förtidspension, det kan vara

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

de som är långvarigt sjukskrivna, och det kan vara de som faktiskt har försörjningsstöd, som tidigare hette socialbidrag.

Vi har en stor grupp människor som lever i utanförskap och som tyvärr inte kan försörja sig i Sverige. Den gruppen har minskat tack vare Alliansens politik, när vi har sett till att arbete har blivit mer lönsamt framför att gå på bidrag. Vi vill minska den gruppen även fortsatt genom att fortsätta att göra det mer lönsamt att arbeta och mindre lönsamt att få bidrag av olika sorter.

Jag är mycket medveten om att systemen fungerar på olika sätt och att försäkringssystem naturligtvis är *en* sak och att de olika bidragssystemen, framför allt på kommunal nivå, är en *annan* sak.

Då vill jag lyfta fram särskilt något i budgeten som vi inte har pratat om. Där finns en satsning som handlar om att vi vill reformera försörjningsstöden, så att det inte längre blir hundra procents marginaleffekt för den som vill gå från försörjningsstöd till arbete, utan att det ska löna sig att gå från försörjningsstöd, så att det inte trappas av krona för krona.

Det tror jag är en fantastiskt viktig insats mot utanförskapet som vi har i den här budgeten.

Anf. 122 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra Johnny Munkhammar utveckla sin människosyn. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att om människor som behöver stöd från våra gemensamma försäkringar vid något tillfälle i livet – vilket väl de flesta av oss gör – säga att de går på bidrag. Men det får stå för Johnny Munkhammar.

Jag har en annan människosyn. Jag tycker att det är rätt att vi går tillsammans och hjälps åt när vi behöver det, vi människor, att inte den starkes rätt ska gälla, att man inte ska vara utlämnad åt att ta hand om sig själv när man råkar i svårigheter.

Den heliga arbetslinjen och utanförskapet kan man också ha en lång diskussion om. Är man en fullvärdig människa bara när man har en heltidsanställning och orkar jobba mycket? Det tycker i alla fall inte jag. Jag reagerar verkligen mot den här synen. Bidrag – nej!

Anf. 123 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Jag tror att diskussionen om det rent semantiska är ganska onödig. De här människorna – det handlar fortfarande om ungefär en miljon människor i arbetsför ålder som lever i utanförskap – har jättestora sociala problem för att de inte kan försörja sig själva. Vi har ett enormt starkt socialt engagemang för att de människorna inte ska leva i utanförskap.

Man kan säga att de lever på socialförsäkringar, på bidrag eller vad det är. Jag tror inte att de här människorna inte bryr sig det minsta om vad det heter. Vad de bryr sig om är att de ska få en chans att komma tillbaka, få en chans att komma till försörjning. Det är också där vi lägger in alla insatser.

Vi vill att de människor som står längst bort ska få en chans att komma tillbaka. Det tycker jag är en människosyn som är fantastiskt viktig och central för oss, att vi tycker att människor ska ha en chans.

Då är det viktigt att arbete lönar sig och inte minst att man kan ta sig ända från försörjningsstöd till arbete. De drivkrafterna och att vi förändrar bidragssystemen betyder mycket.

Jag tror inte att den semantiska diskussionen är avgörande utan att vi verkligen uträttar någonting för att minska utanförskapet. Där är ni mycket välkomna att vara med.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 124 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att detta är en semantisk fråga, utan det handlar om hur man ser på sina medmänniskor. Vad är människovärde? Är det hur pass anställbar man är? Nej, det tycker jag inte.

Jag kan citera en afrikan från en fattig by i Namibia, där man gjorde ett försök med villkorlös basinkomst. Människorna fick alltså lite pengar i handen varje månad och fick därmed kraft och möjlighet att ta sig ur fattigdom och organisera sina liv. De började organisera sig demokratiskt. De började starta företag. De började skicka sina barn till skolan.

Men en av de afrikanerna sade att det allra viktigaste var att han blev betraktad som en riktig människa – att det var värdigt. Det var mycket viktigare än att han nu faktiskt hade mat i magen.

Det tycker jag att man ska komma ihåg när man pratar om så kallat utanförskap. Vad är det som gör att man får vara med? Är det att man har en anställning? Jag tycker att det är en alldeles för snäv och inskränkt människosyn, och den delar jag inte.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.47 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU4 Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU7 Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för Gotlands kommun

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP)

4. res. 3 (SD)

5. res. 4 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 3

16 för res. 4

262 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

21 för res. 2

19 för res. 3

258 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

95 för res. 1

21 för res. 2

182 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

148 för utskottet

95 för res. 1

55 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 17 FP, 17 C, 15 KD

För res. 1: 95 S

Avstod: 21 MP, 19 SD, 15 V

Frånvarande: 7 S, 8 M, 4 MP, 7 FP, 6 C, 4 V, 4 KD, 1 -

Punkt 2 (Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012)

1. utskottet

2. res. 5 (S)

3. res. 6 (MP)

4. res. 7 (SD)

5. res. 8 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 7

16 för res. 8

263 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 2:

21 för res. 6

19 för res. 7

256 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 3:

95 för res. 5

21 för res. 6

182 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

149 för utskottet

94 för res. 5

55 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 99 M, 17 FP, 17 C, 15 KD

För res. 5: 94 S

Avstod: 21 MP, 19 SD, 15 V

Frånvarande: 17 S, 8 M, 4 MP, 7 FP, 6 C, 4 V, 4 KD, 1 -

Punkt 3 (Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015)

1. utskottet

2. res. 9 (S)

3. res. 10 (MP)

4. res. 11 (SD)

5. res. 12 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 11

16 för res. 12

263 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Förberedande votering 2:

21 för res. 10

19 för res. 11

258 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Förberedande votering 3:

95 för res. 9

21 för res. 10

182 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:
148 för utskottet
95 för res. 9
55 avstod
51 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 M, 17 FP, 17 C, 15 KD
För res. 9: 95 S
Avstod: 21 MP, 19 SD, 15 V
Frånvarande: 17 S, 8 M, 4 MP, 7 FP, 6 C, 4 V, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Höständringsbudget
för 2011*

12 § Höständringsbudget för 2011

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2011/12:FiU11
Höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2).

Anf. 125 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! I riksdagen är det vanligt att med motiveringen att tilläggsbudgeten är ett tekniskt dokument frigöra sig från plikten att bedriva oppositionspolitik. Förra året var det därför bara Miljöpartiet och Sverigedemokraterna som tog chansen att opponera på regeringen. I år är Sverigedemokraterna ensamma om att yrka på förändringar i förhållande till regeringens tilläggsbudget.

Med tanke på att de två stora utgiftsposterna för tilläggsbudgeten berör statsskuldsräntan, vilket på kort sikt är en opåverkbar post, och utgiftsområden för invandringsmottagning är det kanske inte så konstigt att man från oppositionens håll inte bemödar sig att engagera sig.

Riksdagens övriga sju partier är så överens om att Sverige ska förbli västvärldens mest liberala land vad gäller storleken på invandringsmottagningen. Medan Frankrikes Nicolas Sarkozy, Tysklands Angela Merkel, Danmarks Anders Fogh Rasmussen och Englands David Cameron, som generellt har en fyra till sju gånger mindre asylinvandring per capita än vad Sverige har, ändå ser problem med en alltför slapphänt invandring – flera länder har även krävt att en omvärdering ska ske av den positiva synen på mångkulturen med dess automatiserade degenerering av den inhemska kulturen – går regeringen, oppositionen och Sverige i rakt motsatt riktning.

Trots att alla exempel i vår omvärld pekar i samma riktning – från Kanada till Europa och till Australien – anser riksdagens övriga partier att problemet inte alls är förknippat med villkoren för mottagandet eller storleken på detsamma. Nej, i stället sitter man fast i samma gamla hjulspår som man gjorde för flera decennier sedan – det är bara att läsa gamla protokoll från riksdagen – och talar om samhällets bristande inställning och om behovet av mer eller rätt integrationspolitiska åtgärder.

Diskussionen av i dag är, trots en väsentlig eskalering av problemen, nästan identisk med vad den var för årtionden sedan.

Jag hör dessutom att regeringen nästa år ytterligare vill förstärka denna politik bland annat genom att öppna upp för snabbmedborgarskap och genom att förenkla för afrikaner, som statistiskt hör till de mest svårintegrerade grupperna, att få uppehållstillstånd.

Det är också därför som jag tvingas stå här i dag och tala om detta som företrädare för det enda parti som säger att det nu får vara nog med ytterligare omfördelning från välfärden till integrationsåtgärder för att bedriva västvärldens mest ansvarslösa invandringspolitik.

Det vi ser kan knappast beskrivas som något annat än en ren urartning av en redan tidigare extrem svensk invandringspolitik som ytterst gör att vi alla måste ställa oss frågan: Varför bedriver riksdagens övriga partier denna i grunden samhällsupplösande politik?

Lyssnar vi till riksdagens övriga partier har vi från Socialdemokraternas tidigare partiordförande hört hur detta parti föraktar den svenska kulturen. Vi har hört att statsministern anser att bara barbariet är ursvenskt. Vi har hört finansministern argt säga att Sverige utan denna politik i dag hade stått och stampat på ett jordgolv. Vi har sett hur Miljöpartiet med all sin kraft har kämpat för att ge illegala invandrare inte bara uppehållstillstånd, utan man har även tillsammans med regeringen valt att belöna brottsliga gärningar och avsteg från den allmänna asylprocessen genom gratis sjukvård och andra välfärdsförmåner. Vi har också hört Centerpartiets nya vision om Sverige som det nya nybyggarlandet med upp till 30 miljoner invandrare som skulle lösa såväl välfärds- som arbetslöshetsproblemet.

Allt detta hör vi dessutom trots att vi har informerats om att Sverige är absolut sämst i hela OECD på att erbjuda arbetstillfällen för invandrare.

Solidariteten och känslan för andra människor eller det svenska folket tycks i vissa avseenden över huvud taget inte existera bland riksdagens övriga partier.

Vi ser därför hur människor som har bott här i större delen av sitt liv ändå inte blivit en del av det svenska samhället. Vi ser till exempel hur gäng tar över stadsdelar. Vi ser hur en fjärdedel av eleverna med utländsk bakgrund går ut grundskolan utan behörighet till gymnasieskolan. Vi ser inte minst detta ske samtidigt som utanförskapet cementeras och välfärden urgröps.

Fru talman! Det är hög tid att våga pröva denna i relation till vår omvärld extrema politik mot den politik som är norm i övriga Europa. Vi måste våga ställa krav på dem som kommer till vårt land med krav på anpassning, krav på egenförsörjning, krav på skötsamhet, krav på identifikationshandlingar och krav på anknytning till Sverige.

Jag vill påstå att vi inte behöver gå särskilt långt tillbaka i tiden för att visa att vårt alternativ fungerar bättre.

Under 50-, 60- och delar av 70-talet var invandrare sysselsatta i lika hög grad som svenskar. Den invandring som vi hade till Sverige fram till mitten av 70-talet krävde varken några kostsamma särlösningar eller kostsamma integrationsprojekt helt enkelt därför att det ställdes krav på att invandrare som kom till Sverige också skulle anpassa sig till det svenska samhället och lösa sin egen försörjning.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Höständringsbudget
för 2011*

Om denna politik återigen skulle implementeras i Sverige hade förra årets och innevarande års regeringsbegäran om tilläggsanslag, utöver redan tidigare fastställda ramar på nära 1 miljard plus ½ miljard bara i år, alltså nästan 1 ½ miljard kronor, för att bekosta västvärldens mest inhumana invandringspolitik, varit överflödiga.

Det skulle inte bara ha kunnat innebära en större chans till ett arbete för landets nuvarande arbetskraft utan även ett betydligt större mervärde för landets skatteuttag, inte minst i form av en stärkt a-kassa, en stärkt sjukvård, skola och äldreomsorg, stärkta utbildningsinsatser och en avskaffad pensionärsskatt.

Fru talman! Att komma till rätta med de problem som riksdagens övriga sju partier har förorsakat tillhör själva kärnan i Sverigedemokraternas politiska gärning. Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas reservation i finansutskottets förslag till betänkande 11.

Anf. 126 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Att verkligheten överträffar dikten är för många av oss en vedertagen sanning, och statsbudgeten är inget undantag utan befäster snarare den tesen ytterligare.

Verkligheten ger vid handen att nivåerna för vissa anslag i budgeten behöver höjas medan andra kan sänkas. Totalt föreslås att ytterligare 11 ½ miljard anslås för att ramarna för 2011 års budget ska vara i paritet med utfallet. Det är i princip lika mycket pengar som anslås till budgetområdet Rikets styrelse.

Fru talman! Vad beror då denna avvikelse på? Den främsta förklaringen finns att hämta från anslaget Räntor på statsskulden, där utgifterna bedöms bli 10 ½ miljard högre än beräknat, vilket motsvarar en ökning med 40 procent.

Kostnaderna för statsskuldsräntan kommer därmed att landa på 36 miljarder i stället för de prognostiserade 25,8 miljarderna. Det är en väsentlig avvikelse, vilket också är anledningen till att det nu åligger riksdagen att fatta beslut om denna post.

Enligt budgetlagen kan regeringen på eget bevåg besluta att anslag för räntor på statsskulden får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden. Men efter tidigare uttalanden från finansutskottet väljer nu regeringen att hantera väsentliga avvikelser via ändringsbudgeten, vilket är positivt.

Fru talman! Enligt regeringens proposition beror ökade kostnader på 10,2 miljarder i huvudsak på valutakursförluster och förändrad låneplan. Den uppgiften visar sig inte vara helt korrekt.

På grund av regeringens brist på utförlig beskrivning av överskridandet inhämtade utskottet kompletterande information från bland annat Riksgälden. Av informationen framgår att 1 ½ miljard beror på valutakurseffekter som uppstår för lån i utländsk valuta beroende på hur växelkursen utvecklats. 4 miljarder förklaras av ändrad låneplan – en tillfällig kostnad som uppstår när Riksgälden sätter om lån till lägre ränta och väljer att betala ränteskillnaden direkt.

Valutakursförändringar och förändrad låneplan förklarar sammanlagt 5 ½ miljard. Då återstår runt 5 miljarder att hitta förtydliganden till.

Enligt utskottets uppgifter är förklaringen att regeringen helt enkelt missbedömt den ekonomiska utvecklingen. Regeringen bedömde att de

långa svenska och utländska räntorna skulle bli betydligt lägre än vad utfallet nu visar – en felbedömning som kostar 4 miljarder kronor. Dessutom bedömdes budgetsaldot bli något bättre, vilket också bidrog till att ränteutgifterna underskattades.

Fru talman! Att i dessa ekonomiskt turbulenta tider göra makroekonomiska felbedömningar må vara begripligt. Mer obegripligt är att regeringen väljer att *inte* redovisa den förklaringen. Regeringens felbedömning på 4 miljarder kronor nämns inte med ett enda ord.

Jag kan också konstatera att finansutskottet vid flera tillfällen anfört att anslagsberäkningar bör göras tydligare och redovisas för riksdagen så att beslutsunderlaget blir så relevant som möjligt. Det är, fru talman, högst otillfredsställande att regeringen inte hör samman utskottets begäran.

Anf. 127 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionen.

När man lyssnar på Johnny Skalin kan man tänka sig att den här debatten är den stora integrationspolitiska debatten i riksdagen. Men nu talar vi om höstbudgeten.

Precis som föregående talare var inne på handlar denna ändringsbudget först och främst om att det under ett år händer rätt så mycket i ett rike. Det kan finnas anslag som behöver höjas – i det här fallet 14 anslag. Några anslag sänks – 13 anslag.

Som Pia Nilsson sagt är det en höjning av anslagen med 11,9 miljarder och en sänkning med 46,5 miljoner. Den stora summan i betänkandet gäller statsskuldräntor. Vid en omläggning av statsskulder – när man löser lån och tar upp nya lån – uppstår naturligtvis sådana här förändringar.

Regeringen hade inte behövt komma till riksdagen med detta, men ett enigt finansutskott tycker att man bör göra det när det är väsentliga avvikelser. Vi är glada över att man har gjort det. Vi kan också vara väldigt glada över att vi har en så liten statsskuld. Skulle det vara lite längre söderut i Europa skulle vi i dag kanske ha haft betydligt större penningssummor att tala om.

Jag konstaterar att Sverigedemokraterna gör detta till en integrationspolitisk debatt. Men en fråga måste jag bara, fru talman, få lyfta fram. Det gäller anslag här som varierar.

När det gäller Sametinget har man ett stort anslagssparande. Man har minskat ett anslag med 0,5 miljoner kronor – medel som inte kommer att användas. Sverigedemokraterna menar att regeringen i detta fall använder Sametinget som en kassako; så uttrycker man sig. För mig känns det väldigt märkligt och också lite lågt med den typen av diskussion i en allvarlig och ganska viktig fråga.

Att regeringen skulle använda Sametinget som en kassako när det handlar om 0,5 miljoner kronor tror jag inte att någon i Sveriges riksdag riktigt kan skriva under på. Frågan är om ens alla sverigedemokrater gör det.

Jag tänker inte förlänga den här debatten mer utan avslutar med att ännu en gång yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Höständringsbudget
för 2011*

Anf. 128 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Svantesson säger här att vi gör en integrationspolitisk debatt av det här ärendet. Men den som tittat i tilläggsbudgeten vet att, som Svantesson själv säger, de två stora posterna här är statsskuldräntorna och en begäran om 530 miljoner kronor till integrationsinsatser. Så här såg det ut också i våras. Då begärde man 875 miljoner kronor.

Konsekvent missbedöms kostnaderna för invandringsmottagningen. Invandringsmottagningen skenar. Det gör också kostnaderna. Det innebär att det för det utgiftsområde där de här utgifterna finns har skett en ökning med 30 procent under innevarande budgetår. Det menar jag är anmärkningsvärt. När man lägger fram ett budgetförslag har man ett ansvar för att ta fram en så god prognos som möjligt eftersom förslaget gäller en lång tid.

I det här fallet brister regeringen konsekvent. Det är någonting som riksdagen måste reagera på, och det är vad vi i det här fallet har gjort.

Anf. 129 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Ja, en hel del saker förändras under ett år. Till exempel förstärker regeringen bostadstilläggen för pensionärer. Man inser att de pengarna inte räckt. Det gäller även mottagandet av unga.

Frågan är då, Johnny Skalin, om vi om fler kommer till Sveriges gräns någon gång i september ska säga: Nu har vi använt alla våra pengar, så ni kan tyvärr inte söka asyl, inte komma hit, utan ni får åka någon annanstans. Vi måste hålla budgeten.

Är det ett sätt att bedriva en human flyktingpolitik? Är det ett sätt att tillämpa asylrätten? Hur tror Johnny Skalin att detta i verkligheten skulle fungera?

Anf. 130 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Tittar vi lite närmare på förslaget ser vi att det rör vad som kallas för flyktingbarn. I Norge och Danmark till exempel har det visat sig att mer än hälften av dem som kommit dit och som kallat sig för barn faktiskt inte är barn. Också av den anledningen kan det vara en god idé att skärpa kraven avseende människor som kommer hit.

När det gäller flyktingbarnen är kostnaden närmare 1 miljon kronor per person. Det är ofantligt mycket pengar – pengar som skulle kunna göra betydligt större nytta på plats. Det är den politik vi företräder. Vi vill rikta mer pengar till UNHCR för att hjälpa människor i nöd och för att hjälpa så många som möjligt. Den poängen har regeringen helt och hållet missat.

Vi menar att det är upp till regeringen att återkomma med uppgifter om hur man ämnar förbättra systemet så att vi, som sagt, kan hjälpa de människor som verkligen behöver hjälp och så att vi kan hjälpa så många som möjligt.

Med tanke på att den här utgiftsposten är så stor, att det kostar så mycket pengar per mottagen individ, kan man, menar vi, se över också detta system. Enligt vår mening är det inte rimligt att en person som kommer hit och som söker skydd här ska kosta upp till 1 miljon kronor per år.

Anf. 131 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att vi har olika synpunkter på detta. Jag tror att man kan göra både och. Man kan både göra gott för människor i andra länder och göra gott för människor som kommer hit. Men de ska provas. Alla unga som kommer hit provas. Alla stannar dock inte kvar i Sverige, men den som har rätt att stanna här gör det.

För att detta ska bli säkert och för att det ska fungera ute i kommunerna måste vi se till att kommunerna får vad de behöver. Därför justerar vi i det här anslaget.

Man kan fundera på hur Sverigedemokraterna skulle vilja att det här såg ut under innevarande år. En intressant reflexion, fru talman, är att repliker uppstår nu i samband med höständringsbudgeten, inte tidigare i den stora debatten om 2012 års budget. Men det är en annan sak.

Min lilla fundering är hur vi just nu, i november 2011, ska lösa det här. Ni sverigedemokrater vill effektivisera med 500 miljoner kronor avseende de ungdomar som kommer hit. På vilket sätt ska de då få en säker prövning? Ska de inte ha tak över huvudet? Ska de inte ha mat? Hur tänker Sverigedemokraterna lösa det faktum att många faktiskt söker skydd i Sverige? Det gör man också därför att Sverige är ett öppet och generöst land. Det ser jag, till skillnad från Johnny Skalin, som någonting positivt.

Hur tänker alltså Sverigedemokraterna under innevarande år – det är det vi nu talar om – lösa frågan om nämnda ungdomar som kommer till Sverige?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 november.)

13 § Kvotshöjning och stadgeändring i Internationella valutafonden

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2011/12:FiU16

Kvotshöjning och stadgeändring i Internationella valutafonden (prop. 2011/12:13).

Anf. 132 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Låt mig börja med att klargöra att Sverigedemokraterna inte principiellt är emot att bilateralt stödja länder i kris. Vi har sedan riksdagsinträdet gett vårt stöd både till Lettland och till Island. Det har vi gjort med utgångspunkt i att nämnda länder har akuta behov av internationellt stöd, men framför allt har de haft en stark koppling till Sverige och svenska skattebetalare i kombination med att samtliga länder även har presenterat trovärdiga program för att komma till rätta med sina problem.

Vår inställning till att stödja andra länder i kris bygger alltså lika mycket på ett solidaritetstänkande och tanken att bidra till en stabilare ekonomisk utveckling som på tanken att värna de svenska skattebetalarnas resurser. Vi bygger dock även vår inställning på att stödja de värden och det ställningstagande det svenska folket står för. Det är med detta

Prot. 2011/12:35
23 november

*Höständringsbudget
för 2011*

*Kvotshöjning och
stadgeändring i
Internationella
valutafonden*

som utgångspunkt vi nu bevitnar den mycket allvarliga ekonomiska utvecklingen i vår omvärld, med de krav på skuldfinansiering det ställer.

Vi ser bland annat att den kortsiktighet som annars kännetecknar marknadsaktörer med det övergripande syftet att på kortast möjliga tid tjäna så mycket pengar som möjligt på ett mycket allvarligt sätt i många viktiga och tongivande länder tillåts spilla över också på politiken. I stället för att i dessa länder agera förnuftigt och ansvarsfullt med de gemensamma resurserna har politikerna således valt att i de flesta fall skjuta de strukturella problemen framför sig, med förhoppningen att någon annan ska betala kostnaden.

För somliga länder handlar det om att skicka räkningen till de kommande generationerna, det vill säga barnen och barnbarnen. I andra fall handlar det rent av om att skicka räkningen till andra länders skattebetalare och deras barn och barnbarn. I vilken mån det förstnämnda utifrån det aktuella läget kommer att utgöra den slutgiltiga lösningen för de i dag mest utsatta länderna är i allra högsta grad osäkert.

Osäkerheten består framför allt i att stora och tongivande länder har farligt stora statsskulder. Detta i kombination med att flera länder har allvarliga handelsunderskott, höga arbetslöshetstal, strukturella konkurrensproblem, problem med den inhemska fastighetsmarknaden och stora budgetunderskott genererar dessutom en påtaglig risk för att ett eller flera av dessa länder går i konkurs. Alternativet, som är planerat att ske för Grekland, är att delar av skulderna skrivs ned.

Oavsett vilket innebär dock båda alternativen att räkningen exporteras till långivarna – däribland Sverige, i och med vårt deltagande i europeiska ESN via bankers eller svenska fonders investeringar i utländska statspapper och inte minst genom vårt deltagande i IMF. Det blir med andra ord därmed upp till svenska skattebetalare att betala för att andra länder agerar oaktsamt.

Det är emellertid inte min uppfattning att vi i Sverige under dylika förutsättningar har en unison skyldighet att betala andra länders skulder. Däremot är det min uppfattning att det om någon ändå anser att så borde göras i så fall är riksdagens skyldighet att först fråga det svenska folket om lov. Sett ur detta perspektiv gjordes detta redan 2003, när det svenska folket tillfrågades om det ville vara med i det politiska projektet EMU och om det ville byta ut den svenska valutan mot euron. Det svenska folket svarade tydligt på denna fråga: I vårt land ska makten utgå från våra egna resurser, och stabiliseringspolitiken ska utgå från folket.

Att i detta läge nu ändå föreslå att det svenska deltagandet i IMF nära nog ska fördubblas, primärt för att rädda eller understödja EMU-projektets totala misslyckande, kan rimligen inte ses som något annat än ett direkt förakt gentemot det folk vi här i riksdagen faktiskt företräder. Låt mig därför påminna om att Sverige inte är med i EMU och att Sverige därigenom inte heller bär något ansvar för dess misslyckande.

Därför ska vi heller inte utan att först tillfråga folket understödja en europeisk ordning där ansvaret exporteras och skulderna socialiseras och betalas av de skötsamma länderna. Låt oss i stället stanna upp, tänka till och konstatera att ett avskaffande av den självständiga penningpolitiken och valutapolitiken i Europas länder närmast är att jämföra med att montera bort ratten på bilen. Det funkar alldeles utmärkt tills vägen börjar svänga.

I klartext kan vi alltså fastställa att EMU-projektet redan från början aldrig var tänkt att fungera i sin nuvarande stöpningsform. EU-mekanismerna var alltså redan från början införförstådda med konsekvensen av att montera bort det viktigaste styrinstrumentet. Detta erkänner till och med EU-kommissionärer, och självaste icke-demokratiskt valde ordföranden José Manuel Barroso sade självklart och relativt nyligen att den som tror att en kris knäcker EU och EMU inte har förstått själva dynamiken i unionen. Därefter tillade han att de problem EMU har skapat löses genom ytterligare nedmontering av de nationella parlamentens självbestämmande.

Jag vill därför hävda att alla som nu förespråkar en förstärkning av IMF i syfte att hålla EU under armarna inget annat gör än att gå Bryssels maktpampars ärenden med en accelererande nedmontering av det självbestämmande så många har kämpat för att införa. Man gör det dessutom genom att förstärka Sveriges åtagande för subventionerade lån till mottagarländer som marknaden inte ens med rejäla riskpremier vill låna ut till. Priset och den uppenbara risken för att insatt kapital inte återbetalas får den svenska skattebetalaren stå för. Det är varken ärligt eller ansvarsfullt, det är inte upplyftande och det är framför allt inte vackert gjort.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

Anf. 133 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Under lång tid har vi sett hur ökade inkomstskillnader, spekulation, avregleringar, privatiseringar och en tilltro till att marknaden fungerar bäst utan politisk inblandning har varit den politiska ledstjärnan. Det har också varit IMF:s ledstjärna. Därtill kan vi lägga att IMF har bidragit till att fattiga länders små jordbruk har lagts ned och därmed också starkt bidragit till att vi har fler hungriga än någonsin. Såvitt jag vet har IMF heller aldrig ställt något krav på en klimat- eller miljöomställning.

IMF har dock nyligen börjat förändra sitt arbetssätt. Man har till exempel nyss släppt en rapport som visar på att just de ökade inkomstskillnaderna har bidragit till krisen, eftersom människor med väldigt höga inkomster använder en del av sin inkomstökning till spekulation. Det handlar också om att människor med medelinkomst inte alls har haft någon inkomstutveckling i en del länder, som till exempel USA där medianinkomsten för män har legat stilla i 40 år. I Tyskland har reallönerna och medianlönerna legat stilla sedan 1995.

Detta får till konsekvens att människor med låga eller medelhöga inkomster måste skuldsätta sig för att hänga med i utvecklingen. IMF har också nyligen ställt krav på höjda inflationsmål i västvärlden, vilket gör att man inser att de låga inflationsmålen blir ett hinder när man vill gasa på i en konjunkturedgång och även att de ökar på arbetslösheten. Man har också minskat sina konditionella krav.

Men det är egentligen väldigt svårt för någon, även i denna kammare, att veta vad IMF faktiskt driver för politisk linje. Man kan inte säga att det är en institution som består av öppenhet. Vi vet egentligen inte ens själva vad våra egna företrädare i IMF företräder för linje.

Jag vill också vara tydlig med att jag tycker att man visst kan ställa krav om man ger ut ett lån från IMF:s sida. Frågan är om man ska ställa

tydliga politiska krav som man gör i dag. Men det kan också vara så att en del av de politiska kraven kommer från EU. Eftersom allting sker i slutna rum i låneförhandlingarna är det ingen som vet vem som driver vad. Men om vi tittar på hur det ser ut i de lån som har blivit beviljade kan vi se att när det gäller Irland har man ställt krav på privatisering av hälso- och sjukvården och av apoteksmarknaden. När det gäller Grekland har man ställt krav på att de inte får ha kollektivavtal, att de ska privatisera hamnar, flygplatser och så vidare. Det här är något som går igen i lånevillkor efter lånevillkor.

Eftersom vi är ett parti som egentligen tycker att vi borde låna ut pengar till andra länder som behöver det känns det hårt, tycker jag, att avslå den här propositionen. Men jag menar att om man ska låna ut pengar som långivare, som Sverige då kommer att vara i det här fallet, måste man veta vilka krav som ställs på dem som ska ta emot lånen.

Jag vill inte vara med på att kräva att man inte får använda kollektivavtal i andra länder eller kräva att man ska privatisera sina hamnar, flygplatser, hälso- och sjukvården eller apoteken. Jag tycker att det är helt rimligt att vi som ska stå för lånen till andra länder också ska veta vilka krav som ställs. Så länge som vi inte får reda på det och så länge som regeringen inte heller tänker redovisa det är jag inte villig att ställa mig bakom en så kraftig ökning av pengarna till IMF. Därför yrkar vi avslag på den här propositionen.

Jag har under många år i den här kammaren försökt att få en öppenhet i IMF och har haft debatt på debatt där jag har försökt ställa krav på att regeringen ska redovisa sina olika ställningstaganden i kammaren. Under de fem åren tror jag att det har kommit en skrivelse från regeringen, fast det finns ett beslut om att det ska vara en årlig skrivelse. Det gör att det är väldigt svårt att ta ställning till sådana här förslag.

Jag beklagar, men vi yrkar avslag på propositionen. Jag hoppas verkligen att vi ska få en öppenhet. Det här handlar ju om väldigt många miljarder som vi ska låna ut till andra länder. Jag hade gärna gjort det, men jag vill veta vilka krav som ställs på andra länder i så fall, och jag vill vara med och påverka dem. Jag tycker att det är rimligt att vi som företräder svenska folket och som ska låna ut de här pengarna också får möjlighet att göra det.

Jag avskyr mörker och hemlighetsmakeri på det här sättet och tycker inte att det är rimligt. Och jag förstår varför folk går ut på gatorna i alla de här länderna och demonstrerar. Allting sker ovanför deras huvuden, och det tycker inte jag att vi ska bidra till. Därför, fru talman, yrkar jag avslag på propositionen och bifall till vår reservation.

Anf. 134 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! I dag har det hanterats många miljarder i den här kammaren. Det här ärendet handlar om Internationella valutafonden som skapades för att upprätthålla ekonomisk stabilitet i världen. IMF ska övervaka finans- och valutamarknaderna samt ge krediter till medlemsländer som befinner sig i kris.

Det är viktigt att IMF får de resurser som krävs för att de ska kunna utföra sitt arbete. Sverige måste vara goda världsmedborgare och hjälpa till så att det finansiella blodomloppet fungerar. Vi är ett litet land men

en mycket öppen ekonomi. Skulle inte betalningsströmmarna fungera vore vi mycket utsatta.

IMF spelar en avgörande roll i den internationella krishanteringen. Därför är det nödvändigt att IMF har de resurser som krävs för att hantera de störningar och kriser som uppkommer i den globala ekonomin och i det internationella betalningssystemet. Sedan den ekonomiska och finansiella krisen bröt ut 2008 har IMF tillhandahållit betalningsbalansstöd i betydande omfattning samt beviljat krisförebyggande likviditetsstöd. Det har även gjorts 14 översyner sedan Sverige gick med i IMF 1951.

Fru talman! I dag behandlar vi en utökning av den svenska kapitalinsatsen med motsvarande 20,7 miljarder till högst 45,2 miljarder, inklusive tidigare gjorda åtaganden. Höjningen är resultatet av en allmän översyn av IMF:s resurser som totalt sett innebär en fördubbling av medlemsländernas insatskapital. Sveriges andel av medlemsländernas totala kapitalinsatser kommer därmed att minska från 1,01 procent till 0,929 procent.

Förra mandatperioden bemyndigade riksdagen Riksbanken att genom en reservtank, som kallas NAB, utöka resurserna för krishantering. Nu permanentas delar av detta. Det föreslås att riksdagen bemyndigar Riksbanken att av egna medel betala det nödvändiga beloppet till IMF.

I anslutning till den allmänna översynen av resurserna beslutade IMF att även se över stadgan. Det föreslås också att en stadgeändring ska godkännas som innebär att samtliga representanter i IMF:s exekutivstyrelse ska tillsättas genom val. Ändringen innebär att likabehandlingen av medlemsländerna ökar, och det i sin tur bidrar till att öka IMF:s effektivitet och legitimitet.

Utskottet tillstyrker höjningen av Sveriges kvot i IMF. Kvothöjningen innebär också att medlemsländernas kvotandelar i IMF anpassas till medlemsländernas betydelse och styrka i världsekonomin. Detta är viktigt för IMF:s legitimitet och för medlemsländernas förtroende för IMF:s verksamhet.

Det är en pågående debatt om IMF, dess rapporter och dess råd om ekonomiskpolitiska åtgärder. Detta kan man ha många synpunkter på, och det ska vi ha. Men dessa ska Sverige föra fram i det löpande arbetet och inte i frågan om kapital, stadgar och kvoter.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

Anf. 135 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Det är oroliga tider i Europa och världen. Många länder präglas av låg tillväxt, svag konkurrenskraft och offentliga finanser i oordning.

På många håll är behoven akuta, och ropen efter stöd är starkare än någonsin. De här ropen kommer dessutom från ovanliga håll. Tidigare har vi varit vana vid att fattiga länder på andra kontinenter har varit de som mest behövt vår hjälp, medan vi nu ser hur många av våra europeiska grannar sällar sig till kretsen av behövande. I tider som dessa är det inte svårt att se att organisationer som Internationella valutafonden behövs mer än någonsin.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Kvothöjning och
stadgeändring i
Internationella
valutafonden*

Det är flera delar i propositionen som vi välkomnar.

För det första är det just i ljuset av den finansiella krisen som vi ska se behovet av ökade resurser till IMF. Endast med adekvata resurser kan IMF svara mot de behov som faktiskt finns.

För det andra innebär den föreslagna reformeringen av IMF:s stadga att alla platser i IMF:s styrelse tillsätts genom val. Det ökar det demokratiska inflytandet i IMF, och det är en välkommen förändring.

För det tredje är en viktig reform att röststyrkan i IMF:s styrelse omfördelas så att den på ett bättre sätt representerar de faktiska styrkeförhållandena i vår värld. De avancerade europeiska ländernas representation minskar till förmån för tillväxt- och utvecklingsländer.

Till sist vill jag konstatera att jag är glad för att det finns en bred enighet i Sveriges riksdag om att sluta upp bakom de föreslagna ändringarna. Det är viktigt i den här oroliga tiden att vi arbetar brett och gemensamt.

Samtidigt kan jag beklaga att två partier har valt att inte ställa upp på den föreslagna kvot höjningen. Argumenten är olika från de båda hållen men slutsatsen är densamma: Sveriges riksdag ska inte ställa upp på att tillföra mer resurser till IMF.

I Sverigedemokraternas fall säger man att Sverige inte ska bidra därför att Sverige inte har något ansvar för EMU-projektet, som man menar har misslyckats. Jag menar att vi oavsett det bör ställa upp för våra medmänniskor i svåra tider. Det är sällan som Sverige har ansvar för att utvecklingen i olika länder har blivit som den har blivit. Likväl har vi inställningen att vi vill hjälpa länder i kris, och inte minst människor av kött och blod som genomgår svåra prövningar med massiv arbetslöshet, stora löneinsparningar och en allmän sänkning av välfärdsnivån i landet.

Det andra nejdet kommer från Vänsterpartiet. Och jag kan ha förståelse för Vänsterpartiets bild av att IMF på många sätt kan och bör reformeras. Jag till dock betona att IMF redan har slagit in på en väldigt tydlig reformväg, både vad gäller ledning och styrning och vad gäller konditionaliteten i långivningen. Ledningen har till exempel förändrats på så sätt att fler länder har fått mer att säga till om.

2008 och 2010 års reformer har inneburit att hela 9 procentenheter av de totala kvoterna i IMF har flyttats från utvecklade länder till tillväxt- och utvecklingsländer. IMF speglar i dag mycket bättre än tidigare hur vår värld faktiskt ser ut. När 2008 och 2010 års reformer har genomförts kommer de tio största andelsägarna i IMF att vara USA, Japan, Brasilien, Kina, Indien, Ryssland, Frankrike, Tyskland, Italien och Storbritannien. USA:s och medlemsländerna i EU:s sammanlagda röststyrka i IMF kommer att vara under 50 procent. Det säger en del om vilka stora kliv IMF har tagit och på så vis ökat sin legitimitet och trovärdighet.

Men IMF har gjort mer än så. Man har kraftigt sett över villkoren för långivning. Den har med rätta många gånger fått kritik för att ha tagit för lite hänsyn till länders olika förutsättningar. Det här har förändrats stort. IMF har i dag en mycket större flexibilitet med ett minskat antal makro- och strukturvillkor. Man har en mycket större fokusering på att länder ser olika ut och behöver olika typer av lösningar. Man är också mycket mer noga i dag med att skydda sociala kostnader och värna dem som kanske är mest utsatta.

Herr talman! Sammantaget har IMF sedan en tid tillbaka slagit in på en mycket positiv och stark reformväg. Det är en väg som Sverige redan står starkt upp för, men vi ska självfallet fortsätta att uppmuntra den.

Uppdraget för IMF har förändrats stort med anledning av den finansiella krisen. I dag har man ett stort åtagande i vårt närområde i Europa. Europa är också Sveriges största exportmarknad. Om Europa går dåligt smittar det av sig på Sverige. Det ser vi redan i dag med förväntat lägre tillväxtsiffror även för vårt eget land framöver.

Om man på allvar menar sig värna svenska skattebetalare och vill arbeta för att minska arbetslöshet och antalet människor i social utsatthet och stärka svensk ekonomi behöver vi ett starkt och välmående Europa. För att Europa ska ta sig ur krisen behövs faktiskt IMF i det här läget. Därför är det också viktigt att vi med det här beslutet nu ger IMF rätt resurser.

Herr talman! Med anledning av det yrkar jag som sagt bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 136 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Miljöpartiet har ingenting emot att Sveriges bidrag till Internationella valutafonden omfördelas på det sätt som föreslås i det här ärendet. Vi tycker att det är viktigt att det finns institutioner som IMF som har de resurser som krävs för att kunna hjälpa länder i kris och som kan hjälpa till att stabilisera ekonomin. Av den anledningen stöder Miljöpartiet höjningen av Sveriges kapitalinsats i IMF.

Däremot anser vi att det finns stora problem i IMF:s verksamhet som behöver åtgärdas. I det här ärendet tas det några positiva steg där man ökar demokratiseringen och inflytandet från de fattiga länderna, men vi anser ändå att det inte är nog. Jessica Rosencrantz lyfte i sitt anförande upp de steg som har tagit så här långt. Vi välkomnar dem, men vi tycker inte att det finns anledning att slå sig till ro och vara nöjd, utan det finns anledning att fortsätta att arbeta med demokratiseringen.

När IMF beviljar sina lån ställs det fortfarande krav som kan köra över demokratiska beslutsprocesser i låntagarländerna. Samtidigt ser vi hur utvärderingar visar att kraven inte leder till de resultat som man velat få fram, till exempel att minska fattigdomen.

Vi ser också att det finns behov av att bredda det sätt som IMF mäter framgång på. Vi skulle gärna se att man i IMF:s verksamhet tittar på andra välfärdsåtgärder, till exempel det som kallas Human Development Index som tagits fram av FN:s utvecklingsprogram UNDP och där man också tar hänsyn till sociala faktorer. Vi tycker också att man borde ta med mått som tar hänsyn till miljöfaktorer i IMF:s verksamhet. IMF borde också hjälpa till och se till att det också integreras i de nationella nationalräkenskaperna.

Vi tycker att det är ganska uppenbart att IMF måste fortsätta att reformeras mycket mer än vad som skett genom de reformer som hittills har genomförts. Det handlar inte minst om att öka den demokratiska styrningen av IMF och de fattiga ländernas inflytande i IMF. Inflytandet över formerna för hur fonden styrs måste också ökas om Valutafondens legitimitet ska ökas och medlemsländernas förtroende för fonden ska bli stabilt.

Vi anser också att det behövs en utvärdering av vilka krav IMF ställer i samband med kreditgivningen. Jag anser till exempel att man inte ska ställa krav på ekonomiska reformer som går emot ländernas egna ekonomiska prioriteringar, vilket tyvärr fortfarande alltför ofta sker, till exempel genom påtvingad privatisering av offentliga monopolverksamheter som vatten- och energiförsörjning. Det vänder vi oss ganska skarpt emot.

Utöver detta har vi inga andra förslag än majoritetsförslaget, utan vi har ett särskilt yttrande där vi lyfter upp dessa punkter.

Anf. 137 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Jag ska ta upp Vänsterpartiets reservation och säga några ord om Per Bolunds inlägg.

Vänsterpartiets reservation är helt i linje med Vänsterpartiets traditionella politik beträffande internationellt samarbete. Det är alltid samma linje: ja till internationellt samarbete i retoriken och nej i praktiken.

Vänsterpartiet sade på sin tid nej till ett svenskt medlemskap i Nordiska rådet, OECD, Europarådet, Efta, EU, GATT och WTO och sannolikt också till IMF och Världsbanken. I praktiken är Vänsterpartiet ett inåtvänt parti som skyr internationellt samarbete i praktiken när det innebär att Sverige åtar sig någonting.

När Ulla Andersson säger att hon gärna skulle ha lånat ut om det var andra villkor menar jag att det inte är ett trovärdigt uttalande. Vi kan bara titta på det senaste bilaterala lånet från Sverige till Irland. Vänsterpartiet var det parti som tillsammans med Sverigedemokraterna sade nej. Det är helt logiskt att Vänsterpartiet nu också säger nej till en förstärkning av IMF:s kapital.

Därmed ska jag gå över till Per Bolund. Per Bolund har den inställning som har kommit upp många gånger att IMF och andra ska använda sig av bredare mått med sociala inslag och sådant. Jag menar nog att man gör det i praktiken, men om man skriver in det öppnar man samtidigt för att IMF involverar sig självt och ser sig självt som en legitim påtryckare eller kravställare på det sociala området.

Om man säger att IMF är finanspolitik och penningpolitik och ingenting mer har man också lättare, om man vill det, som enskilt land som ska ha med IMF att göra att freda sig från att de också lägger synpunkter på andra områden som man kanske vill hålla för sig själv. Det kravet är lite tveeggat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 november.)

14 § Liechtensteins associering till Schengenregelverket

Föredrogs

justitiekommitténs betänkande 2011/12:JuU3

Liechtensteins associering till Schengenregelverket (prop. 2010/11:159).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 24 november.)

Föredrogs
justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU4

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG (KOM(2011)225).

Anf. 138 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Vi ska i dag debattera kommissionens utvärderingsrapport om datalagringsdirektivet. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har varit motståndare till datalagringsdirektivet från allra första början. Vi har en gemensam reservation i betänkandet som nu ska debatteras, och jag vill inleda med att yrka bifall till den reservationen, reservation 1.

Datalagringsdirektivet är och har alltid varit kontroversiellt. Förslag till direktiv lades fram direkt efter bombdåden i Madrid 2004 och mötte redan då hårt motstånd. Det är ett av de mest långtgående exemplen på integritetskränkande terrorbekämpningslagar som drivits igenom i EU och i nationell lagstiftning sedan den 11 september.

Datalagringsdirektivet öppnar för en masslagring av våra kommunikationer och innebär enligt vår uppfattning ett oacceptabelt ingrepp i den personliga integriteten som inte på något vis står i proportion till nyttan av direktivet. Samtliga medlemsstater, förutom Sverige, har beslutat att införliva direktivet. Författningsdomstolarna i Rumänien, Tyskland och Tjeckien har dock ogiltigförklarat direktivet genom de nationella lagarna. En utvärdering av hur direktivet införlivats och hur det fungerat har därför gjorts.

I Sverige är datalagringsdirektivet alltså inte genomfört. På initiativ av Miljöpartiet och Vänsterpartiet, och mot bakgrund av de allvarliga begränsningar i medborgarnas fri- och rättigheter som förslaget innebar, röstades en minoritetsbordläggning igenom i kammaren i våras som bordlade frågan i ett år.

Vi tog initiativ till en minoritetsbordläggning av flera skäl:

För det första är det viktigt att under året få i gång en rejäl debatt om vilken enorm påverkan det här direktivet kommer att innebära på våra medborgerliga rättigheter och på meddelarfrihet och yttrandefrihet. När buggningslagen och FRA-lagen 2005 på samma sätt sköts upp ett år kom debatten i gång på ett sätt som inte hade varit möjligt utan en minoritetsbordläggning.

För det andra vill vi att regeringen ska agera för att omförhandla eller riva upp direktivet i EU under året. Sverige bör ta strid för grundläggande rättigheter. Regeringen har inte tagit några som helst initiativ för att förändra direktivet, utan endast låtit införandet av det dra ut på tiden. Nu är det möjligt att faktiskt agera för ett upprivande eller ett omförhandlande, och vi tycker att det är dags för det.

För det tredje ville vi invänta den utvärderingsrapport som nu har kommit och som vi i dag debatterar, eftersom den sannolikt skulle föreslå förändringar av direktivet.

Mycket talar för att massregistrering av medborgarnas vardagsliv är ett ineffektivt sätt att arbeta på för rättsväsendet, även om man bortser från integritetsproblemen. Kostnaderna för att bygga upp registersyste-

*Lagring av trafik-
uppgifter för
brottsbekämpande
ändamål –
Kommissionens
utvärderingsrapport
om direktiv
2006/24/EG*

men är mycket höga, och det kan ifrågasättas om kostnaderna motsvaras av att polisen kan lösa eller förebygga fler brott.

Datalagringsdirektivet leder enligt vår mening till klart negativa konsekvenser för utvecklingen inom sektorn för elektroniska kommunikationer. Direktivet går därmed stick i stäv med intentionerna i den digitala agenda för Europa som kommissionen lanserade under förra året med målsättningen att bättre utnyttja fördelarna med en digital inre marknad för hushåll och företag.

Enligt en utvärdering som kommissionen har låtit genomföra finns det inte några kvantitativa data som stöder påståendet att datalagringsdirektivet skulle vara ett effektivt sätt att bekämpa brott. Flera av remissinstanserna hävdar att det varken lett till att brottsligheten sjunkit eller till att fler brott klaras upp. Vi välkomnar att kommissionen nu avser att se över det befintliga direktivet, och vi menar att kommissionen då också måste ompröva behovet av det. Sveriges regering bör vara starkt pådrivande för att detta ska ske.

Som framgår av kommissionens utvärderingsrapport finns det även flera andra medlemsstater där direktivet inte har införlivats på grund av att författningsdomstolarna i de länderna har stoppat förslagen. Vi tycker att det är angeläget att kommissionen lyssnar till den allvarliga kritik som framförts.

Vi ser med oro på kommissionens avsikt att sträva mot en ökad harmonisering och därmed bundenhet på detaljnivå för medlemsstaterna när det till exempel gäller lagring och användning av uppgifter. Det finns en risk att detta tvingar Sverige att lagra uppgifter längre än vad direktivet medger i dag. Jag vill rikta en stark uppmaning till regeringen att verka för att så inte ska ske.

Jag ser en risk i att debatten i dag fokuserar på att det är lika bra att sitta still i båten för annars kommer situationen att förvärras ytterligare. Regeringen verkar tyvärr redan ha gett upp i kampen mot EU:s tvångsmässiga producering av övervakningslagstiftning. I stället för att debattera principen om det verkligen är rimligt att lagra och lämna ut en stor mängd information om Sveriges medborgare diskuterar vi hur lagringen ska ske och under hur lång tid.

Vi måste tala klarspråk om vad som händer med ett samhälle där alla ständigt kan övervakas av regimen och där rätten till privatliv urholkas. För varje lagförslag som innebär mer övervakning inskränker vi de medborgerliga rättigheter som är själva grunden för en fungerande demokrati. Det kan inte accepteras. Just därför vill jag rikta en stark uppmaning till regeringen att i denna fråga ta en rejäl diskussion i EU och försöka få till stånd en debatt om vad den existerande utvecklingen faktiskt leder till.

Anf. 139 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Debatten handlar om kommissionens utvärderingsrapport om datalagringsdirektivet, och jag ska hålla mig ganska kort. Vi hade en debatt om den här frågan tidigare i år, och vår ståndpunkt har inte direkt ändrats. Vi är positivt inställda till datalagringsdirektivet. Det har visat sig att de brottsbekämpande myndigheterna har ett stort behov av att få tillgång till dessa uppgifter. Men liksom i debatten i våras anser vi att uppgifterna ska lagras i Sverige, vilket vi framförde i vår reservation vid det tillfället.

Vi har en reservation i detta betänkande som går ut på samma sak. I reservationen har vi gett uttryck för vår åsikt, och jag vill därför yrka bifall till reservationen.

Anf. 140 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har hela tiden varit motståndare till massregistrering av människor. EU:s förslag om datalagringsdirektiv är en del av det övervakningssamhälle som vi inte vill ha. Teknikens utveckling ger statsmakterna enorma möjligheter att övervaka och registrera människor, men bara för att de möjligheterna finns ska man självklart inte använda sig av dem. När det handlar om sådant som personlig integritet måste man vara oerhört försiktig. Därför har vi i Vänsterpartiet alltid hävdad att datalagringsdirektivet går alldeles för långt, är oproportionerligt och kränker människors integritet. Det är upprörande att vår borgerliga regering velat gå längre än det som EU har krävt att vi ska göra och lagt fram ett förslag som alltså går längre.

Man kan säga att datalagring, det vill säga masslagring av personliga data, är den selektiva spaningens raka motsats. I stället för att statsmakten, polisen, lägger resurser på att verkligen jaga de grovsta brottslingarna ska alla människors datatrafik lagras och läggas in i register. De grova brottslingarna kan ganska enkelt kringgå datalagringen. Det kan man göra exempelvis genom att använda kontantkort och trådlösa nätverk. Det är egentligen omöjligt att spåra vem som kommunicerat med vem. Därför är datalagringsdirektivet redan överspelat som ett instrument för att bekämpa grov brottslighet.

Det som vi diskuterar i afton, EU-kommissionens utvärdering av implementeringen av datalagringsdirektivet, visar på de extremt stora problem som direktivet medför, nämligen att det dels strider mot flera länders grundlagar och rättsuppfattning, dels bevisar att det inte har varit någon hjälp i kampen mot den grova brottsligheten. Därför tycker Vänsterpartiet och Miljöpartiet att den svenska regeringen ska använda utvärderingen som en möjlighet att inte behöva införa datalagringsdirektivet.

Jag tycker att det var bra att vi i riksdagen lyckades få igenom en vilandeförklaring så att vi inte tvingades genomföra datalagringen. Nu har vi chansen att med stöd av den utvärdering som EU-kommissionen gjort visa att masslagring av datatrafik inte är vägen framåt. Jag hade önskat att de andra partierna i denna församling kunnat stödja Vänsterpartiet och Miljöpartiet i den kampen. Hade vi varit enade skulle det självfallet ha varit mycket lättare att driva dessa krav gentemot EU.

Härmed vill jag yrka bifall till den gemensamma reservationen från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

I detta anförande instämde Maria Ferm (MP).

Anf. 141 ELIN LUNDGREN (S):

Herr talman! I dag debatterar vi EU-kommissionens utvärdering av datalagringsdirektivet. Vi socialdemokrater har hela tiden velat införa detta direktiv och har varit pådrivande ända från början. Vi tyckte att det förslag som låg i våras när vi debatterade införandet var relativt bra och tycker att det är olyckligt att vi i dag står utan ett datalagringsdirektiv i

Prot. 2011/12:35
23 november

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG

Sverige. Det är olyckligt eftersom vi vet att trafikdata har en avgörande betydelse i många utredningar gällande grov brottslighet.

Det kan kanske vara värt att påminna om att de brott där trafikdata kan begäras ut är sådana där minst två års fängelse skulle vara aktuellt vid en fällande dom. Vi pratar om allvarlig brottslighet, till exempel mord och människorov.

I dag sparar inte alla telekomföretag datatrafik. Hos dem som gör det är det inte alls säkert att det finns några rutiner för hur man ska lämna ut uppgifterna till polisen, till exempel på obekvämt arbetstid. Då försenas polisens utredning. En utredning gällande denna typ av brott behöver komma snabbt framåt. Eftersom trafikdata ofta ger ovärderliga pusselbitar underlättas utredningsarbetet om det alltid kan byggas på rutin och inte på kontakter.

I den här frågan vägs naturligtvis insamlingen av trafikdata och dess effektivitet när det gäller att lösa allvarliga brott mot integritetsfrågan. Det gäller integriteten för de skötsamma medborgarna och för offren för den grova kriminaliteten, någonting som också betonas i vårt utlåtande.

Polisen behöver ha tillgång till trafikdatauppgifter för att kunna hålla jämna steg när den grova brottsligheten breder ut sig. Jag har inte sett de bevis som Vänsterpartiet säger sig ha sett på att det inte skulle göra någon skillnad.

I dag finns det alltså inga garantier för att polisen ska kunna ha tillgång till dessa uppgifter, då telekombolagen själva bestämmer hur de vill göra med sin lagring.

De partier som har talat före mig har alla gemensamt att de inte vill införa ett datalagringsdirektiv. De som kommer att tala efter mig talade i mars om att de ansåg sig tvungna på grund av EU. Socialdemokraterna är det enda parti som står upp för att lagring av trafikdata krävs för att möta den grövre kriminaliteten. Det är olyckligt att allianspartierna förhållade frågan och inte genomförde direktivet under förra mandatperioden. Den passiva inställning som regeringen har haft kommer att kosta svenska skattebetalare miljontals kronor. Det är alltså inte bara polisen som riskerar att få sämre effektivitet och brottsoffren som drabbas av bristande verktyg från polisens sida. Vi får också betala ett vite.

Jag har gjort en överslagsräkning av vad detta kommer att kosta oss. Sedan den 4 februari förra året, alltså 2010, har det kostat oss 10 000 euro om dagen. Från den dag då domen kommer ökar bötesbeloppet till 41 000 euro om dagen. Nu vet vi inte när domen kommer, vilket gör att det är helt omöjligt att räkna fram slutsumman. Men om man räknar fram till i dag har det gått ungefär 650 dagar. Om vi avrundar 1 euro till värdet 10 kronor blir det 100 000 kronor om dagen. Om jag har räknat rätt, vilket jag förutsätter, har det fram till i dag kostat oss 65 miljoner kronor. Det kommer alltså inte att stanna där. I och med vilandeförklaringen, som drevs fram av V, SD och MP, kan heller ingenting göras förrän i mars 2012. Pengarna tickar hela tiden. Dessa pengar hade vi i stället kunnat använda till förebyggande arbete för att förhindra att människor hamnar i kriminalitet. Nu går de till ingenting, vilket känns oerhört slarvigt hanterat av regeringen.

Nu när vi har fått utvärderingen i handen kan vi konstatera att den inte innehåller så mycket annat än frågeställningar. I våras, när vi och MP pratade om det här, ville de att vi skulle avvakta just denna utvärde-

ring för att vi inte skulle behöva göra några korrigeringar om det var så att vi skulle införa det här från den 1 juli. Nu ser vi att vi inte hade fått några sådana korrigeringar. Denna utvärdering hade inte spelat någon roll över huvud taget.

Jag är kund hos två stora välkända telefoniföretag. Jag har ställt frågan till dem båda om vilka av mina uppgifter som de sparar och hur länge. Jag har gått den väg som jag som kund förväntas gå och kontaktat deras kundtjänster.

Vid den första kontakten förstod inte tjejen jag pratade med över huvud taget vad jag frågade om, trots att jag verkligen var tydlig med att det hade att göra med datalagringsdirektivet och trafikdatalagringsuppgifter och att det var därför jag frågade. Jag fick förklara flera gånger. Till slut, efter att hon velat hänvisa mig till polisen därför att hon inte kunde hjälpa mig med detta, fick jag i alla fall veta att de sparat alla mina uppgifter från det att jag blev kund. Hos detta telefonbolag har jag varit kund sedan 1997. Det betyder i så fall att de har sparat mina uppgifter i 14 år.

För nästa företag förklarade jag, vis av erfarenhet, mycket noga precis vad det var jag ville veta. Jag fick därefter vänta väldigt länge medan den här tjejen kontaktade deras säkerhetsavdelning. Sedan fick jag beskedet att de sparar en hel del uppgifter. Men hon tänkte inte berätta för mig vilka de var, eftersom det enbart kommuniceras med polisen. Som kund kunde jag alltså inte få någon som helst information om hur de sparar min kommunikation. Inget av företagen kunde på något sätt delge mig någon typ av policy eller liknande.

Av detta drar jag två slutsatser. Den första är att detta inte är en fråga som dessa kundtjänster brottas särskilt ofta med, eftersom de inte ens förstår frågan. Det betyder för mig också att svensken inte verkar särskilt bekymrad över trafikdatalagring. I dag har vi inte någon aning om hur det ser ut. Den andra är att om jag som kund ändå ställer frågan verkar det helt omöjligt att få fram de uppgifterna. Jag vill betona igen att detta är två av våra största telekomföretag.

Ett införande av ett datalagringsdirektiv skulle betyda att jag som kund åtminstone skulle veta hur länge mina uppgifter sparas. Det skulle vara ett steg framåt i integritetsdiskussionen.

När det handlar om kommissionens utvärderingsrapport om direktivet, som vi främst är här för att debattera, bollar det upp en del frågeställningar, men inga konkreta ändringsförslag. Frågeställningarna handlar om harmoniseringar kring syftet och lagringstider. Där har justitieutskottet sagt att det ska vara tydligt för vilka ändamål uppgifter får lagras och användas och att en ytterligare harmonisering inte är önskvärd. Skulle kommissionen ändå föreslå ändringar av ändamålen vill vi inte se en utvidgning.

Vi betonar också vikten av datasäkerhet och möjligheten för de länder som så önskar att ha en högre datasäkerhet än minimireglerna. Vi tycker även att direktivets regler om lagringstid, i dag mellan sex månader och två år, är bra. De ger ett utrymme för medlemsländerna att själva bestämma sin lagringstid.

Herr talman! Det är det som justitieutskottet främst trycker på i svaret till kommissionen, och det ställer vi socialdemokrater oss bakom.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Lagring av trafik-
uppgifter för
brottsbekämpande
ändamål –
Kommissionens
utvärderingsrapport
om direktiv
2006/24/EG*

Anf. 142 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Elin Lundgren och Socialdemokraterna är ärliga i denna debatt. Ni säger klart och tydligt att ni har stått upp för datalagringsdirektivet och masslagring av personlig data hela tiden. Det finns många andra partier i den här församlingen som har sagt en sak vid ett tillfälle och sedan gör en annan sak då man röstar om det.

Med anledning av det som du anförde skulle jag vilja ha ett svar på vad du anser att priset för integritet egentligen är. Du hade räknat ut att böterna kan landa på 65 miljoner kronor. Det kanske kan vara på det viset. Men samtidigt handlar detta om grundläggande mänskliga rättigheter. Ska inte vi politiker ta strid för dem? Jag tycker det. Det får kosta en del ifall det kostar.

Jag undrar också vad Socialdemokraterna anser om hur man ska lösa problemet med att de grova brottslingarna självklart använder sig av kontantkort. De kommer att klara sig ändå. Dem når man inte med datalagringsdirektivet. Det är helt föråldrat. Vad anser Elin Lundgren att man ska göra? Ska man utvidga datalagringsdirektivet, så att man löser det problemet? Nej, det vill väl inte Socialdemokraterna, som jag har förstått det hela.

Anf. 143 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Vad skönt att Jens Holm säger att vi har varit ärliga hela tiden. Det är något vi eftersträvar att vara, så det är skönt att han tar tillfället att påpeka det.

Jens Holm talar om priset för integritet. Då vill jag betona att de 65 miljoner jag nämnde och som även han refererar till alltså är fram till i dag. Det tickar några tusenlappar medan vi står här, så vi vet fortfarande inte vad slutnotan är.

Det jag inte hör Jens Holm tala om när det gäller integritet är brotts-offren. I debatten sade Jens Holm att det finns bevis för att det här inte spelar någon roll. Jag har inte sett de uppgifterna när det handlar om att lösa allvarliga brott. När jag har mina kontakter med polisen säger de precis tvärtom: Detta är ett väldigt viktigt redskap för dem när det gäller att lösa allvarliga brott i Sverige.

Det väljer jag att tro på. Jag sätter inte priset för att kunna lösa allvarliga brott i relation till det vite vi får betala till EU-kommissionen.

Jens Holm talar även om grundläggande mänskliga rättigheter. En sådan grundläggande mänsklig rättighet är naturligtvis att det ska finnas redskap för polisen att arbeta med när man har blivit utsatt för allvarliga brott. Vi ser att det här är ett sådant redskap.

Jens Holm ställer en följdfråga angående att grova brottslingar går runt. Vi har dock aldrig sagt att det här är det enda sättet för polisen att lösa brott på. Men de säger att det är viktigt. Jag tror också att det är viktigt, så att ge dem möjlighet att använda lagrade trafikdata tycker vi är absolut nödvändigt.

Anf. 144 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Ska man verkligen ha ett datalagringssystem som fungerar tror jag att man måste göra precis det som kommissionen föreslår. Det ena är att man måste öka harmoniseringen och se till att det blir likadant i

alla medlemsländer. Man måste också bygga upp en ganska stor kontrollapparat kring det här direktivet för att se till att det fungerar och att den personliga integriteten inte kränks. Det har kommissionen också föreslagit, precis som man har föreslagit en ökad harmonisering.

Då börjar jag tycka, nu när vi pratar om kronor och tusenlappar som tickar i väg, att det här håller på att bli väldigt stort och väldigt dyrt. Nu har vi snart det övervakningssamhälle som vi hela tiden har varnat för. Varför inte i stället se till att polisen får använda de selektiva metoder som de redan i dag har möjlighet att använda, till exempel telefonavlyssning? När de begär tillstånd att få telefonavlyssna får de ett godkännande i 99 procent av fallen. Där har vi ett konkret exempel på hur polisen kan arbeta.

Författningsdomstolen i Tyskland har slagit fast att människor upplevde sig övervakade efter det att datalagringsdirektivet hade införts i Tyskland. Därför har de hävt datalagringsdirektivet. Så har också varit fallet i Rumänien och även i Tjeckien efter ett beslut av deras författningsdomstol.

Jag tycker inte att man ska ta lätt på de här sakerna. Det må vara så att Socialdemokraterna och Elin Lundgren tycker att man lättvindigt kan vifta bort att människor hamnar i register, men vi i Vänsterpartiet kommer aldrig att tycka att detta är några enkla frågor, och det är just därför vi är motståndare till det.

Anf. 145 ELIN LUNDGREN (S) replik:

Herr talman! Vi har inte heller sagt att detta är lätta frågor – absolut inte. Jens Holm försöker lägga ord i min mun.

Han gör också en sluttande-planet-diskussion av det hela och pratar om övervakningssamhälle och masslagring. Men vi talar just nu om datalagringsdirektivet. Där finns det väldigt strikt uppställt vad man kan göra, och det är också det vi tar ställning till här.

Att polisen får använda selektiva avlyssningsmetoder eller liknande är inget som vi har motsatt oss, och jag sade också i mitt förra inlägg att det även finns alternativa saker att jobba med.

Parlamenten i de länder som Jens Holm precis räknade upp har varit för ett datalagringsdirektiv. Men deras författningsdomstolar har sagt emot. Detta får man hålla isär. Man kan inte säga att man i Tyskland har sagt nej till det här, för parlamentet har sagt ja. De har ett annat system än vi har, och det är viktigt att komma ihåg att det är så det ser ut.

I mitt anförande talade jag en del om mina kontakter med kundtjänsten i den här frågan. Jag förutsätter att Jens Holm har en mobiltelefon. Nu har han inte någon möjlighet att svara, men det är ändå intressant att han inte har nämnt om han vet hur hans uppgifter sparas i dag eller inte och om han har tagit reda på detta.

Jag tycker inte att det verkar finnas någon större oro för det här i Sverige. Jag vill hävda att möjligheten att kunna få tillgång till dessa uppgifter för att lösa grova brott är viktig, och det är något som vi slår vakt om. Det är detta det handlar om – ingen sluttande-planet-diskussion om vad som är nästa steg och så vidare.

Prot. 2011/12:35
23 november

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG

Anf. 146 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Kolleger! Det är ganska lätt att äntra talarstolen efter att ha lyssnat på en skicklig debattör som Elin Lundgren som jag tycker på ett mycket bra sätt för fram orsaker men också komplexiteten i detta ärende om teledatalagring.

Jag delar dock inte hennes angrepp på regeringen och den påstådda saktfärdigheten. Det är komplicerat. Det går inte att ta lätt på integritetsfrågorna. De kräver största varsamhet, och den varsamheten visar allianspartierna i regeringen och här i kammaren. Därför har det tagit tid, och vi ska väl inte föregripa några resultat på så sätt att vi ska räkna in att vi med nödvändighet får dessa böter från domstolen. Vi får se var det landar.

Jag tycker också att man ska förstärka frågan om bakgrund, för det är inte så att vi formar politik här i kammaren eller i Europaparlamentet tillsammans med andra demokratiska stater i EU i ett tomrum. Vartefter den tekniska utvecklingen når nya landvinningar är det klart att det skapas nya instrument och verktyg för mycket grovt kriminella personer att förstöra livet för andra och faktiskt ytterst kränka deras integritet. Det kan gälla barnporr, människohandel, narkotikahandel eller vapenhandel – en mängd av den brottslighet som trots allt är gränsöverskridande och som använder sig av mycket avancerad teknik, till exempel mobiltelefoner.

Precis som många andra frågor vi diskuterar fanns inte den här frågan förut, för det fanns inga mobiltelefoner. Men när väl dessa har börjat användas är det klart att vi måste hitta en avvägning. Till Vänsterpartiet och Miljöpartiet framför allt vill jag säga att integritet ju inte är någon ytterkantsposition man kan inta. Den som värnar integriteten balanserar mellan effektivitet och andra skyddsvärda intressen. Där gäller den personliga integriteten – staten ska inte kunna övervaka Jens Holm eller Johan Pehrson om vi inte är misstänkta för något brott.

Däremot har vi sagt att staten självklart kan ålägga oss olika sätt att spara olika uppgifter. Det är vi skyldiga att göra. Jens Holm är skyldig att spara sin deklaration under ganska lång tid för att man i efterhand ska kunna titta på vartenda kvitto han har gjort avdrag för. Är det en stor kränkning av Jens Holms integritet? Vi som arbetar för att man ska kunna bekämpa ekonomisk brottslighet tycker naturligtvis att det är rimligt att man har de här reglerna för bokföring och skyldighet för individer att spara uppgifter.

Jag tycker att Elin Lundgrens genomgång av hur även telefonbolagen sparar dessa trafikdata i dag av olika skäl är intressant. Det sker inte minst av kommersiella skäl, skulle jag gissa, för att kunna skapa nya produkter och analysera våra konsumtionsmönster. Det är lite av spekulation men kanske inte helt otänkbart. Vilka har tillgång till detta? Det sitter någon marknadsdirektör och kollar på alla samtal jag har ringt. Det kan man faktiskt tycka är integritetskränkande.

Men att ge polisen tillgång till uppgifter för att bekämpa mycket grova brott, uppgifter som alltså kan minska integritetskränkningar, är rimligen en balansfråga. Jag tycker att man ska ha med sig detta. Integritet är inte någon ytterkantsposition utan en fråga om balans mellan olika intressen.

Vi har gjort en utvärdering i utskottet som har ett brett stöd. Vi tycker att EU-kommissionens egen utvärdering därmed har vissa förtjänster. I alla fall ser jag det så. Det ser olika ut i de europeiska länderna, och jag kan tycka att vissa länder har implementerat detta på ett bristfälligt sätt som jag inte tycker är önskvärt.

Jag konstaterar dock att vi i Sverige har gått en annan väg och gjort det på ett mycket bättre sätt. Jag tycker också att vi har haft en bra diskussion med regeringen, och vi har haft EU-kommissionen på besök i utskottet för att hantera detta. Det har vi gjort bra.

Det betänkande som vi har här förtjänar ett brett stöd, där vi går igenom varför lagringstiderna kanske ska ha ett visst spann och att det kanske inte behöver regleras exakt hur det ska se ut. Däremot är vi tydliga med att vi ser förtjänster med att det är så kort som möjligt, av just integritets- och balansskäl.

Vi i Sverige har varit tydliga med hur det ska se ut. Vi kan se hur det varit med kritik i andra länder när de har implementerat. Det ska vara tydligt. Det ska vara minimiregler och hög standard för dataskydd, och det återges på ett väldigt bra sätt i betänkandet.

Det är därför lätt att företräda majoriteten och yrka bifall till utskottets förslag i utlåtandet och avslag på reservationerna.

Anf. 147 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag vill säga till Johan Pehrson och Folkpartiet att det nog är många som tyckt att vi har haft stor hjälp av Folkpartiet och liberalerna i frågor som rör personlig integritet. Jag kommer ihåg när satt i EU-parlamentet. Då var den liberala partigruppen ALDE, som Folkpartiet tillhör, en av de främsta kritikerna mot masslagring av personlig data.

Det tycker jag var jättebra. Vi kunde arbeta på bred front från vänster till rätt långt ut till höger mot den här typen av verksamhet. Men nu är det någonting som har hänt. Nu tycker helt plötsligt Folkpartiet här i Sverige att masslagring av persondata tydligen är helt okej. Eller vad tycker man egentligen?

Jag vet att den svenska regeringen svarade EU-kommissionen för några veckor sedan angående de viten som väntar på oss. Man sade någonting så här: De gällande svenska reglerna om teleövervakning för att tillgodose polisens behov av att bekämpa grov brottlighet räcker gott och väl. Det är precis vad jag tycker.

Vi har redan lagstiftning och bestämmelser för att bekämpa grov brottlighet. Som jag sade tidigare till Elin Lundgren från Socialdemokraterna tror jag att om datadirektivet verkligen ska fungera måste man dels bygga upp en gigantisk kontrollapparat så att den personliga integriteten inte kränks, dels ha en harmonisering över hela EU så att det ser likadant ut överallt. Är det verkligen någonting som Folkpartiet vill ha?

Anf. 148 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Om vi börjar i slutet har vi som gillar Europa och tror på Europas framtid inte tanken att allt måste se exakt likadant ut. Jag förstår att det är en åsikt som är rätt fast hos en vänsterpartist att allt måste vara lika för att det ska vara rättvist eller fungerande.

Vi tror att det kan se olika ut också mellan Sverige och Finland när det gäller att implementera olika lagstiftningar. Vi är inte främmande för

detta. Därför ser vi inte att det måste vara en exakt likriktning. Jag ska inte ta till några överord. Men Vänsterpartiet brukar gärna präglas av att allt ska vara lika, för då är det bäst och mest rättvist. Jag kan utveckla det i någon annan debatt.

Visst är det så som står i regeringens svar. Det tekniskskiftet har ännu inte inträffat. Dessa uppgifter används väldigt mycket i dag. På samma sätt som Jens Holm är förvånad för att Folkpartiet skulle vara emot att bekämpa mycket grov brottslighet effektivt är jag lika förvånad över att Jens Holm tycker att vi ska vrida ett sådant verktyg ur händerna på svensk polis.

Det är brottsoffer som blir lidande. Det är ganska många utsatta människor som har fått sitt liv åter när man har kommit till rätta med den brottslighet som vi här talar om. Det handlar om fundamentala uppgifter om kontakt mellan mobiltelefoner. Det är ingenting om innehållet. Tjattet om masslagring blir jättekonstigt.

Det innebär på något sätt att du försöker att få lyssnare eller andra som tar del av den här diskussionen att tro att man ska avlyssna människor. Om du misstänks för ett mycket grovt brott, Jens Holm, kommer polisen under vissa förutsättningar att kunna ta ut telefondatauppgifter om var du har befunnit dig under en viss tid, eller var jag har befunnit mig under en viss tid.

Detta kan leda till att brott klaras upp och integritet räddas. Vi tycker att det är en rimlig avvägning. Vi ser en vinst med att man har detta. Det råkar vara så att i Europa är brottsligheten tyvärr gränslös.

Anf. 149 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Om jag vore liberal och lyssnade på debatten skulle jag kanske söka mig ett annat parti. Det är ganska upprörande att höra Johan Pehrson trivialisera människors djupt befogade oro över att bli placerade i register. Det är vad datalagringsdirektivet handlar om. Det är en masslagring av kommunikationen.

Självklart kan man anföra att den som har rent mjöl i påsen inte behöver oroa sig. Men vi vet av erfarenhet att det inte alltid fungerar så. En kommunikation med fel person kan leda till att man blir indragen i ett sammanhang som man absolut inte vill involveras i.

Den svenska regeringen säger att gällande regler fungerar alldeles utmärkt för att bekämpa grov brottslighet. Vi vet att de grova brottslingarna använder sätt för att kringgå datalagringen. Vad är det då för vits med detta?

Det gäller i synnerhet i ljuset av vad som behövs för att det verkligen ska fungera. Kommissionen har gjort en utvärdering som visar på att det inte fungerar. Det krävs mer harmonisering. Man behöver bygga upp en stor kontrollapparat. Man behöver lägga mer offentliga pengar för att det över huvud taget ska fungera. Är det verkligen någonting att sträva efter?

Jag hade önskat att Vänsterpartiet och Folkpartiet tillsammans kunnat driva på mot EU för att vi skulle slippa att införa detta. Jag tror att det finns ganska goda möjligheter. Nu när det finns rättsprocesser och direktivet har hävts i tre EU-länder har vi en helt unik möjlighet.

I stället gör sig Johan Pehrson till Bryssels främste vän här i Sverige och säger att det ska implementeras oavsett vad det får för konsekvenser för den personliga integriteten. Det tycker jag inte är liberalt.

Anf. 150 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Man blir nästan rörd till tårar när Jens Holm ska tolka liberalismen år 2011. Det rör ett liberalt hjärta.

Jens Holm har intagit en ytterlighetsposition. Det gäller allting som myndigheter i Sverige under demokratisk kontroll och insyn kan få tillgång till och som kan vara känsligt. Om vem som helst kan kolla, ägna sig åt telefonavlyssning eller ta ut teledata, som i det här fallet, är det klart att det skulle vara integritetskränkande. Men det sker en rättslig prövning.

Jag vill bara understryka att om det är så att Jens Holm väldigt ofta ser att det cirkulerar telefondatauppgifter på Internet om vilka som har talat med vilka och under vilka förutsättningar vore det högst allvarligt. Men så är inte fallet.

Jens Holm vill vrida de förutsättningar som finns ur polisens händer för framtiden. Vi ska inte hänga upp oss på att lagstiftning hittills inte har behövts på samma sätt. Varje samtal har med stort intresse lagrats hos operatörerna för bokföringsändamål och för att kunna kräva in Jens Holms och mina skulder till telebolaget om vi skulle tjafsa med det.

Vi går alltmot mot platta samtalsavgifter. Bolagen säger att de själva egentligen inte vill lagra detta. Vi tycker då att det är rimligt att det ändå finns. Vi vet att det är ett verktyg.

Vi liberaler säger att under strikt kontroll, minimalistisk tillämpning och stark inramning är det acceptabelt. Det finns ett annat värde att skydda. Det är integriteten för människor som får illa.

Det är inte så att alla ringer och ”chitchattar” om nästa vänsterpartimöte eller folktoppartimöte på mobiltelefon. Människor använder dessa verktyg för att begå mycket grova brott. Den verkligheten vill inte Jens Holm se. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

Anf. 151 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! I kväll och i dag debatterar vi kommissionens utvärderingsrapport om datalagringsdirektivet. För inte så länge sedan, bara för någon månad sedan, debatterade vi i den här kammaren regeringens proposition om genomförande av samma direktiv. För oss är det bekant att vi då hade en minoritet som valde att vilandeförklara frågan i minst ett år.

Det är viktigt att betona att datalagringsdirektivet handlar om att vi i lag ska reglera lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning. Datalagringsdirektivet, vad vi än må tycka om det, är ett för Sverige och alla andra medlemmar i EU bindande direktiv från 2006.

År 2006, det vill säga innan alliansregeringen tillträdde, enades medlemsstaternas regeringar i EU om att det behövs regler som ser till att trafikuppgifter lagras under en viss tid för att vara tillgängliga vid brottsutredningar. Sverige, med dåvarande justitieministern, socialdemokraten Thomas Bodström, var drivande i processen med att ta fram datalagringsdirektivet.

Jag säger detta eftersom det inte är någon hemlighet att de dåvarande moderata riksdagsledamöterna och ledamöterna i justitieutskottet var tveksamma, till och med negativa, när datalagringsdirektivet processades fram, och man röstade emot förslaget. På goda grunder, kan vi tycka, eftersom direktivet faktiskt ställer svåra frågor om balansen mellan in-

Prot. 2011/12:35
23 november

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG

tegritet och brottsbekämpning på sin spets – med skyddet för den personliga integriteten på den ena sidan och de brottsbekämpande myndigheternas behov av goda förutsättningar att agera mot den grova brottsligheten på den andra sidan.

I dag anser vi moderater att det finns ett behov av att lagra uppgifter, att de rättsvårdande myndigheterna kan ta del av uppgifterna i vissa fall och efter vissa särskilda förutsättningar som vi har satt upp i lag i kampen mot den grova brottsligheten.

Låt mig därför säga något om den proposition om genomförande av datalagringsdirektivet som regeringen lade fram till riksdagen. I balansen mellan integritet och effektivitet i brottsbekämpningen ansåg vi då – och vi anser nu också – att förslaget var väl avvägt. Bland annat föreslog regeringen att Sverige skulle ha den minimala lagringstiden om sex månader. Direktivet ger möjlighet till en lagringstid mellan sex månader och två år. Vi moderater, och vi i Alliansen, anser därför att lagringstiderna i direktivet – spannet mellan sex månader och två år – inte ska förändras. Vi anser att det är viktigt att varje medlemsland självt på nationell nivå ska bestämma den lagringstid som det finner är nödvändigt inom detta spann. Vi kan därför med viss oro se vad en fullständigt harmoniserad lagringstid skulle innebära för Sverige. Det skulle innebära en risk att Sverige tvingas lagra uppgifter längre än vad vi önskar och finner nationellt nödvändigt.

För att ta del av den nödvändiga lagrade informationen för att utreda, avslöja och åtala brott är det viktigt att polisen kan ta del av informationen för att kartlägga hur ett brott har planerats, hur misstänkta personer har agerat under och efter det att brottet har begåtts. I dag, precis som Elin Lundgren mycket bra redogjorde för, får tele- och internetoperatörer lagra trafikuppgifter som de har behov av för att exempelvis kunna fakturera eller för marknadsföring. De rättsvårdande myndigheterna kan ta del av de uppgifterna för att utreda allvarlig brottslighet i dag.

Skillnaden mellan den rådande ordningen, eller den så kallade oordningen som Elin redogjorde för, där det inte finns någon policy eller tidsperspektiv för när uppgifterna ska rensas, och den ordning med svensk lagstiftning för genomförande av direktivet som regeringen lade på riksdagens bord för inte så länge sedan, är att lagringen görs obligatorisk under sex månader. Därefter ska uppgifterna förstöras. Sedan införs strängare krav på säkerheten omkring uppgifterna hos operatörerna. De uppgifter som ska lagras är de uppgifter som svarar på frågorna: Vem kommunicerade med vem? När skedde det? Var befann de sig? Vilken typ av kommunikation använde de?

Uppgifterna rör alltså inte innehållet i kommunikationen, det vill säga det är inte fråga om att lagra innehållet i sms man skickar, det man säger i telefonsamtal eller skriver i mejl. Det ska inte heller vara chatt, nedladdning av filer eller surfning. Det är alltså inte fråga om masslagring av innehållet i våra kommunikationer.

Vänsterpartiet säger att vi går längre än vad som föreskrivs i direktivet. Låt mig ge ett konkret exempel, herr talman. Jag tycker att det är på sin plats.

För några år sedan fanns ett ärende där en åttaårig flicka blev bortrövad. Hon utsattes för sexuella övergrepp. Polisen letade efter den person som hade rövat bort flickan. Tack vare de uppgifter som flickan kunde ge

till polisen kunde man lokalisera mannen. Hon uppgav nämligen att han hade haft två missade samtal. De två missade samtalen i det området gjorde att man kunde lokalisera just den individen.

Det är viktigt att säga detta. Det handlar om en upprättelse av denna kränkta flickas integritet. En integritet står mot en annan. Vi behöver effektiva verktyg för att bekämpa den grova brottsligheten. Jag tycker att det är påkallat att ha datalagring när vi pratar om upprättelse för den åttaåriga flickan och att hitta hennes förövare.

Vi har gjort denna avvägning, och det gjorde regeringen i det lagförslag som lades fram på riksdagens bord. Sverige är som medlemsstat i EU skyldigt att införa direktivet. Det tog lång tid för regeringen att lägga fram förslaget på riksdagens bord. Det var för att vi ville ha en väl avvägd balans mellan integriteten och effektiviteten i brottsbekämpningen, en proportionalitetsprincip.

Med tanke på den kritik som kommer från Socialdemokraterna är det befogat att förslaget har dröjt. Vi vet att flera medlemsländer har implementerat direktivet och att vi borde ha gjort det. Men fördröjningen har varit befogad i den avvägning som har gjorts av balansen. När alliansregeringen tillträdde var inte den främsta frågan utredd, nämligen när de brottsbekämpande myndigheterna ska få tillgång till de uppgifter som finns lagrade. Det handlar om lagrade uppgifter från människor som faktiskt inte är misstänkta för något brott. Då måste det regleras när de rättsvårdande myndigheterna ska och får gå in och hämta uppgifterna.

Herr talman! Kommissionens utvärdering, som justitieutskottet har på sitt bord nu, innehåller inte några konkreta förslag. Regeringen säger att man avser att återkomma med sin ståndpunkt om och när kommissionen presenterar konkreta förslag. Jag hoppas att vi i denna riksdag kan besluta om ett datalagringsdirektiv när frågan återkommer till riksdagens bord.

Med anledning av detta vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Carl-Oskar Bohlin (M).

Anf. 152 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Så var det åter dags att debattera datalagringsdirektivet. Det är en fråga som vi har haft uppe i riksdagen vid många tillfällen. Det är faktiskt åtta år sedan vi började diskutera frågan. Senast vi diskuterade frågan var det vinter, i mars tidigare i år. Det handlade då om Sverige skulle implementera direktivet eller inte. Som vi har hört slutade det den gången med att frågan bordlades i ett år. Om några månader kommer debatten upp igen.

I dag är det inte en debatt om Sverige ska implementera direktivet eller inte, även om det har låtit så tidigare i debatten. Nu handlar det om den utvärderingsrapport som Europeiska kommissionen har gjort och som kommer att ligga till grund för en översyn av datalagringsdirektivet. Givetvis är det viktigt för oss i riksdagen och justitieutskottet att vara med tidigt i den process som kommer att ske med datalagringsdirektivet. Jag ska dock poängtera att den utvärderingsrapport som ligger framför oss, som kommissionen har gjort, inte innehåller några konkreta förslag.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Lagring av trafik-
uppgifter för
brottsbekämpande
ändamål –
Kommissionens
utvärderingsrapport
om direktiv
2006/24/EG*

På förekommen anledning vill jag först av allt påpeka att Centerpartiet är, och har varit, negativt till hela tanken på ett datalagringsdirektiv.

Det var dåvarande justitieministern, socialdemokraten Thomas Bodström, som för åtta år sedan lade fram förslaget. Centerpartiet sade nej till datalagringsdirektivet då, och vi är fortfarande skeptiska till hela tanken.

Hade vi centerpartister själva fått bestämma hade det inte funnits något datalagringsdirektiv eller så hade det åtminstone varit frivilligt för medlemsstaterna att välja att implementera det eller inte. Denna position, kan jag upplysa Jens Holm och andra om, har hela den europeiska liberala gruppen ställt sig bakom.

Med detta som bakgrund är det bra att kommissionen valt att utvärdera direktivet och planerar för en översyn av nuvarande ramverk. Om översynen skulle resultera i att direktivet görs frivilligt så att medlemsstaterna kan välja att implementera det eller inte skulle allt vara frid och fröjd, men tyvärr har jag ingen större förhoppning om det.

Trenden bland EU:s 27 medlemsländer är nämligen att man snarare har valt en längre lagringstid än Sverige. Vi har föreslagit sex månader, men de flesta andra länder har valt en längre lagringstid. I dag kan man välja från sex månader upp till två år.

Öppnar vi upp direktivet, som kommissionen vill för att harmonisera lagringstiden, är risken stor att Sverige tvingas till en längre lagringstid på minst ett år. Även om jag och Centerpartiet skulle vilja öppna upp direktivet för att möjliggöra en kortare lagringstid skulle det alltså samtidigt innebära en risk för att majoriteten av EU:s medlemsländer väljer en längre lagringstid. Syftet med att öppna upp frågan skulle vara att förkorta lagringstiden, men resultatet skulle kunna bli att vi tvingas ha en längre lagringstid. Därför väljer vi att säga att direktivet inte bör förändras vad gäller lagringstider. På detta sätt motverkar vi åtminstone att vi tvingas till att lagra längre än de sex månader som föreslås i Sverige.

Herr talman! En annan fråga som tas upp i utlåtandet är för vilka ändamål som uppgifterna får lagras och användas. Vi säger från utskottets sida att vi inte vill ha någon ytterligare harmonisering av detta heller. Olika länder har olika behov och önskemål, och det bör finnas ett rimligt mått av frihet för medlemsländerna att själva besluta om ändamålen.

Det bör däremot inte finnas någon frihet för medlemsländerna när det gäller uppgiftsskydd och datasäkerhet. Här ska det finnas höga minimiregler som inget medlemsland får underskrida. Det ska vara minimiregler så att varje land som vill kan införa hårdare och strängare regler i sina nationella regelverk. Detta är något som konstitutionsutskottet har framfört till oss i justitieutskottet.

Tillgång till uppgifter om vem som har ringt vem från vilken plats och andra tele- och datauppgifter är mycket viktigt i många brottsutredningar. Det handlar såklart om grova brott, för annars får polisen inte tillgång till den här typen av uppgifter. Att säga något annat är att inte hålla sig till sanningen.

Det är så här som polis och åklagare jobbar även i dag, innan datalagringsdirektivet är implementerat. Jag är övertygad om att svenskt rättsväsen även framöver kommer att göra ett bra jobb för att bekämpa grov organiserad brottslighet – detta oavsett om det finns ett datalagringsdirektiv eller inte.

Vi tycker inte att det är rimligt att lagra allas tele- och datauppgifter för att kanske i viss mån förenkla utredningsarbetet av några grova brott. Det handlar om en proportionalitetsbedömning av intrånget i den personliga integriteten å ena sidan och brottsutredningen å andra sidan. Vi menar att proportionaliteten inte klaras av, och det är därför Centerpartiet inte tycker att det borde finnas ett datalagringsdirektiv. Nu finns det ett sådant, och därför är Sverige skyldigt att implementera det. Den som säger något annat håller sig inte heller till sanningen. Vi har en skyldighet att implementera de direktiv som finns.

Debatten återkommer i vår. Nu, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 153 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag ska referera till en artikel som Johan Linander skrev tillsammans med Lena Ek, som numera är miljöminister. Den publicerades i Göteborgsposten den 14 september i år och hade rubriken "EU måste backa om obligatorisk datalagring". Hade Linander och Ek frågat mig om jag ville vara med och underteckna artikeln hade jag sagt ja på direkten. Den innehåller precis det som vi kritiker av datalagringsdirektivet hela tiden har sagt.

Att det är "trångsynt och enkelspårigt" av kommissionen att dra Sverige inför EU-domstolen stämmer.

Att den gällande lagstiftningen om teleövervakning ger polisen de möjligheter den behöver för att bekämpa grov brottslighet är helt korrekt.

Att det är helt oproportionerligt med massregistrering av 500 miljoner EU-medborgares internet- och telefontrafik är också korrekt.

Att kommissionens utvärdering av datalagringsdirektivet konstaterar att direktivet varken uppnått sitt syfte eller kan garantera skydd för enskildas personuppgifter är också sant.

Artikeln avslutas med att medlemsländerna ska ha möjlighet att själva bestämma om de ska införa direktivet eller inte. Precis så tycker jag också.

Min fråga till Centerpartiet och Johan Linander är: varför driver ni inte denna politik i praktiken? Varför skriver ni debattartiklar där ni säger en sak, men när ni har chansen att påverka i Sveriges riksdag gör ni något helt annat?

Anf. 154 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Jens Holm läser Centerpartiets debattartiklar. Det borde han göra oftare.

Jag förstår inte frågan. Skulle Centerpartiet inte driva detta? I mitt anförande sade jag precis samma sak som jag skrev i debattartikeln.

Precis på samma sätt som det krävs samarbete mellan de 27 länderna inom EU krävs det samarbete när man ingår i en regering och styr landet som Centerpartiet gör. Men Vänsterpartiet har ju ingen erfarenhet av att samarbeta i en regering. Man får helt enkelt komma överens, och Centerpartiet har inte fått igenom sin inställning till datalagringsdirektivet. Däremot har vi fått igenom bra saker vad gäller dataskydd, lagringstid och annat. Men hade Centerpartiet självt fått välja hade det inte funnits ett datalagringsdirektiv eller så hade EU beslutat att det åtminstone skulle ha varit valfritt för medlemsländerna att genomföra det.

Prot. 2011/12:35
23 november

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG

Anf. 155 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Du svarar uppgivet, Johan Linander, och ni har ju varit tvungna att vika er för de andra partierna i regeringen.

Så sent som för två månader sedan drev ni dessa krav, sade att EU skulle lägga ned sin stämning av Sverige och krävde att medlemsländerna själva skulle få bestämma om de ska implementera datalagringsdirektivet eller inte. Detta borde väl märkas i kammaren och i justitieutskottet, och man borde höra talas om interna strider inom regeringen. Men jag har inte hört att Centerpartiet har lagt fram ett enda konkret förslag för att vi ska slippa datalagringsdirektivet.

Johan Linander får gärna berätta för mig vad Centerpartiet konkret har gjort för att vi ska slippa datalagringsdirektivet.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet tar emot er med öppna armar. Vi vill gärna samarbeta med er för integriteten. Men att göra som ni gör och skriva debattartiklar där ni säger en sak och sedan göra något helt annat är inte riktigt sjyst.

Anf. 156 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att Jens Holm har svårt att förstå hur ett parti kan driva en fråga och samtidigt samarbeta med andra. Sverige kanske ska glädjas åt att det inte blev en rödgrön seger i valet förra året. Eftersom ni så tydligt säger att ni inte tänker kompromissa om någonting vet vi hur det hade gått med ett sådant regeringssamarbete. Vi har tidigare lyssnat på Socialdemokraternas anförande – det parti som Vänsterpartiet ville sitta i regering med – där man hyllar datalagringsdirektivet. Det hade kunnat vara intressant att se hur ett sådant samarbete fungerade, men vi är glada för Sveriges skull att det inte blev så.

Jens Holm frågade om jag är uppgiven. Jens Holm sade också att han skulle vilja se att vi drev frågan här i kammaren. Om du hade lyssnat på mitt anförande hade du hört vad jag sade om Centerpartiets position i den här frågan. Jag står här i kammaren och framför det offentligt eftersom det är vår linje. Vi driver den internt. Jens Holm vill höra om strider i Rosenbad. Vi tänker inte bjuda på något tal om strider i Rosenbad. Vi sköter det mycket snyggare än att strida. Vi samtalar. Det är en mycket bättre lösning.

Vi driver frågan inom EU. Lena Ek är visserligen inte kvar i parlamentet utan har kommit till regeringen som miljöminister, men vår nya ledamot driver givetvis samma frågor. Vi har fått hela den europeiska liberala partigruppen att inta ställningen att datalagringsdirektivet borde vara frivilligt för alla. Har man hela Alde bakom sig är det ganska starkt. Vi är en betydligt större partigrupp än den som Vänsterpartiet tillhör i Europaparlamentet.

Anf. 157 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Förra gången vi debatterade det här ärendet var i våras. Det var en lång debatt. En åhörare mejlade till mig efteråt och skrev: Det var en debatt där alla verkade debattera olika saker.

Jag hoppas att dagens debatt har haft lite bättre fokus. Vi debatterar i dag justitieutskottets särskilda utlåtande över kommissionens utvärderingsrapport. Det är bra att kommissionen nu har gjort en utvärdering av direktivet om lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål,

datalagringsdirektivet. I datalagringsdirektivet fick kommissionen i uppdrag att göra en utvärdering av datalagringsdirektivets inverkan på ekonomiska aktörer och konsumenter i syfte att avgöra om det är nödvändigt att ändra direktivets bestämmelser. Utvärderingen blev försenad, men kommissionen lämnade i april i våras sin utvärderingsrapport och har aviserat att förslag till revidering av direktivet kommer att presenteras under våren 2012.

För Kristdemokraterna har det handlat om hur lång lagringstiden ska få vara samt tydlighet i vad som ska få sparas. För oss kristdemokrater är det viktigt att det är tydligt var gränsen går mellan integritetsskydd och brottsbekämpning. Avlyssning och övervakning får aldrig användas slentrianmässigt. Det ska nog övervägas och prövas i varje enskilt fall.

I debatten i våras var jag tydlig med att vi inte visste om det skulle komma att ske förändringar på EU-nivå. Då utvärderingen är försenad har inte arbetet kunnat färdigställas helt. Kommissionen har ansett sig sakna viktig information från medlemsländerna om hur direktivet har införts och vilket resultat det har gett. Eftersom det reviderade direktivet kommer att presenteras först i vår och ännu mer tid kommer att förflyta innan det är färdigförhandlat i ministerrådet och Europaparlamentet och har trätt i kraft finns det möjlighet att jobba på förändringar i liggande förslag. Det är dock osäkert vilket innehåll ett reviderat direktiv skulle få.

Åsikterna hos medlemsstaterna går kraftigt isär. Vissa anser att det nuvarande direktivet innehåller för få uppgifter och för korta lagringstider, andra har motsatt uppfattning. Det gör att vi inte vet om det blir en bättre produkt om direktivet arbetas om. Det ska vi vara tydliga med.

Vi ska ta varje möjlighet att stärka skyddet för den personliga integriteten. Med tanke på vad andra länder har framfört finns det en risk att en omförhandling av direktivet skulle öppna för förändringar som innebär försämringar, till exempel längre minimitider för lagring eller en utvidgning av ändamålen.

Majoriteten i utskottet anser inte att direktivets regler om en lagringstid på mellan sex månader och två år bör förändras. Det är enligt utskottet angeläget att medlemsstaterna får besluta självständigt inom ett tydligt tidsspann. Vi är därför tydliga med att en fullständig harmonisering av lagringstiden inte är önskvärd.

Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande till justitieutskottet tagit upp minimireglerna. Detta fokus håller justitieutskottet med om. Minimireglerna för uppgiftsskydd och datasäkerhet ska vara högt ställda och inte hindra enskilda medlemsstater att ha högre krav i sina nationella regelverk. Det ska också vara tydligt för vilka ändamål uppgifterna får lagras och användas. Det kan inte nog understrykas.

Genom uppgifter från till exempel mobiltelefoner kan polisen bland annat kartlägga hur brott planeras och hur misstänkta personer agerat under och efter ett genomfört brott. Några uppgifter som avslöjar innehållet i en kommunikation som till exempel vad som sagts under ett samtal får inte lagras. Exempel på uppgifter som har lagrats via datalagringsdirektivet är uppgifter om självmordssprängningen i centrala Stockholm i december för snart ett år sedan. Man kan redan nu konstatera att historiska trafikuppgifter har varit mycket viktiga för att kartlägga aktivitet före, under och efter gärningen. I en rättegång om helikopterrånet som skedde i september 2009 använde åklagaren i sin sakframställning histo-

Prot. 2011/12:35
23 november

Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG

riska trafikuppgifter för att visa gärningsmännens aktivitet före, under och efter rånet.

Det är några fall som visar att det går att använda detta. Vi får inte glömma att vi inte är immuna mot grova brott.

Herr talman! Jag hoppas att debatten i dag har haft ett tydligare fokus för åhörarna. För oss kristdemokrater är det viktigt att värna den personliga integriteten, men vårt fokus har legat på att behålla en relativt kort lagringstid. Efter avvägning får nyttan av hur man kan använda informationen i brottsprevention och utredning av brott vägas mot den kränkning av den personliga integriteten som det medför.

Jag hoppas att det framgent kan göras en utvärdering av hur effektivt datalagringsdirektivet har varit för att bekämpa och utreda brott. Det ska finnas en möjlighet att få veta om uppgifter om en själv hämtats för en brottsutredning, och man ska se över skadeståndsmöjligheter.

Av utvärderingen framgår att direktivet har tillämpats under för kort tid för att man ska kunna dra helt klara slutsatser. Eftersom underlaget inte är tillräckligt för att man ska kunna dra avgörande slutsatser kommer man att återkomma om hur det har påverkat näringslivet. Man kommer att ha samråd med brottsbekämpande myndigheter, rättsväsendet, näringslivet och medborgargrupper för att undersöka allmänhetens uppfattning och se hur det påverkar beteenden och vanor. Det tycker vi är bra.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets utlåtande.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 november.)

16 § Ett EU-system för att spåra finansiering av terrorism

Föredrogs
justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU6
Ett EU-system för att spåra finansiering av terrorism (KOM(2011)429).

Anf. 158 KERSTIN HAGLÖ (S):

Herr talman! Denna debatt handlar om justitieutskottets utlåtande över europeiska kommissionens meddelande angående ett system för att spåra finansiering av terrorism.

Det är viktigt att säga att meddelandet är utformat som ett diskussionsunderlag. Det innehåller inget slutligt förslag. Kommissionen vill med meddelandet få i gång en diskussion. Frågan om att spåra finansiering av terrorism är politiskt viktig och komplicerad både juridiskt och tekniskt.

Bakgrunden är kortfattat följande:

I syfte att bekämpa terrorism och finansiering av terrorism införde USA år 2001 ett system för att samla in och analysera meddelanden om finansiella transaktioner från det företag, förkortat Swift, som dominerade marknaden. Efter att företaget Swift flyttat delar av sin verksamhet från USA till Europa kunde USA, i avsaknad av ett avtal om informationsutbyte mellan EU och USA, inte få tillgång till dessa data. Först i juli 2010 ingick EU och USA ett avtal om att föra över information om bank-

transaktioner till USA med syfte att bekämpa terrorism, inklusive finansiering av terrorism.

Samtidigt som detta avtal ingicks beslutade Europarådet att ge kommissionen i uppdrag att inom ett år komma tillbaka med ett förslag på hur ett motsvarande system inom EU skulle kunna vara utformat. Syftet med detta var tudelat. Dels hade USA:s system, förkortat TFTP, visat sig vara ett effektivt system för bekämpning av terrorism, dels ville rådet undvika att stora mängder data, bulkdata, rörande oskyldiga EU-medborgare skickades till tredjeland. Detta avtal mellan EU och USA har varit och kommer att bli föremål för ytterligare utvärdering. Kommissionen har också under våren 2011 hållit flera expertmöten där man diskuterat alternativa lösningar och hur ett framtida EU-system, med förkortningen TFTS, skulle kunna vara uppbyggt.

Liksom vi nu här i riksdagen ges möjlighet att debattera det nu aktuella meddelandet från kommissionen kommer också Europaparlamentet och rådet att debattera frågan innan ett slutligt förslag presenteras, vilket förväntas ske tidigast under början av 2012.

I likhet med utskottets majoritet välkomnar vi socialdemokrater kommissionens initiativ till en diskussion om huruvida det på EU-nivå bör införas ett system för att spåra finansiering av terrorism och hur det i sådant fall lämpligen ska utformas.

Eftersom ett system för att spåra just transaktioner och finansiering av terrorism innebär masslagring och massöverföring av data finns frågor av dataskydds-, rättsäkerhets- och integritetskaraktär.

Vid ett införande av ett sådant system anser vi att det måste vara en väl avvägd balans mellan behovet av ett sådant system för att kunna bekämpa terrorism på ett effektivt sätt och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt då den personliga integriteten.

Precis som konstitutionsutskottet skrev i sitt yttrande vill vi också betona att varje möjlighet att förstärka skyddet för den personliga integriteten måste tas till vara. Man måste också noga överväga om de åtgärder som kan komma att föreslås är nödvändiga och proportionerliga. Det ska bli intressant att följa det fortsatta arbetet och ta del av ett eventuellt slutligt förslag från kommissionen.

Herr talman! I dag debatterar vi hur EU med ett system ska kunna spåra finansiering av terrorism. Men vi kan aldrig någonsin blunda för verkligheten. Terrorismen har visat sitt ansikte i många skepnader runt om i världen och här i Sverige. Det vet alla vi som sitter här. Men vi får heller aldrig blunda för grogrunden för terrorism. Det är först då som vi kan göra allt för att förebygga, upptäcka och bekämpa den. En framgångsrik kamp mot terrorismen förutsätter demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna, jämställdhet, ekonomisk och social utveckling, rättvis fördelning och förstärkt internationellt samarbete.

Herr talman! Som jag sagt i mitt anförande står vi socialdemokrater i stort sett bakom utskottets utlåtande vad gäller detta EU-system för att spåra finansiering av terrorism. Men vi har en reservation därför att det i kommissionens meddelande uppges att proportionalitetshänsynen pekar mot att ett motsvarande europeiskt system skulle få samma begränsade räckvidd som i det amerikanska programmet, det vill säga att användningen av uppgifterna strikt skulle begränsas till att bekämpa terrorism och finansiering av terrorism.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Ett EU-system för att
spåra finansiering av
terrorism*

Vi socialdemokrater kan inte blunda för den verklighet som finns att också organiserad ekonomisk brottslighet är en internationell samarbetsangelägenhet och i allra högsta grad en fråga för EU. Det är otvivelaktigt så att tillgång till uppgifter om finansiella betalningsmeddelanden vore ett värdefullt verktyg också i kampen mot andra former av allvarlig brottslighet, exempelvis narkotikabrottslighet och trafficking. Vi vet också att organiserad ekonomisk brottslighet ofta har en koppling till terrorism. Därför anser vi att kommissionen bör överväga om EU-systemet TFTS ska utvidgas till att användas också i kampen mot organiserad ekonomisk brottslighet. Detta har vi framfört vid överläggningar med regeringens representant i utskottet och i EU-nämnden. Tyvärr har regeringen inte tyckt att förslaget har varit intressant och så viktigt att Sverige ska föra fram denna åsikt i den fortsatta diskussionen och arbetet, och det lär väl inte riksdagen heller besluta.

Men vi socialdemokrater tar kampen mot den organiserade ekonomiska brottsligheten här i Sverige på största allvar, och vi är väl medvetna om att pengarna inte alltid stannar vid Sveriges gräns utan fortsätter ut till exempelvis EU-länderna. Svarta pengar blir vita, och vita pengar blir svarta. Därför är det viktigt att vi får ett samarbete även i dessa frågor, och vi skulle kunna hitta ett gemensamt system. Den medvetenheten och insikten om att det står till så här tror jag att också den moderatledda regeringen har. Jag tror också att de borgerliga ledamöterna i utskottet har det.

När det gäller en inbjudan till diskussion från kommissionen är det fullt möjligt att utskottet i utlåtandet gör sin röst hörd och framför synpunkter om vad den fortsatta diskussionen och kommissionens arbete bör handla om.

Det är bara att beklaga att de borgerliga ledamöterna i utskottet inte ville ha med den socialdemokratiska ståndpunkten i utskottets majoritetstext i utlåtandet.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 159 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Jag vill inleda denna debatt om ett EU-system för att övervaka banköverföringar med att yrka bifall till reservation 2 från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

I syfte att bekämpa terrorism och finansiering av terrorism initierade USA 2001 i hemlighet ett system för att samla in och analysera banktransaktioner. Det företag som man har ingått detta avtal med heter Swift, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication. Systemet kallades TFTP, och nu vill EU inrätta något liknande.

Systemet för att samla in dessa banktransaktioner inrättades 2001, och för fem år sedan uppdagades det för allmänheten att USA hade insyn i Swift. Oskyldiga människors penningtransaktioner har övervakats, och USA har haft tillgång till denna breda information. Förhandlingarna kring Swiftavtal och Swiftserverns flytt till Europa har sedan präglats av ytterligare hemlighetsmakeri, vilket Miljöpartiet de gröna har kritiserat i Europaparlamentet.

Efter att företaget Swift flyttat delar av sin verksamhet från USA till Europa kunde USA inte, med tanke på att man inte hade ett informationsutbytesavtal med EU, få tillgång till dessa data, och därför har vi

denna diskussion. I juli 2010 ingick EU och USA ett avtal, TFTP-avtalet, om att föra över information om banktransaktionsdata till USA.

En utvärdering av det så kallade TFTP-avtalet mellan EU och USA presenterades i mars 2011. Denna utvärdering visade på stora säkerhetsbrister och på att Europol brustit som kontrollinstans.

Vi är starkt kritiska till att EU nu avser att bygga upp ett eget system för information om banktransaktionsdata, kallat EU-TFTS. Vi är skeptiska till att ett sådant system kan garantera EU-medborgares rättssäkerhet, och vi anser att utlämnande av denna typ av information bara ska få ske efter beslut i domstol vid konkret misstanke mot en specifik individ. Att analysera finansiella betalningsmeddelanden från alla EU-medborgare anser vi vara både oproportionerligt och i konflikt med EU:s dataskyddslagar. Vi menar att beslut om fler övervakningssystem är fel väg att gå.

Regeringen delar kommissionens uppfattning att det amerikanska TFTP har varit ett effektivt och viktigt instrument i kampen mot terrorism. Utskottsmajoriteten delar också regeringens uppfattning att det amerikanska programmet har varit ett effektivt och viktigt instrument i kampen mot terrorism. Mot bakgrund av detta ställer jag mig frågande till på vilket sätt det har varit ett effektivt och viktigt instrument och även varför ett sådant ställningstagande är nödvändigt i detta inledande skede av dessa diskussioner.

I konstitutionsutskottets yttrande angående frågan konstateras: ”Med tanke på de konsekvenser ett lagstiftningsförslag kan komma att få för grundläggande rättigheter är det viktigt att noga överväga om de åtgärder som kan komma att föreslås är nödvändiga och proportionerliga.” Konstitutionsutskottets avvaktande hållning är betydligt mer rimlig än utskottsmajoritetens. Det hade varit mycket bättre att analysera den utvärdering som genomförts samt avvakta kommande utvärdering av TFTP-systemet innan man påstår att det är ett effektivt instrument som man ställer sig välkomnande till.

Dessutom finns problematiken att alla transaktioner inte går genom Swift. Det system EU vill bygga upp riskerar därför att inte bara bli väldigt dyrt utan kanske också tandlöst, och personer kan sköta sina banktransaktioner genom ett annat företag än Swift i stället.

Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till vår reservation och avslag på utskottets förslag.

Anf. 160 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Terrorism har alltid funnits men har kommit oss i Sverige allt närmare. När bomben smällde i centrala Stockholm i december förra året var vi många som blev chockade över att det hände här.

Vi debatterar i dag ett utlåtande om kommissionens meddelande om ett EU-system för att spåra finansiering av terrorism. Förslaget är långt ifrån klart. Det EU nu vill göra är att höra vad medlemsländerna tycker. Vi i Alliansen välkomnar kommissionens initiativ till en diskussion huruvida det på EU-nivå bör införas ett system för att spåra finansiering av terrorism. Självklart har vi dock synpunkter på om och hur detta ska göras.

Prot. 2011/12:35
23 november

*Ett EU-system för att
spåra finansiering av
terrorism*

Som alltid finns det risker med den här typen av system. Utgångspunkten bör alltså vara en välavvägd balans mellan behovet av ett system för att kunna bekämpa terrorism på ett effektivt sätt och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt den personliga integriteten. Varje möjlighet till att stärka skyddet av den personliga integriteten ska tillvägras i den fortsatta diskussionen om hur ett system ska se ut.

Det aktuella meddelandet innehåller inga slutsatser om förslag till ett system, och vi går därför inte in på hur utan mer på för- och nackdelar. Det är viktigt att som kommissionen gör överväga vad som bör ingå i tillämpningsområdet för systemet.

Terrorism riskerar att sprida hat, rädsla och främlingsfientlighet i vårt samhälle. Målet med terroraktioner är givetvis olika, men gemensamt är att de syftar till att döda, skrämja och påverka vårt öppna samhälle. Om vi människor blir misstänksamma mot andra blir det rädslan som segrar.

Det är av vikt att våra principer för rättstaten ligger fast. Balansen mellan det öppna samhället och det brottsförebyggande arbetet är ett arbete som ständigt måste pågå. I ett öppet och demokratiskt samhälle som Sverige måste alla former av hat, främlingsfientlighet och fundamentalism bekämpas. Det gäller oavsett om det har sin grund i politisk inriktning, religion eller separatism.

Vi måste dock arbeta med krafttag mot terrorism. Att försvara det öppna samhället är ett sätt, men terrorism måste naturligtvis även bekämpas med mer konkreta åtgärder. Vi vet att terrorism kräver stora summor pengar för att bli framgångsrik. Bakom olika aktioner ligger ofta mängder av tid, kontakter och planering. Att komma åt finansieringen är därför en viktig komponent bland flera andra i arbetet för att sätta dit dem som hotar hela vår globala säkerhet såväl som den lokala tryggheten. Regeringspartierna vill gärna förklara hur vi ser på saken.

EU och USA ingick i juli förra året ett avtal om översändande av information om banktransaktioner till USA med syfte att bekämpa terrorism. Alliansen välkomnar som sagt kommissionens initiativ till en diskussion huruvida det på EU-nivå bör införas ett system för att spåra finansiering av terrorism. Självklart har vi dock synpunkter på om och hur detta ska göras.

Som alltid finns det risker med den här typen av system. Därför står vi bakom den motivering rådet från början satte upp för ett system, nämligen att rådet vill undvika att stora mängder data, bulkdata, rörande oskyldiga EU-medborgare skickas till tredjeland. En farhåga när det gäller tillhandahållande av stora mängder personuppgifter är att uppgifterna lämnas i bulk snarare än på individbasis. Ett system reser en rad frågor av dataskydds-, rättssäkerhets- och integritetskaraktär, eftersom det innefattar masslagring och massöverföring av data. Likaså är kostnadsaspekten en väldigt viktig fråga.

Det bör lyftas fram att det amerikanska programmet har varit effektivt och viktigt som instrument i kampen mot terrorism. Ett system måste också innefatta viktiga principer såsom ändamålsenlighet, dataskydd, datasäkerhet och datalagring. Balansen mellan effektivitet, dataskydd, integritet och rättssäkerhet måste därför noggrant granskas.

Skälen att gå vidare skulle dels vara att det behövs ett system för att bekämpa terrorism på ett effektivt sätt, dels behovet att begränsa den mängd data som skickas till tredjeland. Det är viktigt att ett eventuellt system också har en noggrann och tydlig reglering samt högt ställda minimiregler på dataskyddsområdet samt att man vid val av de olika modeller som föreslås inte hindrar att enskilda stater i sitt nationella regelverk ställer högre krav på uppgiftsskydd och datasäkerhet.

Herr talman! Oppositionen har lite olika ingångar. Socialdemokraterna har reserverat sig mot utskottets förslag. Sverigedemokraterna har anslutit sig till den socialdemokratiska linjen, som är att de vill gå längre och ha ett system som utvidgas till att användas i kampen mot ekonomisk organiserad brottslighet. Det är positivt att man ser att systemet behövs, men vi anser till skillnad från Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna att vi bör ha en stor försiktighet när det gäller att utvidga räckvidden av den här typen av förslag. Det är viktigt att som kommissionen gör överväga vad som bör ingå i tillämpningsområdet för systemet och att vi inte öppnar upp räckvidden alltför mycket.

Vi vill därför till skillnad från Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna att systemet strikt begränsas till att bekämpa terrorism och finansiering av terrorism. Alla åtgärder som föreslås måste noga övervägas så att det som föreslås är nödvändigt och proportionerligt.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har å andra sidan reserverat och i stället aviserat att ett system inom EU för att spåra terrorism inte behövs. Det är oklart huruvida de anser att vi måste kunna bedriva denna kamp också för att komma åt finansieringen.

Vi menar att vår ståndpunkt är den ansvarsfulla. Vi anser att vi behöver den här typen av samarbete för att komma åt terrorism men att vi samtidigt noga måste analysera förslagen och låta försiktighet och personlig integritet väga oerhört tungt.

Jag yrkar bifall till utskottets särskilda yttrande.
(Applåder)

Anf. 161 PIA HALLSTRÖM (M):

Herr talman! Vi debatterar i kväll EU-kommissionens meddelande om att införa ett europeiskt system för att spåra finansieringen av terrorism. Förslaget är bara i sin linda, och nu vill EU höra medlemsländernas åsikter.

USA initierade 2001 ett system kallat TFTP, terrorist finance tracking program, för att bekämpa terrorism och finansieringen av terrorism. Uppgifterna hämtas ur en databas hos företaget Swift, som sköter transaktioner mellan tusentals banker världen över.

Sedan TFTP infördes i USA har mer än 2 500 uppgifter översänts till myndigheter i andra länder, främst till EU-länder. Informationen har varit viktiga ledtrådar i terroristattacker som till exempel attackerna i Madrid och London. När Swift flyttade delar av sin verksamhet från USA till Europa kunde inte USA ta del av dessa data utan ett avtal. Förra året ingick därför EU och USA ett avtal om att föra över information om banktransaktioner till USA med syfte att bekämpa terrorism. Det finns goda skäl att anta att ett europeiskt TFTP-system skulle bli värdefullt i kampen för att bekämpa terrorism och finansiering av terrorism.

Målet med terrorism är att genom handlingar som skapar skräck, skadar och dödar civila uppnå ett ideologiskt mål.

Man brukar utnämna de judiska Seloterna till historiens första terrorister. Vid tiden för Kristi födelse kämpade de mot det romerska imperiets ockupation. Fram till 1990-talets mitt var terrorismen främst kopplad till nationella och regionala konflikter. De flesta av oss minns säkert grupper som Baader-Meinhof och Röda brigaderna.

I dag består terrorismen i stor utsträckning av internationella, våldsförande nätverk som till exempel al-Qaida men även av religiösa sektioner som japanska Aum shinrikyo och ensamma förövare som norske Anders Behring Breivik.

För att kunna genomföra terroristattentat krävs stora summor pengar. Det är därför viktigt att komma åt finansieringen. Finansiering av terrorverksamhet innebär att folk från andra länder skickar pengar till en aktiv grupp som sedan använder pengarna till terrordåd. Pengarna samlas in via nätverk som skickar pengarna vidare till det aktuella landet. Somalia, Indonesien, Spanien och England är alla exempel på länder som har drabbats av flera terrordåd.

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att TFTP är ett mycket effektivt system, men det finns en risk att systemet inkräktar på den enskildes personliga integritet. Det finns ändå två skäl till att inrätta ett EU-system för att spåra finansieringen av terrorism.

Systemet behövs för att effektivt spåra terrorism och finansieringen av terrorism inom EU samt för att begränsa mängden personuppgifter som förs över till tredjeland. Skyddet för den enskilde ställs på sin spets då en mängd data lagras och överförs till tredjeland. Största delen av uppgifterna gäller människor som inte har någonting med terrorism att göra.

Tre alternativ finns för hur ett europeiskt TFTS skulle kunna vara uppbyggt:

- Ett centraliserat system vid Europol med Eurojust som stödfunktion. Europol samlar in och lagrar obearbetade data från banktransaktionsföretag och förser medlemsstaterna med dessa data.
- Ett system där varje medlemsstats brottsbekämpande myndigheter själva står för insamling och lagring.
- Ett tredje system där ansvaret kommer att delas mellan Europol, Eurojust och medlemsstaterna. Europol samlar in och lagrar medan medlemsstaterna själva utför de sökningar som de anser vara nödvändiga.

I samtliga tre alternativ bör man utnyttja de strukturer som redan finns. Det kommer att begränsa kostnaden för systemet.

Det är svårt att på ett så tidigt stadium beräkna kostnaden för ett EU-system. Mycket beror på vilket alternativ som väljs. Ett decentraliserat system skulle innebära stora kostnader för varje medlemsstat, eftersom alla funktioner måste byggas upp på nationell nivå.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det amerikanska systemet är effektivt i kampen mot terrorism. Om ett liknande system ska införas i EU är det enligt utskottets mening angeläget att verka för en väl avvägd

balans mellan behovet av systemet och respekten för de grundläggande rättigheterna, särskilt den personliga integriteten. Vidare måste kostnaderna för systemet stå i proportion till nyttan.

Herr talman! Jag vill härmed yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande.
(Applåder)

Anf. 162 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i justitieutskottets utlåtande och avslag på samtliga reservationer.

Utskottet har yttrat sig över ett meddelande från EU-kommissionen om ett EU-system för att spåra finansiering av terrorism som med all sannolikhet kommer att presenteras under nästa år.

Europaparlamentet och EU-kommissionen har de senaste åren vidtagit ett antal åtgärder med anledning av de terrorattacker som drabbat Europa. De tragiska händelserna i New York för tio år sedan har självklart påverkat och påskyndat behovet av bättre underrättelser för att förhindra terroristattacker. USA har tack vare uppgifterna från företaget Swift till exempel kunnat identifiera och spåra finansiärer av terroristnätverket al-Qaida.

Att förebygga terrorism förblir därför en viktig uppgift inom det europeiska samarbetet. Det kan vi inte klara av själva. Därför är det också viktigt att samarbetet kring utbyte av passageraruppgifter, de så kallade PNR-avtalen som berör flygplatserna, också bidrar till att man snabbt kan identifiera misstänkta personer som planerar terrorattacker.

Herr talman! Vi i Sverige måste tydligt ställa upp och bidra med vår kunskap. Samtidigt är det nödvändigt för vår egen kontraterrorism och vår egen säkerhetspolis att samarbeta internationellt. Bara de senaste tio åren har den svenska säkerhetspolisen, tillsammans med nordiska och europeiska kolleger, kunnat identifiera misstänkta som sedan gripits för finansiering och samröre med islamistiska våldsbejakande terrororganisationer. Händelsen i Stockholm och kort efter det gripandet av misstänkta i Köpenhamn är de senaste kända fallen som berört vårt absoluta närområde.

När det gäller terrorism måste vi också komma åt dess finansiärer, som tidigare kolleger varit inne på. Detta kräver i sin tur insamling av information och data. I dag har EU ett avtal som handlar om europeiska medborgares banktransaktioner och där det överförs information till USA, ett avtal som utskottet bedömer fungerat effektivt.

Även om detta enbart är ett meddelande som vi behandlar finns det ett uppdrag till kommissionen att snart presentera ett EU-system, men det har utskottet i dagsläget inte tagit ställning till. Däremot har vi problematiserat och diskuterat kommissionens olika alternativ. Kommissionen säger också att den kommer att bedöma nödvändigheten och proportionaliteten i ett sådant förslag.

Ansvariga EU-kommissionären Cecilia Malmström har vidare uttalat att ett nytt system måste respektera grundläggande rättigheter och garantera en hög nivå på uppgiftsskyddet, något som både justitieutskottet och konstitutionsutskottet vill understryka.

Herr talman! Det som talar för en europeisk modell för att spåra finansiering av terrorism är att ett EU-system förhoppningsvis kan bli

Prot. 2011/12:35
23 november

*Ett EU-system för att
spåra finansiering av
terrorism*

mer tydligt med en mer restriktiv modell som tydligt rensar uppgiftskatalogen och inte minst begränsar tillgången till information och att vi också lagrar och använder uppgifter om personer som är misstänkta för grova brott. Så ser det inte ut i dag.

I dag överförs så kallad bulkdata, alltså stora mängder data, vilket innebär att information som överförs inte är selekterad och att även ej misstänkta personer omfattas. Allt detta skickas i dag från EU till USA.

EU-parlamentet har i sin senaste revidering av Swiftavtalet ändå fått gehör för en konstruktion som innebär att uppgifterna är anonymiserade och att amerikanska myndigheter bättre ska motivera sin begäran när man hemställer om uppgifter. Det finns också en ombudsman tillsatt som ska övervaka det här arbetet. Europol har också fått en mer aktiv roll i hanteringen av uppgifterna.

Herr talman! Jämfört med den amerikanska definitionen av terrorism och jämfört med det mycket starkare dataskyddet och integritetsskyddet i EU skulle ett EU-system därför vara mer renodlat. Vi skulle med all säkerhet bättre uppnå de integritetspolitiska ambitionerna och värna viktiga principer som inte helt självklart beaktas i dagens modell. Exempelvis måste modellen tydligt reglera tillgången på data så att inte systemet missbrukas. Med dagens system finns det mycket stora risker för missbruk av information som kan drabba enskilda medborgare.

Herr talman! Miljöpartiet och Vänsterpartiet har inte presenterat några förslagsalternativ utan väljer att enbart kritisera nuvarande system. Samtidigt undrar jag om de inser skillnaderna mellan ett eventuellt EU-system och till exempel det nuvarande som vi kan kalla det amerikanska systemet. Frågan är då: Hur vill Vänsterpartiet och Miljöpartiet bekämpa terrorism eller finansiering av terrorism.

Sverige ska tydligt motarbeta terrorism. Det är inte längre något som händer långt borta, utan vi har själva drabbats av det. Andra medlemsländer i EU har drabbats. Vi har också behov av underrättelser för att upptäcka när personer eller organisationer i Sverige finansierar terroristnätverk. Vi måste vara medvetna om och erkänna att det finns. Vi vet att det förekommer även i Sverige, och ändå förordar Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett avslag.

Herr talman! Vi är positiva. Vi måste bli mycket effektivare och mycket duktigare på att stoppa terroristattacker.
(Applåder)

Anf. 163 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Som vi har hört tidigare är det alltså ytterligare ett kommissionsmeddelande som vi nu debatterar. Det handlar om ett EU-system för att spåra finansiering av terrorism.

Det är ännu ingen fråga. Det finns inget direkt förslag att ta ställning till, men det är ändå en viktig fråga. Det är bra att vi redan nu har den uppe i riksdagens kammare.

Bakgrunden är det system som USA byggde efter den 11 september 2001 för att bekämpa terrorism och finansiering av terrorism. Det är ett system som de kallar TFTP, terrorist finance tracking program. Som vi tidigare har hört finns det en sammanslutning av de stora bankerna, som har en mycket stor del av världens internationella finansiella transaktioner, som förkortas Swift. På den tiden hade Swift servrar i USA. USA

begärde att få ut de här uppgifterna, och på det sättet kunde man spåra, analysera och följa betalningsströmmar i syfte att upptäcka finansiering av terrorism.

Men sedan bestämde sig Swift för att flytta sina servrar från USA till några olika ställen i Europa. Då försvann grunden för USA:s TFTP. Man ville fortsätta, och då startade förhandlingar med EU om ett avtal för dataskydd, för hur man skulle gå vidare och förmedla information till tredjeland och så vidare. En del av bakgrunden till det här avtalet mellan EU och USA är att även om EU och USA inte hade kommit överens hade USA haft möjlighet att få ut uppgifterna eftersom alla Swifts servrar i Europa inte finns inom EU. Med det som bakgrund kom man överens om ett avtal.

I samband med det gav rådet kommissionen i uppdrag att ta fram ett förslag på hur en europeisk motsvarighet skulle kunna se ut. Det är alltså det meddelandet från kommissionen som vi nu har på vårt bord.

Anledningen till att rådet gav det här uppdraget var bland annat att man hade sett att det amerikanska TFTP var effektivt. Det finns ett antal exempel på när uppgifterna har hjälpt. EU har också haft en representant med i den utvärdering som har gjorts av TFTP. Dessutom betonade rådet, det är viktigt och Caroline Szyber har också varit inne på det, att rådet ville hitta en väg för att undvika att stora mängder data, så kallad bulk-data, rörande oskyldiga EU-medborgare skulle skickas i väg till tredjeland, det vill säga till USA.

Herr talman! Det sista är väldigt viktigt för Centerpartiet. Vi är generellt mycket skeptiska till att bygga upp den här typen av databaser med uppgifter om miljontals oskyldiga människor för att hitta några få skyldiga. Ska EU skapa ett eget system ska det vara för att undvika att skicka samma uppgifter till tredjeland.

I dagsläget får man ärligt säga att det är svårt att se hur EU över huvud taget ska kunna bygga upp något nytt datasystem. Vi har ett skrämmande exempel som gäller Schengen Information System, det vill säga SIS. Man har jobbat med att uppdatera det gamla SIS till ett SIS 2 under en lång rad år, och det har kostat otroligt mycket pengar. Det är ännu inte på plats. Man har sagt gång på gång att nu ska det bli klart, men sedan visar det sig att det inte fungerar. Det senaste budet är att SIS 2 ska vara i drift 2013. Att med det som bakgrund bygga upp ett nytt datasystem känns som ett något vanskligt projekt. Vi tar gärna diskussionen om huruvida EU ska bygga upp detta TFTP eller inte.

Man måste komma ihåg att det är viktigt att kunna nå den här formen av data om finansiella transaktioner när det finns en misstanke om finansiering av terrorism. Så jobbar Sverige redan i dag. Att ge polisen tillgång till de här uppgifterna och att kunna begära ut dem i en förundersökning är inte samma sak som att bygga upp en stor databas med alla uppgifterna. Det är en fråga om proportionalitet. Är det motiverat att inskränka grundläggande rättigheter och skyddet av den personliga integriteten för att nå de tillfällen då man kan upptäcka finansiering av terrorism?

Skulle man komma fram till att det ska vara ett EU-TFTP är det oerhört viktigt att betona att nivån för dataskydd och rättssäkerhet ska vara tillräcklig och allt som man kan göra för att förstärka skyddet av den

Prot. 2011/12:35
23 november

*Ett EU-system för att
spåra finansiering av
terrorism*

personliga integriteten ska tas till vara. Det är också en viktig del av konstitutionsutskottets yttrande i den här frågan.

Huruvida det är möjligt att nå en proportionalitet går inte att svara på mot bakgrund av det meddelande från kommissionen som vi har i dag. Det har inte alls den detaljeringsnivå som gör att man kan säga om det här skulle fungera eller inte. Jag kan åtminstone inte göra det. Den här debatten kommer att fortsätta. Det kan vi vara alldeles säkra på. Det är kanske första gången vi debatterar frågan om ett EU-TFTS, det vill säga terrorist finance tracking system, som det skulle kallas i EU, men det är definitivt inte sista gången.

Herr talman! Med det vill jag yrka avslag på Socialdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma reservation och på Miljöpartiets och Vänsterpartiets gemensamma reservation samt yrka bifall till förslaget i justitieutskottets utlåtande.

(Applåder)

Anf. 164 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Det är inte bestämt hur förslaget beträffande systemet kommer att se ut, men inledningsvis är vi positivt inställda till ett sådant system om det visar sig att det kan hjälpa till att bekämpa finansiering av terrorism. Jag behöver inte ge mig in på bakgrunden till förslaget eller övriga delar i det eftersom vi hört det både en, två, tre och fyra gånger, inte minst från allianspartierna, utan jag tänkte lite kort berätta varför vi anslöt oss till den reservation som Socialdemokraterna lade fram.

Vi menar att om ett sådant system skulle kunna innefatta organiserad ekonomisk brottslighet, om ett sådant system skulle kunna bidra till att den organiserade brottsligheten kan bekämpas på det sättet, bör det övervägas i kommissionens utlåtande. Om man då kommer fram till att det blir effektivt att använda det mot organiserad brottslighet ser jag inte någon anledning till att inte använda det, åtminstone i detta skede.

Pengar får man från olika håll inom den organiserade brottsligheten. Det kan handla om narkotikahandel, trafficking, utpressning och en mängd andra saker. Om man då kan bekämpa exempelvis pengatvätt bekämpar man indirekt om inte annat även alla dessa former av brottslighet. Om det visar sig att ett sådant system kan göra det ser jag inte några riktiga problem med varför man inte åtminstone ska överväga att införa systemet.

Det är så reservationen är skriven. Det står inte att man ska införa det eller hur man ska införa det, utan det står att man bör överväga att införa det.

Att bekämpa finansiering av terrorism verkar vara självklart för alla utom Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och att bekämpa organiserad brottslighet borde också vara prioriterat för alla partier. Frågan står alltid mellan integritet, som alla talar om, och effektiviteten i att bekämpa organiserad brottslighet. Jag menar att förmågan att kunna bekämpa den organiserade brottsligheten väger över. Det gäller också de ekonomiska delarna av den, eftersom det kommer att slå tillbaka på precis alla delar i den organiserade brottsligheten.

Vi menar därför att reservationen är bra och att kommissionen även bör överväga detta i sitt ställningstagande. Sedan får vi givetvis se vad

det hela landar i dels i den delen, om den nu skulle gå igenom, dels beträffande förslaget i dess helhet.

Jag yrkar således bifall även till reservation 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 november.)

Prot. 2011/12:35
23 november

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2011/12:28 Enklare avbetalningsköp m.m.

2011/12:40 Ändrad tillsyn över kreditvärderingsinstitut

EU-dokument

KOM(2011)680 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet Smart gränsförvaltning – valmöjligheter och framtida handelsalternativ

KOM(2011)764 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av pyrotekniska artiklar (omarbetning)

KOM(2011)765 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet (omarbetning)

KOM(2011)766 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av icke-automatiska vågar (omarbetning)

KOM(2011)768 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av enkla tryckkärl (omarbetning)

KOM(2011)769 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av mätinstrument (omarbetning)

KOM(2011)770 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av hissar och säkerhetskomponenter till hissar (omarbetning)

KOM(2011)771 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (omarbetning)

KOM(2011)772 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (omarbetning)

KOM(2011)773 Anpassning till den nya lagstiftningsramen (Genomförande av varupaketet) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser (omarbetning)

18 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 november

2011/12:136 Moratorium för olje- och gasutvinning i Arktis

av *Jens Holm* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:137 Speciallärare

av *Agneta Luttröpp* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:138 Kunskapskrav och särskilt stöd

av *Agneta Luttröpp* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:139 Konkurrenssituationen i transportbranschen

av *Isak From* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2011/12:140 Kontroll av enskilda företag som anlitas för att utföra tjänster

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 november.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 november

2011/12:164 Villaköparens trygghet

av *Marianne Berg* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:165 Fritt internet

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2011/12:166 Miljöskadliga subventioner

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:167 Försäkringskassans nationella center i Karlshamn

av *Suzanne Svensson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:168 Tillgänglighet för funktionshindrade på Norrlandstågen

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:169 Graviditetspenning för egenföretagare

av *Johan Andersson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2011/12:170 Stöd till den som drabbas av afasi

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:171 Internationella idrottsevenemang

av *Gunnar Sandberg* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 29 november.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 november

2011/12:121 Apoteksmarknaden efter avregleringen

av *Peter Persson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:134 EU-parlamentets beslut om blankning och CDS

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:135 Nya elområden som hotar jobben

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

**2011/12:137 Tillsynsansvaret för arbetsmiljön vid Försvarmaktens
utlandstjänstgöring**

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2011/12:141 Kadmium i maten

av *Helén Pettersson* i Umeå (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:143 Pensionsrätt på livränta

av *Wiwi-Anne Johansson* (V)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

Prot. 2011/12:35

23 november

Prot. 2011/12:35
23 november

2011/12:145 Iranska flyktingar som bor på Camp Ashraf i Irak
av *Shadiye Heydari* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:146 Export av renkött

av *Helén Pettersson* i Umeå (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 29 november.

21 § Kammaren åtskildes kl. 19.00.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 30 (del-
vis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 73 (delvis),
av talmannen därefter till och med 10 § anf. 107 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 135 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till justitieutskottet och socialutskottet.....	1
4 § Meddelande om val.....	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
7 § Förnyad bordläggning.....	3
8 § Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister.....	3
Civilutskottets betänkande 2011/12:CU4	3
(Beslut fattades under 11 §.).....	3
9 § Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för Gotlands kommun	4
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU7	4
Anf. 1 PER BILL (M)	4
Anf. 2 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	4
(Beslut fattades under 11 §.).....	5
10 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	5
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU1	5
Anf. 3 TOMMY WAIDELICH (S)	5
Anf. 4 PER BOLUND (MP).....	8
Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD).....	11
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V).....	13
Anf. 7 ANNA KINBERG BATRA (M)	17
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	19
Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	20
Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	20
Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	21
Anf. 12 TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	21
Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	22
Anf. 14 TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	23
Anf. 15 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	23
Anf. 16 PER BOLUND (MP) replik	24
Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	24
Anf. 18 PER BOLUND (MP) replik	25
Anf. 19 ANNA KINBERG BATRA (M) replik.....	26
Anf. 20 CARL B HAMILTON (FP)	26
Anf. 21 PER BOLUND (MP) replik	29
Anf. 22 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	30
Anf. 23 PER BOLUND (MP) replik	31
Anf. 24 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	31
Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	32
Anf. 26 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	32
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	33
Anf. 28 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	34

Anf. 29	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	34
Anf. 30	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	35
Anf. 31	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	35
Anf. 32	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	36
Anf. 33	PER ÅSLING (C)	36
Anf. 34	PER BOLUND (MP) replik.....	38
Anf. 35	PER ÅSLING (C) replik.....	39
Anf. 36	PER BOLUND (MP) replik.....	39
Anf. 37	PER ÅSLING (C) replik.....	40
Anf. 38	ULLA ANDERSSON (V) replik	40
Anf. 39	PER ÅSLING (C) replik.....	41
Anf. 40	ULLA ANDERSSON (V) replik	41
Anf. 41	PER ÅSLING (C) replik.....	42
Anf. 42	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	42
Anf. 43	PER ÅSLING (C) replik.....	43
Anf. 44	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	43
Anf. 45	PER ÅSLING (C) replik.....	44
Anf. 46	ANDERS SELLSTRÖM (KD).....	44
Anf. 47	ULLA ANDERSSON (V) replik	47
Anf. 48	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	47
Anf. 49	ULLA ANDERSSON (V) replik	48
Anf. 50	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	48
Anf. 51	PER BOLUND (MP) replik.....	48
Anf. 52	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	49
Anf. 53	PER BOLUND (MP) replik.....	49
Anf. 54	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	50
Anf. 55	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	51
Anf. 56	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	51
Anf. 57	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	52
Anf. 58	ANDERS SELLSTRÖM (KD)replik.....	52
Anf. 59	Finansminister ANDERS BORG (M).....	53
Anf. 60	ULLA ANDERSSON (V) replik	56
Anf. 61	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	57
Anf. 62	ULLA ANDERSSON (V) replik	57
Anf. 63	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	58
Anf. 64	PER BOLUND (MP) replik.....	58
Anf. 65	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	59
Anf. 66	PER BOLUND (MP) replik.....	60
Anf. 67	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	60
Anf. 68	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	61
Anf. 69	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	62
Anf. 70	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	62
Anf. 71	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	63
Anf. 72	JENNIE NILSSON (S)	64
Anf. 73	MATS PERTOFT (MP).....	67
Anf. 74	DAVID LÅNG (SD).....	68
Anf. 75	JACOB JOHNSON (V)	70
Anf. 76	LENA ASPLUND (M)	72
Anf. 77	JACOB JOHNSON (V) replik.....	75

Anf. 78	LENA ASPLUND (M) replik	76	Prot. 2011/12:35
Anf. 79	JACOB JOHNSON (V) replik	76	23 november
Anf. 80	LENA ASPLUND (M) replik	77	
Anf. 81	JENNIE NILSSON (S) replik	77	
Anf. 82	LENA ASPLUND (M) replik	78	
Anf. 83	JENNIE NILSSON (S) replik	78	
Anf. 84	LENA ASPLUND (M) replik	79	
Anf. 85	MATS PERTOFT (MP) replik	79	
Anf. 86	LENA ASPLUND (M) replik	80	
Anf. 87	MATS PERTOFT (MP) replik	80	
Anf. 88	LENA ASPLUND (M) replik	81	
Anf. 89	GUNNAR ANDRÉN (FP)	81	
Anf. 90	JACOB JOHNSON (V) replik	84	
Anf. 91	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	84	
Anf. 92	JACOB JOHNSON (V) replik	84	
Anf. 93	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	85	
Anf. 94	JENNIE NILSSON (S) replik	86	
Anf. 95	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	86	
Anf. 96	JENNIE NILSSON (S) replik	87	
Anf. 97	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	87	
Anf. 98	MATS PERTOFT (MP) replik	88	
Anf. 99	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	88	
Anf. 100	MATS PERTOFT (MP) replik	89	
Anf. 101	GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	89	
Anf. 102	KARIN NILSSON (C)	90	
Anf. 103	MATS PERTOFT (MP) replik	93	
Anf. 104	KARIN NILSSON (C) replik	93	
Anf. 105	MATS PERTOFT (MP) replik	94	
Anf. 106	KARIN NILSSON (C) replik	94	
Anf. 107	LARS GUSTAFSSON (KD)	95	
Anf. 108	JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	98	
Anf. 109	JACOB JOHNSON (V) replik	100	
Anf. 110	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	101	
Anf. 111	JACOB JOHNSON (V) replik	101	
Anf. 112	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	102	
Anf. 113	ANNIKA LILLEMETS (MP)	102	
Anf. 114	VALTER MUTT (MP)	104	
Anf. 115	PETER PERSSON (S)	104	
Anf. 116	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	105	
Anf. 117	PETER PERSSON (S) replik	106	
Anf. 118	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	106	
Anf. 119	PETER PERSSON (S) replik	107	
Anf. 120	ANNIKA LILLEMETS (MP)	107	
Anf. 121	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	107	
Anf. 122	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik	108	
Anf. 123	JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	108	
Anf. 124	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik	109	
	(Beslut fattades under 11 §.)	109	
	Ajournering	109	

Återupptagna förhandlingar	109
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	109
CU4 Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister	109
KU7 Användning av beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse för Gotlands kommun	109
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	110
12 § Höständringsbudget för 2011	112
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU11	112
Anf. 125 JOHNNY SKALIN (SD)	112
Anf. 126 PIA NILSSON (S)	114
Anf. 127 ELISABETH SVANTESSON (M).....	115
Anf. 128 JOHNNY SKALIN (SD) replik	116
Anf. 129 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	116
Anf. 130 JOHNNY SKALIN (SD) replik	116
Anf. 131 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	117
(Beslut skulle fattas den 24 november.)	117
13 § Kvotshöjning och stadgeändring i Internationella valutafonden.....	117
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU16	117
Anf. 132 JOHNNY SKALIN (SD)	117
Anf. 133 ULLA ANDERSSON (V).....	119
Anf. 134 JÖRGEN HELLMAN (S).....	120
Anf. 135 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	121
Anf. 136 PER BOLUND (MP)	123
Anf. 137 CARL B HAMILTON (FP)	124
(Beslut skulle fattas den 24 november.)	124
14 § Liechtensteins associering till Schengenregelverket	124
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU3	124
(Beslut skulle fattas den 24 november.)	124
15 § Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – Kommissionens utvärderingsrapport om direktiv 2006/24/EG.....	125
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU4	125
Anf. 138 MARIA FERM (MP)	125
Anf. 139 KENT EKEROTH (SD).....	126
Anf. 140 JENS HOLM (V)	127
Anf. 141 ELIN LUNDGREN (S).....	127
Anf. 142 JENS HOLM (V) replik	130
Anf. 143 ELIN LUNDGREN (S) replik	130
Anf. 144 JENS HOLM (V) replik	130
Anf. 145 ELIN LUNDGREN (S) replik	131
Anf. 146 JOHAN PEHRSON (FP)	132
Anf. 147 JENS HOLM (V) replik	133
Anf. 148 JOHAN PEHRSON (FP) replik	133
Anf. 149 JENS HOLM (V) replik	134
Anf. 150 JOHAN PEHRSON (FP) replik	135
Anf. 151 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	135

Anf. 152 JOHAN LINANDER (C)	137	Prot. 2011/12:35
Anf. 153 JENS HOLM (V) replik	139	23 november
Anf. 154 JOHAN LINANDER (C) replik	139	
Anf. 155 JENS HOLM (V) replik	140	
Anf. 156 JOHAN LINANDER (C) replik	140	
Anf. 157 CAROLINE SZYBER (KD)	140	
(Beslut skulle fattas den 24 november.)	142	
16 § Ett EU-system för att spåra finansiering av terrorism.....	142	
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU6	142	
Anf. 158 KERSTIN HAGLÖ (S)	142	
Anf. 159 MARIA FERM (MP)	144	
Anf. 160 CAROLINE SZYBER (KD)	145	
Anf. 161 PIA HALLSTRÖM (M)	147	
Anf. 162 ROGER HADDAD (FP)	149	
Anf. 163 JOHAN LINANDER (C)	150	
Anf. 164 KENT EKEROTH (SD)	152	
(Beslut skulle fattas den 24 november.)	153	
17 § Bordläggning.....	153	
18 § Anmälan om interpellationer.....	154	
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	154	
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	155	
21 § Kammaren åtskildes kl. 19.00.....	156	

